

Martánské písky

KNIZNÍ KLUB

Arthur C.
Clarke

Arthur C. Clarke

Mart'anské písky

ÚVOD

Martánské písky, svůj první „celometrážní“ román, jsem napsal na konci čtyřicátých let, v době, kdy se Mars zdál být mnohem vzdálenější než dnes. Když jsem si po tolika letech román znovu přečetl, byl jsem příjemně překvapen, jak málo zastaral prudkým nástupem Kosmického Věku. Jistě, obsahuje pár technických koncepcí, které jsou dnes již mírně zastaralé (čtenář se při jejich identifikaci možná pobaví), a rovněž v něm najdete na dnešní osvětlené časy daleko víc výkladů základních pojmů, než je nezbytně nutné. Přesto zbývá jen velmi málo toho, co bych pozměnil, kdybych tento příběh psal dnes.

Byl to jeden z prvních románů, který se odchytil z cesty romantických fantazií Percivala Lowella, Edgara Rice Burroughse, C. S. Lewise a Raye Bradburyho (čtyř pánů, kterým se velmi obdivuji, i když ne všem ze stejných důvodů). Ve čtyřicátých letech se už vědělo, že atmosféra planety je příliš řídká na to, aby v ní mohli žít vyšší živočichové pozemského typu - a ta trocha, co jí tam byla, neobsahovala žádný kyslík. Nemohly tam tudíž, jaká škoda, žít žádné martánské princezny, a lidé, kteří by se na Rudou planetu dostali, by k chůzi po jejím povrchu potřebovali dýchací přístroje. Hlavní obtíž, se kterou jsem se při psaní tohoto románu potýkal, byla snaha učinit Mars zajímavým navzdory těmto omezením. Nebo, bylo-li by to možné, právě pro ně.

Nesmírně úspěšná mise Marineru IV ukázala, že atmosférický tlak na Marsu je ještě nižší, než se obecně předpokládalo; je tedy možné, že budeme potřebovat skafandry, nikoli jen dýchací masky. Toto, spolu s nečekaným (nikým kromě Clydea Tombaughy) objevem pozůstatků rozsáhlé vulkanické činnosti, byly jediné významnější informace, které poopravily náš obraz o planetě.

Především jde o to, že otázka života na Marsu zůstává nadále zcela otevřená. Carl Sagan a jeho kolegové ve své známé studii „Hledání života na Zemi při kilometrovém rozlišení“ použili meteo-

rologické satelitní fotografie, aby dokázali, že Mariner IV by nevypátral život ani na hustě obydlené Zemi, natož na Marsu, kde nemáme ponětí o tom, co vlastně hledáme. Abychom zjistili, jestli je u sousedů někdo doma, budeme muset přistát.

A ani potom si dlouho nebudeme moci být jistí. Přesně v tomto smyslu citoval tuto knihu jeden kosmolog: Povrch Marsu je větší než povrch Asie. Afriky a Severní a Jižní Ameriky dohromady; jeho průzkum potrvá desetiletí, ne-li staletí.

Mnohá tajemství trápící lidstvo po tolik generací se teď nicméně mílovými kroky blíží ke svému vyřešení. Než se stáří tohoto románu zdvojnásobí, bude Mars poset průzkumnými roboty.

A nebude trvat dlouho a připojí se k nim lidé.

Arthur C. Clarke
Londýn, srpen 1966

PŘEDMLUVA K VYDÁNÍ Z R. 1987

Je tomu přesně dvacet let, co jsem napsal tento úvod. Za ta dvě desetiletí se toho na Marsu — a kolem — mnoho přihodilo.

Předně to byly fantasticky úspěšné mise sond řady Viking, které zcela změnily naše představy o této planetě a ukázaly nám, jak málo jsme toho o ní ve skutečnosti věděli. Mnohá sebejistá tvrzení astronomů se ukázala být od pravdy stejně daleko jako představy spisovatelů vědecko-fantastické literatury.

Jen v jediném ohledu mě však tyto nové poznatky o Marsu uvedly do značných rozpaků. Mám tím na mysli větu z jedenácté kapitoly: „Na Marsu žádné hory nejsou.“ Což je, jak se ukázalo, poněkud, ehm, nepřesné. Gigantický vulkán Mons Olympus je skoro třikrát vyšší než Mont Everest a navíc má několik konkurentů, kteří předčí kterýkoli pozemský štít. Stará představa o rovném, geologicky nezajímavém Marsu stěží mohla být více zavádějící.

Zato mohu s radostí konstatovat, že název knihy se ukázal být naprosto opodstatněný, jelikož sondy vyfotografovaly z oběžných drah obrovské linie písečných dun, stejně jako další rysy charakteristické pro pozemské pouště. Také mnohé z panoramatických záběrů, pořízených povrchovými sondami, by mohly stejně dobře pocházet z arizonské nebo saharské pouště.

Platí i to, co jsem napsal v roce 1966: otázka života na Marsu zůstává nadále otevřená. Pátrání po chemických reakcích, založených na biologickém základě, bylo sice na místech přistání neprůkazné, ale obě robotizované sondy prozkoumaly prostor o průměru pouhých pár metrů. Na Zemi je mnoho míst, která by vypadala stejně pustě.

Teď už víme, že Mars měl před několika miliony lety mnohem hustší atmosféru — a tekoucí vodu. Je téměř jisté, že na něm panovaly podmínky vhodné pro život; a pokud se jednou život na planetě uchytil, je možné, že se adaptoval i na nehostinné podmínky, které na

Marsu panují dnes. Mars nás překvapil (nebo dokonce napálil) v minulosti už mnohokrát; může to udělat znovu.

Za těch čtyřicet let, která uběhla od chvíle, kdy jsem začal pracovat na tomto románu, jsem se k Marsu několikrát vrátil — zejména v povídce „Přechod Země“ (*Sluneční vítr*), kterou považuji za svoji nejlepší povídku. Tento přechod se uskutečnil 11. května 1984. Bohužel ho neměl z Marsu kdo sledovat.

Kdy bude? S radostí konstatuji, že náš záhadný soused na sebe opět přitahuje pozornost a že průzkum Marsu se stává jedním z hlavních bodů programu lidského zájmu. Bližší údaje se dozvíte v knize senátora Sparka Matsunagy *Projekt Mars: Cesty za hranice studené války* (Hill & Wang, 1986).

Nesmírně mi polichotilo, když mě senátor za Havaj požádal o napsání úvodní řeči k jeho výmluvné výzvě, k americko-sovětské spolupráci ve vesmíru. Končila těmito slovy:

Za několik málo let tomu bude přesně půl tisíciletí, co ze Španělska vypluly tři malé lodě, aby navždy změnily dějiny lidstva. Ideální počet pro malou, účelnou expedici k Marsu — jedno automatické nákladní plavidlo a dvě lodě s lidskou posádkou, každá schopná pojmout v případě nouze obě posádky...

Je to tak absurdně optimistické, doufat, že do Kolumbova dne v roce 1992 Spojené státy a Sovětský svaz překonají dlouhou zimu jalových konfrontací? Byl by už nejvyšší čas začít vážně diskutovat o dalším, tom největším dobrodružství člověka.

Arthur C. Clarke
Kolombo, Srí Lanka
28. srpna 1986

PRVNÍ KAPITOLA

„Takže tohle je poprvé, co jste nahoře?“ zeptal se pilot a líně se opřel do křesla. Závěsné křeslo se rozhoupalo a pilot si nonšalantně založil ruce za hlavou. Jeho pasažérovi to na klidu nepřidalo.

„Ano,“ odpověděl Martin Gibson, aniž by odtrhl oči od chronometru, odtikávajícího zbývající vteřiny.

„Myslel jsem si to. V těch vašich povídkách jste vždycky něco popletl - třeba celý ten nesmysl se ztrátou vědomí při zrychlení. Proč lidi něco takového vůbec píšou? Jenom tím škodí řemeslu.“

„To je mi líto,“ odvětil Gibson, „ale máte asi na mysli mé první povídky. Tehdy se ještě do vesmíru nelétalo a mně nezbyvalo než zapojit svoji představivost.“

„Asi jo,“ připustil zdráhavě pilot. (Od startu je dělily pouhé dvě minuty a on nevěnoval přístrojům ani sebemenší pozornost.) „Asi to pro vás musí být dost legrační, prožívat něco, o čem jste už tak často psal.“

Tohle přídavné jméno bych sám asi nepoužil, napadlo Gibsona. Chápal však, co měl pilot na mysli. Už mnozí jeho hrdinové - a stejně tak lotři — hypnotizované zírali na nelítostnou vteřinovou ručičku a čekali, až je tryskové rakety vymrští do nekonečného vesmíru. A teď, jako vždy když si člověk počkal dostatečně dlouho, realita dostihla fikci. Ten okamžik byl jen devadesát sekund v jeho vlastní budoucnosti. Ano, bylo to legrační. Nádherná ukázka poetické spravedlnosti.

Pilot pohledem zhodnotil jeho pocity a spokojeně se zazubil. „Nedejte se zastrašit vlastními povídkami. Jednou jsem kvůli sázce odstartoval ve stoje. Byla to ode mne pěkná hloupost.“

„Já nemám strach,“ odpověděl Gibson se zbytečným důrazem.

„Hmm,“ protáhl pilot a milostivě pohlédl na hodiny. Vteřinové ručičce zbývalo jedno kolo. „Já bych se toho křesla tak nedržel. Je to jen beryl-mangan, taky by se mohl ohnout.“

Gibson se rozpačitě uvolnil. Uvědomoval si, že v sobě vytváří umělé odezvy na situaci, které však nebyly o nic méně reálné.

„Samo sebou,“ řekl nevzrušeně pilot s pohledem přilepeným na řídicí panel, jak si Gibson všiml, „že by to nebylo nic příjemného, kdyby to mělo trvat déle než několik minut... ano, teď se nám zapnula palivová čerpadla. Třeba budete mít z vertikály divné pocity, ale to nic, nechtě křeslo, ať se kýve, jak chce. Jestli vám to pomůže, zavřete oči. Slyšíte zážehové trysky? Plný tah nabere asi za deset sekund - nic to není, snad jenom ten randál. Prostě to musíte chvilku vydržet. ŘEKL JSEM, ŽE TO PROSTĚ MUSÍTE CHVILKU VYDRŽET!“

Martin Gibson se však pilotovými pokyny ani trochu neřídil. Bezstarostně si omdlel, a to při zrychlení, které ještě nestačilo překročit ani hodnotu zrychlení vysokorychlostního výťahu.

Probral se o pár minut a pár tisíc kilometrů později, s pocitem nemalého studu. Na tvář mu dopadaly sluneční paprsky a on si uvědomil, že někdo musel vytáhnout ochrannou roletu na trupu lodi. Světlo bylo zářivé, ale přece jen nebylo tak nesnesitelně prudké, jak předpokládal; potom si všiml, že silně zbarvené sklo propouští jen zlomek celkové intenzity světla.

Pilot seděl shrbený nad přístrojovou deskou a horlivě vypisoval palubní protokol. Všude vládlo ticho, jen čas od času Gibson zaslechl zneklidňující, podivně tlumené rány. Slabě zakašlal, aby oznámil svůj návrat k vědomí, a potom se zeptal pilota na jejich původ.

„Termální kontrakce v motorech,“ informoval ho stručně pilot. „Jely na takových pět tisíc stupňů a teď ohromně rychle chladnou. Už je vám dobře?“

„Jsem v pořádku,“ odpověděl Gibson podle pravdy. „Mám vstát?“

„Jestli chcete,“ odpověděl pochybovačně pilot. „Ale opatrně, chytněte se něčeho pevného.“

Gibson zažíval radostný pocit opojení. Chvilé, na kterou čekal celý život, byla tady. Je ve vesmíru! Bylo ale mrzuté, že přišel o start. Až o tom bude psát, musí tuhle pasáž nějak zaretušovat.

Ze vzdálenosti jednoho tisíce kilometrů Země stále ještě vypadala dost velká a Gibson tím byl tak trochu zklamán. Důvod byl zřejmý. Stovky fotografií a filmů, které viděl předtím, pokazily jeho překvapení — přesně věděl, co může čekat. Spatřil neodmyslitelné pásy mračen, pomalu putující kolem planety. Uprostřed jejího disku

byly hranice mezi mořem a pevninou jasně viditelné, ale směrem k horizontu se všechno ztrácelo v houstnoucím oparu. Dokonce i v dobře viditelné výseči vertikálně pod ním byly rysy planety velmi mlhavé a nic neříkající. Meteorolog by byl při pohledu na oživenou povětrnostní mapu před jeho očima nepochybně u vytržení, ale větší na meteorologů stejně byla nahoře na vesmírných stanicích, odkud měli ještě lepší výhled.

Gibsona zanedlouho omrzelo hledat města a jiné známky lidské činnosti. Jako by všechna ta tisíciletí lidské civilizace nevyprodukovala na panoramatu pod ním žádnou výraznější změnu. Začal tedy hledat hvězdy, ale dožil se druhého zklamání. Ano, byly tam, byly jich tam celé stovky, ale byly bledé a nevýrazné, byl to pouhý stín oslepující hvězdné záplavy, kterou očekával. Způsobilo to zbarvené sklo průzoru kabiny - v oslabeném slunečním světle připravilo hvězdy o všechnu jejich nádheru.

Gibson byl mírně rozladěn. Pouze jediná věc dopadla tak, jak očekával. Pocit ze vznášení se ve vzduchu, ze schopnosti odrazit se jedním prstem od jedné stěny ke druhé, byl přesně tak slastný, jak doufal — třebaže prostory lodi byly na jakékoli náročnější experimenty příliš stísněné. Pocit beztíže byl okouzlující, pohádkový stav — zejména teď, když existovaly přípravky pro imobilizaci orgánů rovnováhy a kosmická nemoc se tedy stala věcí minulosti. Měl z toho opravdovou radost. Co si jeho hrdinové museli vytrpět! (Hrdinky nejspíše také, ale o tom se ve svých dílech nikdy nezmiňoval.) Vzpomněl si na první let Robina Blakea v původní verzi Mart'anského prachu. Psal ji tehdy pod silným vlivem D. H. Lawrence. (Bylo by zajímavé udělat někdy seznam autorů, kteří ho v ten nebo onen čas neovlivnili.)

Nebylo pochyb o tom, že Lawrence dokázal jedinečným způsobem popsat fyzické pocity, a Gibson se ho zcela vědomě rozhodl porazit na jeho vlastní půdě. Věnoval kosmické nemoci celou kapitolu, popisoval každický její symptom, od slabého, náznakového zvedání žaludku, které se někdy dalo silou vůle potlačit, přes hlubinné otřesy, které už nemohli ignorovat ani ti největší optimisté, až k vulkanickým erupcím konečných fází a závěrečnému, milosrdnému vyprázdnění.

Ta kapitola představovala veledílo věcného realismu. Jaká škoda, že jeho vydavatelé, bedlivě sledující poněkud háklivý Klub Kni-

hy Měsíce, trvali na tom, aby ji vyškrtl. Vložil do té kapitoly hodně práce; když ji psal, tak ty pocity skutečně zažíval. Dokonce i teď...

„Je to záhada,“ řekl zamyšleně úřední lékař, když spisovatel, teď už klidný, zmizel v přechodové komoře. „Zdravotní testy měl v pořádku a před startem ze Země samozřejmě dostal všechny běžné injekce. Musí to být něco psychosomatického.“

„Je mi úplně jedno, co to je,“ postěžoval si trpce pilot, který spolu s Gibsonem a doktorem směřoval do srdce Vesmírné stanice Jedna. „Mě zajímá jen jedno: kdo mi uklidí loď?“

K odpovědi na tuto upřímnou otázku se nikdo neměl, nejméně ze všech pak Martin Gibson, který jen částečně vnímal bílé stěny, ubíhající před jeho očima. Pozvolna se však dostavil pocit narůstající tíhy a do jeho končetin se začalo vlévat laskavé teplo. Zakrátko už vnímal okolí úplně. Nacházel se v nemocničním oddělení a řada infračervených světel ho zalévala příjemným teplem, pronikajícím až do morku jeho kostí.

„Tak co?“ opáčil úřední lékař.

Gibson se chabě zašklebil. „Je mi to líto. Myslíte, že se to bude opakovat?“

„Já hlavně nechápu, jak k tomu vůbec mohlo dojít. Je to velmi neobvyklé. Léky, které máme, by měly být naprosto spolehlivé.“

„Myslím, že to byla moje vina,“ řekl omluvně Gibson. „Víte, mám poněkud silně vyvinutou představivost. Začal jsem přemýšlet o příznacích kosmické nemoci, samozřejmě velmi objektivním způsobem, a než jsem se nadál...“

„Tak s tím laskavě přestaňte,“ odvětil ostře doktor, „jinak vás budeme muset poslat šupem zpátky na Zem! Jestli chcete na Mars, tak si něco takového nemůžete dovolit. Po třech měsících by z vás mnoho nezbylo.“

Gibsonovo zmučené tělo se zachvělo. Zotavoval se však rychle a nepříjemné vzpomínky na poslední hodinu pomalu upadaly v zapomnění.

„Budu v pořádku,“ ubezpečil doktora. „Jen mě vyved'te z téhle muflové pece, než se tady upeču.“

Nejistě se postavil. Byl to zvláštní pocit - mít znovu normální váhu, tady ve vesmíru. Potom si vzpomněl, že se Jednička otáčí ko-

lem své osy a že obytné prostory jsou uspořádány podél jejího vnějšího okraje, a poskytují tudíž zdání gravitace.

Velké dobrodružství vůbec nezačínalo dobře, posteskl si v duchu. Byl ale odhodlaný zabránit potupě a nenechat se poslat domů. Nebyla to jen otázka hrdosti — mělo by to děsivý vliv na jeho čtenáře a zcela by to zničilo jeho pověst. Zachvěl se, když si představil titulky v novinách: GIBSON STAŽEN NA ZEM! SPISOVATEL-ASTRONAUT PORAŽEN KOSMICKOU NEMOCÍ. Dokonce i seriózní literární týdeníky by si z něj utahovaly, a pokud jde o „Tíme“ — to bylo zcela nemyslitelné!

„Naštěstí máme před startem dvanáct hodin času,“ řekl doktor. „Půjdete do sekce s nulovou gravitací. Přesvědčím se, jak si tam povedete, než vám dám čistý zdravotní pas.“

Gibson nic nenamítal. Vždycky se považoval za zdravého člověka a až dosud ho nikdy ani nenapadlo, že tato cesta může být nejen nepříjemná, ale i skutečně nebezpečná. Člověk se mohl kosmické nemoci vysmívat — pokud ji nikdy nedostal. Potom se na to díval úplně jinak.

Vnitřní stanice, Jednička, jak se jí obvykle říkalo, byla jen dva tisíce kilometrů vzdálená od Země a obíhala kolem ní za dvě hodiny. Byl to první z kamenů položených na brodu ke hvězdám, a přestože stanice už nebyla po technické stránce k vesmírným letům nezbytná, měla obrovský vliv na ekonomickou stránku meziplanetárních letů. Začínaly zde všechny cesty na Měsíc nebo k planetám; kolem této předsunuté základny Země se vznášely těžkopádné lodě na atomový pohon a do jejích nákladních prostor se nakládaly dodávky z mateřského světa. Stanici spojovaly se Zemí trajektové rakety, poháněné chemickým palivem, jelikož atomový pohon byl podle zákona do vzdálenosti jednoho tisíce kilometrů od zemského povrchu zakázán. Mnozí lidé si však mysleli, že ani toto bezpečnostní opatření není dostatečné, neboť radioaktivní spaliny nukleárních motorů tuto vzdálenost urazily za necelou minutu.

Vesmírná stanice Jedna nabírala s ubíhajícími roky postupně další a další komponenty a její původní konstruktéři by ji už dávno nepoznali. Kolem centrálního kulovitého jádra se nahromadily observatoře, komunikační laboratoře s fantastickými anténními systémy a spleť vědeckého zařízení, ve které se vyznali pouze zasvěcení specialisté. Navzdory všem těmto přírůstkům však hlavní funkce umělé-

ho měsíčku spočívala v doplňování paliva pro malé lodě, ve kterých Homo Sapiens zápolil s nezměrnou samotou Sluneční soustavy.

„Jste si opravdu jistý, že se už cítíte dobře?“ zeptal se doktor, zatímco Gibson experimentoval se svými nohama.

„Myslím, že ano,“ odpověděl, ponechávaje si trochu manévrovacího prostoru.

„Tak se pojdte se mnou do přijímací místnosti napít. Něčeho teplého,“ dodal rychle doktor, aby předešel nedorozumění. „Můžete se tam na půl hodinky posadit a přečíst si třeba noviny. My se mezitím dohodneme, co s vámi.“

Gibsonovi se zdálo, že jeden antiklimax stíhá druhý. Byl dva tisíce kilometrů daleko od Země, kolem sebe hvězdy, a přitom byl nucen usrkávat sladký čaj — čaj! — v něčem, co vypadalo jako obyčejná čekárna u zubaře. Nebyla tam žádná okna, pravděpodobně proto, že pohled na rychle se otáčející nebesa by mohl anulovat úsilí lékařského personálu. Jediný způsob, jak tam trávit čas, byl probírat se stohy časopisů, které už stejně četl a s nimiž byla obtížná manipulace, protože to byla vesměs ultralehká vydání, tištěná na cigareto-
vém papíře. Naštěstí našel jedno velmi staré číslo „Přehršle“ s povídkou, kterou napsal už tak dávno, že docela zapomněl její konec. Dokázal se nad ní bavit až do doktorova návratu.

„Váš tep je normální, zdá se,“ zabručel váhavě doktor. „Vezmeme vás do komory s nulovou gravitací. Pojdte za mnou a ničemu se nedivte.“

S touto záhadnou poznámkou odvedl Gibsona do široké, jasně osvětlené chodby. Z místa, kde stáli, se chodba oběma směry stáčela vzhůru. Gibson neměl čas, aby tento fenomén blíže prozkoumal, protože doktor odsunul boční dveře a začal stoupat po kovovém schodišti vzhůru. Gibson udělal několik bezděčných kroků za ním, ale pak si uvědomil, co má před sebou, a se stejně bezděčným výkřikem plným úžasu se zastavil.

Pod jeho nohama činil sklon schodiště přiměřených pětáctýřicet stupňů, ale směrem dál rychle narůstal, a pouhých deset metrů před ním už schodiště stoupalo kolmo vzhůru. Úhlový nárůst — pohled, který by ochromil každého, kdo se s ním setkal poprvé — pokračoval nemilosrdně dál, až schody přešly do převisu, aby nakonec někde nad ním a za ním zmizely z dohledu.

Doktor uslyšel jeho výkřik, obrátil k němu hlavu a povzbudivě se zasmál. „Nesmíte vždycky věřit svým očím,“ řekl. „Pojďte dál a uvidíte, jak je to snadné.“

Gibson ho zdráhavě následoval. Ihned zjistil, že tady dochází ke dvěma podivným věcem. Především, že je stále lehčí a lehčí, a dále, že navzdory narůstající strmosti činí sklon schodiště pod jeho nohama neměnných pětáctýřicet stupňů. Vertikální směr se ve skutečnosti postupně svažoval, takže navzdory narůstajícímu zakřivení zůstávalo schodiště stále stejné.

Vysvětlení bylo jednoduché. Zdánlivá gravitace vznikala díky odstředivé síle pomalu se otáčející stanice. Jak se blížili k jejímu středu, gravitace postupně klesala až na nulu. Schodiště se blížilo k ose stanice po jakési spirále (Gibson kdysi znal její matematické pojmenování), takže sklon pod jeho nohama zůstával přes radiální gravitační pole konstantní. Bylo to něco, na co si lidé žijící na vesmírných stanicích určitě rychle zvykli; pro takové lidi byl po návratu na Zemi pravděpodobně stejně znepokojující pohled na obyčejné schodiště.

Na konci schodiště už přestalo platit jakékoli „nahoru“ a „dolů.“ Došli do dlouhé válcovité místnosti, křížem krážem protkané lany, ale jinak prázdné, na jejímž konci pronikal průzorem dovnitř zářivý kužel slunečního světla. Paprsek přešel po kovových stěnách jako pátravé světlo hledáčku, pak se na okamžik ztratil a vzápětí se ukázal v jiném okně. Byl to první smysly poskytnutý důkaz toho, že stanice se skutečně otáčí kolem své osy. Gibson odhadl přibližnou rychlost její rotace podle toho, jak dlouho paprsku trvalo vrátit se na původní místo. „Den“ na tomto malém umělém světě netrval ani deset sekund. Byla to dostatečně dlouhá doba k tomu, aby kolem vnějšího okraje stanice panovalo zdání normální přitažlivosti.

Gibson se cítil jako pavouk uprostřed pavučiny, když bez sebe větší námahy přeručkoval za doktorem po lanech na pozorovací plošinu. Uviděl, že je na konci jakéhosi komínu, vyčnívajícího ze stanice souběžně s její osou. Byl zcela z dosahu jejích zařízení a přístrojů a měl téměř neohraňovaný výhled na hvězdy.

„Tady vás na okamžik opustím,“ řekl doktor. „Je tady na co koukat, myslím, že byste měl být spokojený. A pokud ne - na druhé straně tohoto schodiště je normální gravitace!“

Jistě, pomyslel si Gibson, plus zpáteční cesta nejbližší raketou na Zem. Byl odhodlán ve zkoušce obstát a získat tak čistý zdravotní pas.

Bylo zcela nemožné uvědomit si, že se otáčí stanice a nikoli slunce a hvězdy - věřit opaku vyžadovalo víru, vědomé volní úsilí. Hvězdy se pohybovaly tak rychle, že dobře vidět byly jen ty nejjasnější. Slunce, když se na ně Gibson odvážil koutkem oka pohlédnout, byla zlatá kometa, křižující každých pět sekund oblohu. Při tomto fantastickém urychlení přirozeného běhu věcí bylo snadné pochopit, proč kdysi lidé odmítali uvěřit, že jejich vlastní, pevný svět rotuje, a veškerý pohyb přisuzovali otáčející se nebeské báni.

Země, částečně zakrytá trupem stanice, vypadala jako obrovský srpek, klenoucí se nad polovinou oblohy. Jak stanice uháněla po své oběžné dráze kolem ní, srpek pomalu dorůstal; za takových čtyřicet minut bude Země v úplňku a hodinu nato bude zase zcela neviditelná - stane se z ní černý štít, zakrývající Slunce, zatímco stanice proletí v jejím stínu. Země projde za pouhé dvě hodiny všemi fázemi. Když o tom člověk přemýšlel, začal čas nabývat jiných rozměrů a známé dělení na dny a noci, měsíce a roční období pozbylo smyslu.

Asi kilometr od stanice se po téže oběžné dráze pohybovaly tři „kotvící“ kosmické lodě, nepropojené ani se stanicí, ani navzájem. Ta první byla malá klínovitá raketa, která ho sem za takových nákladů a takového nepohodlí dopravila ze Země. Druhá byla lunární nákladní loď s celkovou tonáží asi tisíc tun. Třetí byl, samozřejmě, Ares, třpytící se v nádheře čerstvého aluminiového nátěru.

Gibson se nikdy nesmířil se zánikem štíhlých, aerodynamických lodí, o nichž se básnilo na začátku dvacátého století. Blýskavá činka, zavěšená na pozadí hvězd, jeho představě o kosmickém plavidlu neodpovídala; svět ji za svou přijal, on však nikoliv. Jistěže chápal všeobecně známou námitku - k čemu aerodynamika u plavidla, které nikdy nevstoupí do atmosféry a jehož tvar se tedy podřizoval výhradně konstrukčním požadavkům. Silně radioaktivní pohonná jednotka musela být co nejdále od ubikací posádky, takže se jako nejjednodušší řešení nabízela právě tato soustava dvou koulí, propojených dlouhou trubicí.

Nejjednodušší, ale taky nejodpornější, pomyslel si Gibson. Ovšem, co na tom záleželo, když měl Ares strávit prakticky celý svůj život v hlubokém vesmíru, kde jedinými diváky byly hvězdy. Prav-

děpodobně už natankoval palivo a teď jen čekal na přesně propočtený okamžik, kdy se jeho motory probudí k životu, on se odkloní z oběžné dráhy a vydá se po dlouhé hyperbole vedoucí k Marsu.

Až k tomu dojde, bude on, Martin Gibson, na jeho palubě. Vyrazí za dobrodružstvím, o kterém ani nedoufal, že ho někdy potká.

DRUHÁ KAPITOLA

Kapitánova pracovna na palubě Aresu pojmulu v podmínkách gravitace nanejvýš tři lidi. Když byla ovšem loď na volné oběžné dráze, bylo v ní dost místa pro další tři, kteří si mohli podle chuti vybrat, zda postojí na stěnách nebo na stropě. Kromě jednoho člena skupinky, shromážděné v surrealistických úhlech kolem kapitána Nordena, byli všichni ve vesmíru už předtím a věděli, co se od nich očekává. Toto však byla jen běžná porada. První let nové kosmické lodi je vždycky významná událost a Ares byl navíc první loď svého druhu — skutečně první kosmická loď ze všech, které byly kdy postaveny, určená k převážení cestujících, nikoli nákladu. Po celkovém dovybavení měl Ares svým poněkud spartánským pohodlím obdarovat třicetičlennou posádku a sto padesát cestujících. Při tomto inauguračním letu byl však tento poměr téměř obrácený. Šest členů posádky neúplně právě čekalo, až dorazí na palubu jejich jediný pasažér.

„Stále mi není docela jasné,“ řekl Owen Bradley, spojovací důstojník, „co jako máme s tím chlapem, až tady bude, dělat? Či chytrý nápad to vůbec byl?“

„K tomu jsem se právě chtěl dostat,“ řekl kapitán Norden a prohrábl si rukama místo, kde měl ještě před pár dny bujnou blondátou kštici. (Na kosmických lodích zřídka najdete profesionální holiče, a přestože se vždycky najde spousta dychtivých amatérů, člověk ten nešťastný den odkládá, seč může.)

„Všichni, samozřejmě, znáte pana Gibsona.“

Jeho poznámka vyvolala řadu reakcí, z nichž ne všechny byly právě uctivé.

„Myslím, že ty jeho romány za moc nestojí,“ řekl doktor Scott. „Tedy ty poslední. Martanský prach nebyl sice špatný, ale teď už je, samozřejmě, naprosto neaktuální.“

„Nesmysl,“ odfrkl astrogátor Mackay. „Právě ty poslední jsou nejlepší; Gibson se totiž začal konečně zajímat o základy a vypustil krev a blesky.“

Takový výbuch byl pro malého Skota zcela netypický. Než se do toho mohli vložit další, kapitán Norden pokračoval.

„Jestli proti tomu nic nenamítáte, tak se teď přestaneme zabývat literární kritikou. Na to bude spousta času později. Společnost po mně chce, abych vám, ještě než vůbec začneme, pár věcí zdůraznil. Pan Gibson je velmi důležitý muž, významný host, který byl na tenthle výlet pozván proto, aby o něm později napsal knihu. Nejde jenom o reklamu, společnost přirozeně doufá, že budoucí zákazníci jeho příběh... ehm, neodradí. A kromě toho, tvoříme dějiny a náš první let by měl být řádně zaznamenán. Takže se pokuste chovat se chvíli jako gentlemani; Gibsonova kniha vyjde tak asi v půlmilionovém nákladu a vaše budoucí pověst může záviset na tom, jak se budete v následujících třech měsících chovat!“

„Zdá se mi to, nebo to skutečně zní jako vydírání?“ řekl Bradley.

„Berte to, jak chcete,“ pokračoval s úsměvem Norden. „Já samozřejmě Gibsonovi vysvětlím, že nemůže očekávat takové služby, jaké budou k maní později, až tady budeme mít stevardy, kuchaře a bůhví koho ještě. Určitě to pochopí a nebude očekávat snídani do postele.“

„A pomůže s nádobím?“ ozval se něčí praktický dotaz. Než mohl Norden vyřešit tento problém z oblasti společenské etikety, ozvalo se z komunikačního panelu zabzučení a z mřížky reproduktoru uslyšeli hlášení. „Stanice Jedna volá Ares. Letí k vám váš pasažér.“

Norden přepnul přepínač a odpověděl: „O. K. Jsme připraveni.“ Potom se obrátil zpátky k posádce.

„Vedle těch našich vyholených hlav si bude chudák připadat jako v Alcatrazu. Jimmy, jdi mu naproti a pomoz mu přes vzduchový uzávěr, až se připojí člun.“

Martin Gibson byl ještě stále v povznesené náladě z toho, že překonal svoji první větší překážku — lékaře na Vesmírné stanici Jedna. Když opouštěl stanici v mrňavém transportním člunu na pneumatický pohon, ztráta gravitace jeho zdravotní stav nikterak nezhoršila, zato však pohled, který se mu naskytl v kabině kapitána Norde-

na, mu přivodil krátkou recidivu. Člověk měl i při absenci přitažlivosti tendenci namlouvat si, že někde je „dole“, a bylo jen přirozené předpokládat, že podlaha je tam, kde jsou k povrchu přišroubovány židle a stůl. Náзор většiny posádky však byl bohužel opačný — dva členové posádky viseli jako dva krápníky ze stropu a další dva se ve zcela nahodilých úhlech vznášeli v prostoru. Představu, odpovídající Gibsonovu smyslu pro „hlavou nahoru“, splňoval pouze kapitán. A jako by toho nebylo málo, vyholené lebky dodávaly jejich jinak vcelku slušnému vzezření hrozivý výraz, takže celá scéna vypadala jako snímek z rodinného srazu u hraběte Drákuly.

Následovala chvilka mlčení, během které si posádka Gibsona prohlížela. Všichni spisovatele okamžitě poznali; veřejnost znala jeho tvář už od chvíle, kdy se skoro před dvaceti lety objevil na pultech jeho první bestseller, Hromy při úsvitu. Byl to malý, zaoblený muž s překvapivě ostrými rysy, stále ještě na té lepší polovině čtyřicítky, a když promluvil, jeho hlas byl překvapivě hluboký a zvučný.

„Tohle,“ řekl kapitán Norden, obcházeje zleva doprava svoji kabinu, „je můj technik, poručík Hilton. Tohle je doktor Mackay, náš navigátor — doktor filozofie, nikoli opravdový doktor jako tady doktor Scott. Poručík Bradley je náš spojovací důstojník a Jimmy Spencer, kterého jste viděl ve vzduchovém uzávěru, je náš pomocník, který doufá, že z něj jednou bude kapitán.“

Gibson se poněkud překvapeně rozhlédl po malé skupince kolem sebe. Bylo jich tak málo, jenom pět mužů a jeden chlapec! Jeho tvář musela odrážet jeho myšlenky, protože kapitán Norden se zasmál a pokračoval.

„Moc nás tady není, že? Nesmíte zapomínat, že tahle loď je téměř zcela automatizovaná — a kromě toho, ve vesmíru se nikdy nic nestane. Až najedeme na pravidelnou osobní dopravu, bude mít posádka třicet členů. Při téhle cestě máme ovšem místo cestujících a zbytku posádky náklad, takže budeme vlastně něco jako expresní nákladní loď.“

Gibson si pozorně prohlédl skupinku mužů, kteří se měli na následující tři měsíce stát jeho jedinými společníky. Jeho první pocit (nikdy sice nedůvěřoval prvním pocitům, ale vždycky si je pečlivě zaznamenával) bylo ohromení nad tím, jak „obyčejní“ mu připadají — pokud si odmyslíme tak zanedbatelné okolnosti jako jejich nezvyklá poloha a dočasná holohlavost. Nic nenasvědčovalo tomu, že

jsou to příslušníci nejromantičtější profese od dob, kdy poslední kovbojové zaměnili své mustangy za vrtulníky.

Zřejmě na nějaký signál, který Gibson nezachytil, posádka s neomylnou přesností a lehkostí opustila otevřenými dveřmi kabinu. Kapitán Norden se opět posadil a nabídl Gibsonovi cigaretu. Spisovatel ji váhavě přijal.

„Nevadí vám tady kouření?“ zeptal se. „Neubíráte si tím kyslík?“

„To bych tady měl hned vzpouru, kdybych na čtvrt roku zakázal kouření,“ zasmál se Norden. „Navíc je spotřeba kyslíku zanedbatelná.“

Kapitán Norden, pomyslel si poněkud lítostivě Gibson, ani trochu nezapadá do jeho představ. Podle vžitě literární tradice měl být kapitán vesmírné lodi prošedivělý veterán s pronikavým pohledem, který strávil polovinu života ve vesmíru a který díky své nepochopitelné znalosti vesmírných cest dokázal navigovat svou loď křížem krážem po Sluneční soustavě. A taky to měl být generál — když uděloval rozkazy, jeho důstojníci museli vyskočit do pozoru (v nulové gravitaci věru těžká věc, uvědomil si Gibson), střelhibitě zasalutovat a poklusem se vzdálit.

Místo toho bylo kapitánovi Aresu zcela jistě méně než čtyřicet a člověk by si ho snadno mohl splést s úspěšným podnikatelem. Tehdy ovšem ještě Gibson nevěděl, že jediná disciplína, která na palubě Aresu panovala, byla naprosto dobrovolná — byla to jediná možná forma pro ten typ mužů, kteří tvořili jeho posádku.

„Takže vy jste ještě nikdy nebyl ve vesmíru,“ řekl kapitán Norden a zamyšleně pohlédl na svého pasažéra.

„Bohužel ne. Několikrát jsem se pokusil dostat se na měsíční linku, ale pokud člověk nejede za obchodem, tak je to absolutně nemožné. Je škoda, že kosmické lety jsou ještě stále tak pekelně drahé.“

Norden se usmál. „Doufáme, že to Ares změní. Zdá se ale, že na tohle téma jste toho už stačil celkem dost napsat, a to s... ehm... minimem praktických zkušeností.“

„Ach, tohle,“ zahlaholil ležérně Gibson a lehkovážně, jak aspoň doufal, se přitom zasmál. „To je ta obecně zažitá, ale mylná představa, že by spisovatel měl prožít všechno, co ve své knize popisuje. Prostě jsem o kosmických letech přečetl všechno, co se dalo, a

vynasnažil jsem se vyličít místní kolorit co nejvěrohodněji. Nezapomínejte, že všechny svoje ‚kosmické‘ romány jsem napsal už dávno — v posledních několika letech jsem se téhle látky skoro ani nedotkl. Vlastně je zarážející, že si mě s ní lidé stále ještě spojují.“

Norden by byl rád věděl, nakolik je Gibsonova skromnost falešná. Musel přece moc dobře vědět, že to byly právě jeho kosmické romány, které ho proslavily a které přiměly Společnost, aby ho pozvala na tento výlet. Celá tahle situace, uvědomil si Norden, nabízela některé velmi zábavné možnosti. Ty ale budou muset počkat; nejdřív musí téhle suchozemské kryse vysvětlit, jaká pravidla panují na palubě soukromého světa jménem Ares.

„Na palubě lodi se držíme normálního pozemského času, tedy greenwichského. Celý krám se na ‚noc‘ zavírá. Žádné hlídky jako kdysi - když spíme, berou to za nás přístroje, takže žádný nepřetržitý provoz. To je jeden důvod, proč vystačíme s tak malou posádkou. Při téhle plavbě, protože máme spoustu místa, máme všichni samostatné kabiny. Vy máte běžnou soukromou kajutu pro cestujícího, jedinou, která je prozatím vybavená. Myslím, že je celkem pohodlná. Máte už na palubě svoje věci? Kolik vám dovolili si vzít?“

„Sto kilo. Je to v přechodové komoře.“

„Sto kilo?“ Nordenovi se stěží podařilo zakrýt úžas. Ten chlap se snad chystá emigrovat a táhne s sebou všechny rodinné relikvie. Norden měl jako každý astronaut hrůzu z nadbytečné zátěže a nepochyboval o tom, že Gibson má s sebou spoustu zbytečností. Když mu to ale Společnost schválila a nepřekročilo se tím povolené zatížení, nemohl proti tomu nic namítat.

„Řeknu Jimmymu, aby vás odvedl do vaší kajuty. Bude při naší cestě fungovat jako taková holka pro všechno, aby si odpracoval jízdné a něco se příučil. Většina z nás začínala takhle, že jsme se během prázdnin přihlásili na měsíční linky. Jimmy je chytrý kluk — už je bakalář.“

Gibson pomalu začínal považovat za samozřejmost, že absolvent univerzity dělá plavčíka. Následoval Jimmyho, kterého jeho přítomnost uváděla do rozpaků, do pasažérského oddílu.

Kajuta byla malá, ale byla skvěle rozvržená a vybavená se znamenitým vkusem. Důmyslné osvětlení a zrcadlové stěny ji dělaly větší, než ve skutečnosti byla, a vyklápěcí postel mohla během „dne“

fungovat jako stůl. O neexistenci přitažlivosti toho svědčilo jen velmi málo; všechno bylo uděláno tak, aby se cestující cítil jako doma.

Následující hodinu Gibson strávil tříděním zavazadel a zkoušením, jak fungují různé kajutní doplňky a ovladače. Nejvíce ho potěšilo zrcátko na holení, které se po stisknutí tlačítka změnilo na průhled ke hvězdám. Nechápal však, na jakém principu to fungovalo.

Nakonec bylo všechno tam, kde to chtěl mít, a Gibson už neměl zhola nic na práci. Lehl si na postel a přes prsa a stehna si připnul elastické pásy. Iluze tíhy nebyla příliš přesvědčivá, ale bylo to lepší než nic. Přece jenom to poskytovalo jistý pocit vertikálního směru.

Ležel bez hnutí v malé, měkce osvětlené kajutě, která měla po příští tři měsíce tvořit jeho svět. Konečně mohl zapomenout na zklamání a drobné mrzutosti, které provázely jeho „odchod“ ze Země. Už se nemusel ničím znepokojovat; poprvé za dlouhou dobu (už ani sám nevěděl za jak dlouhou) svěřil svůj osud do rukou jiným. Schůzky, přednášky, termíny... to všechno zůstalo na Zemi. Pocit blaženého uvolnění byl příliš slastný, než aby vydržel dlouho, ale on ho měl v úmyslu vychutnávat co nejdéle.

Po blíže neurčené době ho vyburcovalo ze spánku tiché zaklepání na dveře kajuty. Chvilku mu trvalo uvědomit si, kde je; potom se mu vrátilo vědomí, odepjal popruhy a odrazil se z postele. Jeho pohyby byly stále ještě příliš nekoordinované, takže musel udělat karambol od stropu, aby se dostal ke dveřím.

Stál za nimi zadýchaný Jimmy Spencer. „Zdraví vás kapitán, pane, a ptá se, jestli se nechcete přijít podívat na start?“

„To určitě chci,“ řekl Gibson. „Jenom si vezmu fotoaparát.“

Okamžik nato se znovu objevil ve dveřích s novou Leicou XXA, ověřenou přídavnými objektivy a expozimetry, na kterou se Jimmy zadíval s neskryvanou závistí. Navzdory této přítěži rychle dorazili na vyhlídkovou palubu, obepínající jako opasek trup Aresu.

Gibson měl poprvé příležitost spatřit hvězdy v jejich plné nádhře, bez závoje atmosféry či tónovaného skla, neboť byli na noční straně lodi a sluneční filtry byly stažené. Ares se, na rozdíl od vesmírné stanice, neotáčel kolem své osy, ale zachovával díky gyroskopům stabilní postavení, takže hvězdy na obloze byly stálé a nehybné.

Díval se na nádhru, kterou se už tolikrát (a tak marně) pokoušel vyličít ve svých knihách... Uvědomil si, že nedokáže analyzovat

svoje pocity - a on nesnášel plýtvání pocity, které by se daly úspěšně využít v tisku. Zvláštní bylo, že to nebyl ani jas hvězd, ani jejich nepředstavitelné množství, co na něj udělalo největší dojem. Z vrcholků hor na Zemi nebo z vyhlídkové paluby stratolodí měl mnohokrát možnost vidět nebe jen o něco „slabší“, než bylo toto, ale ještě nikdy neměl tak živý pocit, že hvězdy jsou všude kolem něj, až k samotnému neexistujícímu horizontu, a dokonce ještě níž — pod jeho nohama....

Vesmírná stanice Jedna připomínala komplikovanou, nablýskanou hračku, vznášející se v prázdnu jen několik metrů od nich. Gibson nedokázal posoudit její vzdálenost nebo velikost, protože na jejím tvaru nebylo nic povědomého, a perspektiva, zdálo se, přestala fungovat. Země i Slunce, skrývající se za trupem lodi, nebyly vidět.

Z překvapivé blízkosti náhle z neviditelného reproduktoru zazněl hlas. „Sto sekund do zážehu. Zaujměte prosím svá místa.“

Gibson strnul a obrátil se k Jimmymu o radu, než však stačil zformulovat nějakou otázku, jeho průvodce spěšně vyhrkl: „Musím se vrátit zpátky do služby.“ Pak se odrazil a ladným skokem zmizel Gibsonovi z očí, zanechávaje ho jeho úvahám.

Minuta a půl uběhla nezvykle pomalu, ačkoli ji z reproduktorů přerušovala pravidelná hlášení o zbývajícím čase. Gibson přemítal, kdo ten neviditelný hlasatel asi je. Nordenův hlas to nebyl, nejspíš to byla jen nahrávka zapnutá automatickým okruhem, který teď převzal kontrolu nad lodí.

„Dvacet sekund do startu. Přetížení potrvá přibližně deset sekund.“

„Deset sekund ke startu.“

„Pět sekund, čtyři, tři, dva, jedna...“

Gibsona něco velmi jemně, pomaličku uchopilo a stáhlo ho po zakřivené stěně s řadou průzorů k tomu, z čeho najednou byla podlaha. Bylo obtížné si uvědomit, že znovu existuje „nahore“ a „dole“, a ještě obtížnější bylo spojit si tento návrat orientace se vzdáleným, slabým duněním, které přerušilo ticho panující na lodi. Ve vzdálené kouli, která tvořila zbýající polovinu Aresu, v tom záhadném zakázaném světě umírajících atomů a automatických zařízení, do kterého nemohl vstoupit (a živý vystoupit) žádný člověk, se začaly uvolňovat síly, které poháněly hvězdy. Gibsonovy pocity ovšem v ničem nepřipomínaly onen pocit narůstajícího, nemilosrdného zrychlení, které

vždycky doprovází start chemicky poháněné rakety. Ares měl k dispozici neomezený prostor, měl dostatek času na opuštění své současné orbity a k pomalému přesunu na přechodovou hyperbolu, která ho měla dovést k Marsu. Při jeho hmotnosti dvou tisíc tun mu atomový pohon při plném výkonu mohl udělit zrychlení pouhé desetiny g, ale v tuto chvíli dosahoval jeho výkon ani ne poloviny této malé hodnoty.

Gibson se rychle zorientoval. Zrychlení lodi bylo tak malé (udělilo mu, když si to spočítal, skutečnou tíhu necelých čtyř kilogramů), že její pohyb byl prakticky nepostřehnutelný. Vesmírná stanice Jedna se ještě vůbec nepohnula ze své zdánlivé polohy, a Gibson teprve za minutu postřehl, že Ares se od ní ve skutečnosti pomalíčku vzdaluje. Teprve tehdy si vzpomněl na fotoaparát. Když konečně vyřešil ošidný problém správné expozice malého, silně osvětleného předmětu na uhlově černém pozadí, stanice už byla o znatelný kus dál. Za necelých deset minut se scvrkla na vzdálenou tečku, ztěží rozeznatelnou mezi hvězdami.

Když Vesmírná stanice Jedna zmizela docela, Gibson přešel na denní stranu lodi, aby udělal pár snímků vzdalující se Země. Když ji poprvé spatřil, tvořila obrovský, úzký srpek, příliš velký na to, aby se dal obsáhnout jedním pohledem. Díval se, jak pomalu dorůstá, a bylo mu jasné, že Ares musí udělat nejméně ještě jeden oblet, aby se vymanil z její přitažlivosti a vydal se k Marsu. Potrvá ještě dobrou hodinu, než se Země znatelně zmenší, a mezitím ještě jednou přejde od úplňku k úplňku.

Tak, a je to tady, pomyslel si v duchu Gibson. Tam dole je celý můj předešlý život a životy všech mých předků, až k první kapičce rosolu v pravěkém moři. Žádný osadník ani badatel, který opouštěl svou rodnou zem, za sebou nikdy nenechal tolik, kolik toho teď nechávám za sebou já. Tam za těmi mraky leží celá historie lidstva; zanedlouho budu moci malíčkem zakrýt to, co bylo ještě pro minulou generaci celé lidské teritorium, všechno, co lidský um uchránil před propastí času.

Toto neúprosné vzdalování se od známého k neznámému mělo v sobě téměř definitivnost smrti. Takto musí duše, zanechávajíc za sebou všechny poklady, jednoho dne vykročit do temnoty a noci.

Když asi o hodinu později Ares konečně dosáhl únikové rychlosti a vymanil se z objetí Země, Gibson stále ještě setrval na po-

zorovacím stanovišti. Že k tomu došlo, se však nedalo nijak poznat, protože Země i nadále vévodila obloze a motory Aresu pokračovaly ve svém vzdáleném, tlumeném dunění - ještě deset hodin budou muset nepřetržitě pracovat, teprve potom bude jejich úkol splněn a ony budou moci po zbytek cesty odpočívat.

Když ten okamžik nastal, Gibson spal. Náhlé ticho a naprostá ztráta přitažlivosti, ze které se loď během posledních několika hodin těšila, ho přivedly zpátky do nejasného světa reality. Rozespale se rozhlédl po potměnělém pokoji a jeho zrak padl na hvězdný obraz, zarámovaný do otvoru průzoru. Hvězdy se nehýbaly, jak jinak. Bylo nad jeho síly uvěřit, že Ares v tuto chvíli uhání z oběžné dráhy kolem Země tak obrovskou rychlostí, že by ho nezadrželo ani samotné Slunce.

Gibson si ospale utáhl popruhy, aby ve spánku neodplachtil někam ke stropu. Čekalo ho skoro sto dní, než se mu vrátí jakýkoli pocit tíhy.

TŘETÍ KAPITOLA

Když série cinkavých tónů z lodního rozhlasu probudila Gibsona z relativně bezesného spánku, otvor průzoru vyplňoval tentýž obraz. Chvatně se oblékl a urychleně se vydal na vyhlídkovou palubu, aby se dozvěděl, co se přes noc stalo se Zemí.

Vidět současně na obloze dva měsíce je velmi znepokojivý pohled, přinejmenším pro pozemšťana, ale byly tam, jeden vedle druhého. Oba byly v první čtvrti, jeden byl menší, druhý přibližně dvakrát větší. Trvalo několik sekund, než si Gibson uvědomil, že se dívá na Zemi a Měsíc — a několik dalších sekund potřeboval, aby mu došlo, že ten menší a vzdálenější srpek je jeho rodná planeta.

Ares bohužel neměl proletět kolem Měsíce v nejtěsnější blízkosti, ale i tak byl Měsíc desetkrát větší, než ho Gibson kdy viděl ze Země. Kolem nerovné linie, oddělující den od noci, byly zřetelně vidět propojené řetězce kráterových prstenců, slabě viditelná byla dokonce i neosvětlená část, ozařovaná světlem odraženým od Země. A také... Gibson se předklonil, jako by se chtěl ujistit, že ho neklame zrak. Ale kdepak, nemohlo o tom být pochyb: uprostřed chladné, temné krajiny, očekávající rozbřesk, který přijde teprve za mnoho dní, hořelo pár drobných jiskřiček jako světlušky za soumraku. Před padesáti lety tam ještě nebyly, byla to světla prvních lunárních měst, zvěstující hvězdám, že po miliardě let čekání dorazil konečně život i na Měsíc

Odněkud se ozvalo diskrétní odkašlání a přerušilo Gibsonovy úvahy. Poněkud zesílený hlas z reproduktoru nenuceným tónem podotkl: „Pokud se pan Gibson dostaví do jídelny, možná ho potěší, že pro něj na stole zbylo trochu vlažné kávy a pár vloček.“

Vrhl rychlý pohled na hodinky. Úplně zapomněl na snídani - naprosto nevídaná věc. Určitě poslali někoho do jeho kajuty, a když ho tam nenašli, nechali ho vyvolat lodním rozhlasem.

Když s omluvami vpadl do jídelny, zjistil, že posádka je zabráná do odborné diskuse o přednostech různých typů kosmických lodí. Jedl a přitom sledoval malou skupinku diskutujících mužů, vrýval si je do paměti a všímal si jejich chování a vlastností. Norden mu sice včera sdělil jejich jména, dosud však neznal jejich povahy. Bylo zajímavé vědět, že než tato cesta skončí, bude pravděpodobně každého z nich znát lépe než kteréhokoli ze svých známých na Zemi. V tak malém světě, jako byl Ares, nebylo pro tajemství a přetvářku místo.

Pravě měl slovo doktor Scott, a teprve později si Gibson uvědomil, že to bylo něco velmi neobvyklého. Zdálo se, že doktor je poněkud impulzivní a že má sklon vynášet na základě okamžitého popudu kategorické soudy o věcech, o kterých mu ani v nejmenším nepřísluší hovořit. Jeho nejúspěšnější oponent byl elektronik a odborník na komunikační systémy Bradley — suchý cynik, který si zřejmě liboval ve verbální sabotáži. Čas od času vhodil do debaty menší granát, který Scotta vždycky na chvíli zarazil, ale nikdy ne na dlouho. Do bitevní vřavy občas svoji rychlou a přesnou, skoro až pedantskou mluvou zasáhl i Mackay, drobný skotský matematik. Asi by lépe zapadl do univerzitní klubovny, napadlo Gibsona, než do kosmické lodi.

Kapitán Norden se choval jako zcela nezainteresovaný rozhodčí, který ve snaze zabránit konečnému vítězství podpořil jednou tu, podruhé onu stranu. Mladý Spencer už pracoval a Hilton, jediný zbývající člen posádky, se diskuse neúčastnil. Technik tiše seděl a s pobavenou netečností sledoval ostatní. Gibsonovi připadala jeho tvář hrozně povědomá. Kde už se jen mohli vidět? Ale no ovšem - že ho to netrklo dřív! Vždyť to je *ten* Hilton. Gibson se otočil na židli, aby si ho mohl lépe prohlédnout. Jeho zpoloviny sněžené jídlo bylo zapomenuto, když se směsicí respektu a závisti hleděl na člověka, který po největším dobrodružství v dějinách kosmonautiky dopravil Arktur zpátky na Mars. Pouze šest mužů v historii dorazilo až k Saturnu, a pouze tři z nich byli dosud naživu. Hilton, spolu se svými ztracenými druhy, stál na těch vzdálených měsících s magickými jmény - Titan, Encladus, Tethys, Rhea, Dione. Viděl tu jedinečnou nádheru velkých prstenců klenoucích se oblohou se symetrií, která se zdála být na dílnu Přírody až příliš dokonalá. Byl na Ultima Thule, kde obkroužil mrazivé vnější obry roztroušeného příbuzenstva našeho Slunce, a vrátil se do světla a tepla vnitřních planet. Ano, pomys-

lel si Gibson, existovala spousta věcí, o kterých by si s ním chtěl popovídat, než bude tento výlet u konce.

Debatní kroužek se začal rozpadávat, jak se jednotliví důstojníci zvedli, aby zaujali svá místa. Když k němu přišel kapitán Norden a přerušil jeho úvahy, Gibsonovy myšlenky stále ještě kroužily kolem Saturnu.

„Nevím, jaký jste si naplánoval program,“ řekl kapitán, „ale předpokládám, že byste si chtěl prohlédnout naši loď. Koneckonců, takhle nějak to v téhle fázi probíhá ve vašich příbězích.“

Gibson se poněkud mechanicky usmál. Zdálo se, že ještě nějaký čas potrvá, než si odpyká svou minulost.

„Bojím se, že máte pravdu. Býval to samozřejmě nejjednodušší způsob, jak čtenáře seznámit s postavami a načrtnout dějiště příběhu. Teď už všichni přesně vědí, jak vypadá vnitřek vesmírné lodi, takže už to našťestí není tak důležité. Technické detaily jsou jednoznačné a člověk může přejít rovnou k ději. Když jsem ale začínal v šedesátých letech o astronautice psát, musel jsem napřed pomoci tisíců slov vysvětlovat, jak fungují kosmické skafandry a jak funguje atomový pohon, prostě musel jsem objasnit všechno, co se v příběhu mohlo objevit.“

„Takže to chápu tak,“ řekl Norden s dočista odzbrojujícím úsměvem, „že vám o Aresu už mnoho nového neřekneme.“

Gibsonovi se podařilo zčervenat. „Budu velmi rád, když mě provedete po lodi — ať už to uděláte podle standardního literárního modelu či nikoli.“

„Výborně,“ zazubil se Norden. „Začneme v řídicí místnosti. Pojd'te.“

Následující dvě hodiny plachtily labyrintem chodeb, které jako tepny křížovaly kulovitý trup Aresu. Gibson věděl, že zanedlouho bude znát interiér lodi tak dobře, že by se z jednoho konce na druhý dostal se zavázanýma očima. Jednou se mu však už podařilo zabloudit, a dokud se v lodi pořádně nevyzná, může se mu to stát znovu.

Lod' měla kulovitý tvar, a pro orientaci se proto používaly zeměpisné pojmy. Takovéto pojmenování bylo velmi užitečné, protože dávalo člověku okamžitou představu o geografii lodi. Jít na sever znamenalo mířit do řídicí kabiny a do oddílu pro posádku. Při cestě na rovník jste zřejmě hodlali zavítat buď do velké jídelny, zaujímající větší část střední roviny lodi, nebo na vyhlídkový ochoz, obepína-

ající celou loď kolem dokola. Jižní polokouli zabírala skoro beze zbytku palivová nádrž — kromě ní se tam vešlo už jen několik skladovacích prostor.

Teď když už Ares nepoužíval motory, byla loď natočena v prostoru tak, že severní polokoule byla neustále ve slunci a „neobydlená“ jižní polokoule ve tmě. Na samotném jižním pólu byla malá kovová dvířka s několika působivými úředními pečeti a se štítkem, na kterém stálo: „Otevřít pouze na výslovný rozkaz kapitána nebo jeho zástupce.“ Od dvířek vedla dlouhá, úzká trubice, spojující hlavní trup lodi se sto metrů vzdálenou menší koulí, obsahující hlavní pohonnou jednotku a hnací agregáty. Gibson se divil, proč tam vůbec nějaké dveře jsou, když do nich nikdo nemůže vstoupit, ale potom si uvědomil, že přece musí existovat nějaký způsob, jak by se servisní roboti Komise pro atomovou energii mohli dostat na své pracoviště.

Nejvíce na Gibsona kupodivu nezapůsobily technické a vědecké zázraky, na které byl předem připraven, nýbrž prázdné prostory, určené pro cestující. Voštinová struktura obytných buněk zabírala většinu severní polokoule. Gibson z tohoto prostoru neměl příliš příjemný pocit. Nový dům, ve kterém ještě nikdo nebydlel, může působit tísnivějším dojmem než stará, opuštěná zbořenina, která kdysi kypěla životem a může být nadále obydlena duchy. Pocit skličující prázdnoty byl v těch rozléhajících se osvětlených chodbách velmi silný. Jednoho dne se tyto chodby zaplní životem, teď však zely prázdnotou a bezútěšností. Ozařovalo je sluneční světlo, proudící z průzorů ve stěnách — světlo mnohem modřejší, a tedy i tvrdší a chladnější, než je na Zemi.

Když se Gibson vrátil do svého pokoje, byl po fyzické i po duševní stránce zcela vyčerpaný. Norden byl totiž nadmíru svědomitý průvodce, Gibson ho však podezíral, že si v tom liboval a dělal to tak trochu pro svoje vlastní potěšení. Byl zvědav, co přesně si vlastně jeho společníci mysleli o jeho literárních aktivitách. Jeho nevědomost patrně nepotrvá dlouho.

Ležel na posteli a třídil si dojmy, když se ozvalo opatrné zaklepání na dveře. „Ksaku,“ zabručel tiše Gibson. „Kdo je tam?“ pokračoval už o něco hlasitěji.

„To jsem já, Jimmy Spencer, pane Gibsone. Mám pro vás radiogram.“

Mladý Jimmy vplul do pokoje, v ruce držel obálku s razítkem spojovacího důstojníka. Byla zapečetěná, ale Gibson měl silné podezření, že je jedinou osobou na lodi, která nezná její obsah. Podvědomě vytušil, co bude obálka obsahovat, a v duchu už předem zasténal. Před Zemí skutečně nebylo úniku; dostihla vás, kamkoli jste se vydali.

Sdělení bylo krátké, obsahovalo jen jedno přebytné slovo.

NEW YORKER, REVUE DES QUATRE MONDES A INTERPLANETARY ŽIVOT CHTĚJÍ VŠICHNI PĚT TISÍC SLOV. POŠLI TO PROSÍM DO NEDĚLE.

AHOJ. RUTH.

Gibson si povzdechl. Opustil Zemi v takovém kvapu, že neměl ani čas na poslední konzultaci se svým agentem, Ruth Goldsteinovou. Stihl jí jenom přes půl světa uspěchaně zatelefonovat, ale jasně jí řekl, že chce mít na dva týdny pokoj. Bez výsledku, samozřejmě. Ruth, jako vždycky, vesele pokračovala dál, spoléhajíc se na to, že jí doručí zboží včas. On se ale, alespoň pro tentokrát, nehodlal nechat terorizovat. Mohla přece, sakra, počkat; tuhle dovolenou si zasloužil.

Popadl psací podložku a zatímco se Jimmy ostentativně díval jinam, rychle napsal odpověď.

JE MI LÍTO. VÝHRADNÍ PRÁVA JSEM SLÍBIL CHOVA-
TELI PRASAT A SLEPIC Z JIŽNÍ ALABAMY. KAŽDOU
CHVÍLI SE TI OZVE. KDY UŽ OTRÁVÍŠ HARRYHO?

AHOJ. MART.

Harry byla literární půlka agentury Goldstein a spol., Ruth se starala o obchod. Byl s Ruth už více než dvacet let šťastně ženatý - z toho posledních patnáct let jim oběma Gibson při každé možné příležitosti připomínal, že se dostávají do vyjetých kolejí, že potřebují změnu a že jim to celé už nemůže dlouho vydržet.

Mírně vyjukaný Jimmy Spencer s neobvyklou depeší odešel, zanechávaje Gibsona jeho myšlenkám. Jistě, nakonec se jednoho dne bude muset pustit do práce, ale prozatím byl jeho psací stroj pohřbený kdesi dole, kam jeho zrak nedosáhl. Měl dokonce chuť přilepit na něj jednu z těch nálepek VE VESMÍRU NEŽÁDANÝ -LZE

USKLADNIT VE VAKUU, ale hrdinně odolal pokušení. Gibson, stejně jako většina spisovatelů, kteří se nemuseli spoléhat výhradně na své honoráře, hrozně nerad začínal psát. Jakmile však jednou začal, už to bylo něco jiného... někdy.

Jeho prázdniny už trvaly celý týden. Na jeho konci se ze Země stala nejzářivější hvězda, zanedlouho však už měla pohasnout v záři Slunce. Gibson mohl už jen těžko věřit tomu, že někdy znal jiný život než ten v malém, soběstačném světě, který nesl jméno Ares. Posádku už netvořili Norden, Hilton, Mackay, Bradley a Scott, ale John, Fred, Angus, Owen a Bob.

Postupně je poznal, ačkoli Hilton a Bradley si zachovávali zvláštní, neproniknutelný odstup. Každý z nich měl individuální, zcela odlišný charakter, vysoká inteligence byla to jediné, co měli společného. Gibson nepochyboval, že každý z nich má IQ nejméně 120, a při vzpomínce na posádky některých svých fiktivních raket se musel zastydět. Vzpomněl si na hlavního pilota Grahama z knihy Pět měsíců navíc, jednu ze svých oblíbených postav. Graham byl drsník (nepodařilo se mu náhodou jednou přežít půl minuty ve vakuu, než se stačil navléci do skafandru?), který denně spotřeboval jednu láhev whisky. Byl pravým opakem doktora Anguse Mackaye, PhDr., CSc., který teď zrovna seděl tiše v koutku, četl si oškubaný výtisk Canterburských povídek a občas si usrkl z baňky s mlékem.

Omyl, kterého se Gibson spolu s tolika dalšími spisovateli v padesátých a šedesátých letech dopustil, spočíval v předpokladu, že mezi vesmírnými a zámořskými plavidly nebude zásadnějšího rozdílu - a mezi jejich posádkami stejně tak. Nějaké paralely tu sice byly, to ano, ale kontrastů bylo daleko více. Důvod byl ryze technický a měl je samozřejmě napadnout, ale spisovatelé populární literatury poloviny století nabrali pohodlný kurz a snažili se využít tradic Hermana Melvilla a Franka Dana v dopravním prostředku, kde se vyjímaly naprosto absurdně.

Spíše než čemukoli, co kdy brázdilo povrch oceánu, se kosmická loď podobala stratolodi, a technický výcvik její posádky byl na mnohem vyšší úrovni, než se kdy vyžadovalo u letectva. Muž jako Norden strávil nejdříve pět let na univerzitě, potom tři roky ve vesmíru, a než se kvalifikoval na své současné postavení, pokračoval ještě další dva roky na univerzitě studiem pokročilé astronautické teorie.

Gibson právě hrál s doktorem Scottem šipky, když je zastihlo první nečekané překvapení. Neexistuje mnoho dovednostních her, které se dají hrát ve vesmíru; karty a šachy zůstávaly dlouhou dobu klasickou zábavou, dokud nějakého duchaplného Angličana nenapadlo, že sada šipek splní při absenci přitažlivosti svůj účel velmi dobře. Vzdálenost mezi hráčem a terčem se prodloužila na deset metrů, ale jinak hra zachovávala pravidla, která se utvořila v atmosféře piva a tabákového dýmu anglických krčem.

Gibson s potěšením zjistil, že mu hra jde celkem dobře. Skoro pokaždé se mu podařilo Scotta porazit, a to přes protivníkovu propracovanou techniku. Ta spočívala v opatrném položení šipky do vzduchu, couvnutím o pár metrů, kontrole namíření a konečném, elegantním cvrnknutí, které šipku vyslalo na cestu vpřed.

Scott právě optimisticky mířil na trojnásobnou dvacítku, když do místnosti vplul Bradley s rádiovým tiskopisem v ruce. „Asi se budete divit,“ pronesl svým klidným, pečlivě modulovaným hlasem, „ale někdo nás sleduje.“

Všichni na něj zírali, jak se poklidně vznáší ve dveřích. Mackay se vzpamatoval první. „Mohl bys nám to vysvětlit?“ otázel se formálně.

„Jako zběsilý se za námi žene raketový nosič Mark III. Právě ho vypustili z Vnější stanice. Za čtyři dny by měl být u nás. Chtějí po mně, abych ho odchytil naší vysílačkou, ale při rozptylu na takovou vzdálenost... nevím. Pochybuju, jestli se k nám přiblíží do sta tisíc kilometrů.“

„K čemu to všechno? Že by si někdo zapomněl kartáček na zuby?“

„Vypadá to, že nese nějakou důležitou lékařskou dodávku. Podívejte se, doktore.“

Doktor Scott si pečlivě zprávu přečetl. „To je ale vážné zajímavé. Myslí si, že mají protilék na marťanskou horečku. Někaké sérum, vyrobili ho v Pasteurově institutu. Musí si tím být dost jistí, když si dali takovou práci, aby nás to dohonilo.“

Gibson se neudržel. „Co má být, probůh, ta raketa Mark III — nemluvě o marťanské horečce?“

Než mohl kdokoli další odpovědět, doktor Scott se ujal slova. „Marťanská horečka vlastně není marťanská nemoc. Vypadá to, že ji způsobují pozemské mikroorganizmy, které jsme tam přinesli a kte-

rým se nové klima líbí více než to staré. Má stejné účinky jako malárie — lidé ji většinou přežijí, ale má vážné ekonomické důsledky. Každoroční procento promeškaných pracovních...”

„Děkuji, teď už si vzpomínám. A ta raketa?“

Do rozhovoru se zapojil Hilton. „Prostě malá automatická raketa s rádiovým naváděním a s velmi vysokou maximální rychlostí. Používá se k dopravě zásilek mezi kosmickými stanicemi nebo ke stíhání kosmických lodí, které něco zapomněly. Když se dostane do dosahu rádia, napojí se na naši vysílačku a sama se navede. Ty, Bobe,“ obrátil se Hilton najednou ke Scottovi, „proč ji neposlali rovnou na Mars? Byla by tam mnohem dřív než my.“

„Protože by se to nelíbilo jejím malým pasažérům. Budu pro ně muset připravit nějaké kultury a hrát si nějakou dobu na chůvu. Což sice není zrovna můj obvyklý obor, ale myslím, že si ještě vzpomenu na něco z toho, co jsme dělali ve Svatém Tomáši.“

„Nebylo by namístě,“ přišel Mackay s jedním ze svých vzácných pokusů o humor, „kdyby šel někdo ven namalovat červený kříž?“

Gibson usilovně přemýšlel. „A já žil v domnění,“ řekl po krátké odmlce, „že život na Marsu je zdravý jak fyzicky, tak psychicky.“

„Nemůžeš věřit všemu, co si někde přečteš,“ protáhl Bradley. „Nedokážu si představit, jak může někdo chtít na Mars. Je placatý, studený a plný těch ubohých, napůl uschlých rostlinek, které vypadají, jako kdyby je vymyslel Edgar Allan Poe. Nastrkali jsme tam už miliony a nevrátil se nám ani halíř. Každý, kdo tam letí dobrovolně, by se měl nechat vyšetřit. Bez urážky, samozřejmě.“

Gibson se jen dobromyslně usmál. Už se naučil nevnímat z Bradleyova cynismu takových devadesát procent, ale nikdy si nebyl docela jistý, do jaké míry Bradley své urážky jen předstíral. Kapitán Norden však při této příležitosti uplatnil svoji autoritu; nejen proto, aby Bradleymu všechno neprošlo, ale aby jeho alarmující a malomyslné myšlenky nepronikly do tisku. Vrhł na svého spojovacího důstojníka zlobný pohled.

„Asi bych ti měl, Martine, říct, že stejně špatné mínění jako o Marsu má pan Bradley i o Zemi a o Venuši. Takže se nedej jeho úsudkem odradit.“

„Nedám,“ zasmál se Gibson. „Ale rád bych se zeptal na jednu věc.“

„Na co?“ zeptal se ochotně Norden.

„Má pan Bradley stejně špatné mínění jako o všem ostatním i o panu Bradleym?“

„Je to sice zvláštní, ale má,“ připustil Norden. „Což svědčí o tom, že alespoň v jednom ze svých úsudků se nemýlí.“

„Touché,“ zamumlal Bradley, alespoň jednou v rozpacích. „Nyní se odeberu do ústraní a promyslím si přiměřenou odpověď. Macu, mohl bys mezitím zjistit souřadnice té rakety a kdy bude v dosahu?“

„Dobře,“ odpověděl nepřítomně Mackay, opět zabraný do Chaucera.

ČTVRTÁ KAPITOLA

Během několika následujících dní byl Gibson příliš zaneprázdněn vlastními záležitostmi, než aby se nějak výrazněji účastnil poněkud omezeného společenského dění na Aresu. Začalo ho hryzat svědomí, jako vždycky když si dopřál delší než týdenní odpočinek, a pustil se horlivě do práce.

Vyhrabal ze svých zavazadel psací stroj a postavil ho na čestné místo ve své malé kajutě. Všude se povalovaly stránky rukopisu, kterým jen gumičky zabraňovaly v úniku - Gibson si při práci s pořádkem hlavu nedělal. Největší problém byl s jemnými průklepovými papíry, které se s oblibou zvedaly do proudu vzduchu a lepily se na ventilátor, ale Gibson už stačil zvládnout pracovní postupy, které byly při životě v nulové gravitaci nezbytné. Bylo podivuhodné, jak rychle se je člověk naučil a jak rychle se staly součástí jeho každodenního života.

Gibsonovi činilo značné potíže dát své vesmírné dojmy na papír. Nebylo možné jen tak jednoduše říct „vesmír je hrozně velký“ a tím skončit. Start ze Země ho připravil o všechny jeho literární síly. Ne že by si vysloveně vymýšlel, ale nikdo, kdo bude číst jeho dramatický popis Země ztrácející se za ohnivým ohonem rakety, zcela jistě nenabude dojmu, že se autor nacházel ve stavu blaženého bezvědomí, záhy vystřídaného stavem na hony vzdáleným blaženému vědomí.

Jakmile vyprodukoval pár článků, které by mohly Ruth na nějakou dobu uspokojit (mezitím mu se stupňovanou strohostí poslala další tři radiogramy), vydal se na sever do spojovací ústředny. Bradley od něj s nápadným nezájmem převzal jednotlivé listy rukopisu.

„Předpokládám, že tohle se ode dneška bude dít každý den,“ zabručel otráveně.

„Doufám, ale zároveň tomu moc nevěřím. Záleží to na mé inspiraci.“

„Tady, hned nahoře na straně dvě, je infinitiv s vloženým přislovečným určením.“

„Výborně, ty jsi nejlepší.“

„Na straně tři jsi namísto centripetální napsal centrifugální.“

„To je ta moje velkorysost, že používám tak dlouhá slova, když mě platí za počet slov, nemyslíš?“

„A na straně čtyři jsou dvě věty za sebou, které začínají písmenem A.“

„Tak hele, pošleš ten ztracený materiál ty, nebo to musím udělat sám?“

Bradley se zakřenil. „Jenom si to zkus. A ještě bych ti chtěl říct, aby sis dal do stroje černou pásku. S modrou nedostaneš takový kontrast. Vysílač faksimile si s tím sice na tuhle vzdálenost poradí, ale až budeme od Země dál, bude pěkný, čistý signál moc důležitý.“

Bradley mluvil a zároveň zasouval listy papíru do podavače automatického vysílače. Gibson fascinovaně sledoval, jak jeden po druhém mizí ve šterbině přístroje a o pět sekund později z něj padají ven do drátěného sběrného košíku. Představa, že jeho slova teď v souvislé řadě pádí vesmírem pryč, že jsou každé tři sekundy o milion kilometrů dál, byla velmi zvláštní. Právě si bral svůj rukopis zpátky, když se odněkud ze spleti číselníků, přepínačů a stupnicových ukazatelů, které zakrývaly prakticky celou jednu stěnu malé ústředny, ozval bzučák., Bradley vystřelil k jednomu ze svých přijímačů a bleskurychle provedl několik nepochopitelných úkonů. Z reproduktoru se ozvalo pronikavé hvízdání.

„Nosič je konečně v dosahu,“ informoval ho Bradley. „Je ale trochu z ruky - hádám, že nás mine ve vzdálenosti sto tisíc kilometrů.“

„Co se s tím dá dělat?“

„Nic moc. Náš maják je zapnutý. Jestli raketa naše signály zachytí, automaticky se na nás navede a dostane se na dosah.“

„A když je nezachytí?“

„Tak se počene dál, pryč ze Sluneční soustavy. Letí dost rychle na to, aby se odpoutala od Slunce — my taky, když na to přijde.“

„To je zajímavá představa. A jak dlouho by nám to trvalo?“

„Co jako?“

„Opustit Sluneční soustavu.“

„Pár let, řekl bych. Raději se na to zeptej Mackaye. Nemůžu vědět všechno — nejsem jako postavy z tvých knih!“

„Co není, může být,“ zamumlal výhružně Gibson a vzdálil se.

Přilet rakety dodal životu na palubě Aresu nový, překvapivý a vítaný rozměr. Jakmile přešlo první bezstarostné vzrušení, stávalo se cestování vesmírem stále jednotvárnějším. V budoucnu, až bude loď kypět životem, to mělo být jiné, ale prozatím byla opuštěnost lodi čas od času velice ubíjející.

Doktor Scott se ujal sázek, ovšem výhry vzal do svého neochvějného opatrovnickví kapitán Norden. Některé Mackayovy výpočty naznačovaly, že střela mine Ares ve vzdálenosti sto dvacet pět tisíc kilometrů s odchylkou plus minus třicet tisíc kilometrů. Většina sázek se točila kolem nejpravděpodobnější hodnoty, ovšem někteří pesimisté Mackayovi nevěřili vůbec a sáhli až ke čtvrt milionu kilometrů. Sázky se neskládaly v hotovosti, nýbrž v daleko užitečnějších komoditách, jako cigarety, bonbony a jiné přepychové zboží. Ty byly, vzhledem k přísně omezenému osobnímu hmotnostnímu limitu, mnohem cennější než pár pomalovaných papírků. Mackay dokonce vsadil do banku půllitr whisky, čímž získal nárok na dvacet tisíc kilometrů široké rozpětí. Whisky stejně nepil, jak vysvětlil ostatním, chtěl prý láhev přivést jednomu svému krajanovi na Marsu, který si toto zboží nemohl přivést, stejně jako si pro něj nemohl odletět do Skotska. Nikdo mu nevěřil, což bylo poněkud nespravedlivé, jelikož jeho vysvětlení bylo více méně pravdivé.

„Jimmy!“

„Ano, kapitáne?“

„Už jsi dokončil přezkoušení měřičů kyslíku?“

„Ano, pane. Všechny jsou v pořádku.“

„A co ta automatická nahrávací aparatura, kterou ti fyzikové namontovali do lodního prostoru? Funguje ještě?“

„No, vydává stejné zvuky, jako když jsme odstartovali.“

„Fajn. Uklidil jsi v kuchyni ten svinčík po panu Hiltonovi, kterému uteklo mléko?“

„Ano, kapitáne.“

„Takže jsi opravdu se vším hotov?“

„Myslím, že ano, ale chtěl jsem...“

„To je dobře. Mám pro tebe totiž jednu celkem zajímavou práci — něco z úplně jiného soudku než obvykle, abych tak řekl. Pan Gibson si chce totiž oprášit svoji astronautiku. Sice by mu všechno, co chce vědět, mohl říct kdokoli z nás, ale... ehm... ty jsi ze školy teprve nedávno a umíš to lépe vyložit. Ještě jsi nezapomněl na začátečnické problémy - my bychom určitě brali příliš mnoho věcí jako samozřejmost. Moc času ti to nezabere - stačí prostě přijít, když bude chtít něco vědět, a vypořádat se s jeho otázkami. Jsem jsi jistý, že to zvládneš.“

Jimmy mrzutě odchází.

„Dále,“ řekl Gibson, aniž by se obtěžoval zdvihnout oči od psacího stroje. Dveře za jeho zády se otevřely a do pokoje vplul Jimmy Spencer.

„Tady máte tu knihu, pane Gibsone. Myslím, že je v ní všechno, co potřebujete. Jsou to Richardsonovy Základy astronautiky, speciální odlehčené vydání.“

Položil knihu před Gibsona. Gibson začal se zájmem obracet tenké stránky, ale jeho zájem se záhy vytratil, když zjistil, jak rychle klesá počet slov na stranu. Vzdal to asi v polovině knihy, kde jediná věta byla: „Dosazením hodnoty vzdálenosti perihelia z rovnice 15.3 dostaneme...“ Všechno ostatní byla matematika.

„A určitě se na lodi nenajde nic obecnějšího, než je tohle?“ zeptal se pochybovačně, aby Jimmyho nezklamal. Když mu jako domácího učitele přidělili Spencera, trochu ho to překvapilo, ale byl natolik bystrý, aby si domyslel proč. Když bylo potřeba udělat něco, do čeho se nikomu nechtělo, obyčejně to odnesl Jimmy.

„Ne, tohle jsou základy, opravdu. Nepoužívá se v ní vektorové značení a není tam nic z poruchové teorie. Měl byste vidět některou z knížek, které má v kabině Mackay. Každá rovnice je na několik stránek.“

„V každém případě díky. Až nebudu vědět kudy kam, ozvu se. Takových dvacet let jsem na matematiku ani nesáhl, i když mi kdysi celkem šla. Dej mi vědět, až ji budeš chtít vrátit.“

„To nespěchá, pane Gibsone. Už ji teď moc nepoužívám. Přешel jsem na látku pro pokročilejší.“

„Ach, ještě než půjdeš, možná bys mi mohl odpovědět na jednu věc, se kterou se právě potýkám. Zdá se, že se mnoho lidí stále bojí

meteorů, a já mám poslat nejnovější informace na tohle téma. Do jaké míry jsou nebezpečné?“

Jimmy chvíli uvažoval. „Tak zhruba bych to věděl,“ řekl, „ale na vašem místě bych se obrátil na Mackaye. Má tabulky s přesnými čísly.“

„Fajn, udělám to.“

Gibson mohl Mackayovi jednoduše zavolat, ale přišla mu vhod každá výmluva, jen aby nemusel psát. Zastihl malého astrogátora, jak buší do velkého elektronického počítačového stroje.

„Meteory?“ opáčil Mackay. „Ach ano, to je velmi zajímavé téma. Jenom se obávám, že už se o nich vytiskla spousta zavádějících informací. Není to tak dávno, co se lidé domnívali, že jakmile raketa opustí atmosféru, hned bude jako řešeto.“

„Někteří lidé tomu věří stále,“ odpověděl Gibson. „Přinejmenším se domnívají, že osobní doprava ve velkém nebude bezpečná.“

Mackay opovržlivě odfrkl. „Meteory jsou podstatně méně nebezpečné než blesk, a největší z těch běžných je mnohem menší než zrnko hrášku.“

„Ale přesto už zničily jednu loď!“

„Myslíš Hvězdnou Královnu! Jedna vážnější nehoda za posledních pět let, to snad je celkem uspokojujivá statistika. Ve skutečnosti jsme ještě nikdy kvůli meteorům o žádnou loď nepřišli.“

„A co Palis!“

„Nikdo neví, co se s ní stalo. To je jenom oblíbená teorie. Mezi odborníky ovšem není oblíbená vůbec.“

„Takže můžu veřejnosti říct, aby si nedělala zbytečné starosti?“

„Přesně tak. Jiná věc je ovšem prach...“

„Prach?“

„Pokud se mluví o meteorech, tedy o poměrně velkých částech, o velikosti od několika milimetrů výše, není se čeho obávat. Ovšem prach, to je skutečně otrava, hlavně na kosmických stanicích. Jednou za několik let musí někdo obejít celý povrch a najít všechny díry. Částička prachu je obvykle příliš malá, než aby byla okem viditelná, ale při rychlosti padesát kilometrů za sekundu projde překvapivě tlustou vrstvou kovu.“

Gibsonovi to znělo poněkud znepokojivě, ale Mackay ho spěšně uklidnil.

„Opravdu není ani ten nejmenší důvod k obavám,“ zopakoval. „Z trupu je vždycky nějaký únik, ale vzduchové generátory si s tím hravě poradí.“

Ať už byl Gibson jakkoli zaneprázdněný, vždycky si našel čas k bezcílným potulkám po rozlehlém labyrintu lodi nebo k vysedávání na vyhlídkovém ochozu na rovníku a pozorování hvězd. Zvykl si tam chodit během každodenního koncertu. Přesně v 15.00 se probudil k životu palubní rozhlas a prázdnými chodbami Aresu se na hodinu rozšuměla (nebo taky rozburácela) hudba ze Země. Každý den vybíral program někdo jiný, takže člověk nikdy nevěděl, co ho čeká - ačkoli po krátké době nebylo obtížné poznat, kdo aranžmá sestavil. Norden pouštěl lehkou klasiku a operu a Hilton prakticky jen Beethovena a Čajkovského. Mackay s Bradleyem je považovali za beznadějně barbary. Sami si libovali ve strohé komorní hudbě a v atonálních kakofoniích, kterým nikdo nerozuměl a ani nijak zvláště rozumět nechtěl. Lodní mikroknihovna s knihami a hudbou byla tak rozsáhlá, že by vystačila na celý život strávený ve vesmíru. Rozsahem odpovídala knihovně se čtvrt milionem knih a několika tisíci hudebních děl. Všechna díla byla uložena elektronickou cestou a vyčkávala na příkazy, které by je probudily k životu.

Gibson seděl na vyhlídkovém ochozu a pokoušel se pouhým okem postřehnout co nejvíce Plejád, když mu kolem ucha zasvištěla malá střela, se zřetelným plesknutím se připlácla na sklo průzoru a zůstala na něm trčet jako vibrující indiánský šíp. Šíp skutečně na první pohled připomínala, ale Gibson nevěděl o žádných Indiánech v nejbližším okolí, kteří by se mohli vydat na válečnou stezku. Potom si všiml, že šíp má místo hrotu velkou gumovou přísavku a že od jeho konce, hned za opeřením, se za ním do dálky táhne tenká nit. Z jejího opačného konce se po ní jako hbitý pavouk rázně přibližoval MUDr. Robert Scott.

Gibson si ještě nestačil připravit nějakou příhodnou štiplavou poznámku, když ho doktor jako obvykle předběhl. „Šikovní věcička, co říkáš?“ nadhodil. „Má dvacetimetrový dosah a váží pouhého půl kila. Hned jak se vrátíme na Zem, si ji nechám patentovat.“

„Proč?“ zeptal se rezignovaným hlasem Gibson.

„Dobrotivé nebe, copak to nechápeš? Dejme tomu, že jsi uvnitř vesmírné stanice, kde není umělá gravitace, a chceš se dostat

z jednoho místa na druhé. Musíš pouze vystřelit na nějaký rovný povrch poblíž místa, kam se chceš dostat, a navinout šňůru. Dokud neodlepíš přísavku, máš perfektní ukotvení.“

„A co je špatného na obvyklém způsobu pohybu?“

„Až strávíš ve vesmíru tolik času jako já,“ poučil ho samolibě Scott, „pochopíš, co je na něm špatného. V lodi jako tahle je sice spousta úchytlů, ale dejme tomu, že se budeš chtít z místa, kde stojíš, dostat na opačnou stranu místnosti. Co se stane? Musíš svůj pohyb nějak přerušit, obvykle rukama, jinak by ses mohl cestou otočit. Mimochodem, víš jaké je nejčastější zranění, se kterým se setkávají lékaři na kosmických lodích? Vymknuté zápěstí, takže proto. A i když se dostaneš tam, kam chceš, tak se odraziš zpátky, pokud se něčeho nechytneš. Dokonce můžeš zůstat viset ve vzduchu. To se mi jednou stalo na Trojce, v jednom z velkých hangárů. Nejbližší stěna byla patnáct metrů daleko a já se k ní nemohl dostat.“

„A nemohl ses k ní odplivat?“ zeptal se s vážnou tváří Gibson. „Myslel jsem, že je to osvědčený způsob, jak se z něčeho takového dostat.“

„Někdy si to zkus a uvidíš, jak daleko se dostaneš. A navíc to je nehygienické. Víš, co jsem musel udělat? Bylo to hrozně trapné. Měl jsem na sobě jako obvykle jen trenýrky a tílko a spočítal jsem si, že tvoří asi setinu mojí hmoty. Kdybych je odhodil rychlostí třicet metrů za sekundu, byl bych asi za minutu u stěny.“

„Podařilo se?“

„Ano. Chyba ovšem byla, že právě toho rána ukazoval ředitel svojí ženě stanici. Ted' tedy víš, proč si musím vydělávat na živobytí na kocábce, jako je tahle, a když zrovna neprovádím nějaký pochybný zákrok v docích, tak se štrachat od jednoho kosmoportu k druhému.“

„Řekl bych, že ses minul povoláním,“ řekl obdivně Gibson. „Měl ses dát na můj obor.“

„Zdá se, že mi nevěříš,“ postěžoval si trpce Scott.

„Velmi mírně řečeno. Ukaž mi tu tvoji hračku.“

Scott mu ji podal. Byla to upravená vzduchová pistole s navijákem nylonového vlasce na pažbě.

„Vypadá to jako...“

„Jestli řekneš, že to vypadá jako paprskomet, tak ode mě dostaneš oficiální nálepku bacilonosiče. Tuhle jízlivost jsem už slyšel od tří lidí.“

„Potom je jen dobře, že jsi mě přerušil,“ řekl Gibson a podal zbraň zpátky pyšnému vynálezci. „Mimochodem, jak si vede Owen? Už se zkontaktoval s raketou?“

„Ne, a vypadá to, že k tomu ani nedorazí. Mac říká, že nás mine ve vzdálenosti asi sto čtyřicet pět tisíc kilometrů - daleko mimo dosah. Je to hrozná škoda, několik dalších měsíců totiž neletí na Mars žádná loď, a proto tolik chtěli, aby nás dohonila.“

„Owen je divný patron, že?“ nadhodil Gibson poněkud nesouvisle.

„Ach, není zlý, jenom ho člověk musí trochu poznat. Vůbec není pravda, že otrávil svou ženu, jak se o něm říká. Upila se k smrti z vlastní vůle,“ odpověděl spokojeně Scott.

PhDr. Owen Bradley toho už měl plné zuby. Jako všichni na palubě Aresu bral svou práci smrtelně vážně, i když o ní navenek žertoval. Za posledních dvanáct hodin stěží opustil komunikační kabinu, stále doufal, že netlumená nosná vlna z rakety přejde do modulače, která bude znamenat, že raketa zachytila signál a začíná měnit kurz směrem k Aresu. Nic se však nedělo a on ani nic jiného nemohl očekávat. Malý pomocný maják, který měl podobné střely navádět, měl spolehlivý dosah dvacet tisíc kilometrů. To bylo sice pro běžné účely zcela vyhovující, nyní však naprosto nedostatečné.

Bradley zavolal přes palubní intercom astrogační kancelář. Mackay se ozval skoro okamžitě.

„Jak se to vyvíjí, Macu?“

„O moc blíž už se nedostane. Snížil jsem zaměření a srovnal odchylky. Teď je sto padesát tisíc kilometrů daleko a letí po skoro rovnoběžné dráze. V nejbližším bodě bude vzdálena sto čtyřicet pět tisíc kilometrů, asi za tři hodiny - takže to vypadá, že nám utekla.“

„Vypadá to tak, bohužel,“ zabručel Bradley, „ale ještě se uvidí. Jdu dolů do dílny.“

„Proč?“

„Abych sestrojil raketu pro jednoho člověka a odletěl si pro ten kram. V Martinově povídce by to nezabralo víc než půl hodiny. Přijď mi pomoci.“

Mackay měl k lodnímu rovníku blíže než Bradley, takže se do dílny na jižním pólu dostal dřív. Když dorazil Bradley, ověčený kotoučem koaxiálního kabelu, který si vyzvedl ze skladu, rozpačitě tam na něj čekal. Bradley mu rychle nastínil svůj plán.

„Měl jsem to udělat už dávno, ale byla by to hrozná otrava, a já patřím mezi ty, kteří doufají až do poslední sekundy. Problém s naším majákem je v tom, že vysílá všemi směry — musí, jak jinak, protože nikdy nevíme, odkud nosič přiletí. Chci postavit směrový vysílač a poslat za naším uprchlíkem všechnu šťávu, co máme.“

Nakreslil hrubý náčrt Yagiho antény a rychle Mackay ovi všechno vysvětlil. „Tenhle dipól je zářič - zbytek tvoří direktory a reflektory. Je to trochu zastaralé, ale má to jednoduchou konstrukci a mělo by to fungovat. Když budeš potřebovat, zavolej si na pomoc Hiltona. Jak dlouho ti to potrvá?“

Mackay, který byl na člověka jeho zálib mimořádně manuálně zručný, vrhl pohled na náčrt a na hromádku materiálu, který Bradley nashromáždil. „Asi tak hodinu,“ odpověděl a zároveň se pustil do práce. „Kam jdeš teď?“

„Musím jít ven a odpojit z vysílače majáku vlnovodovou soupravu. Až budeš hotový, přines to do vzduchového uzávěru, ano?“

Mackay toho o radiotechnice mnoho nevěděl, ale bylo mu jasné, o co se Bradley pokouší. Vysílač majáčku Aresu vysílal do celé sféry vesmíru. Bradley ho chtěl odpojit od anténního systému a nasměrovat celý výkon přesně na prchající střelu. Koncentrace signálu by měla mnohonásobně zvýšit jeho dosah.

Přibližně o hodinu později Gibson narazil na Mackaye, ženoucího se lodí s jakousi konstrukcí z rovnoběžných drátů a plastových tyčí. Užasle na ni zíral a následoval ho do přechodové komory, kde Mackaye netrpělivě očekával Bradley v nemotorném skafandru s odklopenou přilbou.

„Která hvězda je k nosiči nejbližší?“ zeptal se Bradley. Mackay začal usilovně přemýšlet. „Ted' už musí být od ekliptiky daleko,“ uvažoval. „Poslední údaje, co tady mám... kdepak jsou... deklinace patnáct a něco severně, pravý vzestup asi čtrnáct hodin. Řekl bych, že to bude — nikdy si tyhle věci nemůžu zapamatovat — někde v souhvězdí Pastýře. Ach ano, nebude daleko od Arkturu; ne víc než deset stupňů. To je můj odhad. Přesné údaje ti můžu spočítat za chvíli.“

„To bude prozatím stačit. Směrovku musím přetočit tak či tak. Kdo je teď v komunikační kabině?“

„Kapitán s Fredem. Zavolał jsem jim a oni teď čekají na kontrolním přijímači. Já se s tebou spojím přes venkovní vysílač.“

Bradley zaklapl přilbu a zmizel ve vzduchovém uzávěru. Gibson ho závistivě sledoval, jak odchází. Vždycky si chtěl skafandr vyzkoušet, ale přestože se o tom při několika příležitostech zmínil Nordenovi, kapitán řekl, že by to bylo vážné porušení předpisů. Skafandry jsou velmi složitá zařízení a on by mohl udělat nějakou chybu — a potom, nejenže by se někdo nedopltil, ale ještě by se třeba musel v poněkud kuriózních podmínkách zařizovat pohřeb.

Jakmile Bradley vystartoval z otevřených dveří, neztrácel čas obdivováním hvězd a pomocí reakčních jednotek se přesunul podél trupu k plátu, který předtím odmontoval. Deska pod sebou skrývala síť kabelů a drátů, nyní bezmocně vystavenou oslepujícímu slunci. Jeden z kabelů byl přeštipnutý. Bradley na něj namontoval dočasnou přípojku a rozmrzele kroutil hlavou nad hrozným spojením, které určitě odrazí polovinu energie zpátky do vysílače. Potom očima vyhledal Arktur a namířil na něj směrovou anténu. Po chvilce natáčení pln naděje zapnul vysílačku.

„Tak co?“ zeptal se nedočkavě.

Ve sluchátkách se ozval Mackayův trudnomyslný hlas. „Ani ťuk. Přepnu tě na komunikační.“

Norden informaci potvrdil. „Pořád máme její signál, ale ona náš signál ještě nezachytila.“

Bradley byl zaražený. Byl si skoro jistý, že to bude fungovat, vždyť zvýšil dosah majáku v daném směru aspoň na desetinásobek. Několik minut ještě kroutil směrovou anténou a nakonec to vzdal. V duchu si představoval, jak malá raketka s nezvyklým, drahocenným nákladem tiše uniká z jeho dosahu směrem k neznámým hranicím Sluneční soustavy... a dál.

„Poslouchej, Mácu,“ řekl najednou. „Chci, abys znovu zkontroloval ty souřadnice a potom šel sem a zkusil to sám. Já půjdu dovnitř a podívám se na ten vysílač.“

Když ho Mackay vystřídal, Bradley odchvátal do své kabiny. Našel tam Gibsona a zbytek posádky. Všichni se tísnili kolem kont-

rolního přijímače, ze kterého se s monotónností, dohánějící k šílenství, ozývalo souvislé hvízdání vzdáleného, nyní už mizícího nosiče.

Z Bradleyho loudavých, skoro až kočičích pohybů nezbylo téměř nic, když vytáhl schémata zapojení a vtrhl do komunikační skříně. Trvalo mu jen okamžik, než do srdce vysílače majáku zapojil dva drátky. Pracoval a současně Hiltona zasypával sérií otázek.

„Ty o těch raketových nosičích něco víš. Jak dlouho musí přijímat náš signál, aby se na nás spolehlivě navedl?“

„To samozřejmě záleží na jeho relativní rychlosti a ještě na několika dalších faktorech. V našem případě dobrých deset minut, řekl bych.“

„A potom už nezáleží na tom, jestli maják přestane fungovat?“

„Jákmile se na tebe nosič jednou nasměruje, můžeš vysílání ukončit. Samozřejmě za ním musíš poslat další signál, až tě bude míjet, ale to už by neměl být problém.“

„Kdybych ho přece jen přitáhl, jak dlouho potrvá, než se sem dostane?“

„Několik dní, možná méně. O co se pokoušíš?“

„Zesilovače výkonu tohohle vysílače běží na sedm set padesát voltů. Prostě mu přidám tisícivoltovou linku z dalšího zdroje, to je všechno. Bude mít sice krátký, ale veselý život, a než elektronky odejdou, zdvojnásobíme nebo ztrojnásobíme tím jeho výkon.“

Zvedl palubní telefon a zavolal Mackayovi. Ten už věděl, že vysílač byl nějakou dobu odstavený, a anténní soustavou pečlivě mířil na Arcturus. Vypadal jako Vilém Telí s kuší a v brnění.

„Haló, Macu, jsi připravený?“

„Už jsem tady skoro zkameněl,“ odpověděl důstojně Mackay. „Jak dlouho ještě...“

„Právě začínáme. Jdeme na to.“

Bradley přepnul spínač. Gibson čekal, že začnou sršet jiskry, ale dočkal se zklamání. Všechno se zdálo být stejné jako předtím. Bradley, který věděl své, sledoval ciferníky a zuřivě se kousal do rtů.

Jen půl sekundy mělo rádiovým vlnám trvat, aby překlenuly most vedoucí k malé, vzdálené raketce i s jejími znamenitými automatickými přístroji, které zůstanou mrtvé do té doby, než je tento signál probudí k životu. Půl sekundy uplynulo, potom další. V tu chvíli už měli dostat odpověď, ale z reproduktorů se stále ozýval onen plynulý heterodynový pískot, přivádějící k šílenství. Pak najed-

nou ustal. Ticho trvalo celou věčnost. Sto padesát tisíc kilometrů odsud analyzovaly automatické přístroje nový fenomén. Trvalo jim skoro pět sekund, než se rozhodly — potom se vysílač nosiče ozval znovu, tentokrát však modulovaný do nekonečného „píp... píp... píp...“

Bradley ochladil nadšení v kabině. „Ještě nejsme z lesa venku,“ řekl. „Nezapomeňte, že musí náš signál přijímat deset minut, aby mohla dokončit změnu kurzu.“ S obavami pohlédl na ciferníky a uvažoval, jak dlouho potrvá, než koncové elektronky vzdají nerovný boj.

Vydržely sedm minut, ale Bradley měl už přichystané náhradní a za dvacet sekund byl znovu v éteru. Vyměněné elektronky ještě nestačily shořet, když rádiová vlna z raketového nosiče znovu změnila modulaci. Bradley si ulehčeně vydechl a vypnul přetížený maják.

„Můžeš se vrátit, Macu,“ zavolal do mikrofonu. „Je to v suchu.“

„Chválabohu. Málem jsem při tom hraní si na Amorka dostal úpal a zvápenatěly mi klouby.“

„Až přestanete slavit,“ ozval se Gibson, který celé scéně sice zaujatě, ale zmateně přihlížel, „třeba mi několika krátkými, leč vhodně zvolenými větami vysvětlíte, jakým způsobem jste toho králíka vytáhli z klobouku.“

„Nasměrováním signálu majáku a přetížením vysílače, jak jinak.“

„To jsem pochopil. Ale nechápu, proč jste ho zase vypnuli.“

„Ovládací systém v nosiči odvedl svou práci,“ vysvětloval Bradley tónem profesora filozofie, promlouvajícího k retardovanému dítěti. „První signál znamenal, že zachytil naši vlnu; v tu chvíli jsme věděli, že se na nás začíná automaticky navádět. To mu trvalo několik minut, a když byl manévr u konce, vypnul nosič motory a poslal nám další signál. Samozřejmě je pořád přibližně stejně daleko, ale teď už letí směrem k nám a za pár dní bude tady. Teprve potom znovu zapnu maják. Tím ho dostanu na kilometr, možná ještě blíže od nás.“

Ze zadní části místnosti se ozvalo jemné odkašlání. „Nerad vám to připomínám, pane...,“ začal Jimmy.

Norden se dal do smíchu. „O. K., už platím. Tady máš klíčky - schránka 26. Co s tou láhví whisky hodláš udělat?“

„Napadlo mě, že bych ji mohl prodat doktorovi Mackayovi nazpátek.“

„Tato událost,“ řekl Scott a přísně na Jimmyho pohlédl, „si rozhodně žádá společnou oslavu, při které by připitek...“

Ale Jimmy ho už neslyšel. Bez meškání si šel vyzvednout svoji kořist.

PÁTÁ KAPITOLA

„Ještě před hodinou jsme měli jen jednoho pasažéra,“ řekl doktor Scott, když opatrně přenášel vzduchovým uzávěrem dlouhou kovovou kazetu. „Teď jich máme několik miliard.“

„Jak si myslíš, že přestáli cestu?“ zeptal se Gibson.

„Zdá se, že termostat funguje normálně, takže by měli být v pořádku. Přemístím je do kultur, které jsem připravil, a než se dostaneme na Mars, měli by si odpočinout a dosyta se napapat.“

Gibson se přesunul k nejbližšímu pozorovacímu otvoru. Uviděl zavalité, bílé tělo rakety, uložené poblíž vzduchového uzávěru. Popruhy, kterými byla raketa upevněna, byly teď povolené a vznášely se nad ní jako chapadla nějaké hlubinné mořské obludy. Když automatické naváděcí zařízení dopravilo raketku do vzdálenosti několika kilometrů od Aresu, byl už závěrečný „odchyt“ záležitostí mnohem primitivnější techniky. Hilton a Bradley, vybavení lany, vystoupili ven z rakety a chytili nosič do lasa. Elektrické navijáky Aresu ho potom vtáhly dovnitř.

„Co teď bude s nosičem?“ zeptal se Gibson kapitána Nordena, který sledoval vývoj událostí spolu s ním.

„Motor a ovládací blok si vezmeme, trup necháme ve vesmíru. Tahat to celé na Mars by nestálo za palivo. Takže dokud nezačneme znovu zrychlovat, budeme mít na chvíli svůj vlastní měsíček.“

„Jako ten pes v románu Julese Verna.“

„Cože, myslíš Ze Země na Měsíc? Nikdy jsem to nečetl. Tedy, jednou jsem to zkusil, ale nic mi to neříkalo. Tak je to se všemi starými knihami. Nic nemůže být víc mrtvé než včerejší science-fiction, a Verne náleží ne včerejšku, ale před včerejšku.“

Gibson považoval za nutné hájit svoji profesi. „Takže ty si myslíš, že science-fiction nikdy nemůže mít žádnou trvalou literární hodnotu?“

„Myslím, že ne. V době, kdy je kniha napsána, může třeba mít sociální hodnotu, ale další generaci už musí zákonitě připadat směšná a zastaralá. Vezmi si třeba, co se stalo s příběhy o cestování vesmírem, například.“

„Pokračuj. Na mě se neohlížej —jako bych tu nebyl.“

Nordena téma zjevně zaujalo, tato skutečnost však Gibsona přinejmenším nepřekvapila. Kdyby se z některého jeho spolucestujícího najednou vyklubal odborník na rekultivace krajiny, sanskrť nebo bimetalismus, s Gibsonem by to už ani nehnulo. A už dávno věděl, že vědecká fantastika je mezi profesionálními kosmonauty dosti málo — někdy až příliš málo — oblíbená.

„Jak myslíš,“ řekl Norden. „Tak si to shrňme. Až do šedesátých, možná i sedmdesátých let se pořád psaly romány o první cestě na Měsíc. Dnes se žádný z nich už nedá číst. Když jsme se dostali na Měsíc, bylo několik let zase bezpečnější psát o Marsu a Venuši. Tyhle romány teď už patří na půdu taky; když si je někdo přečte, tak jedině proto, aby se zasmál. Teď se na další generaci stanou dobrou investicí zase vnější planety; ovšem meziplanetární romantika, kterou četli naši dědové, skončila koncem sedmdesátých let.“

„Ale téma cestování vesmírem je stále stejně populární jako jindy.“

„Ano, jenže to už není žádná vědecko-fantastická literatura. Buď je to něco vyloženě faktického, něco jako to, co teď vysíláš na Zem, nebo je to čistá fantazie. Příběhy, které se odehrávají mimo Sluneční soustavu. Stejně dobře by se jim dalo říkat pohádky, což taky většina z nich je.“

Norden hovořil naprosto vážně, ale v očích mu hrály dva rozpustilé plamínky.

„Dovolím si postavit dva příklady proti tvým tvrzením,“ řekl Gibson. „Především je tady fakt, že lidé, spousta lidí, stále čte Wellsovy příběhy, přestože jsou sto roků staré. A abych nezůstal jen u klasiků, lidé stále čtou mé první knihy, jako Marťanský prach, přestože je už realita dávno dohnala a předehnala.“

„Wells psal literaturu,“ odpověděl Norden, „ale i tak si myslím, že mohu své tvrzení dokázat. Které z jeho knih jsou nejvíce oblíbené? No přece obyčejné romány, jako Kipps nebo Pan Polly. Pokud někdo čte jeho fantastické romány, tak přes jejich beznadějně přežílá proroctví, nikoli kvůli nim. Snad jen Stroj času je pořád ještě trochu

populární, jednoduše proto, že je zasazen do tak daleké budoucnosti, že je stále aktuální — a hlavně proto, že patří mezi Wellsovy nejlépe napsané knihy vůbec.“

Na okamžik se odmlčel. Gibson byl zvědav, jestli Norden hodlá napadnout i jeho druhou námitku. Nakonec Norden řekl: „Kdy jsi napsal Mart'anský prach?“

Gibson v duchu rychle počítal. „V sedmdesátém třetím nebo čtvrtém.“

„Nevěděl jsem, že to bylo tak brzy. To ale jen potvrzuje mé vysvětlení. Kosmické lety byly tehdy na spadnutí a každý to věděl. Ty sis předtím stačil udělat trochu jméno v konvenční beletrii a Mart'anským prachem jsi velmi elegantně zachytil nástupní vlnu.“

„To by mohlo vysvětlovat, proč se tehdy ta kniha tak dobře prodávala, ale nijak to nevyvrací můj argument. Totiž to, že je stále populární. Myslím, že i mart'anská kolonie si vzala několik výtisků, a to navzdory skutečnosti, že kniha popisuje Mars, který existoval jedině v mojí fantazii.“

„To je podle mého názoru jen důsledek brutální reklamní kampaně tvého nakladatele, potom toho, jak příčinlivě ses celou dobu držel na očích veřejnosti, a čistě teoreticky i skutečnosti, že je to nejlepší věc, jakou jsi kdy napsal. Kromě toho, jak by řekl Mac, se ti podařilo zachytit ducha doby sedmdesátých let, a to knize v současnosti dodává jakési kuriózní hodnoty.“

„Hmm,“ zamyslel se Gibson. Nějakou chvíli nic neříkal, ale potom jeho tváří přeběhl úsměv a on se rozesmál.

„Taky se chci zasmát. Co ti připadá tak legrační?“

„To s tím Wellsem. Jenom mě napadlo, co by si asi pomyslel, kdyby mu někdo řekl, že jednoho dne budou jeho romány probírat dva muži na polovině cesty od Země k Marsu.“

„Nepřeháněj,“ zazubil se Norden. „Zatím jsme jen ve třetině.“

Bylo už dávno po půlnoci, když Gibson najednou procitl z bezesného spánku. Něco ho vyrušilo, nějaký zvuk, připomínající vzdálený výbuch někde v útrokách lodi. Posadil se ve tmě a napíнал přitom široké elastické pásy, které ho přidržovaly k posteli. Ze zrcadla-průzoru probleskovalo slabounké světlo hvězd. Kajuta byla na noční straně lodi. Naslouchal, ústa měl otevřená a zadržoval dech, aby mu neunikl ani ten nejslabší zvuk.

Na Aresu se v noci ozývaly nejružnější hlasy a Gibson je znal všechny. Loď žila, ticho by znamenalo smrt všeho na její palubě. Slyšel nekonečně uklidňující, neúnavný, poklidný dech vzduchových čerpadel, pohánějících umělé pasáty této miniaturní planety. Na tichém, leč neutuchajícím šumu pozadí se ozývaly další nesouvislé zvuky: občasné zadunění skrytých motorů, automaticky vykonávajících nějaký záhadný úkol, každých třicet sekund zatíkáni elektrických hodin, a někdy i šumění vody, ženoucí se tlakovodním lodním potrubím. Žádný z těchto zvuků ho však určitě nemohl vzbudit, protože mu byly stejné důvěrně známé jako tlukot vlastního srdce.

Gibson v polospánku přistoupil ke dveřím kajuty a chvíli naslouchal v chodbě. Všechno bylo, jak má být. Uvědomil si, že musí být jediným bdícím člověkem na palubě, a chvíli uvažoval, jestli nemá zavolat Nordenovi, ale nakonec si to rozmyslel. Třeba se mu to jen zdálo, nebo zvuk vydalo zařízení, které ještě nikdy nebylo v provozu.

Byl už zpátky v posteli, když ho najednou napadla zvláštní myšlenka. Co když ten zvuk vůbec nepřišel z daleka? Jeho první dojem tomu sice nasvědčoval, ale třeba přišel odněkud z blízka. Gibson byl ale unavený a nezáleželo mu na tom. Měl naprostou, až dojemnou důvěru v lodní vybavení. Kdyby skutečně k něčemu došlo, automatická poplašná zařízení by je všechny probudila. Během letu je několikrát prověřovali. Signály by spolehlivě probudily i mrtvého. Mohl jít klidně spát a svěřit se jejich neutuchající ostrážitosti.

Měl naprostou pravdu, ačkoli se to nikdy neměl dozvědět; a ráno na celou událost zapomněl.

Kamera vylétla z poradní síně, sledujíc smuteční průvod vzhůru po znovu a znovu se rozdělujícím schodišti až na větrné cimbuří nad mořem. Hudba nářikavě utichla; osamělé postavy s tragickým břemenem na okamžik proťaly disk zapadajícího slunce, nehybně se vznášejícího nad obrannými valy Elsinoru. „Dobrou noc, drahý prince...“ Představení skončilo.

Světla v malém promítacím sále se rozsvítila a země dánská byla v tu chvíli čtyři staletí a padesát milionů kilometrů daleko. Gibson zdráhavě upjal svoji pozornost zpátky k přítomnosti, odpoutávaje se od kouzla, které ho drželo v zajetí. Co by si asi Shakespeare po-

myslel o tomto pojetí, už sto let starém a přitom časem nedotčeném stejně jako ještě starší skvost jeho nesmrtelné poezie? A hlavně co by si pomyslel o tomto fantastickém divadle s mřížovým sedadlem vznášejících se nejistě ve vzduchu na těch nejchatrnějších podpěrách, jaké si jen lze představit?

„Je to škoda,“ řekl doktor Scott, když šestičlenné obecní zastupitelstvo vyplulo na chodbu, „ale při dalších plavbách už nebudeme mít tak skvělý výběr filmů. Tahle řada je pro Ústřední Mart'anskou knihovnu a my si jí už neužijeme.“

„Co bude příště?“ zeptal se Gibson.

„Ještě jsme se nerozhodli. Možná nějaký současný muzikál, nebo můžeme pokračovat v klasice a pustit si Jih proti Severu.“

„O tom filmu vždycky básnil můj dědeček. Rád bych se na něj podíval, teď když je k tomu příležitost,“ ozval se Jimmy Spencer.

„Proč ne,“ odvětil Scott. „Předložím to kulturní komisi a uvidíme, co se dá dělat.“ Tato takzvaná komise se skládala ze Scotta a už z nikoho dalšího, takže se dalo předpokládat, že jednání dopadnou úspěšně.

Norden, který od konce filmu setrval v zadumaném mlčení, dohonil Gibsona a nervózně si odkašlal. „Mimochodem, Martine,“ oslovil ho. „Vzpomínáš si, jak jsi do mě hučel, abych tě nechal projít se venku ve skafandru?“

„Ano. A tys mi řekl, že by to bylo závažné porušení předpisů.“

Norden se zdál být v rozpacích, což u něj bylo poněkud neobvyklé. „To je sice pravda, ale tohle není běžný let a ty v podstatě nejsi pasažér. Myslím, že by se to dalo nějak udělat.“

Gibson byl nesmírně potěšen. Vždycky si představoval, jaké by to asi bylo, mít na sobě skafandr a pobývat v nicotě uprostřed hvězd... Nikdy ho nenapadlo se Nordena zeptat, proč si to rozmyslel, a Norden mu za to byl velmi vděčný.

Plán dozrával přibližně týden. Každé ráno se v Nordenově kabině odehrával malý rituál, když se ohlásil Hilton s každodenním rozpisem údržby, při němž shrnul výkon a chod lodi za posledních čtyřiaadvacet hodin. Zpráva obvykle neobsahovala nic důležitého a Norden ji podepsal a založil k ložnímu deníku. Odchytky byly to poslední, co potřeboval, ale někdy se dostalo i na ně. „Poslechni, Johnnie,“ řekl Hilton (on jediný říkal Nordenovi křestním jménem; pro zbytek posádky to byl vždycky „kapitán“). „Teď už je jasné, že s

tlakem se něco děje. Pokles je prakticky konstantní a za takových deset dní budeme mimo přípustnou odchylku.“

„K čertu! To znamená, že s tím budeme muset něco udělat. Doufal jsem, že to počká do přistání.“

„Obávám se, že do té doby čekat nemůžeme. Po návratu domů musíme předat záznamy Komisi pro bezpečnost ve vesmíru, a jestli tlak klesne pod limit, nějaká nervózní stará bába určitě začne vřískat.“

„V čem si myslíš, že to je?“

„V trupu, na to dám krk.“

„Ta díрка za severním pólem?“

„Pochybuju, na to je ten únik příliš rychlý. Řekl bych, že to je něco nového.“

Zdálo se, že Norden je mírně podrážděný. K proražení pláště meteorickým prachem docházelo na tak velké lodi dvakrát třikrát do roka. Obvykle se počká, až je otvorů víc, aby vůbec oprava stála za námahu. Tenhle otvor ale byl zřejmě příliš velký, než aby ho mohli jen tak ignorovat.

„Jak dlouho potrvá, než tu díru najdeme?“

„To je ten problém,“ řekl otráveně Hilton. „Máme jen jeden detektor a padesát tisíc čtverečních metrů lodního pláště. Může trvat několik dní, než to projdeme. Kdyby to byla aspoň pořádná díra — to by se zapnuly automaty a našly by ji za nás.“

„Jsem ohromně rád, že se to nestalo!“ ušklíbl se Norden. „To by bylo panečku co vysvětlovat!“

Práci, kterou nikdo jiný nechtěl dělat, dostal jako obvykle přidělenou Jimmy Spencer. Našel otvor o tři dny později po pouhých dvanácti obězích lodi. Miniaturní kráter byl pouhým okem stěží viditelný, ale supersenzitivní detektor zaregistroval, že vakuum v blízkosti daného místa není tak dokonalé, jak by mělo být. Jimmy označil místo křídou a s úlevou zamířil zpátky do vzduchové komory.

Norden vyhrabal plány lodi a podle Jimmyho hlášení přibližně místo lokalizoval. Potom tiše hvízdal a jeho obočí povyskočilo ke stropu.

„Jimmy, ví pan Gibson, co jsi dělal?“ zeptal se.

„Ne,“ odpověděl Jimmy. „Dávat mu kondice z astronautiky mi vůbec nechybělo, i když to byla, řeknu vám, pořádná fuška, stejně jako...“

„Jistě, jistě! Myslíš, že mu o úniku vzduchu někdo řekl?“

„Nevím, ale kdyby ano, asi by se o tom zmínil.“

„Dobře, teď mě pozorně poslouvej. Ta zatracená díra je přímo uprostřed stěny jeho kabiny. Jestli mu o tom jen cekneš, zaživa tě stáhnu z kůže. Rozuměls?“

„Ano,“ polkl Jimmy a urychleně se vytratil.

„A co teď?“ zeptal se Hilton rezignovaně.

„Musíme si vymyslet nějakou záminku, jak Martina dostat pryč, a co nejrychleji tu díru ucpat.“

„Nechápu, jak mohl ten náraz přeslechnout. Musela to být pořádná šlupka.“

„Asi byl zrovna pryč. Já zase nechápu, že si nikdy nevšiml proudění vzduchu; určitě nebylo malé.“

„Nejspíš ho maskuje normální ventilace. Ale k čemu vlastně celé to divadlo? Proč nevyrukuješ s pravdou ven a nevysvětlíš Martinovi, co se stalo? Nemáš důvod pro celou tuhle frašku.“

„Že ne? Představ si, že Martin vytroubí veřejnosti, že meteor dvanácté velikosti udělal do lodi díru! Nebo půjde ještě dál a napíše, že taková věc se stává při každém druhém letu! Co myslíš, kolik jeho čtenářů pochopí, že to neznamena žádné skutečné nebezpečí a že se obvykle ani neobtěžujeme s tím něco dělat, když k něčemu takovému dojde? Víš, co většinu lidí hned napadne? Že když to mohl být malý meteor, může to příště být i velký. Veřejnost nikdy příliš nevěřila statistice. Už vidím ty titulky: Ares provrtaný meteorom! To by našemu řemeslu opravdu moc nepomohlo!“

„Tak proč to Martinovi jednoduše neřekneš a nepožádáš ho, aby o tom pomlčel?“

„To by vůči němu nebylo fér. Už týdný chudák neví, čeho by se v těch svých člancích chytil. Lepší bude neříkat mu nic.“

„Dobře,“ povzdechl si Hilton. „Je to tvůj nápad. Až se ti to vymstí, ne abys to svaloval na mě.“

„Nebudu. Myslím, že mám neprůstřelný plán.“

„Je mi fuk, jestli je neprůstřelný, hlavně ať je vzduchotěsný.“

Gibsona celý život fascinovaly důmyslné přístroje, a kosmický skafandr byl další položkou, která mu chyběla do sbírky mechanismů, které už prozkoumal a naučil se je ovládat. Bradley dostal za

úkol ujistit se, že Gibson bezpečně ovládá předepsaný postup, vzít ho do otevřeného vesmíru a dohlédnout na to, aby se neztratil.

Gibson dosud nevěděl, že skafandry na Aresu nemají nohy a že se do nich jednoduše sedá. Což bylo velmi rozumné, protože byly konstruovány pro provoz při nulové gravitaci, a ne pro chození po planetách bez atmosféry. Nepřítomnost pohyblivých nožních kloubů značně zjednodušovala konstrukci skafandru, což byl vlastně jen válec, zastřešený plexisklem, se dvěma výrůstky kloubovitých rukou. Po bocích měl válec záhadné drážky a výdutě, které skrývaly klimatizační systém, regulátory tepla a pohonný systém s poměrně malým výkonem. Uvnitř skafandru měl člověk značnou svobodu pohybu — mohl vtáhnout dovnitř ruku (což bylo potřeba k řízení), ba dokonce se bez větších akrobatických dovedností mohl i najíst.

Bradley se ve vzduchové komoře skoro celou hodinu ujišťoval, že Gibson rozumí všem hlavním ovládacím prvkům, a vtloukal mu do hlavy jejich funkce. Gibson nejprve jeho pečlivost oceňoval, ale když výklad nebral konce, začal být mírně netrpělivý. Když se Bradley pustil do vysvětlování činnosti primitivního hygienického systému, vzbouřil se.

„To by snad stačilo!“ ohradil se. „Zas tak dlouho venku přece nebudeme!“

Bradley se zašklebil. „Divil by ses, kolik lidí už na tuhle chybu doplatilo,“ řekl významně.

Otevřel přihrádku ve stěně vzduchové komory a vytáhl z ní dvě cívky, neuvěřitelně podobné rybářským navijákům. Spolehlivě zapadly do úchyťů na skafandrech, aby nemohly náhodně vyklouznout.

„Bezpečnostní pravidlo číslo jedna,“ řekl. „Vždycky používej záchranné lano, které tě váže k lodi. Pravidla jsou na to, aby se porušovala — ale ne tohle. A abychom měli ještě větší jistotu, navážu tě dalším desetimetrovým lankem ještě na sebe. A teď vzhůru na Matterhorn!“

Vnější dveře se otevřely a Gibson ucítil, jak se do něj opřel poslední závan unikajícího vzduchu. Lehounce ho posunul k východu a vyvanul mezi hvězdy.

Pomalost pohybu spolu s naprostým tichem značně prohloubily působivost té chvíle. Za jeho zády se s děsivou neodvratností vzdaloval Ares, a Gibson (konečně!) mířil do otevřeného vesmíru. Jeho jediným pojítkem s bezpečím lodi bylo tenké vlákno, odvíjející se u

jeho boku. Tento zážitek, ač tak nebývalý, v jeho mysli přesto vyvolal nejasný pocit něčeho důvěrně známého.

Jeho mozek musel zřejmě běžet na plné obrátky, protože našel paralelu skoro okamžitě. Bylo to jako ten okamžik v dětství (okamžik, který byl, jak by až doposud přísahal, nadobro ztracený v hlubinách jeho paměti), když ho učili plavat a udělali to tak, že ho hodili do desetimetrové hloubky. Stejně jako tenkrát i nyní se střemhlav řítíl do nového a neznámého živlu.

Lano, spojující ho s Bradleyem, sebou šklublo a odpor cívky ustálil jeho pohybovou energii. Málem zapomněl, že má společníka, který pomocí malých plynových trysek u základny skafandru uhání pryč od lodi a táhne ho za sebou. Když se v reproduktoru uvnitř skafandru ozval Bradleyův kovově znějící hlas a roztříštil okolní ticho, docela ho to překvapilo.

„Nezapínej trysky, dokud ti neřeknu. Nerad bych, abychom nabrali příliš velkou rychlost. Taky musíme dávat pozor, abychom se nezamotali.“

„Dobře,“ odpověděl Gibson, mírně rozezlen tímto vpádem do jeho soukromí. Podíval se dozadu na loď. Byla vzdálena už několik stovek metrů a rychle se zmenšovala.

„Kolik máme lana?“ zeptal se. Žádná odpověď. Málem už začal propadat mírné panice, když si vzpomněl, že musí přepnout na vysílání.

„Asi kilometr,“ odpověděl Bradley, když mu Gibson otázku zopakoval. „Dost na to, aby se člověk cítil spokojeně a sám.“

„A kdyby se přetrhlo?“ zeptal se Gibson napůl žertem.

„Nepřetrhne se. Na Zemi unese tolik, co vážíš. A i kdyby se přetrhlo, pomocí trysek se snadno dostaneme zpátky.“

„A kdyby došlo palivo?“

„Tohle je velice roztomilý rozhovor. Nedokážu si představit, že by k něčemu takovému došlo, leda díky hrubé nedbalosti nebo třem mechanickým poruchám najednou. Pamatuj si, že právě pro takový případ má skafandr náhradní pohonnou jednotku - a výstražné indikátory, které ti dají včas vědět, že je prázdná hlavní nádržka.“

„Ale čistě hypoteticky,“ naléhal Gibson.

„V tom případě by nám nezbyvalo než zapnout záchranný radiomaják a čekat, dokud si pro nás někdo nepřijde a nepřitáhne nás

zpátky. A nepochybuji, že by si za takových okolností dali na čas. Kdo by takovou botu udělal, moc pochopení by si nezasloužil.“

Gibson ucítil náhlé škubnutí. Došlo jim lano. Bradley pomocí trysek neutralizoval zpětný náraz. „Teď to máme domů hodně daleko,“ řekl tiše.

Gibsonovi trvalo několik sekund, než našel Ares. Nacházeli se na noční straně lodi, která byla tudíž skoro celá ve stínu; z obou koulí se staly úzké, vzdálené půlměsíčky, které jste si mohli snadno splést se Zemí a Měsícem, pozorovanými ze vzdálenosti skoro milionu kilometrů. Žádný pocit sounáležitosti neexistoval, loď byla příliš malá a křehká, než aby ji bylo možno pokládat za útočiště. Gibson zůstal konečně s hvězdami o samotě.

Byl Bradleymu vděčný, že ho nevyrušoval a nechal ho nerušené rozjímat. Možná byl stejně jako on ohromen podivuhodnou velebností té chvíle. Hvězdy byly tak jasné a tak početné, že Gibson zpočátku nedokázal lokalizovat ani nejznámější souhvězdí. Potom našel Mars, po Slunci druhý nejjasnější objekt na nebi, a mohl určit rovinu ekliptiky. Opatrnými zášlehy plynových trysek skafandr otočil, takže se díval směrem k Polárce. Byl znovu „hlavou vzhůru“ a hvězdná mozaika se poskládala do smysluplného tvaru.

Pomalou postupoval očima podél Zvěrokruhu, a přitom ho napadlo, jak málo lidí v historii zažilo to, co teď zažíval on. (Zanedlouho to ovšem bude zcela běžná věc a kouzelný zážitek pohltí závoj všednosti.) Zakrátko našel Jupiter a potom Saturn, nebo si to aspoň myslel. Již nebylo možné rozeznat planety od hvězd podle rovnoměrného, neblíkajícího světla, které bylo tak užitečným, ačkoli někdy zrádným vodítkem amatérských astronomů. Gibson nehledal Zemi ani Venuši, protože záře Slunce by ho oslepila ve chvíli, kdy by jeho směrem obrátil zrak.

Viděl celou Mléčnou dráhu, bledý pás světla, spojující obě nebeské hemisféry. Gibson zřetelně viděl otvory a trhliny na jejím okraji, kde se celé kontinenty hvězd jako by pokoušely odtrhnout a vydat se na samotnou plavbu do propasti tmy. Na jižní hemisféře se jako tunel mezi hvězdami, vedoucí do jiného vesmíru, otvírala černá rokle Uhelného pytle.

Náhlý popud přiměl Gibsona otočit se směrem k Andromedě. Tam ležela Velká mlhovina jako přízračná světelná čočka. Zakryl by ji nehtem na palci, a přece to byla celá galaxie, stejně obrovská jako

prstenec hvězd, klenoucí se po obloze, v jehož středu se teď vznášel. Ten zamlžený přízrak byl miliónkrát vzdálenější než známé planety. Jak ubohé byly všechny lidské cesty a dobrodružství na takovém pozadí!

Gibson hledal mezi neznámými souhvězdími jižní oblohy Alfu Centauri, když tu uviděl něco, co jeho mozek nebyl v první chvíli schopen identifikovat. V ohromné vzdálenosti od něj plul proti hvězdnému nebi bílý objekt obdélníkového tvaru. Takový byl alespoň Gibsonův první dojem; potom si ale uvědomil, že se jeho smysl pro perspektivu mýlí a že se ve skutečnosti dívá na něco docela malého, co je jen několik metrů od něj. Dokonce i potom mu chvíli trvalo, než toho meziplanetárního cestovatele rozpoznal — byl to úplně obyčejný arch papíru, povolna se otáčející v prostoru. Nic banálnějšího a zároveň překvapivějšího si v tomto místě nedokázal představit.

Gibson na zjevení nějakou dobu strnule zíral, než sám sebe přesvědčil, že nejde o iluzi. Potom zapnul vysílačku a ohlásil se Bradleymu. Jeho společník však nebyl ani trochu překvapen.

„Nic zas tak pozoruhodného na tom není,“ odpověděl Bradley poněkud netrpělivě. „Den co den, už celé týdny, vyhazujeme odpad, a protože nemáme žádné zrychlení, něco z toho se nás může stále držet. Ale jakmile začneme zpomalovat, tak nás to haraburdí nechá za sebou a vystřelí pryč ze Sluneční soustavy.“

Jak evidentní, pomyslel si Gibson provinile, protože nic není tak zahanbující jako záhada, která se najednou vytratí jako pára nad hrncem. Nejspíš to byl koncept některého z jeho článků. Kdyby byl blíže, bylo by zajímavé vzít si ho jako suvenýr a podívat se, jaké následky na něm pobyt v kosmu zanechal. Papír však byl mimo dosah a neexistoval způsob, jak ho ukořistit a přitom se nepustit lana, které spojovalo skafandr s Aresem.

Dlouhé věky po jeho smrti bude tento kus papíru stále putovat mezi hvězdami se svým poselstvím; jakým, to už se nikdy nedozví.

Když se vrátili, Norden na ně čekal ve vzduchové komoře. Vypadal spokojený sám se sebou, ale Gibson nebyl v takovém stavu, aby si takových detailů všímal. Ještě stále v duchu bloudil mezi hvězdami a nějakou dobu to mělo trvat, než se znormalizuje — než jeho psací stroj začne tiše klapat a on se bude snažit zpětně popsat své prožitky.

„Stihli jste to?“ zeptal se Bradley, když byl Gibson z doslechu.

„Stihli, se čtvrt hodinovou rezervou. Vypnuli jsme ventilátory a pomocí staré dobré metody s kouřící svíčkou jsme to hned našli. Slepý nýtek a drobet rychleschnoucí barvy udělal zbytek; vnější plášť můžeme ucpat, až přistaneme, jestli to bude stát za námahu. Mac odvedl čistou práci — toho člověka je jako navigátora škoda.“

ŠESTÁ KAPITOLA

Cesta Martinovi Gibsonovi ubíhala, možno říci, hladce a příjemně. Jako vždycky se mu podařilo uspořádat své životní podmínky (čímž neměl na mysli jen materiální prostředí, ale také vztahy s lidmi, kteří ho s ním sdíleli) ke svému maximálnímu pohodlí. Vyprodukoval dostatečné množství písemného materiálu, toho celkem dobrého i toho průměrného, přestože do normálního pracovního tempa se dostane až na Marsu.

Před nimi bylo pár posledních týdnů cesty a s tím spojený úbytek zájmu, který potrvá, dokud se nedostanou na oběžnou dráhu kolem Marsu. Do té doby už nemělo k ničemu dojít; veškeré vzrušení z cesty bylo pro tuto chvíli u konce.

Poslední významnější událostí se pro Gibsona stalo ráno, kdy se ztratila Země. Den po dni se pomalu blížila k obrovským perleťovým křídům sluneční koróny, jako kdyby chtěla všechny, co ji obývali, obětovat v pohřební hranici Slunce. Jednou večer ji Gibson pozoroval dalekohledem, nepatrnou jiskřičku, statečně se třpytící na pozadí nádhery, která ji měla zakrátko pohltnout. Myslel si, že ji uvidí i ráno, ale gigantická erupce posunula korónu přes noc o půl milionu kilometrů dále do vesmíru a Země se ztratila ve žhnoucím závoji. Potrvá týden, než se znovu ukáže, a do té doby se měl Gibsonův život změnit tak, jak by to — v tak krátké době — nikdy nepovažoval za možné.

Kdyby se Jimmyho Spencera někdo zeptal, co si vlastně o Gibsonovi myslí, dostal by od tohoto mladého muže poněkud rozdílné odpovědi — podle toho, ve které fázi letu by se právě nacházeli. Zpočátku pociťoval před svým slavným spolecestujícím nesmírný respekt, ale tato fáze pominula velmi záhy. Budiž Gibsonovi připsáno ke cti, že mu bylo snobství naprosto cizí a že svého výsadního postavení na palubě Aresu nikdy bezdůvodně nezneužil. Z Jimmyho

hlediska byl přístupnější než zbývající obyvatelé lodi. Ti totiž byli všichni, více či méně, jeho nadřízenými.

Když se Gibson začal vážně zajímat o astronautiku, měl Jimmy možnost se s ním jednou či dvakrát týdně vídat a několikrát měl možnost si ho vyzkoušet. Nebylo to s ním vůbec snadné, protože Gibson, jak se zdálo, nikdy nebyl dlouho stejný. Byla období, kdy byl pozorný, přemýšlivý a vůbec celkově dobrý společník. Naproti tomu však byly i doby, kdy byl tak nabručený a mrzutý, že se rázem stal osobou, které je třeba se na palubě Aresu nejvíce vyhybat.

Co si Gibson myslel o něm, tím si Jimmy nebyl ani trochu jistý. Občas míval nepříjemný pocit, že ho slavný spisovatel považuje čistě za surovinu, která jednoho dne může, ale taky nemusí stoupnout v ceně. Lidé, kteří Gibsona trochu znali, mívali stejný pocit, a většina z nich se nemýlila. Jelikož však z Jimmyho tahal rozumy přímo, nebyly k takovým obavám na první pohled žádné skutečné důvody.

Další zářející věci byly Gibsonovy technické znalosti. Když Jimmy začínal s večerním kurzem, jak tomu všichni říkali, domníval se, že Gibson by se jen rád vyvaroval některých do očí bijících chyb v materiálu, který odesílal zpátky na Zem, a že samotná astronautika ho vlastně nezajímá. Brzy se však ukázalo, že se věci mají docela jinak. Gibson skutečně toužil zvládnout některá velmi odlehlá odvětví tohoto rozsáhlého oboru a žádal matematické důkazy, z nichž některé Jimmy opravdu nedokázal předložit.

Gibson musel mít kdysi rozsáhlé technické vědomosti, jejichž úlomky mu zůstaly v hlavě. Nikdy se však nezmínil o tom, jak je získal, a stejně tak nikdy neprozradil, z čeho pramení jeho snaha vypořádat se s vědeckými teoriemi, které pro něj byly až příliš moderní. A snažil se téměř fanaticky, i když se v mnoha případech setkával jen s opakovanými neúspěchy. Gibsonovo zklamání nad těmito neúspěchy bylo tak zjevné, až ho bylo Jimmymu líto — kromě těch případů, kdy jeho žák začal být nevrlý a měl tendenci obviňovat učitele. V takových případech obvykle následovala krátká výměna nezdvořilostí, Jimmy si sbalil knihy a kurz se odročil, dokud se Gibson neomluvil.

Někdy naopak přijal Gibson nezdar s humornou odevzdaností a jednoduše změnil téma. V takových případech se obvykle rozvykládal o svých zážitcích z podivné literární džungle, ve které až dosud žil, ze světa prazvláštních a mnohdy i masožravých zvířat, jejichž

chování připadalo Jimmymu nesmírně zajímavé. Gibson byl dobrý vypravěč, se skvělým talentem dodavatele skandálů a ničitele dobré pověsti, zdálo se však, že tak činí bez jakékoli zlomyslnosti. Některé historky, které poněkud upjatému mladíkovi vyprávěl o význačných osobnostech současnosti, Jimmyho doslova šokovaly. Zvláštní na tom bylo, že lidé, které Gibson s takovou chutí rozebíral, byli podle všeho jeho nejbližší přátelé. To byla věc, kterou Jimmy jen velmi těžko chápal.

I přes všechny tyto varovné signály se v takových chvílích Jimmy ochotně rozpovídal. Jedna z jejich hodin právě najela na útes diferenciálních rovnic a jim nezbylo než opustit loď. Gibson byl zrovna dobře naladěný, a jak s povzdechem zavíral své knihy, otočil se k Jimmymu a ledabyle poznamenal: „Nikdy jsi mi o sobě nic neřekl, Jimmy. Z které části Anglie vlastně pocházíš?“

„Z Cambridge — tam jsem se aspoň narodil.“

„Tam jsem to kdysi celkem dobře znal, před dvaceti lety. Už tam nebydlíš?“

„Ne. Když mi bylo asi šest, přestěhovali se naši do Leedsu. Od té doby bydlím tam.“

„Proč jsi šel na astronautiku?“

„Těžko říct. Věda mě vždycky zajímala a kosmické lety měly v době, kdy jsem vyrůstal, slibnou budoucnost. Takže to asi byla přirozená věc. Kdybych se narodil před padesáti lety, nejspíš bych se stal letcem.“

„Takže tě kosmické lety zajímají výhradně jako technický problém? Ne jako něco... jak bych to řekl... co by mohlo způsobit převrat v lidském myšlení, zpřístupnit nové planety a všechno, co s tím souvisí?“

Jimmy se usmál. „To je pravda. Jistěže mě tyhle představy zajímají, ale co mě na tom opravdu přitahuje, je technická stránka věci. I kdyby na těch planetách nic nebylo, stejně bych chtěl vědět, jak se na ně dostat.“

Gibson znechuceně zavrtěl hlavou. „Bude z tebe další chladnokrevný vědec, který ví všechno o ničem. Další ztracená duše!“

„Jsem rád, že mi tak věříte,“ řekl bojovně Jimmy. „A vůbec, proč vás věda tolik zajímá?“

Gibson se zasmál, v jeho odpovědi však bylo možno slyšet náznak rozmrzelosti: „Mě věda zajímá jen jako prostředek, nikoli jako cíl.“

Což nebyla vůbec pravda, tím si byl Jimmy jist, ale něco ho varovalo, aby se tímto směrem dál nevyptával. A než stačil nějak zareagovat, octl se znovu pod palbou Gibsonových otázek.

Všechno to probíhalo v přátelském duchu, svědčícím o nefalšovaném zájmu, takže se Jimmy, chtě nechtě, musel cítit polichocen a bez zábran se rozhovořil. Najednou mu přestalo záležet na tom, zda ho Gibson nezaujatě, klinicky studuje, jako biolog, sledující reakce některého ze svých laboratorních zvířat. Jimmy měl chuť povídat a rozhodl se vidět Gibsonovy pohnutky v tom nejlepším světle.

Hovořil o svém dětství a dospívání a Gibson brzy porozuměl chmurám, které čas od času tísnily hochovu veselou mysl. Byl to starý příběh, jeden z nejstarších. Jimmy ho matka zamřela, když byl ještě dítě, a jeho otec ho zanechal v péči její provdané sestry. Teta měla Jimmyho ráda, ale on se mezi bratranci a sestřenicemi nikdy necítil doma a vždycky měl pocit, že k nim nepatří. Příliš velkou pomocí mu nebyl ani jeho otec, který se v Anglii zdržoval jen zřídka a zemřel, když bylo Jimmymu asi deset let. Zdálo se, že zanechal velmi málo vzpomínek ve svém synovi, který si kupodivu jasněji pamatoval matku, i když ji jen stěží stačil poznat.

Jakmile padly první zábrany, Jimmy postupně odkládal veškerou zdrženlivost, jako kdyby byl rád, že si může vylít srdce. Zpočátku mu Gibson kladl otázky, aby ho pobídl, ale postupně jich ubývalo a zanedlouho jich nebylo zapotřebí vůbec.

„Nemyslím si, že by se rodiče měli bůhvíjak rádi,“ vyprávěl Jimmy. „Podle toho, co mi řekla teta Ellen, byl to spíš jeden velký omyl. Před ním totiž existoval jiný muž, ale skončilo to fiaskem. Můj otec byl až. druhý v řadě. Ach ano, vím, že to zní poněkud bezcitně, ale nezapomínejte, že se to všechno stalo tak dávno a že už mi to mnoho neříká.“

„Chápu,“ řekl tiše Gibson a zdálo se, že mluví pravdu. „Pověz mi víc o tvé matce.“

„Její otec, tedy můj dědeček, byl profesor na univerzitě. Myslím, že matka strávila celý život v Cambridge. A když dospěla, šla na vysokou školu, studovala historii. Ale tohle všechno vás přece nemůže zajímat!“

„Zajímá, opravdu,“ odpověděl vážně Gibson. „Pokračuj.“

A tak Jimmy mluvil dál. Všechno, co vyprávěl, musel znát jen z doslechu, ale obrázek, který tím Gibsonovi poskytl, byl překvapivě přesný a podrobný. Bylo jasné, že teta Ellen musela být velmi sdílná osoba a Jimmy velmi pozorný chlapec.

Byla to jedna z těch nesčetných studentských lásek, které vykvetou a uvadnou během těch několika studentských let, zdánlivě tvořících mikrokosmos samotného života. Tato však byla vážnější než většina ostatních.

Jimmyho matka (ještě stále neřekl Gibsonovi její jméno) se během posledního semestru zamilovala do mladého studenta techniky, který byl právě v polovině studií. Byla to velká láska a mladí lidé se k sobě skvěle hodili, přestože ona byla o několik let starší než on. Došlo skoro k zasnubám, když... Jimmy však přesně nevěděl, co se tehdy vlastně stalo. Mladík snad vážně onemocněl nebo se nervově zhroutil a už se do Cambridge nikdy nevrátil.

„Moje matka se z toho nikdy nevzpamatovala,“ posteskl si Jimmy s chmurnou vševědoudností, která se kupodivu nezdála nebýt zcela namístě. „Byl do ní ale zamilovaný další student, který si ji vzal. Někdy mi je otce trochu líto, protože o té dřívější záležitosti musel všechno vědět. Moc jsem ho nevídal, protože... proboha, pane Gibsone, je vám něco?“

Gibson se přinutil k úsměvu. „To nic, jenom závan vesmírné nemoci. Občas to na mě přijde, ale za chvíličku mi bude dobře.“

Mohl si jen přát, aby to byla pravda. Celé ty týdny si namlouval, že je chráněný před všemi ranami času a všemi náhodami, a přitom se v totální nevědomosti plavil v kurzu vedoucím k neodvratné srážce s Osudem. A nyní byl ten okamžik kolize tady; dvacet prožitých let zmizelo jako sen a on se opět ocitl tváří v tvář démonům vlastní zapomenuté minulosti.

„S Martinem se něco děje,“ řekl Bradley, když škrábal svůj podpis do signální knihy. „Kvůli žádné zprávě ze Země to ale být nemůže, všechny jsem četl. Myslíš, že se mu stýská po domově?“

„Já na něm nic zvláštního nevidím,“ odpověděl Norden. „Ale ty si asi rád hraješ na amatérského psychologa, že?“

„A kdo ne?“

„Já například,“ prohlásil důležitě Norden. „Strkat nos do cizích záležitostí není zrovna moje...“

Spokojený záblesk v Bradleyho očích ho včas varoval a on se ke zjevnému zklamání svého kolegy, v polovině věty zarazil. Do kanceláře se vřítel Martin Gibson. Byl vybaven poznámkovým sešitem a vypadal jako novinářské embryo, které jde na svou první tiskovou konferenci.

„Tak jsem tady, Owene. Co jsi mi to chtěl ukázat?“ zeptal se nedočkavě.

Bradley se přesunul k hlavnímu komunikačnímu panelu. „Vlastně to není nic světoborného,“ řekl. „Jenom to znamená, že je za námi další milník, a to mě vždycky trochu potěší. Poslechni si tohle.“

Stiskl tlačítko reproduktoru a pomalu zesílil hlasitost. Místnost zaplavilo syčení a praskání rádiového šumu, jako kdyby se tisíc rozžhavených pánví chystalo vzplanout. Byl to zvuk, který Gibson slyšel v komunikační kabině už mnohokrát a který ho přes svoji neměnnou monotónnost stále naplňoval úžasem. Věděl, že naslouchá hlasům hvězd a mlhovin, vlnám, které se vydaly na cestu dávno před zrozením člověka. A někde v hlubinách tohoto praskajícího, ševelícího chaosu mohly být - musely být - skryty i zvuky neznámých civilizací, rozmlouvajících spolu v hlubinách vesmíru. Jejich hlasy však byly nenávratně ztraceny ve změti vesmírné interference, kterou vyprodukovala sama Příroda.

To však určitě nebyl důvod, proč ho sem Bradley zavolał. Komunikační důstojník se svraštělým čelem provedl velmi jemné noni-ové doladění.

„Před chvilkou jsem to měl... doufám, že se to neztratilo... á, tady to je!“

Gibson zpočátku nepostřehl v přívalu šumu žádnou změnu, ale potom si všiml, že Bradley mlčky pohupuje rukou do taktu - poměrně rychle, asi tak dvakrát za sekundu. Díky tomuto vodítku Gibson po chvilce postřehl v kosmické rádiové bouři nesmírně slabý pískot.

„Co je to?“ zeptal se. Tušil však správnou odpověď.

„Radiomaják na Deimosu. Na Phobosu je taky jeden, ale ten není tak silný a prozatím ho nechytíme. Když se dostane blíž k Marsu, tak podle nich budeme moci určit naši polohu s přesností

několika stovek kilometrů. Prozatím jsme desetkrát dál, než je jejich užitný dosah, ale je hezké o nich vědět.“

Ano, pomyslel si Gibson, je hezké o nich vědět. Těchto rádiových pomocníků nebylo samozřejmě zapotřebí, když byl celou dobu vidět cíl cesty, ale zjednodušovaly některé navigační problémy. Jak tak s přivřenými víčky naslouchal onomu tichému pískání, občas téměř přehlušenému kosmickým šumem, pochopil, co museli cítit dávní mořeplavci, když z širokého moře poprvé zahlédli přístavní světla.

„To snad stačí,“ řekl Bradley, vypnul reproduktor a znovu nastolil ticho. „Snad by ti to mohlo poskytnout trochu látky ke psaní - poslední dobou je tu pro tebe asi dost mrtvo, co?“

Při těch slovech Gibsona upřeně pozoroval, ale spisovatel mu neodpověděl. Poznamenal si do zápisníku pár slov, roztržitě a nezvykle zdvořile Bradleymu poděkoval a odešel do své kajuty.

„Máš pravdu,“ prohlásil Norden po jeho odchodu. „Martinovi se muselo něco přihodit. Raději bych si měl promluvit s doktorem.“

„To bych nedělal. Nemyslím si, že je to něco, co by mohly vyřešit pilulky. Raději ho nechme, ať se s tím vypořádá, jak sám uzná za vhodné.“

„Asi máš pravdu,“ připustil váhavě Norden. „Jenom doufám, že mu to nebude trvat věčně!“

Zatím už mu to trvalo téměř týden. Počáteční šok ze zjištění, že Jimmy Spencer je synem Kathleen Morganové, mezitím pominul, ale Gibson začínal pociťovat jeho druhotné následky. Mezi ně patřila i zlost nad tím, že se něco takového muselo přihodit právě jemu. Bylo to tak hanebné porušení všech zákonů pravděpodobnosti... K takové náhodě by v jeho románu nikdy nemohlo dojít. Život se ovšem chová velmi neumělecky a on s tím nemohl vůbec nic dělat.

Dětská rozmrzelost ho teď pomalu opouštěla, aby ji nahradil hlubší pocit vnitřního neklidu. Všechny emoce, které pokládal za bezpečně pohřbené pod dvacetiletou vrstvou horečnaté aktivity, znovu vyplavaly na povrch jako nějaká hlubinná stvoření, zabítá při podmořském výbuchu. Na Zemi by jim mohl uniknout a ztratit se v davu jako kdysi, ale tady byl v pasti, tady nebylo kam utéct.

Bylo zbytečné předstírat, že se vlastně nic nezměnilo, říkat si: „Samozřejmě že jsem věděl, že Kathleen a Gerard mají syna; jaký je v tom teď rozdíl?“ Byl v tom zásadní rozdíl. Pokaždé když Jimmyho

spatří, připomene si minulost — a co bylo horší, připomene si budoucnost, která se nestala. Teď bylo nejdůležitější postavit se faktům tváří v tvář a snažit se vypořádat se s novou situací. Gibson si velmi dobře uvědomoval, že existuje jen jediný způsob, jak to provést, a že příležitost na sebe nedá dlouho čekat.

Jimmy ukončil nějakou práci v jižní polokouli a vracel se přes vyhlídkovou palubu na rovníku, když uviděl Gibsona. Ten seděl u jednoho z oken a upřeně hleděl do vesmíru. Jimmy si myslel, že ho Gibson nevidí, a rozhodl se nerušit jeho úvahy, ale Gibson na něj zavolal: „Ahoj, Jimmy. Neměl bys chvilku?“

Jimmy toho sice měl ještě hodně na práci, ale věděl, že se s Gibsonem něco děje, a pochopil, že starší muž potřebuje jeho přítomnost. Sedl si tedy k němu na lavičku, zapuštěnou do stěny pod pozorovacím okénkem, a zakrátko už znal pravdu - nebo alespoň tu její část, kterou mu Gibson chtěl sdělit.

„Chci ti říct něco, Jimmy, o čem ví jen několik málo lidí,“ začal Gibson. „Nepřerušuj mě a na nic se mě neptej — alespoň dokud neskončím.“

Když jsem byl o něco mladší než ty, chtěl jsem se stát inženýrem. Byl jsem v tu dobu docela chytrý kluk a bez problémů jsem udělal přijímací zkoušky na vysokou. A protože jsem ještě pořádně nevěděl, co chci dělat, přihlásil jsem se na pětiletý obor všeobecná inženýrská fyzika, což byla v té době úplně nová věc. V prvním roce jsem si vedl celkem dobře — dost dobře na to, aby mě to pobídlo ještě k pilnějšímu studiu. Ve druhém roce jsem si nevedl nijak oslnivě, ale pořád jsem byl vysoko nad průměrem. A ve třetím ročníku jsem se zamiloval. Nebylo to sice poprvé, ale tentokrát jsem věděl, že to je doopravdy.

Zamilovat se na vysoké škole může být pro člověka dobrá věc, ale taky nemusí, to všechno závisí na okolnostech. Když jde jen o nějaký nezávazný flirt, tak na tom v podstatě nezáleží. Ovšem pokud je to opravdu vážné, zbývají dvě možnosti. Může to působit jako motivace, může tě to stimulovat k tomu, aby ses snažil co nejvíce, abys dokázal, že jsi lepší než ostatní. Nebo se do toho emocionálně tak zamotáš, že ti všechno ostatní začne připadat nedůležité a tvoje studium jde k čertu. Což byl můj případ.“

Gibson se zamyšleně odmlčel a Jimmy na něj ze tmy vrhl kradmý pohled. Byli na noční straně lodi a světla na chodbě byla

přitlumená, aby hvězdy mohly vyniknout v plné své kráse. Přímou před sebou měli souhvězdí Lva a v jeho středu nádherný rubínový drahokam, který byl jejich cílem. Mars byl nejjasnější nebeské těleso hned po Slunci a jeho disk byl už téměř viditelný pouhým okem. Karmínová zář, která se Gibsonovi odrážela ve tváři, mu — v rozporu s jeho skutečnými pocity — dávala zdravý, skoro až veselý výraz.

Je to skutečně pravda, napadlo Gibsona, že člověk nikdy nic nezapomene? Skoro se mu teď zdálo, že ano. Stejně jasně jako před dvaceti lety viděl teď před očima ten vzkaz, připíchnutý na nástěnce fakulty: „Děkan chce vidět v 15.00 ve své kanceláři M. Gibsona.“ Samozřejmě musel čekat až do 15.15, což mu na klidu moc nepřidalo. Nemuselo to být nijak hrozné, kdyby byl děkan sarkastický, ledově odměřený, nebo kdyby mu dokonce praskly nervy. Gibson stále viděl tu nelidsky dokonale uklizenou místnost se všemi těmi úhledně uspořádanými kartotékami a s vyrovnanými řadami knih, stále si pamatoval děkanovu sekretářku, jak v koutku něco ťuká na psacím stroji a předstírá, že neposlouchá. (Když se nad tím teď zamyslel, řekl si, že to třeba ani nemusela předstírat. Na rozdíl od něj to pro ni nebylo nic nového.)

Gibson měl děkana rád a vážil si ho přes všechnu jeho přílišnou náročnost a krajně vypjaté pedantství. Že zklamal právě jeho, činilo jeho neúspěch ještě daleko nesnesitelnější. Děkan jeho ponížení ještě znásobil svou taktikou „spíše lítosti než hněvu“, která byla účinnější, než si sám uvědomoval nebo než zamýšlel. Dal Gibsonovi ještě jednu příležitost, ale on ji nikdy nevyužil.

A co bylo horší — ačkoli se to styděl přiznat, Kathleen si při zkouškách vedla velmi slušně. Když oznámili jeho výsledky, několik dní se jí vyhýbal, a když se nakonec setkali, byl už rozhodnut ztotožnit příčinu svého neúspěchu s její osobou. Teď když už to nebolelo, na to Gibson dokázal pohlížet jasně. Byl skutečně zamilovaný, když dokázal obětovat Kathleen na oltáři vlastní sebeúcty? Protože o to ve skutečnosti šlo; pokusil se svalit na ni svoji vinu.

Zbytek byl nevyhnutelný. Hádka při jejich poslední společné vyjíždce na kolech po venkově, ze které se vrátili každý jinou trasou. Dopisy, které zůstaly neotevřené — a hlavně dopisy, které zůstaly nenapsány. Jejich neúspěšný pokus o setkání, byť jen proto, aby se rozloučili, v jeho poslední den v Cambridge. Ani to se nepodařilo.

Nedostala vzkaz včas, a přestože čekal až do posledního okamžiku, Kathleen se neobjevila. V duchu viděl přečpaný vlak, plný jásajících studentů, pomalu vyjíždějící ze stanice, zanechávající za sebou Cambridge spolu s Kathleen. Už je nikdy nespatřil.

Nemělo smysl vykládat Jimmymu o neradostných měsících, které následovaly. Jen těžko by dokázal pochopit, co všechno znamenala jednoduchá věta: „Nervově jsem se zhroutil a bylo mi doporučeno, abych se na školu nevracel.“ Doktor Evans odvedl kus práce, aby ho dal dohromady, a on mu za to bude navždy vděčný. Byl to Evans, kdo ho přemluvil, aby během své rekonvalescence začal psát. Výsledky je překvapily oba. (Kolik lidí vědělo o tom, že svůj první román věnoval svému psychoanalytikovi? Když to mohl udělat Rachmaninov se svým koncertem C moll, proč ne on?)

Evans mu dal novou totožnost a povolání, díky kterému Gibson dokázal získat zpátky ztracenou sebedůvěru. Ztracenou budoucnost mu však nahradit nemohl. Celý život bude závidět těm, kteří dokázali dokončit to, co on pouze začal - lidem, kteří si mohli dát před jméno titul, kteří získali kvalifikaci, jakou on nikdy nebude mít, a kteří naleznou svou životní práci v oblastech, v nichž on zůstane navždy pouhým divákem.

Kdyby problém spočíval pouze v tomhle, nebylo by to nic tak strašného, ale on tím, že ve snaze zachránit vlastní hrdost svalil vinu na Kathleen, poznamenal celý svůj život. Od té doby se pro něj všechny ženy staly zosobněním neúspěchu a hanby. Kromě několika vztahů, které žádný z partnerů nebral příliš vážně, se Gibson už nikdy nezamíloval, a teď pochopil, že už to tak zůstane navždy. Znal příčinu své nemoci, ale to mu ani v nejmenším nepomohlo najít lék.

O ničem z toho samozřejmě nebylo nutné se před Jimmym zmiňovat. Stačilo zmínit se o holých faktech a nechat na něm, aby si domyslel zbytek. Jednoho dne mu možná řekne víc, ale to záviselo na mnoha okolnostech.

Když Gibson skončil, byl sám překvapen tím, jak netrpělivě čeká na Jimmyho reakci. Strašně rád by byl věděl, jestli Jimmy četl mezi řádky a dosadil si vinu tam, kam patřila, ať už by to v něm vyvolalo soucit, hněv, nebo jenom rozpaky. Najednou bylo pro Gibsona krajně důležité získat si Jimmyho úctu a přátelství, bylo to důležitější než cokoli jiného, co se mu za velmi dlouhou dobu přihodilo. Jenom tak mohl ulevit svému svědomí a utišit obviňující hlasy z minulosti.

Neviděl Jimmyho tvář, schovanou ve stínu. Připadalo mu to jako celá věčnost, než se Jimmy ozval. „Proč jste mi to řekl?“ zeptal se tiše. Jeho hlas byl naprosto neutrální, bez jakékoli účasti nebo výčitky.

Gibson zaváhal, a teprve potom odpověděl. Bylo to zcela pochopitelné zaváhání, protože všechny své pohnutky zatím nedokázal zdůvodnit ani sám sobě. „Prostě jsem ti to musel říct,“ odpověděl. „Neměl bych pokoj, dokud bych to neudělal. A taky... měl jsem pocit, že bych ti možná mohl nějak pomoci.“

Opět zavládlo nervy drásající ticho. Potom se Jimmy pomalu postavil. „Musím si nechat projít hlavou, co jste mi řekl,“ oznámil mu. Jeho hlas byl stále téměř bez jakýchkoli emocí. „Nevím, co bych teď řekl.“

A byl pryč. Opustil Gibsona ve stavu krajní nejistoty a zmatku, přemítajícího, jestli ze sebe udělal hlupáka nebo ne. Jimmyho sebeovládání, jeho neschopnost reakce vyvedly Gibsona z rovnováhy a zanechaly ho v rozpacích. Pouze jedinou věc věděl jistě: tím, že Jimmymu vypověděl fakta, si značným způsobem ulevil na duchu.

Ale zůstávalo toho ještě mnoho, co Jimmymu neřekl; vlastně toho zůstávalo ještě mnoho, co nevěděl ani on sám.

SEDMÁ KAPITOLA

„To je naprosto šílené!“ vztekal se Norden a vypadal přitom jako rozběsněný vikinský náčelník. „Musí přece existovat nějaké vysvětlení! Pane na nebi, na Deimosu přece není žádné slušné přistávací zařízení — jak si myslí, že vyložíme náklad? Zavolám řediteli a řeknu mu něco od plic!“

„Na tvém místě bych to nedělal,“ protáhl Bradley. „Všiml sis podpisu? Tohle není příkaz ze Země, který šel přes Mars. Tenhle vyšel z úřadu samotného vrchního ředitele. Starý pán má možná divné způsoby, ale neudělal by nic, k čemu by neměl pádný důvod.“

„Řekni mi jeden jediný!“

Bradley pokrčil rameny. „Já Mars řídit nemusím, tak jak to mám vědět? Už brzy to ale zjistíme.“ Zlomyslně se zasmál. „Jsem zvědav, co na to řekne Mac. Bude muset znovu vypočítat naši přibližovací dráhu.“

Norden se naklonil nad řídicí panel a zmáčkl přepínač. „Haló, Macu, tady kapitán. Slyšíš mě?“

Chvilku se nikdo neozýval, a potom uslyšeli z reproduktoru Hiltonův hlas. „Mac tady zrovna není. Mám mu něco vyřídit?“

„Řekni mu, že z Marsu přišel rozkaz přesměrovat loď. Odklonili nás z Phobosu — bez udání důvodů. Řekni Macovi, aby vypočítal dráhu na Deimos, a ať mi to dá co nejdřív.“

„Tomu nerozumím. Vždyť Deimos jsou jen samé skály bez...“

„Já vím, tohle jsme tady už probrali! Třeba se dozvíme odpověď, až se tam dostaneme. Vyřiď Macovi, aby se mi ozval co nejdříve, ano?“

Gibson se novinku dozvěděl od doktora Scotta, když dělal poslední úpravy na jednom ze svým týdenních článků.

„Už jsi to slyšel?“ zaburácel na něj doktor. „Odklonili nás na Deimos. Kapitán je vzteky bez sebe — může nás to o den zdržet.“

„Víš se proč?“

„Ne, je to úplná záhada. Ptali jsme se, ale Mars mlčí.“ Gibson se poškrábal na hlavě a v duchu ho napadlo půl tuctu vysvětlení, které však vzápětí zamítl. Věděl, že Phobos, vnitřní měsíc, sloužil jako základna už od chvíle, kdy se k Marsu dostala první expedice. Od povrchu planety ho dělilo šest tisíc kilometrů a jeho přitažlivost nedosahovala ani tisíciny pozemské gravitace, byl tedy k tomuto účelu jako stvořený.

Ares měl přistát za necelý týden a z Marsu se už stala malá kulička s četnými povrchovými útvary, rozeznatelnými pouhým okem. Gibson si vypůjčil velkou mapu planety a začal se učit názvy hlavních formací — názvy, vymyšlené před více než sto lety astronomy, které by jistě ani ve snu nenapadlo, že je lidé budou jednoho dne používat jako nedílnou součást svého každodenního života. Jak poetičtí byli tito staří kartografové, když plenili sklady mytologie! Už jen pohled na ta slova na mapě člověku rozproudil krev v žilách — Deucalion, Elysium, Eumenides, Arcadia, Atlantis, Utopia, Eos... Gibson mohl vysedávat celé hodiny a neustále si ta nádherná jména opakovat, s pocitem, jako by se před ním otevírala Keatsova kouzelná okenní křídla. Na Marsu ale nebyly žádné hrozivé ani jiné oceány — ačkoli velká část jeho pevniny byla dostatečně bezútěšná.

Dráha Aresu teď v ostrém úhlu protínala orbitu planety a za několik dní už měly motory začít snižovat rychlost lodí. Změna rychlosti, potřebná k odchýlení letové dráhy z Phobosu na Deimos byla zanedbatelná, ale přesto znamenala pro Mackaye několikahodinový výpočet.

Hovory při každém jídle se teď točily kolem jediné věci, a tou byly plány posádky na dny po přistání na Marsu. Gibsonovy plány bylo možno shrnout do jediné věty: chtěl toho vidět co nejvíce. Nejraději by byl poznal celou planetu, tušil však, že pouhé dva měsíce na to budou stěží stačit — a to i přes Bradleyovo opakované ujišťování, že na Mars by docela stačily dva dny.

Vzrušení z blížícího se zakončení cesty do jisté míry odpoutalo Gibsonovy myšlenky od jeho osobních problémů. Potkával sice Jimmyho několikrát denně, při jídle a při náhodných setkáních, ale na svůj poslední rozhovor nikdy nenavázali. Gibson si zpočátku myslel, že se mu Jimmy úmyslně vyhýbá, ale brzy pochopil, že tomu tak není. Jimmy, stejně jako ostatní členové posádky, měl plné ruce prá-

ce s přípravami na zakončení cesty. Norden chtěl mít při přistání loď v bezvadném stavu, a tak všude probíhaly samé kontroly a opravy.

Jimmy ale i v tomto ruchu věnoval spoustu času úvahám o tom, co mu Gibson řekl. Nejprve pociťoval zatrpklost a hněv vůči muži, zodpovědnému za matčino neštěstí — i když jeho vina nebyla úmyslná. Potom se na to ale podíval Gibsonovými očima a začal trochu chápat jeho pocity. Jimmy byl chytrý člověk a domyslel si, že mu Gibson neřekl úplně všechno a že navíc celý příběh podal tak, aby z něj sám vyšel co nejlépe. Přesto však bylo zřejmé, že Gibson upřímně litoval toho, co se stalo, a že by rád udělal všechno, co bylo v jeho silách, aby svou chybu odčinil, i když se o jednu generaci opozdil.

Bylo to zvláštní — cítit, jak se vám navrací tíha, a znovu slyšet vzdálený řev motorů, když Ares snižoval rychlost, aby se přizpůsobil daleko menší rychlosti Marsu. Manévrování a konečná jemná úprava kurzu zabraly více než čtyřiaadvacet hodin. Když manévry skončil, byl Mars tucetkrát větší než Měsíc v úplňku a Phobos s Deimosem se změnil na dvě malé hvězdičky, jejichž pohyb se dal po několika minutách postřehnout pouhým okem.

Gibson si nikdy pořádně neuvědomil, jak červené jsou vlastně velké pouště na Marsu. Prostý přívlastek „červený“ nemohl nijak postihnout rozmanitost barev na onom pozvolna se rozpínajícím disku. Některé oblasti měly téměř šarlatovou barvu, jiné byly zase žlutohnědé, ovšem převažující barva by se dala nejdvýstižněji popsat jako práškově cihlová.

Na jižní polokouli právě končilo jaro a polární čepička se scvrkla na několik třpytících se bělostných kapiček, vyvýšených míst, kde se umíněně držel sníh. Široký pás vegetace mezi pólem a pouští měl z větší části bledou, modrozelenou barvu, ale jinak si člověk na velké, strakaté kouli mohl nalézt každický představitelný barevný odstín.

Ares vplouval na orbitu Deimosu při relativní rychlosti necelých tisíc kilometrů za hodinu. Z nepatrné tečky malého měsíčku se postupně stala malá, viditelná kulička, která s ubíhajícími hodinami narostla natolik, že ze vzdálenosti několika set kilometrů vypadala stejně velká jako Mars. Ale jaký to byl kontrast! Žádné bohaté odstíny červené nebo zelené, jen temná zrnitá skalisek a horských štítů, které se v tomto světě s prakticky nulovou přitažlivostí zvedaly ke hvězdám pod těmi nejroztodivnějšími úhly.

Drsné skály se pomalu přiblížily a proletěly kolem. Ares se opatrně blížil k rádiovému majáku, jehož volání měl Gibson před několika dny možnost slyšet. Zanedlouho pod sebou spatřili téměř rovnou plochu, první známku toho, že člověk tento pustý svět vůbec někdy navštívil. Od země se zvedaly dvě řady vertikálních pilířů a mezi nimi visela síť kabelů. Ares téměř nepostřehnutelně padal k Deimosu. Jeho hlavní trysky už dávno umlkly, neboť malé pomocné trysky bez sebemenších potíží zvládly pár set kilogramů tíhy lodi.

Okamžik přistání Gibson nepoznal. Jen nenadálé ticho, když se vypnuly trysky, mu řeklo, že jeho putování skončilo. Ares odpočíval v kolébce, kterou tady pro něj nachystali. Ještě stále byl Gibson samozřejmě dvacet tisíc kilometrů od Marsu a mělo trvat další den, než se v jednom z malých člunů, které jim už letěly naproti, na planetu dostane. Ale co se Aresu týkalo, jeho cesta byla u konce. Už nikdy nevstoupí do malé kajuty, která mu byla po tolik týdnů domovem.

Opustil vyhlídkovou palubu a spěchal do řídicí kabiny, které se během posledních rušných hodin úmyslně vyhýbal. Pohyb po Aresu už nebyl tak snadný - gravitační pole Deimosu, jakkoli nepatrné, přece jen dokázalo narušit Gibsonovu instinktivní pohybovou koordinaci a on s ním teď musel vědomě počítat. Napadlo ho, jaké by to bylo, zakusit znovu skutečné gravitační pole. Bylo těžké uvěřit, že ještě před třemi měsíci mu představa života bez gravitace připadala velmi neobvyklá a zneklidňující; nyní ji bral jako naprostou samozřejmost. Jak přizpůsobivé bylo lidské tělo!

Celá posádka seděla kolem navigačního stolu a vypadala velmi upraveně a spokojeně.

„Jdeš právě včas, Martine,“ uvítal ho bodře Norden. „Právě chystáme malou oslavu. Zajdi pro kameru a natoč nás, jak připíjíme na zdraví našeho korábu.“

„Nezačínajte, než se vrátím!“ varoval je Gibson a vydal se pro svoji Leicu. Když se vrátil, doktor Scott se právě pokoušel o zajímavý experiment.

„Už mám po krk toho věčného vymačkávání piva z baňky,“ vysvětloval. „Naliju si ho pěkně do sklenice, teď když k tomu máme konečně znovu příležitost. Jsem zvědavý, jak dlouho to potrvá.“

„Do té doby z něj bude placka,“ varoval ho Mackay. „Počítejme — gé je asi půl centimetru za sekundu na druhou, leješ ho z výšky...“ Upadl do stavu hluboké zamyšlenosti.

Experiment však už byl v chodu. Scott držel otevřenou plechovku s pivem asi třicet centimetrů nad svou sklenicí - bylo to po třech měsících poprvé, co mělo slovíčko „nad“ nějaký význam, třebaže jen velmi nepatrný. Žlutá tekutina totiž vytékala z plechovky neuvěřitelně pomalu, tak pomalu, že by ji někdo mohl pokládat za sirup. Tenký sloupeček tekutiny se natahoval dolů, nejprve skoro neznatelně, potom však přece jen přidal na rychlosti. Trvalo celou věčnost, než se dotkl sklenice; jakmile se tak stalo, ozval se veliký jásot a hladina tekutiny se začala šinout nahoru.

„...počítám, že by to mělo trvat sto dvacet sekund,“ oznámil do vřavy Mackayův hlas.

„Tak si to raději spočítej znovu,“ odfrkl Scott. „To jsou dvě minuty, a přitom už je tam!“

„He?“ houkl udiveně Mackay, který si zřejmě až teď uvědomil, že experiment už proběhl. Rychle překontroloval výpočet a celý se rozzářil, když zjistil, že posunul desetinnou čárku.

„Jsem to ale hlupák! Počítání v duchu mi nikdy moc nešlo. Samozřejmě jsem chtěl říct dvanáct sekund.“

„A tenhle člověk nás dostal na Mars!“ vyhrkl někdo užasle. „Zpátky jdu pěšky!“

Zdálo se, že nikdo nehodlá opakovat Scottův experiment, který, ač nesporně zajímavý, měl zanedbatelný praktický význam. Za velmi krátkou dobu vystříklo z baněk „běžným“ způsobem velké množství tekutiny a oslava začala nabírat obrátky. Doktor Scott odrecitoval celou vesmírnou ságu (vskutku podivuhodný výkon, co se paměti týče), kterou mají platící pasažéři možnost slyšet jen zřídka-kdy a která začínala: „*Vesmírný koráb Venuše to byl...*“

Gibson si vyslechl několik dobrodružství tohoto vhodně pojmenovaného plavidla a jeho statečné, leč poněkud prostomyslné posádky. Potom mu začalo v kabině připadat příliš dusno, a tak odešel, aby si pročistil hlavu. Téměř automaticky zamířil na své oblíbené místo na vyhlídkové palubě.

Před ním ležel pomalu dorůstající Mars. Tam někde dole probíhaly přípravy na jejich uvítání, a v tuhle chvíli už k Deimosu stoupaly malé rakety, dosud neviditelné, aby je dopravily na zem. Čtrnáct tisíc kilometrů pod nimi, ale stále ještě šest tisíc kilometrů nad odvrácenou stranou planety, přecházel Phobos, zářící na pozadí obrovského půlměsíce, zastiňujícího Slunce. Copak se na tom malém mě-

síci asi děje, napadlo ho. Ale co, za chvíli se to stejně dozví. Mezitím si může oprášit svoje staré znalosti. Tak se na to podívejme - dvojité vidlice Sinus Meridiani (velmi vhodně položená kaňka na průsečíku rovníku a nultého poledníku) a na východ od ní Syrtis Major. A z těchto dvou zřetelných orientačních bodů mohl odvodit i jemnější detaily. Dnes byl hezky vidět Margaritifer Sinus, zato nad Xanthe bylo zamračeno a...

„Pane Gibsone!“

Překvapeně se rozhlédl. „Ach Jimmy... taky už jsi měl toho dost?“

Jimmy vypadal poněkud rozpáleně a zarděle — další hledač čerstvého vzduchu. Ochable se svezl do pozorovacího sedadla a chvíli mlčky zíral na Mars, jako kdyby ho ještě nikdy neviděl. Potom nesouhlasně zakroutil hlavou. „Je hrozně velký,“ prohlásil bezmyšlenkovitě.

„Je menší než Země,“ namítl Gibson. „A vůbec, pokud neuvedeš měřítko, nemá tvůj výrok žádnou logiku. Jak velký by měl Mars podle tebe být?“

Jimmyho otázka zjevně zaskočila a on se na okamžik hluboce zamyslel. „Nevím,“ řekl rozpačitě. „Prostě je moc velký. Všechno je moc velké.“

Gibson došel k názoru, že tato debata nikam nevede a rozhodl se změnit téma. „Co chceš dělat, až se dostaneš dolů? Máš pro sebe několik měsíců volna, než Ares poletí zase domů.“

„Nejspíš si budu prohlížet Port Lowell, chodit ven... Podívám se do pouští. Taky bych se rád dostat k nějakému průzkumu, jestli to půjde.“

Gibson to sice považoval za zajímavý nápad, ale současně si uvědomoval, že výzkum Marsu v nějakém užitečném měřítku není jednoduchá věc; člověk k tomu potřebuje náležité vybavení a zkušené průvodce. Bylo jen málo pravděpodobné, že se Jimmymu podaří připojit se k některé z vědeckých výprav, které čas od času z kolonie vyrazely.

„Mám nápad,“ řekl. „Mají mi ukázat všechno, co budu chtít vidět. Třeba bych mohl zařídít nějaký výlet do Hellasy něho Hesperie, kde ještě nikdo nebyl. Nechtěl bys jet se mnou? Třeba narazíme na nějaké Mart'any!“

Což byl, samozřejmě, poněkud omšelý vtip. Vždyť už první průzkumné lodě se vrátily se smutnou zprávou, že na Marsu žádní Mart'ani nejsou. Přes veškeré důkazy však stále ještě existovalo dost lidí, kteří věřili, že v některé z mnoha doposud neprobádaných oblastí planety se může skrývat inteligentní život.

„To by bylo skvělé,“ řekl Jimmy. „Nikdo mi nemůže nic zakázat — jakmile budeme na Marsu, můj čas patří jen mně. Tak to stojí ve smlouvě.“ Jeho slova zněla téměř bojovně, jako kdyby byla určena některému z jeho nadřízených důstojníků. Gibson považoval za nejrozumnější zůstat potichu.

To ticho se protáhlo na několik minut. Když už je chtěl Gibson porušit, začal se Jimmy podél svažujících se stěn lodi pomalu vzdalovat od pozorovacího průzoru. Gibson ho zachytil a zjistil, že Jimmy usnul. Připevnil mu tedy na šaty dvě elastické příchytky - Jimmy se tady mohl vyspat stejně pohodlně jako kdekoli jinde. Gibson byl totiž příliš unavený, než aby ho dokázal odnést do jeho postele.

Říká se, že naše skutečná podoba vyplyne na povrch pouze ve spánku, napadlo Gibsona. Jimmy vypadal velmi klidně a spokojeně, teď když se naprosto uvolnil - ačkoli ono zdání pohody mu možná dodávalo nachové světlo velké planety nad nimi. Gibson doufal, že tomu tak není. To, že ho Jimmy záměrně vyhledal, byla důležitá skutečnost. Pravda, Jimmy nebyl tak docela sám sebou a ráno si možná na celou tuhle epizodu ani nevzpomene, ale Gibson si to nemyslel. Jimmy se rozhodl, možná ještě ne vědomě, dát mu druhou šanci.

Byl ve zkušební lhůtě.

Následujícího dne Gibsona probudil pekelný rámus. Znělo to, jako kdyby se Ares rozpadal na kusy. Rychle se oblékl a pospíchal na chodbu. První člověk, kterého potkal, byl Mackay, který na něj zavolal, aniž by se zastavil: „Rakety jsou tady! První odlétá dolů za dvě hodiny. Raději si pospěš - máš na ní být taky!“

Gibson se rozpačitě poškrábal po hlavě. „Taky mi to mohl někdo říct,“ zabručel. Potom si ale uvědomil, že mu to skutečně někdo řekl, takže si za to může sám. Rychle se vrátil zpátky do kajuty a začal balit kufry. Ares se čas od času zachvěl a on si kladl otázku, co se asi děje.

Ve vzduchové komoře potkal znepokojeně vyhlížejíciho Nordena. Doktor Scott, vystrojený k odchodu, tam byl s ním. S nesmírnou opatrností nesl v rukou objemné kovové pouzdro.

„Doufám, že se v pořádku dostanete dolů,“ řekl Norden. „Uvidíme se za pár dní, až vyložíme náklad. Takže do té doby... ach, já jsem zapomněl! Tohle ti mám dát podepsat.“

„Co je to?“ zeptal se nedůvěřivě Gibson. „Nikdy nepodepisuji nic, co předtím neposoudil můj agent.“

„Přečti si to a uvidíš,“ zazubil se Norden. „Je to historický dokument.“

Na pergamenu, který mu Norden podal, stála tato slova:

TÍMTO SE POTVRZUJE, ŽE MARTIN GIBSON, SPISOVATEL, BYL PRVNÍM CESTUJÍCÍM POZEMSKÉ DOPRAVNÍ LODI ARES PŘI JEJÍ PRVNÍ CESTĚ ZE ZEMĚ NA MARS.

Následovalo datum a místo pro podpis Gibsona a zbytku posádky. Gibson přidal ke svému autogramu kudrlinku. „Předpokládám, že to skončí v Muzeu astronautiky, až se rozhodnou ho postavit,“ poznamenal.

„Stejně jako Ares, řekl bych,“ poznamenal Scott.

„Moc hezké, říkat něco takového na konci jeho první plavby!“ protestoval Norden. „Ale nejspíš máte pravdu. No nic, musím už jít. Ostatní jsou venku ve skafandrech - křikněte na ně, až pojedete kolem. Na shledanou na Marsu!“

Gibson se podruhé v životě nasoukal do skafandru a měl přitom pocit, jako by to pro něj byla rutina.

„Zajisté chápeš,“ vysvětloval Scott, „že až bude všechno náležitě zorganizované, cestující budou na trajekt nastupovat přes spojovací hrdlo a tohle všechno odpadne.“

„Přijdou tím o spoustu legrace,“ řekl Gibson a rychle zkontroloval na malém panelu pod bradou všechny ciferníky. Vnější dveře se před nimi rozevřely a oni pomalu vyrazili do vesmírného prostoru nad povrchem Deimosu. Ares odpočíval v lanové kolébce, kterou museli narychlo zhotovit během posledního týdne. Vypadal, jako kdyby ho měla v rukou demoliční četa. V tu chvíli Gibson pochopil důvod bušení a mlácení, které ho probudilo. Většina kovového oblo-

žení jižní polokoule musela být odstraněna, aby se uvolnil přístup k lodnímu prostoru, ze kterého členové posádky ve skafandrech vynášeli náklad a skládali ho na skály kolem lodi. Vypadalo to jako velmi ošemetná činnost, napadlo Gibsona. Doufal, že se nikomu nepodaří strčit do některého zavazadla tak silně, aby ho poslal na nenávratnou cestu vesmírem, kde by se z něj stal třetí, nejmenší satelit Marsu.

Padesát metrů od Aresu se jako dva trpaslíci vedle obra vznášely dva čluny, které v noci přiletěly z Marsu. Do jednoho právě něco nakládali, zatímco druhý, mnohem menší, byl zjevně určen výhradně k přepravě cestujících. Gibson pomalu a opatrně následoval Scotta směrem k člunu. Přepnul vysílačku skafandru na veřejnou frekvenci, aby se mohl rozloučit se svými kolegy. Zakrátko uslyšel jejich závisivé odpovědi, prokládané mohutným hekáním a supěním — hmotnost nákladu se totiž přes jeho téměř nulovou tíhu nijak nezměnila a dostat ho do pohybu bylo stejně obtížné jako na Zemi.

„To jsem si mohl myslet!“ ozval se Bradleyho hlas. „Odejde si, a my abychom všechno odřeli sami!“

„Může vás těšit jedna věc,“ řekl se smíchem Gibson. „Určitě jste nejlépe placení přístavní dělníci v celé Sluneční soustavě!“ Chápal Bradleyho pocity — tohle určitě nebyl zrovna ten druh práce, kterou měli špičkoví odborníci na Aresu vykonávat. Ovšem záhadný příkaz, který odklonil loď od malého, avšak dobře vybaveného kosmoportu na Phobosu, si tuto improvizaci vynutil.

Člověk se na veřejném kanálu dost dobře nemohl rozloučit s každým, když ho přitom poslouchalo půl tuctu lidí, a navíc se měl Gibson se všemi za pár dní znovu sejít. Byl by si rád vyměnil pár slov s Jimmym, ale to bude muset počkat.

Byl to docela nevšední zážitek, vidět opět neznámou lidskou tvář. Pilot rakety jim přišel do vzduchové komory pomoci s vylézáním ze skafandrů, které byly potom ponechány k dalšímu použití na Deimosu — jednoduše tak, že otevřeli vnější dveře a proud vzduchu zařídil zbytek. Potom je pilot odvedl do malinké kabiny a řekl jim, aby se usadili do polstrovaných sedadel.

„Protože jste byli několik měsíců bez gravitace,“ řekl, „poletíme dolů co nejpomaleji. Zrychlíme maximálně na jedno gé — i tak budete mít pocit, že vážíte tunu. Připraveni?“

„Ano,“ prohlásil udatně Gibson a snažil se zapomenout na své poslední zkušenosti v této oblasti.

Ozvalo se tiché, vzdálené burácení a něco je pevně přitisklo hluboko do sedadel. Skály a hory Deimosu zůstaly za nimi a Gibson naposledy stačil zahlédnout Ares — stříbřitě zářící činku na děsivém pozadí skalistého chaosu.

Teprve druhý zážeh raket je vysvobodil ze zajetí malého měsíce; kroužili teď kolem Marsu po volné orbitě. Pilot několik minut sledoval přístrojovou desku, poslouchal instrukce pozemní kontroly a obracel loď kolem gyrohorizontu. Potom znovu stiskl tlačítko zážehu a rakety zaburácely na několik dalších sekund. Loď se odpoutala od orbity Deimosu a padala směrem k Marsu. Celá operace byla přesnou, miniaturní kopií nedávného meziplanetárního letu. Změnil se jen čas a vzdálenost — nepotrvá tři měsíce, ale tři hodiny, a neměli před sebou miliony, ale jen tisíce kilometrů.

„Tak,“ řekl pilot a obrátil se v křesle. „Jaká byla cesta?“

„Celkem příjemná, díky,“ odpověděl Gibson. „Moc vzruchu jsme neměli, to se ví. Všechno šlo hladce.“

„A jak je na Marsu?“ zeptal se Scott.

„Jako vždycky. Samá práce a málo zábavy. Jediná významnější věc z poslední doby je ta nová kopule, kterou v Lowellu stavíme. Tři sta metrů rozpětí - člověk si tam bude připadat jako na Zemi. Jsem zvědav, jestli se dovnitř vejdou i mraky s deštěm.“

„Co má být celá ta věc s Phobosem?“ zeptal se Gibson, hořící zvědavostí. „Způsobilo nám to spoustu potíží.“

„Ach, nemyslím si, že je to něco vážného. Zdá se, že nikdo pořádně neví, oč jde, ale je tam dost lidí a staví tam nějakou velkou laboratoř. Já bych řekl, že chtějí z Phobosu udělat čistě výzkumnou stanici a nechtějí, aby jim tam pořád létaly lodě a pletly jim přístroje všemi možnými i nemožnými druhy záření.“

Gibson pocítil zklamání nad zhroucením několika zajímavých teorií. Možná kdyby nebyl tak zaujatý přibližující se planetou, byl by pilotovo vysvětlení posoudil o něco kritičtěji, ale pro danou chvíli mu stačilo a on už se dál celou záležitostí nezabýval.

Když viděl, jak pomalu se Mars přibližuje, rozhodl se, že využije příležitosti a dozví se od nefalšovaného kolonisty o praktické stránce života na Marsu co nejvíce. Měl sice chorobný strach, že se znemožní, ať už svou nevědomostí nebo netaktností, ale risknul to, takže pilot byl během následujících několika hodin zcela vyčerpán svými přístroji a Gibsonovými otázkami.

Mars byl už jen necelých tisíc kilometrů daleko, když Gibson svoji oběť propustil a věnoval veškerou svoji pozornost krajině pod sebou. Právě přelétali nad rovníkem a nořili se do horního okraje extrémně rozsáhlé, avšak velmi řídké atmosféry planety. Bylo téměř nemožné přesně stanovit okamžik, kdy Mars přestal být planetou, vznášející se ve vesmíru, a změnil se na vzdálenou krajinu hluboko pod nimi; minuli Syrtis Major, aniž ji Gibson stačil rozeznat. Byli padesát kilometrů nad povrchem planety, když ucítili první známku toho, že ovzduší kolem nich začíná houstnout. V kabině se ozvalo tiché, vzdálené kvílení, které jako by přicházelo neznámo odkud - to řídký vzduch sahal vetchými prsty po uhánějícím projektilu jejich člunu. Jeho síla by však, pokud by pilot udělal chybu v navigaci, dokázala rychle vzrůst. Gibson cítil, jak loď ztrácí rychlost a zpomaluje; jekot větru byl už tak silný, že i v dobře zvukově izolované kabině byla normální rozmluva velmi obtížná.

Zdálo se, že to trvá velmi dlouho, ačkoliv to ve skutečnosti mohlo trvat jen několik minut. Kvílení větru konečně pomalu utichlo. Raketa se odporem vzduchu zbavila veškeré nadbytečné rychlosti; do ruda rozpálený ohnivzdorný materiál na její přídi a ostrých křídlech zakrátko vychladne. Jejich malá loď už nebyla kosmické plavidlo, ale vysokorychlostní kluzák. Uháněla rychlostí necelých tisíc kilometrů v hodině napříč pouští, vedena rádiovým paprskem, směřujícím do Port Lowella.

Gibson poprvé kolonii uviděl jako pouhou bílou skvrnu na horizontu, rýsující se na temném pozadí Aurorae Sinus. Pilot natočil člun velkým, svištivým obloukem k jihu. Ztráceli výšku i přebytkovou rychlost. Raketa se naklonila do zatáčky a Gibson na okamžik spatřil asi půl tuctu velkých kopulí, nakupených jedna vedle druhé. Potom už před sebou uviděl uhánějící povrch, ucítil mírné zakodrcání a stroj se pomalu zastavil.

Byl na Marsu. Pro starověkého člověka to byla jen pohybující se červená tečka mezi hvězdami, pro člověka z minulého století to byl záhadný a naprosto nedosažitelný svět..., ze kterého se nyní stalo hraniční území lidského rodu.

„Takový uvítací výbor už jsem dlouho neviděl,“ poznamenal pilot. „Přijel nám naproti celý náš dopravní park. Ani jsem nevěděl, že máme tolik provozuschopných vozidel!“

Hnala se k nim dvě nízká vozítka na širokých balonových pneumatikách. Každé mělo přetlakovou řídicí kabinu, do které se vešli jen dva lidé, ale dalších tucet se jich tísnilo na samotném vozidle, držíce se k tomu určených ručních držadel. Za nimi se objevily dva velké polopásové autobusy, rovněž plné diváků. Gibson, který takové množství lidí nečekal, si začal připravovat krátký proslov.

„Asi ještě nevíte, jak se s tím zachází,“ řekl mu pilot a vytáhl odněkud dvě dýchací masky. „Musíte si to nasadit, abyste mohl přestoupit do Blechy.“ (Do čeho? nechápal Gibson. Ach, ovšem, ta malá vozítka musí být ty slavné mart’anské Písečné blechy, univerzální dopravní prostředky na planetě.) „Nasadím vám to. Kyslík je v pořádku? Fajn, tak jdeme. Ze začátku se možná budete cítit trochu divně.“

Vzduch se sykotem unikal z kabiny, dokud se nevyrovnal venkovní a vnitřní tlak. Gibson měl nepříjemný pocit na kůži — vzduch kolem něj byl řidší než vzduch nad vrcholem Mount Everestu. Bylo potřeba tří měsíců zdlouhavé aklimatizace na palubě Aresu a všech prostředků moderní medicíny, aby teď mohl vystoupit na povrch Marsu a jako jediný ochranný prostředek mít na sobě toliko obyčejnou dýchací masku.

Lichotilo mu, že ho přišlo přivítat tolik lidí. Nestávalo se samozřejmě příliš často, aby na Mars zavítal tak významný host, a on si uvědomoval, že zaneprázdněná malá kolonie nemá na ceremonie čas.

Vedle něj se objevil doktor Scott, v rukou držel velké kovové pouzdro, které celou cestu tak starostlivě opatroval. Jakmile ho skupina kolonistů spatřila, vrhla se k němu, obklopila ho a Gibsona si ani nevšimla. Gibson slyšel jejich hlasy, zkreslené v řídkém ovzduší tak, že byly téměř nesrozumitelné.

„Rádi tě zas vidíme, doktore! Ukaž, pomůžeme ti s tím!“

„Všechno je připraveno. V nemocnici je teď deset případů. Do týdne bychom měli vědět, jak to zabírá.“

„Pojďme — nasedneme do autobusu a promluvíme si později.“

Než si Gibson stačil uvědomit, co se děje, doktora s jeho objemným zavazadlem odnesl lidský příboj. Ozvalo se pronikavé zakvílení silného motoru, autobus se vyřítil směrem k Port Lowellu a zanechal Gibsona napospas pošetilosti, která ho provázela celý život.

Úplně zapomněl na sérum, které bylo pro Mars nekonečně důležitější než návštěva sebeslavnějšího spisovatele. Dostalo se mu lekce, na kterou tak rychle nezapomene.

Naštěstí nezůstal docela sám, stály tu ještě obě Písečné blechy. Z jedné vystoupil nějaký člověk a spěchal k němu. „Pan Gibson? Já jsem Westerman z Timesů - tedy z Mart'anských Timesů. Velmi rád vás poznávám. Tohle je...”

„Henderson, mám na starost materiální zabezpečení,“ přerušil ho vysoký muž s ostře řezanými rysy, očividně rozezlený tím, že jeho společník se představil jako první. „Dohlédl jsem na to, aby vaše zavazadla poslali za vámi. Nasedněte si.“

Bylo zřejmé, že Westerman by raději viděl Gibsona jako svého spolucestujícího, ale byl přinucen se co nejzdvořileji podvolit. Gibson vlezl do Hendersonova vozítka přes pružný plastický vak, který sloužil jako jednoduchá, ale velmi účinná přechodová komora. Za ním po chvilce nasedl do řídicí kabiny jeho společník. Gibson si s úlevou sundal dýchací masku; těch několik minut, které strávil pod širým nebem, ho značně vysílilo. Navíc si připadal hrozně těžký a nemotorný — byl to přesně opačný pocit než ten, který po přistání na Marsu očekával. Tři měsíce bez gravitace byly znát a nějakou dobu potrvá, než si na svou, byť jen třetinovou tíž znovu přivykne.

Vozidlo se rozjelo po přistávací dráze směrem k několika kilometrů vzdáleným kopulím Port Lowella. Gibson si všiml, že všude kolem je zářivě kroupená zeleň. Tvořily ji otužilé rostliny, nejrozšířenější životní forma na Marsu. Obloha nad ním už nebyla černá jako uhel, ale nádherně sytá modrá. Slunce stálo nad zenitem a jeho paprsky přes plastovou kapku kabiny překvapivě silně hřály.

Gibson hleděl na hlubokou klenbu nebes a snažil se najít malý měsíček, na kterém pracovali jeho kolegové. Henderson si všiml jeho pohledu, sundal jednu ruku z volantu a ukázal do blízkosti Slunce.

„Támhle je,“ řekl.

Gibson si zastínil oči a pohlédl na nebe. Kousek od Slunce uviděl modrou, jasnou hvězdu, která zářila na nebi jako vzdálená zář elektrického oblouku. Byla příliš malá i na Deimos, ale i tak nějakou dobu trvalo, než si Gibson uvědomil, že jeho společník si jeho pátravý pohled špatně vyložil.

Rovnoměrné, nemihotavé světlo, srdnatě planoucí na denní obloze, byla, a po mnoho týdnů bude, mart'anská jitřenka. Lidé ji ale více znali pod názvem Země.

OSMÁ KAPITOLA

„Promiňte, že jste musel čekat,“ omlouval se starosta Whittaker. „Znáte to — ředitel má už hodinu jednání. Až teď jsem mu mohl říct, že jste tady. Tudy, zkrátíme si to přes archiv.“

Stejně dobře to mohla být nějaká obyčejná kancelář na Zemi. Na dveřích stálo jednoduše ŘEDITEL. Žádné jméno tam nebylo, protože ho nebylo třeba. Každý ve Sluneční soustavě věděl, kdo Mars řídí — vlastně bylo skoro nemožné mluvit o Marsu a současně přitom nemít na mysli Warrena Hadfielda.

Když ředitel vstal od svého stolu, Gibson s překvapením zjistil, že je mnohem menší, než si ho představoval. Zřejmě ředitele soudil podle jeho činů a nenapadlo ho, že mu to nemůže přidat na výšce. Zato jeho hubená, šlachovitá postava s bystrou, jakoby ptačí hlavou vypadala přesně tak, jak si ji představoval.

Gibson se na počátku jejich rozmluvy držel zpátky, neboť mu velmi záleželo na tom, aby udělal dobrý první dojem. Kdyby měl ředitele na svojí straně, všechno by bylo nepoměrně snazší. Kdyby si naopak Hadfielda, nedej bože, znepřátelil, mohl by se rovnou vrátit domů.

„Doufám, že se o vás Whittaker náležitě postaral,“ řekl ředitel, když si vyměnili pár zdvořilostních frází. „Bohužel jsem vás nemohl dříve přijmout — právě jsem se vrátil z inspekce. Jak se aklimatizujete?“

„Docela dobře,“ usmál se Gibson. „Bohužel jsem už rozbil pár věcí, když jsem je nechal ve vzduchu, ale jinak už si na život s gravitací začínám znovu zvykat.“

„A co si myslíte o našem malém městečku?“

„Je to pozoruhodné, co jste dokázali. Nechápu, jak jste v tak krátkém čase toho stihli tolik udělat.“

Hadfield se mu přísně zadíval do očí. „Buďte naprosto upřímný. Je menší, než jste čekal, že je to tak?“

Gibson zaváhal. „No, asi ano..., jenže já jsem zvyklý na města jako Londýn nebo New York. Koneckonců, dva tisíce lidí by na Zemi vydalo na jednu větší vesnici. Druhá věc ale je, jak Port Lowell vypadá.“

Ředitel se nezdál být ani rozezlený, ani překvapený. „Každý, kdo uvidí největší mart'anské město, zažívá určité zklamání,“ řekl. „Město ale bude mnohem větší, až za týden nafoukneme novou kopuli. Povězte mi..., teď když už jste tady, jaké jsou vaše plány? Předpokládám, že víte, že jsem nebyl vaší návštěvou příliš nadšený.“

„Slyšel jsem o tom už na Zemi,“ odpověděl trochu zaražený Gibson, který zatím ještě nestačil zjistit, že upřímnost je jednou z ředitelových hlavních předností — i když to nebyla ta, díky které si získal tolik lidí. „Asi jste se bál, abych vám tady nepřekážel.“

„Ano. Ale teď jste tady a my vám vyjdeme vstříc, jak jen to bude možné. Doufám, že totéž učiníte vy pro nás.“

„Jak to myslíte?“ zeptal se Gibson a připravil se k obraně.

Hadfield se naklonil nad stůl a s téměř horečnatou prudkostí sepal ruce. „My tady vedeme válku, pane Gibsone. Vedeme válku s Marsem a se všemi silami, které proti nám může vrhnout — zimu, nedostatek vody, nedostatek vzduchu... A vedeme válku se Zemí. Je to sice jen papírová válka, ale i v té jsou vítězové a poražení. Vedu válečné tažení na jednom konci zásobovací kolony, která není nikdy kratší než padesát milionů kilometrů. To nejnужnější zboží ke mně jde nejméně pět měsíců — a dostanu ho pouze tehdy, když Země dojde k závěru, že se bez něj skutečně neobejdeme.“

Předpokládám, že chápete, jaký je cíl mého boje — tedy můj soukromý cíl? Je to soběstačnost. Nezapomínejte, že první expedice si musely přinést všechno s sebou. My už si teď můžeme všechny základní životní potřeby zajistit z vlastních zdrojů. V našich dílnách dokážeme vyrobit skoro všechno, co není příliš komplikované — všechno je to ale otázka pracovních sil. Některé velmi specifické výrobky prostě musí být zhotoveny na Zemi, a dokud nás nebude alespoň desetkrát více než teď, nemůžeme na tom mnoho změnit. Každý člověk na Marsu je specialista v jistém oboru - na Zemi je však více oborů, než je lidí na této planetě, zákony aritmetiky se nedají obejít.

Vidíte ty grafy? Začal jsem je vést před pěti lety. Ukazují náš produkční index pro různé klíčové materiály. U přibližně poloviny z

nich jsme už dosáhli úrovně soběstačnosti — to je ta vodorovná červená čára. Pevně věřím, že za dalších pět let už toho zůstane jen velmi málo, co budeme muset dovážet ze Země. Nejvíce nám scházejí pracovní síly, a právě v tom nám možná budete schopni pomoci.“

Gibson vypadal trochu znepokojeně. „Nemůžu vám nic slíbit. Nezapomeňte, prosím, že jsem zde pouze jako zpravodaj. Srdcem jsem na vaší straně, ale mou povinností je líčit fakta tak, jak je vidím.“

„To uznávám, ale fakta nejsou všechno. Já jen doufám, že Zemi neseznámíte pouze s výčtem toho, co už jsme zde udělali, ale i s tím, co zde ještě chceme udělat. To je pro nás nejdůležitější — ale můžeme toho dosáhnout, jedině když nás Země podpoří. Ne všichni vaši předchůdci si toto uvědomovali.“

Což je naprostá pravda, pomyslel si Gibson. Vzpomněl si na sérii kritických článků v Daily Telegraphu, které vyšly asi před rokem. Fakta v nich byla podána sice pravdivě, ale zrovna tak pesimisticky, jak by pravděpodobně vyzněl i výčet úspěchů osadníků po pěti letech kolonizace Ameriky.

„Myslím, že se dokážu dívat na věci z více stran,“ řekl Gibson. „Musíte si uvědomit, že z hlediska Země je Mars dost z ruky, stojí spoustu peněz a na oplátku nemá co nabídnout. Počáteční kouzlo meziplanetárních výzkumů je pryč a lidé se začínají ptát ‚A co z toho máme my?‘ Odpověď prozatím zní ‚Velmi málo.‘ Já jsem přesvědčen, že vaše práce je důležitá, ale v mém případě je to spíše věc víry než logiky. Průměrný člověk na Zemi si nejspíš myslí, že miliony, která tady utratíte, by mohly být lépe využity na vylepšení jeho planety — tedy pokud o tom vůbec přemýšlí.“

„Já vás chápu, není to pro mě nic nového. A není snadné vám na to odpovědět. Řeknu to takhle. Inteligentní lidé by pravděpodobně uznali důležitost vědecké základny na Marsu, určené výhradně k výzkumu, je to tak?“

„Nepochybně ano.“

„Ale uniká jim smysl výstavby soběstačné kultury, ze které by se jednoho dne mohla stát nezávislá civilizace.“

„To je přesně ono. Oni nevěří, že je to možné, ale i kdyby to možné bylo, nedomnívají se, že to stojí za to. Kolik článků už bylo napsáno o tom, že Mars bude kvůli nesmírně těžkým podmínkám, ve kterých pracujete, pro rodnou planetu vždycky jen přítěž.“

„A co analogie mezi Marsem a americkými koloniemi?“

„Ta zas až tak dalece výstižná není. Ti, co dorazili do Ameriky, mohli totiž dýchat tamější vzduch a najít si potravu!“

„To je pravda, kolonizace Marsu je mnohem složitější problém, ale my zase máme k dispozici mnohem účinnější prostředky. Když budeme mít dostatek času a materiálu, můžeme učinit tento svět stejně obyvatelný, jako je Země. Už teď nenajdete mezi našimi lidmi mnoho těch, kteří se chtějí vrátit. Dobře chápou význam své práce. Země možná zatím Mars nepotřebuje, ale jednoho dne bude.“

„Rád bych tomu věřil,“ řekl Gibson s lítostí v hlase. Ukázal na bujnou zelenou záplavu vegetace, která jako hladové moře olizovala téměř neviditelnou kopuli města. Ohromná rovina ubíhala přes okraj nezvykle blízkého horizontu a přes nachové kopce, v jejichž dosahu město leželo. „Mars je zajímavý, je to dokonce krásný svět, ale nikdy nebude jako Země.“

„A proč taky? A co vlastně máte na mysli, když říkáte Země? Jihoamerické pampy, francouzské vinice, korálové ostrovy Pacifiku nebo sibiřské stepi? To všechno je totiž Země! Všude tam, kde může žít člověk, bude jednoho dne něčí domov. A dříve či později budou lidé moci žít na Marsu bez všeho tohoto.“ Máchl rukou směrem ke kopuli, která plula nad městem a dávala mu život.

„Vy si vážně myslíte, že se lidé někdy přizpůsobí téhle atmosféře?“ namítl Gibson. „A i kdyby ano... už to nebudou lidé!“

Ředitel chvíli nic neřikal. Potom tiše poznamenal. „O přizpůsobování člověka podmínkám Marsu tady nepadlo jediné slovo. Neuvažoval jste už někdy o tom, že by to mohlo být i naopak?“

Hadfield se odmlčel, nechal však Gibsonovi právě jen tolik času, aby k němu pronikl smysl jeho slov. Postavil se dříve, než jeho návštěvník stačil zformulovat otázku, která se mu drala do hrdla. „Doufám, že se o vás Whittaker dobře postará a ukáže vám všechno, co budete chtít vidět. Jistě chápete, že naše dopravní možnosti jsou poněkud omezené, ale jestli nám dáte trochu času, zařídíme, abyste zhlédl všechny bašty naší civilizace. Kdyby s tím byly nějaké problémy, dejte mi vědět.“

Propuštění bylo zdvořilé, ale definitivní, alespoň prozatím. Nejzaneprázdňenější člověk na Marsu věnoval Gibsonovi štedrý díl svého času, ale jeho otázky si budou muset počkat na další příležitost.

„Tak co si myslíte o našem řediteli?“ zeptal se starosta Whittaker, když se Gibson vrátil do jeho kanceláře.

„Byl velice milý a ochotný,“ odpověděl opatrně Gibson. „Musí mít asi Mars dost rád, že?“

Whittaker sešpulil ústa „Nejsem si jist, zda je to to správné slovo. Myslím, že Mars bere jako nepřítele, kterého je třeba porazit. Jako my všichni, samozřejmě, ale ředitel má k tomu lepší důvody než většina z nás. O jeho ženě jste přece slyšel?“

„Ne.“

„Byla jednou z prvních obětí marťanské horečky, zemřela dva roky potom, co sem přišli.“

„Ach,“ pronesl pomalu Gibson. „Chápu. Takže to bude asi jeden z důvodů, proč se k nalezení léku vynakládá tolik úsilí.“

„Ano, ředitel se na to dost zaměřil. Ta horečka je pro nás velká zátěž. Tady si nemože nemůžeme dovolit!“

Tahle poslední poznámka, pomyslel si Gibson, když přecházel Broadway (jak se patnáct metrů široká ulice nazývala), výstižně shrnovala postavení kolonie. Ještě stále se nestačil pořádně vzpamatovat ze svého zklamání nad tím, jak je Port Lowell malý a kolik tady chybí vymoženosti, na Zemi obvyklých. Jednotlivé řady uniformních kovových domů a několik stravovacích zařízení připomínaly spíše vojenský tábor než město, ačkoli obyvatelé učinili vše, co bylo v jejich silách, aby Port Lowell oživilí pozemskými květinami. Některé z nich narostly v nízké gravitaci do impozantních rozměrů a kruhové Oxfordské náměstí bylo plné slunečnic, třikrát vyšších než člověk. Začínaly sice být pomalu na obtíž, ale nikdo nedokázal dát podnět k jejich likvidaci - i když, kdyby měly růst dál stejnou rychlostí, bude zanedlouho zapotřebí zkušeného dřevorubce, který by je pokácel, aniž by ohrozil nemocnici.

Gibson se zamyšleně ubíral po Broadwayi dál, až došel k Mramorovému oblouku, styčnému bodu mezi kopulí číslo jedna a dvě. Styčný bod to byl, jak Gibson záhy zjistil, i v mnoha jiných směrech. Zde, na strategickém místě v blízkosti velkých přechodových komor, byl totiž jediný bar na Marsu, podle svého majitele nazvaný U George.

„Zdravím vás, pane Gibsone,“ přivítal ho George. „Doufám, že ředitel měl dobrou náladu.“

Na to, že jsem opustil administrativní budovu před necelými deseti minutami, to je obdivuhodně rychlá práce, pomyslel si Gibson. Zakrátko měl zjistit, že novinky putují v Port Lowellu velmi rychle — a většina z nich, jak se zdálo, právě přes George.

George byl zajímavá postava. Protože by jako příslušník krčmářského cechu nebyl považován za příliš významný přínos pro blahobyt města, měl George dvě profese. Na Zemi to býval známý varietní komik, ale přehnané nároky tří nebo čtyř žen, které stačil v návalu mladistvého elánu do té doby pojmout za manželky, ho dovedly k rozhodnutí emigrovat. Nyní měl na starosti městský kulturní stánek a zdálo se, že mu ke spokojenosti vůbec nic neschází. Jako čtyřicátník byl jedním z nejstarších lidí na Marsu.

„Příští týden máme představení,“ poznamenal, když Gibsona obsloužil „Je v něm pár celkem dobrých čísel. Doufám, že se ukážete.“

„Rozhodně,“ řekl Gibson. „Už se na to těším. Jak často něco takového pořádáte?“

„Asi tak jednou za měsíc. Navíc třikrát do týdne promítáme nějaký film, takže to není zas tak zlý.“

„To mě těší, že má Port Lowell taky nějaký noční život.“

„Až byste se divil. Ale o tom vám raději vykládat nebudu, ještě byste to všechno dopodrobna vyličil v nějakém plátku.“

„Pro tenhle druh novin já nedělám,“ odvětil odměřeně Gibson a přitom zamyšleně usrkával místního moku. Nebyl zase tak špatný, když si na něj člověk zvykl, ačkoli byl samozřejmě z větší části syntetický — společný produkt hydroponické farmy a chemické laboratoře.

Bar zel prázdnotou, jelikož v tuto dobu všichni obyvatelé Port Lowellu pilně pracovali. Gibson vytáhl notes a začal si dělat poznámky, přičemž si pískal nějakou tichou melodií. Byl to nepříjemný zlozvyk, který si vůbec neuvědomoval a kterému George čelil tím, že zesílil rádio

Nestávalo se to často, ale bylo to vysílání, které k Marsu přicházelo odněkud z noční strany Země. Vesmírem ho sem protlačil výkon bůhví kolika megawattů, aby ho zachytila a opakovaně odvysílala retranslační stanice na pahorcích jižně od města. Příjem byl dobrý, kromě nepatrného solárního šumu — praskání toho nejvýkonnějšího vysílače, na jehož pozadí Země vysílala. Gibsona napadlo,

jestli skutečně stálo za všechnu tu námahu posílat tento poněkud průměrný soprán a stejně nevalný orchestr od jedné planety ke druhé. Pravděpodobně mu však s různými dávkami sentimentality a nostalgie, tak rozhořčeně zavrhovanými slabostmi, naslouchala dobrá polovina Marsu.

Gibson dokončil seznam několika desítek otázek, které musel někomu položit. Stále se cítil jako chlapec, který je poprvé ve škole a kterému všechno připadá tak nezvyklé... Měl pocit, že se nemůže na nic spolehnout. Nebylo snadné uvěřit tomu, že dvacet metrů od něj, na opačné straně té průhledné bubliny, čeká rychlá smrt udušením. Bylo to zvláštní, ale na Aresu ho tato představa nikdy nenapadla. Vesmír byl prostě takový, ale na místě, kde člověk mohl spočinout pohledem na zářivě zelené rovině, na bojišti, na němž houževnaté mart'anské rostliny vedly svůj každoroční boj o přežití (boj, který s příchodem zimy skončí smrtí vítězů i poražených), působila tato představa zcela nemístně.

Gibson najednou pocítil téměř nepřekonatelnou touhu opustit úzké ulice a vyjít na otevřené prostranství. Snad úplně poprvé se mu zastesklo po Zemi, po planetě, která mu, jak se domníval, mohla nabídnout už jen pramálo. Měl stejně jako Falstaff chuť rozplývat se nad zelenými luhy — které byly ironií osudu všude kolem něj tak bolestně viditelné, a přece, díky zákonům přírody, nedostupné.

„Georgi,“ ozval se najednou. „Už jsem tady nějakou dobu a ještě jsem se nedostal ven. Prý musím mít doprovod. Tobě nejbližší hodinu stejně nepřijdou žádní zákazníci, takže co kdybys mě jako správný hostitel na deset minut vytáhl za přechodovou komoru?“

Gibson byl přesvědčen, že George musí jeho prosbu považovat za pěkně bláznivý nápad, ale opak byl pravdou. Docházelo k tomu totiž tak často, že se nad tím George už ani trochu nepozastavoval. Koneckonců jeho práce spočívala v plnění přání jeho zákazníků a většinu nově příchozích po několika dnech strávených pod kopulí napadlo totéž. George zauvažoval o tom, zda by si neměl zažádat o příplatek za úlohu přístavního psychoterapeuta, ale pak vševědoucně pokrčil rameny a zmizel ve svém kumbálku. Za okamžik vyšel ven a v ruce nesl dvě dýchací masky a pomocnou výstroj.

„Nebudeme s sebou tahat všechno, když je tak pěkně,“ řekl, zatímco si Gibson nemotorně upravoval dýchací přístroj. „Hlavně dej

pozor, ať ti tahle houbovitá guma pěkně dosedne kolem krku. V pořádku, pojďme. Ale jen na deset minut!“

Gibson ho netrpělivě následoval jako ovčácký pes, který jde za svým pánem, dokud se nedostali k východu z kopule. Před nimi byly dvě komory, jedna velká, dokořán otevřená, vedoucí do kopule číslo dvě, a jedna malá, která vedla ven. Byla to vlastně kovová roura o průměru asi tři metry, procházející stěnou ze skleněných cihel, do níž byl zakotven pružný plastický plášť kopule.

Uvnitř byly čtyři samostatné dveře, z nichž žádné nebylo možno otevřít, pokud nebyly zbývající tři zavřené. Gibson sice toto bezpečnostní opatření naprosto schvaloval, ale trvalo na jeho vkus příliš dlouhou dobu, než se poslední dveře rozevřely a před jeho zrakem se rozprostřela známá sytě zelená plocha. Na své nechráněné kůži ucítil brnění, způsobené nezvykle nízkým tlakem. Řídký vzduch byl však dostatečně teplý a zanedlouho se už Gibson cítil celkem příjemně. Na George docela zapomněl a čile brázdil nízkou, hustou vegetací. Přemítal, proč jí je kolem kopule tolik. Třeba ji přitahoval teplý kyslík, pomalu unikající z města.

Po několika stech metrech se Gibson zastavil s pocitem, že se konečně zbavil tíživého baldachýnu a je opět pod širým nebem. Nějak mu nezáleželo na tom, že o jeho hlavě se to říct nedalo. Sehnul se a prohlížel si rostliny, které mu dosahovaly až ke kolenům.

Samozřejmě už mnohokrát viděl fotografie mart'anských rostlin. Nebylo na nich celkem nic zvláštního, ale i kdyby bylo, Gibson se nevyznal v botanice natolik, aby to dokázal ocenit. Pravda byla taková, že kdyby na ně narazil na nějakém odlehlém místě na Zemi, nevěnoval by jim více než jeden zběžný pohled. Nejvyšší z nich mu sahaly do pasu. Ty nejbližší vypadaly, jako kdyby byly z lesklých listů zeleného pergamenu, jemného a zároveň velmi pevného, který by dokázal zachytit co nejvíce slunečních paprsků, aniž by rostlina přišla o drahocennou vodu. Zubaté listy vypadaly jako drobné plachtoví, vztyčené na slunci a natáčející se za jeho světlem až do soumraku, kdy zůstaly obráceny k západu. Gibson si přál, aby tu sytě smaragdovou plochu oživily nějaké kontrastní barvy, ale na Marsu žádné květiny nerostly. Kdysi dávno, když byl ještě vzduch dostatečně hustý, aby v něm mohl létat hmyz, tady možná květiny byly, ale nyní byla většina mart'anské rostlinné říše samosprašná.

George, který ho dohonil, se netečně rozhlížel po místní flóře. Gibsona napadlo, jestli je George mrzutý proto, že ho tak narychlo vytáhl ven, jeho výčitky svědomí však byly neopodstatněné. George totiž dumal nad novou divadelní hrou; nevěděl, jestli to má po debaklu, který jeho divadelní společnost utrpěla, když to naposledy zkusila s historickými kusy, risknout s hrou Noela Cowarda. Najednou se vytrhl ze zamyšlení a tichým, leč na tuto krátkou vzdálenost zřetelným hlasem Gibsonovi řekl: „Tohle je celkem legrační. Chvilku klidně stůj a sleduj tu rostlinu ve tvém stínu.“

Gibson jeho podivného příkazu uposlechl. Nějakou dobu se nic nedělo. Potom uviděl, jak se pergamenové listy začínají velmi pomalu skládat jeden na druhý. Celý proces trval asi tři minuty; po jeho skončení se z rostliny stala malá, zelená, sežmoulaná papírová kulička, která tvořila jen zlomek své původní velikosti.

George pobaveně vyprskl. „Myslí si, že zapadá slunce,“ vysvětloval, „a nerada by byla přistižena vzhůru, až zajde úplně. Když teď poodstoupíš, bude o tom půl hodiny přemýšlet, než se odváží znovu otevřít krám. Kdybys to dělal celý den, asi by se z toho nervově zhroutila.“

„Jsou ty rostliny k něčemu?“ zeptal se ho Gibson. „Myslím, jestli se dají jíst, nebo jestli obsahují nějakou užitečnou chemikálii?“

„Jíst se rozhodně nedají. Nejsou sice jedovaté, ale rozhodně by ses po nich necítil dobře. Abys chápal, ani trochu se totiž nepodobají pozemským rostlinám. Ta zelená barva je jen shoda okolností. To není... jakže se tomu říká...“

„Chlorofyl?“

„Tak. Nejsou závislé na vzduchu jako naše rostliny. Všechno, co potřebují, si berou ze země. Vlastně by mohly růst i v dokonalém vakuu, jako rostliny na Měsíci, kdyby měly vhodnou půdu a dost slunce.“

Pozoruhodný triumf evoluce, pomyslel si Gibson. Ale k jakému účelu, proč lpěl život s takovou úporností na tomto malém světě, navzdory těm nejhorším podmínkám, jaké mu příroda dokázala uchystat? Třeba to byly právě tyto houževnaté a nepoddajné rostliny, ze kterých čerpal ředitel svůj optimismus.

„Hej,“ houkl George. „Je čas se vrátit.“

Gibson ho pokorně následoval. Už nebyl tak deprimován klaustrofobickou sklíčeností, kterou měla částečně na svědomí nevy-

hnutná reakce na zklamání z Marsu. Ti, kteří sem přišli vykonat nějakou jednoznačně definovanou práci a neměli na hloubání čas, tuto fázi pravděpodobně zcela přeskočili. On ale měl dostatek času, aby si uspořádal dojmy. Nebylo těžké zjistit, že převládajícím pocitem je pocit bezmocnosti, plynoucí ze srovnání toho, co už člověk na Marsu dokázal, s problémy, které ho zde ještě čekají. Vždyť celé tři čtvrtiny planety byly ještě stále neprozkoumané! A to bylo jen jedno z mnoha měřítek toho, co ještě zbývalo udělat.

Gibsonovy první dny v Port Lowellu byly poměrně rušné a vzrušující. Když přijel, byla neděle, a starosta Whittaker byl osvobozen od svých úředních povinností - mohl tedy Gibsona, který se ubytoval v jednom ze čtyř apartmá hotelu Grand Martian (zbývající tři ještě nebyla dokončena), osobně provést po městě. Začali u kopule číslo jedna, tedy u první, která byla postavena. Whittaker hrdě vyprávěl, jak město teprve před deseti lety vyrostlo ze skupinky přetlakových buněk. Bylo zábavné, a poněkud dojemné, dívat se, jak si kolonisté všude tam, kde to bylo jen trochu možné, vypůjčili jména ulic a náměstí ze svých vlastních, vzdálených měst. V Port Lowellu byl sice zaveden vědecký systém číslování ulic, ale ten nikdo nikdy nepoužíval.

Obytné domy byly většinou jednolité, kovové, dvoupatrové stavby se zaoblenými rohy a s poměrně malými okny. V každém domě bydlely dvě rodiny. Domy nebyly nijak zvlášť prostorné, i když v Port Lowellu byla nejvyšší porodnost v celém obydleném vesmíru. Na tom samozřejmě nebylo nic zvlášť překvapujícího, protože skoro celá martánská populace spadala do věkové kategorie dvacet až třicet let, jenom několik služebně starších úředníků patřilo mezi začínající čtyřicátníky. Každý dům měl jednu velmi neobvykle tvarovanou verandu, což bylo Gibsonovi dlouho divné — nakonec si uvědomil, že veranda může sloužit jako nouzová přechodová komora.

Whittaker ho nejdříve zavedl do administrativního centra. Byla to nejvyšší budova ve městě, tak vysoká, že když se člověk postavil na její střechu a zdvihl ruku, skoro se dotkl kopule vznášející se nad jeho hlavou. Jinak na „Úřadu“ nebylo nic zvláštního. Se svými řadami pracovních stolů, psacích strojů a kartoték vypadal jako každý jiný úřad na Zemi.

Hlavní vzduchovna byla ovšem mnohem zajímavější. Bylo to skutečné srdce Port Lowella; kdyby někdy přestalo fungovat, město a všichni, kdo v něm bydleli, by byli zakrátko mrtví. Gibson dosud vlastně nepřemýšlel o tom, jak kolonie získává kyslík. Celkem automaticky předpokládal, že z okolního vzduchu, zapomněl však na to, že chudá atmosféra Marsu obsahuje necelé jedno procento tohoto plynu.

Whittaker ukázal na obrovské hromady písku, který do kopule neustále naváželi zvenčí. Tenhle písek, i když mu tak všichni říkali, však měl se skutečným pozemským pískem pramálo společného. Složitá směs kyslíčnicků kovů nebyla ve skutečnosti ničím jiným než sutinami zkorodovaného světa.

„Všechn kyslík, který potřebujeme, je v těchto rudách,“ řekl Whittaker a kopl do kusu prachového slitku. „A skoro všechny kovy, na které si vzpomenete. Párkrát nám na Marsu přálo štěstí, a nejvíce v tomhle.“

Sehnul se a zdvihl hroudu, která byla pevnější než všechny ostatní. „Nejsem sice žádný geolog, ale podívejte se, pěkné, že? Prý je to z velké části kysličník železa. Z železa sice žádný velký užitek není, to je samozřejmé, ale z ostatních kovů ano. Snad jediný kov, který nezískáváme přímo z písku, je hořčík. Toho je nejvíce na bývalém mořském dně; v Xanthe jsou solné vrstvy stovky metrů tlusté, a když vyvstane potřeba, prostě jdeme a nasbíráme si, kolik potřebujeme.“

Vkročili do nízké, intenzivně osvětlené budovy, k níž po dopravním pásu směřoval souvislý proud písku. Nebylo tam však k vidění nic mimořádně zajímavého. Technik, který řídil provoz, by jim byl nejraději všechno dopodrobna vysvětlil, Gibson se však spokojil s informací, že se rudy krakují v elektrických pecích, kde se oddělí kyslík; ten se očistí a stlačí a zbylá tavenina se pošle k dalšímu složitému zpracování. Zde rovněž produkovali takové množství vody, že to téměř pokrývalo spotřebu celé kolonie, ačkoli byly k dispozici i jiné zdroje.

„Nejde jen o výrobu kyslíku,“ vysvětloval Whittaker. „Musíme ještě udržovat správnou hodnotu tlaku vzduchu a zbavovat se CO₂. Jistě jste pochopil, že kopule je udržována výhradně vnitřním přetlakem a ničím jiným?“

„Ano,“ odpověděl Gibson. „Kdyby tlak uvnitř města klesl, celá konstrukce by splaskla jako vypuštěný balon.“

„Přesně tak. V létě udržujeme tlak 150 milimetrů rtuťového sloupce, v zimě o něco víc. Tím dostáváme stejný tlak kyslíku jako v pozemské atmosféře. A CO₂ se zbavujeme jednoduše, rostlinami. Museli jsme je ovšem pro tento účel dovézt, marťanské rostliny totiž fotosyntéze neholdují.“

„Tak proto ty hypertrofované slunečnice na Oxfordském náměstí.“

„Ne, ty mají spíše dekorativní než praktický účel. Obávám se, že začínají být tak trochu na obtíž; budu muset nějak zabránit tomu, aby po celém městě rozhazovaly ta svoje semena, nebo co tyhle slunečnice vlastně provádějí. Teď půjdeme na farmu.“

Název farma byl pro velký potravinářský komplex, zaplňující kopuli číslo tři, obzvláště zavádějící. Uvnitř byl poměrně vlhký vzduch a slunečnímu světlu pomáhaly řady fluorescenčních zářivek, aby mohla vegetace růst dnem i nocí. Gibson toho o hydroponickém zemědělství mnoho nevěděl, a tak na něj čísla, která mu Whittaker hrdě hlásal do ucha, neudělala patřičný dojem. Dokázal však pochopit, že jedním z největších problémů je výroba masa, a obdivoval vynalézavost, s jakou kolonisté tento problém alespoň částečně vyřešili rozsáhlým pěstováním tkáňových kultur v obrovských nádržích s živným roztokem.

„Je to lepší než nic,“ řekl s mírnou dávkou melancholie Whittaker. „Co já bych dal za opravdovou jehněčí kotletu! Výroba živého masa však zabírá příliš mnoho místa, a to si jednoduše nemůžeme dovolit. Ale až postavíme novou kopuli, založíme si malou farmu, kde bude několik ovcí a krav. Děti z toho budou v sedmém nebi - nikdy neviděly žádné živé zvíře.“

To však nebyla, jak Gibson zanedlouho zjistil, tak docela pravda. Starosta Whittaker v tu chvíli zapomněl na dva nejznámější obyvatele Port Lowellu.

Ke konci obhlídky už Gibsona začala brnět hlava. Chod života ve městě byl nesmírně komplikovaný a starosta Whittaker se mu snažil ukázat všechno. Když prohlídka skončila, pocítil Gibson značnou úlevu a rád přijal starostovo pozvání do jeho domu na večeři.

„Myslím, že na jeden den toho bylo až až,“ řekl Whittaker. „Chtěl jsem vás ale trochu provést, protože zítra budeme mít všichni

spoustu práce a já nebudu mít příliš času nazbyt. Ředitel je totiž mimo město a vrátí se až ve čtvrtek, takže zůstanu na všechno sám.“

„A kam odjel?“ zeptal se Gibson, spíše ze zdvořilosti než z opravdového zájmu.

„Na Phobos,“ odpověděl Whittaker po nepatrném zaváhání. „Jakmile se vrátí, rád vás uvidí.“

Jejich rozhovor byl přerušen příchodem paní Whittakerové s rodinou. Gibson jim po celý zbytek večera musel vyprávět o Zemi. Byla to jeho první zkušenost s neuhasitelným zájmem, který kolonisté projevovali o svoji rodnou planetu. Od té doby se s ním setkával stále znovu. Kolonisté se k němu jen zřídkakdy přiznali veřejně, obvykle předstírali zatvrzelou lhostejnost ke „starému světu“ a k jeho záležitostem, jejich otázky a především jejich prudké reakce na pozemskou kritiku a komentáře je však usvědčovaly ze lži.

Zvláštní bylo rozmlouvat s dětmi, které nikdy nepoznaly Zemi, které se narodily a strávily celý svůj krátký život pod ochranou velkých kopulí. Co pro ně Země znamenala, ptal se Gibson v duchu sám sebe. Byla pro ně skutečnější než nějaká báje opředená krajina z pohádek? Všechno, co věděly o světě, z něhož jejich rodiče odešli, bylo z druhé ruky, z knížek, z obrázků. Pokud šlo o jejich vlastní zkušenosti, Země pro ně byla jen další hvězda.

Tyto děti nikdy nepoznaly střídání ročních období. Jistě, mohly sice sledovat, jak se na krajinu za kopulí snesla dlouhá, smrtící zima a jak Slunce sestoupilo na severní oblohu, viděly, jak podivné rostliny chřádnou a hynou, aby s příchodem jara uvolnily místo další generaci. Ale nic z toho, ani ten nejmenší náznak, neprošlo ochrannými bariérami města. Technikové v elektrárně jen zapojili více topných okruhů a ukrutné marťanské podnebí jim mohlo být k smíchu.

Přesto však se zdálo, že navzdory svému umělému životnímu prostředí jsou tyto děti spokojené a zdravé a že si vůbec neuvědomují, oč přicházejí. Gibsona by nesmírně zajímalo, jak by reagovaly, kdyby se někdy dostaly na Zem. Byl by to velmi zajímavý experiment, ale doposud nebylo žádné z dětí, které se na Marsu narodily, dost staré na to, aby opustilo rodiče.

Světla města právě pohasínala, když Gibson po svém prvním dni, stráveném na Marsu, odcházel ze starostova domu. Moc toho nenamluvil, když ho Whittaker doprovázel zpátky do hotelu, protože měl hlavu plnou neuspořádaných dojmů. Ráno je začne třídit, ale v

tuto chvíli byl jeho převládající pocit ten, že největší město Marsu není nic jiného než jedna velká, přetechnizovaná vesnice.

Gibson sice ještě nestačil úplně zvládnout spletnosti mart'an-ského kalendáře, ale už věděl, že dny v týdnu jsou stejné jako na Zemi (měsíce měly také stejná jména, ale měly padesát až šedesát dní), a že tedy po neděli následuje obvyklé pondělí. Když v dobu, kterou považoval za přiměřenou, vyšel z hotelu, vypadalo město jako zcela opuštěné. Žádné rozmlouvající skupinky lidí, které s takovým zájmem sledovaly v minulých dnech jeho kroky. Všichni byli v práci — v úřadech, v továrnách, v laboratořích — a Gibson si připadal tak trochu jako trubec, který zabloudil do mimořádně pilného úlu.

Starostu Whittakera našel v obležení sekretářek, jak mluví do dvou telefonů současně. Gibson se neodhodlal ho vyrušit, vytratil se tedy a vydal se na průzkum sám. Nebezpečí zabloudění bylo minimální. Maximální vzdálenost, kterou mohl urazit v přímém směru, nepřesahovala půl kilometru. Nebyl to zrovna ten druh průzkumu Marsu, jaký líčil ve svých knihách...

A tak strávil několik prvních dní svého pobytu v Port Lowellu potulováním se po městě a kladením otázek nejružnějším lidem, večery trávil v rodinném kruhu starosty Whittakera nebo jiného staršího člena vedení. Už teď měl pocit, jako kdyby tu žil léta. Nebylo už nic nového k vidění; všechny důležitější osoby, včetně ředitele, už poznal.

Věděl však, že je tady stále ještě nový. Ve skutečnosti viděl necelou jednu miliardinu povrchu Marsu. To, co bylo za útočištěm kopule, za rudými pahorky, za okrajem smaragdové planiny, celý zbytek tohoto světa, to všechno zůstávalo tajemstvím.

DEVÁTÁ KAPITOLA

„Jsem opravdu moc rád, že vás zase vidím,“ řekl Gibson, když opatrně přinášel od baru pití. „Počítám, že teď to v Port Lowellu jaksepatří roztočíte. Napřed zkontaktujete svoje místní přítelkyně, ne?“

„To jeden nikdy neví,“ odpověděl Norden. „Mezi cestami se ti povdávají a člověk si potom musí dávat pozor na jazyk. Mimocho-dem, Georgi, jakpak se má slečna Margaret Mackinnonová?“

„Myslíš paní Lewisovou,“ opravil ho George. „Moc milý hoch, ten Henry Lewis.“

„To ti neřekla, Johnne?“ zeptal se Bradley, ne zrovna tiše.

„No co,“ povzdechl si Norden, „doufám, že mi aspoň nechala kousek svatebního dortu. Na tebe, Martine.“

„A na Ares,“ odpověděl Gibson a přituknul si. „Doufám, že jste ho dali zase dohromady. Když jsem ho viděl naposledy, byl v dost zbědovaném stavu.“

Norden se zasmál. „Myslíš tamto! Ne, ty pláty dáme nazpátek až po překládce. Nemyslím, že by nám zatím dovnitř napršelo!“

„A co si myslíš o Marsu ty, Jimmy?“ zeptal se Gibson. „Jsi ta-dy kromě mě jediný nováček.“

„Ještě jsem z něj moc neviděl,“ odpověděl opatrně Jimmy. „Ale všechno mi tu připadá nějak malé.“

Gibson se tak zakuckal, že ho museli plácnout po zádech. „Pamatuju se, že když jsme byli na Deimosu, tvrdil jsi přesný opak. Ale to si nejspíš nepamatuješ. Byl jsi tehdy trochu opilý.“

„Já jsem nikdy nebyl opilý,“ ohradil se pobouřeně Jimmy.

„Potom ti musím pogratulovat k prvotřídní imitaci — naprosto jsi mě zmátl. Ale zajímá mě, co jsi právě řekl, protože přesně takový pocit jsem měl i já, hned jak jsem zhlédl všechno, co bylo uvnitř ko-pule k vidění. Existuje na to jen jediný lék — musíš vylézt ven a tro-chu se protáhnout. Byl jsem se už párkrát projít po okolí, ale teď se

mi podařilo vytáhnout z dopravní sekce jednu blechu. Zítra si chci vyjet nahoru do kopců. Nechtěl bys jet taky?“

Jimmymu se rozzářily oči. „Moc rád, děkuju.“

„Hej, a co my?“ zaprotestoval Norden.

„Vy jste si to už vyzkoušeli,“ odvětil Gibson. „Ale ještě jedno místo bude volné, takže o něj můžete losovat. Musíme mít úředně přiděleného řidiče. Samotné nás v jednom z těch jejich drahocenných vozítek jet nenechají, a abych řekl pravdu, ani se jim nedivím.“

Los vyhrál Mackay, načež si ostatní pospíšili s ujištěním, že se jim vlastně stejně nikam nechce.

„Takže dohodnuto,“ řekl Gibson. „Sejdeme se zítra v deset u dopravní sekce v kopuli číslo čtyři. Teď už musím jít. Musím ještě napsat tři články — nebo aspoň jeden článek pod třemi různými názvy.“

Průzkumníci se setkali přesně ve stanoveném čase. Měli s sebou kompletní ochrannou výstroj, kterou dostali hned po příjezdu, ale kterou prozatím neměli příležitost použít. Výstroj se skládala z ochranné přilby, kyslíkových láhví a z čističe vzduchu — to všechno bylo, za teplého počasí na Marsu nezbytností — a její podstatnou část představoval tepelně izolační skafandr s kompaktními energočlánky. To všechno dokázalo udržet člověka v teple a pohodlí, i když venkovní teplota přesáhla minus sto stupňů. Celou výstroj ale nebudou během své cesty potřebovat, leda kdyby se s jejich vozidlem něco stalo a oni uvízli někde daleko od domova.

Řidič byl robustní mladý geolog, který prohlašoval, že stráví mimo Port Lowell stejně tolik času jako v něm. Působil dojmem nesmírně schopného a duchaplného člověka a Gibson se bez sebemenších pochybností svěřil do jeho péče.

„Mívají tyhle stroje někdy venku poruchu?“ zeptal se Gibson, když nastoupili.

„Málokdy. Mají fantastický součinitel bezpečnosti a ve skutečnosti se toho moc pokazit ani nemůže. Může se sice stát, že neopatrný řidič někde uvízne, ale pomocí navijáku se obvykle člověk vytáhne ze všeho sám. Za poslední měsíc byly jen dva případy, že se lidé museli vracet domů po svých.“

„Doufám, že my nebudeme třetí,“ řekl Mackay, když vozidlo vjelo do přechodové komory.

„S tím bych si nedělal starosti,“ zasmál se řidič a počkal, až se otevřou venkovní dveře. „Nepojedeme daleko, takže se přinejhorším vždycky můžeme vrátit.“

Motor se rozběhl, oni projeli přechodovou komorou a vyrazili z města. V nízkém svěžím porostu byla prosekána úzká cesta, jakýsi okruh kolem města, ze kterého se paprskovitě rozbíhaly další cesty vedoucí k dolům, k radiostanici, k observatoři v nedalekých kopcích a k přistávací ploše, na kterou v tuto chvíli přivázely rakety náklad Aresu z překladiště na Deimosu.

„Tak, teď je to na vás,“ řekl řidič, když přijeli k první křižovatce. „Kudy?“

Gibson se potýkal s mapou třikrát větší, než byla kabina. Jejich průvodce na ní spočinul opovržlivým pohledem. „Nevím, kde jste tohle vzali,“ řekl. „Počítám, že vám to dali na Úřadě. V každém případě je tahle mapa totálně zastaralá. Když mi řeknete, kam chcete jet, tak vás tam zavezu. Na tu starožitnost můžete zapomenout.“

„Dobře,“ odvětil mírně Gibson. „Navrhuji, abychom vyjeli nahoru do kopců a trochu se tam porozhlédli. Pojedme třeba k observatoři.“

Blecha vyrazila vpřed po úzké cestě a zářivá zeleň kolem nich se slila do monotónní šedi. „Jakou rychlost tahle věc dokáže vyvinout?“ zeptal se Gibson, když se vyhrabal z Mackayova klína.

„Na dobré cestě nejméně stovku, ale protože takové cesty na Marsu nejsou, musíme jet opatrně. Teď jedu šedesátkou. Na hrbolaté cestě budeme rádi, když z ní vytáhneme polovinu.“

„A co dosah?“ ptal se dál Gibson, stále poněkud neklidný.

„Dobrých tisíc kilometrů na jedno nabití, včetně téměř neomezeného vytápění, vaření a tak. Na opravdu dlouhé cesty s sebou vezmeme přívěsný vozík s náhradními energočlásky. Rekord je asi pět tisíc kilometrů; já jsem takové cesty podnikl do téhle chvíle tři, když jsem prováděl geologický průzkum v Argyre. Při akcích tohoto druhu si ale necháváte shazovat zásoby ze vzduchu.“

Jeli teprve několik minut, ale Port Lowell už začínal pomalu mizet za horizontem. Silné zakřivení Marsu velmi ztěžovalo odhad vzdáleností - kopule zcela zakrýval oblouk obzoru, což v člověku vyvolávalo představu, že se dívá na mnohem větší objekty, nacházející se v mnohem větší vzdálenosti, než ve skutečnosti byly.

Po chvíli začala blecha stoupat do kopce a kopule se opět vynořily. Pahorky nad Port Lowellem byly sice vysoké jen necelý kilometr, ale tvořily účinný ochranný val proti chladnému zimnímu větru z jihu a poskytovaly výhodné stanoviště pro zřízení radiostanice a observatoře.

K radiostanici dorazili půl hodiny po odjezdu z města. Cílili, že je načase se trochu projít, a tak si nasadili masky a jeden po druhém vystoupili vzduchovým uzávěrem ven.

Na pohledu, který se jim naskytl, nebylo nic výjimečného. Na severu viděli kopule Port Lowella, které vypadaly jako bubliny plující po smaragdovém moři. Směrem k západu Gibson zahlédl rudý náznak pouště, obklopující celou planetu. Hřeben pahorkatiny ležel stále kousek nad nimi, a tak neviděli směrem k jihu, kde byl, jak Gibson věděl, zelený pás vegetace, táhnoucí se stovky kilometrů do dálky a ztrácející se v Maře Erythraeum. Na vrcholku kopce nebyly skoro žádné rostliny, zřejmě kvůli nedostatku vláhy.

Gibson se vydal k radiostanici. Bylo to zcela automatické zařízení, takže tam nebyl nikdo, koho by Gibson mohl zasypat otázkami, jak bylo jeho zvykem. Naštěstí toho věděl o radiostanici dost a domyslel si, jak funguje. Obří parabolické zrcadlo bylo téměř ve vodorovné poloze, mířilo kousek na východ od zenitu - k Zemi, vzdálené šedesát milionů kilometrů směrem ke Slunci. Po neviditelném paprsku přicházely a odcházely zprávy, které obě planety spojovaly. V tuto chvíli po něm možná putoval k Zemi jeden z jeho článků - nebo k němu letěly instrukce Ruth Goldsteinové.

Když Gibson zaslechl slabý a řídkým vzduchem zkreslený Mackayův hlas, otočil se. „Někdo se tam dole chystá přistát - támhle napravo.“

Gibson s mírnými obtížemi rozeznal maličkou klínovitou raketu, zřejmě stejnou jako byla ta, kterou před týdnem přiletěl on. Nad městem zatočila a zmizela za kopulemi, kde ležela přistávací dráha. Gibson doufal, že veze zbytek jeho zavazadel, kterým se nějak nedařilo dohonit svého majitele.

Observatoř byla o pět kilometrů dál na jih, stála těsně nad vrcholem kopce, kde její provoz nemohla rušit světla Port Lowella. Gibson tak trochu očekával, že spatří nablýskané kopule, které byly na Zemi vizitkami astronomů, ale namísto toho zjistil, že jediná malá

kopule je z plastu a slouží jako obytný prostor. Přístroje stály venku a při nepříznivém počasí se daly zakrýt.

Když přijeli blíž, vypadala observatoř naprosto opuštěně. Zastavili vedle největšího přístroje, jehož parabolické zrcadlo mělo necelý metr v průměru. Na hlavní mart'anskou observatoř se Gibsonovi zdálo být překvapivě malé. Mělo dva malé refraktory a komplikovanou vodorovnou věčičku, o které Mackay tvrdil, že je to Danjonův zrcadlový... kdovíco. To bylo, kromě přetlakové kopule, asi tak všechno.

Uvnitř kopule zřejmě někdo byl, protože před ní parkovala jedna malá Písečná blecha.

„Jsou to velmi družní lidé,“ řekl řidič, když vozidlo zastavil. „Tady nahoře je dost nuda, a tak jsou vždycky rádi, když mají společnost. Navíc se můžeme uvnitř trochu protáhnout a pohodlně se naobědvat.“

„Přece od nich nemůžeme chtít, aby nám dali jídlo,“ namítl Gibson, který nerad přijímal laskavosti od někoho, komu je nemohl snadno a rychle oplatit.

Řidič se na chvíli zatvářil překvapeně a potom se srdečně rozesmál. „Tady nejste na Zemi. Na Marsu jeden druhému pomáháme! Musíme, jinak bychom se nikdy nikam nedostali. A potom, jídlo přece máme svoje - jediné, co chci, je použít jejich sporák. Kdybyste někdy zkoušel něco si ukuchtit uvnitř Písečné blechy se třemi dalšími lidmi na palubě, pochopil byste proč.“

Přesně jak to řidič předpověděl, dva astronomové, kteří měli službu, je srdečně přivítali a klimatizační agregát jejich malé bubliny měl zanedlouho plné ruce práce s kulinářskými pachy. Mackay se mezitím zmocnil staršího z obou astronomů a pustil se s ním do odborné diskuse o práci na observatoři. Většina toho, co říkali, sice přesahovala Gibsonovo chápání, ale snažil se z jejich rozhovoru pochytit co nejvíce.

Jejich práce se týkala zejména poziční astronomie — nezáživné, ale velmi důležité činnosti, týkající se určování zeměpisné šířky a délky a upřesňování časových signálů a spojení v rámci hlavní mart'anské souřadnicové sítě. Pozorovací činnost už dávno převzaly obrovské přístroje na Měsíci - malé teleskopy na Marsu, navíc znevýhodněné atmosférou nad nimi, s nimi nemohly soupeřit. Astronomové tu sice změřili paralaxy několika nejbližších hvězd, ale bylo otáz-

kou, zda nepatrný nárůst přesnosti díky širší oběžné dráze Marsu vůbec stál za to.

Při obědě Gibson ke svému údivu shledal, že jeho chuť k jídlu je největší za celou dobu, která uběhla od jeho přistání na Marsu. Měl hřejivý pocit uspokojení z toho, že svou trochou přispěl k oživení života těchto odhodlaných mužů. Dosud jich nepotkal tolik, aby to roztránilo jeho iluze, jeho zcela nepřiměřenou úctu k astronomům, na které pohlížel jako na někoho, kdo s mnišským zanícením tráví svůj život na vzdáleném orlím hnízdě. Dokonce ani jeho první setkání se znamenitým koktejlovým barem na Mount Palomar toto jeho prosté přesvědčení nevyvrátilo.

Po jídle návštěva pomohla s nádobím, a to tak svědomitě, že mytí trvalo dvakrát déle, než bylo zapotřebí. Nato jim astronomové nabídli, aby se podívali do velkého reflektoru. Bylo krátce po poledni, a Gibson tudíž nepředpokládal, že toho moc uvidí, ale mylil se.

Obraz byl zpočátku rozmazaný a on svými nemotornými prsty zápolil se zaostřovacím šroubem. Nebylo snadné dívat se v dýchací masce do speciálního okuláru, ale Gibson po chvílce zjistil, jak na to.

Na pozadí téměř černého nebe visel v zorném poli nádherný, perleťový srpek, který vypadal jako trojdenní novoluní. Na jeho osvětlené části byly vidět nějaké útvary, ale ať Gibson namáhal oči sebevíc, nedokázal je identifikovat. Příliš velká část planety byla ve tmě a žádný z hlavních kontinentů nebyl vidět.

Nedaleko se vznášel shodně tvarovaný, ale mnohem menší a tenčí srpek, podél jehož okraje Gibson zřetelně rozeznal některé známé krátery. Obě tělesa tvořila překrásný pár - Země a Měsíc. Byly však příliš vzdálené a éterické, než aby v něm vyvolávaly pocity nostalgie a lítosti nad tím, co nechal za sebou.

Jeden z astronomů mu něco říkal, jeho přilba byla těsně vedle Gibsonovy. „Když je tma, jsou na noční straně vidět světla měst. Nejlépe je vidět New York a Londýn. Ovšem zdaleka nejkrásnější pohled je na Slunce, zrcadlící se na hladině moře. Bývá na okraji disku, pokud tam zrovna nejsou mraky — taková zářící, mihotavá hvězda. Ted' není vidět, protože osvětlenou část tvoří většinou pevnina.“

Před odchodem z observatoře se ještě podívali na Deimos, který líně stoupal po nebi. Rozeklaný měsíček se při největším zvětšení zdál být jen několik kilometrů daleko. Gibson na něm ke svému pře-

kvapení celkem snadno rozeznal Ares, dvě lesknoucí se tečky, ležící těsně vedle sebe. Chtěl se podívat i na Phobos, ale vnitřní měsíc ještě nevyšel.

Když už se nebylo na co dívat, rozloučili se s oběma astronomy, kteří jim poněkud posmutněle zamávali, když se jejich blecha rozjela po úbočí kopce. Řidič řekl, že by chtěl trochu odbočit a nasbírat si pár nerostných vzorků. Gibson, kterému připadala jedna oblast jako druhá, proti tomu nic nenamítal.

Přes kopce žádná opravdová cesta nevedla, ale veškeré nerovnosti byly erozí vyhlazené a povrch byl dokonale hladký. Tu a tam někde vyčnívalo pár kamenů fantastických barev a tvarů, ale těm se dalo snadno vyhnout. Jednou nebo dvakrát projeli kolem něčeho, co vypadalo jako malé stromky. Gibson nikdy předtím nic takového neviděl. Připomínalo to spíše kusy korálu, nehybné a zkamenělé. Podle řidičových slov musely být tyto útvary hrozně staré. Ačkoli byly zcela jistě živé, nikdo dosud nedokázal změřit rychlost jejich růstu. Vědci odhadovali jejich věk na nejméně padesát tisíc let a jejich způsob rozmnožování byl naprostou záhadou.

Když se blížilo poledne, dorazili k nízké, nádherně vybarvené skále, kterou geologové nazvali „Duhový předěl“. Skála Gibsonovi připomněla některé malebné arizonské kaňony, jenom měřítko bylo mnohem menší. Vystoupili z Písečné blechy, a zatímco řidič odlamoval vzorky, Gibson vyfotil půl cívky nového Multichromu, který si přivezl právě pro takovou příležitost. Pokud byl film opravdu tak skvělý, jak tvrdil výrobce, daly se na něj všechny ty barvy zachytit v nezměněné podobě. Na jeho vyvolání si však bohužel bude muset počkat, až se vrátí zpátky na Zemi. Na Marsu to nikdo neuměl.

„Řekl bych, že je čas vyrazit na zpáteční cestu, jestli chceme stihnout večeri. Máme na vybranou — buď se vrátíme stejnou cestou, jakou jsme přijeli, tedy přes kopce, nebo je objedeme. Co si vyberete?“

„A proč nemůžeme sjet přímo dolů? To by bylo nejkratší,“ ozval se Mackay, který se už začínal trochu nudit.

„A taky nejpomalejší — přes tu přerostlou kapustu se nedá jet žádnou normální rychlostí.“

„Hrozně nerad se vracím stejnou cestou,“ řekl Gibson. „Pojeďme okolo, třeba po cestě na něco narazíme.“

Řidič se ušklíbl. „Být vámi, neutěšoval bych se žádnými marnými nadějemi. Na obou svazích je to skoro stejné. Tak jedeme!“

Blecha vyrazila vpřed a Duhový předěl zanedlouho zmizel za jejich zády. Cesta se klikatila pustým územím, zmizely dokonce i zkamenělé stromy. Gibson občas zahlédl kousky něčeho zeleného; vždycky to považoval za vegetaci, ale jakmile se k tomu přiblížili, vždycky zjistil, že je to další geologický útvar. Byla to čarokrásná krajina, geologický ráj, a Gibson doufal, že ji nikdy nezpustoší těžební činnost. Byla to nesporně jedna z martʼanských pamětihodností.

Asi po půlhodině jízdy sjeli z kopců do táhlého, vinoucího se údolí, které muselo být kdysi vodním řečištěm. Asi před padesáti miliony roků, jak jim řekl řidič, tudy tekla velká řeka, která ústila do Maře Erythraeum — jednoho z mála správně (i když poněkud opožděně) pojmenovaných martʼanských „moří“. Zastavili a se smíšenými pocity se dívali dolů po prázdném říčním korytu. Gibson se pokoušel představit si, jak to tu muselo vypadat v těch dávných dobách, kdy na Zemi vládli veleještěři a člověk byl toliko snem vzdálené budoucnosti. Rudá skaliska tehdy jistě vypadala stejně jako teď, a byla tu řeka — líně tekoucí mezi nimi, pomalu se valící k moři. Scéna, která se mohla odehrávat i na Zemi; zdalipak ji někdy zhlédly oči inteligentního tvora? Kdo ví? Možná v těch dobách skutečně žili Martʼané, které pohřbil čas a nezanechal po nich jedinou stopu.

Starověká řeka po sobě zanechala odkaz, neboť ve spodní části údolí byla stále ještě vláha. Z Erythraea sem pronikl úzký pruh vegetace, jejíž zářivě zelené barvy ostře kontrastovaly s rudými skalami. Byly to stejné rostliny, s jakými se už Gibson setkal na druhé straně pahorkatiny, ale byly tady i některé nové, dost velké na to, aby je bylo možno nazývat stromy. Neměly žádné listí, jen hubené, bičíkovité větve, které se ustavičně chvěly v nehybném vzduchu. Skýtaly jeden z nejzlověstnějších pohledů, jaký se Gibsonovi kdy naskytl - byl to přesně ten druh rostliny, o které by si člověk myslel, že dokáže znenadání šlehnout svými chapadly po nic netušící oběti. Ve skutečnosti, jak si byl velmi dobře vědom, byly stejně neškodné jako všechno ostatní, co bylo na Marsu k vidění.

Projeli údolím a právě stoupali do protějšího svahu, když řidič znenadání zastavil. „Heleďme se!“ vyrazil ze sebe. „To je zvláštní. Nevěděl jsem, že je v těchhle končinách nějaký provoz.“

Gibson, který ve skutečnosti nebyl tak všímavý, jak si o sobě rád myslel, byl chvíli na rozpacích. Potom si všiml slabé stopy, táhnoucí se podél údolí kolmo na směr jejich cesty.

„Byla tady nějaká těžká vozidla,“ řekl řidič. „Jsem si ale jistý, že když jsem tady byl naposledy... jak je to dlouho, asi tak před rokem... tahle stopa tady nebyla. A mezitím žádné expedice do Erythraea nebyly.“

„Kam vede?“ zeptal se ho Gibson.

„No, když půjdete údolím nahoru přes hřeben, dostanete se zpátky do Port Lowellu; to jsem taky chtěl udělat. Tenhle směr vede jen do Maře.“

„Času máme dost, můžeme jet kousek po ní.“

Řidič blechu spokojeně otočil a zamířil dolů údolím. Když někdy jeli přes hladkou, nechráněnou skálu, vyjetá stopa se jim ztratila, ale vždycky se znovu objevila. Nakonec se ale ztratila nadobro.

Řidič zastavil. „Musíme zpátky,“ řekl. „Mohla odbočit jen v jednom místě. Všimli jste si toho průsmyku asi kilometr zpátky? Deset ku jedné, že vede tam.“

„A kam se tudy dostaneme?“

„To je právě to... nikam, je to slepá cesta. Na konci je pěkná malá, asi dva kilometry široká kotlina, ale z ní se už nikam nedostanete, jedině nazpátek. Strávil jsem tam několik hodin, když jsem dělal počáteční průzkum téhle oblasti. Je to hezké místočko. Je dobře chráněné a na jaře je tam i trochu vody.“

„Dobrá skrýš pro pašeráky,“ zasmál se Gibson.

Řidič se ušklíbl. „To je nápad. Třeba je tam nějaká banda, která ze Země pašuje bifteky. Stačil by mi jeden na týden, a ani bych nemukl.“

Úzkým průsmykem kdysi zřejmě protékal přítok hlavní řeky. Spád tady byl mnohem prudší než v hlavním údolí. Nedostali se ještě příliš daleko, když se potvrdilo, že jsou na správné stopě.

„Dělaly se tady nějaké odstřely,“ řekl řidič. „Když jsem tady byl já, tenhle průchod tu nebyl. Musel jsem to objíždět po svahu a málem jsem tady nechal blechu.“

„Co se tady podle vás děje?“ zeptal se Gibson, nyní už s neskrývaným vzrušením v hlase.

„No, provádí se několik výzkumných projektů, které jsou natolik specializované, že o nich člověk moc neslyší. Některé věci se

nedají dělat blízko města, chápete? Třeba tady staví magnetickou observatoř — o tom jsem něco zaslechl. Tyhle kopce by krásně o stínily generátory z Port Lowella. Ale nemyslím, že je to zrovna tohle, protože jsem slyšel... dobrý Bože!“

Vynořili se z průsmyku a před jejich očima se rozprostřel téměř dokonalý ovál zeleně, chráněný nízkými, okrovými pahorky. Kdysi to možná bylo nádherné horské jezero, ale i teď to byl balzám pro oči, znavené pestrobarevnou pustinou skal. Gibson si však skvostného koberce vegetace příliš nevšímal; byl příliš ohromen skupinkou kopulí na okraji malé planiny, která vypadala jako miniatúra samotného Port Lowella.

MLčky jeli po cestě prosekána v živém zeleném koberci. Před kopulemi sice nikdo nebyl, ale velký transportér, daleko větší než Písečná blecha, prozrazoval, že někdo musí být uvnitř.

„To jsou mi věci,“ poznamenal řidič, když si upravil masku. „Na vynaložení takových prostředků musí existovat sakra dobrý důvod. Počkejte tady, promluví si s nimi.“

Dívali se za ním, jak mizí v přechodové komoře jedné větší kopule. Jeho netrpělivým pasažérům připadala chvilka, kdy byl pryč, jako věčnost. Potom uviděli, jak se vnější dveře znovu otevřely a řidič pomalu došel k nim.

„Nuže?“ zeptal se dychtivě Gibson, když řidič nasedl zpátky do kabiny. „Co říkali?“

Následovala krátká prodleva, potom řidič nastartoval motor a Písečná blecha se dala do pohybu.

„Jářku, kam se poděla ta pověstná mart'anská pohostinnost? Cožpak nás nepozvali dál?“ zahlaholil Mackay.

Zdálo se, že řidič je v rozpacích. Gibsona napadlo, že vypadá jako někdo, kdo právě zjistil, že se znemožnil. Potom si řidič nervózně odkašlal.

„Je to rostlinná výzkumná stanice,“ řekl. Opatrnost, s jakou volil slova, přímo bila do očí. „Není v provozu moc dlouho, proto jsem o ní nevěděl. Dovnitř nemůžeme, protože celý provoz je sterilní a oni nechťejí, abychom jim tam něco zavlekli — museli bychom se vysvléct a podstoupit dezinfekční koupel.“

„Aha,“ přitakal chápavě Gibson. Něco mu říkalo, že nemá smysl klást další otázky. Věděl s naprostou jistotou, že jim jejich průvodce řekl jen část pravdy, tu nejméně důležitou. Gibson si začal

připomínat malé nesrovnalosti a podezření, které až doposud ignoroval anebo na ně zapomněl. Začalo to ještě předtím, než se dostali na Mars — když je odchýlili od Phobosu. A teď tahle tajná výzkumná stanice, stejné překvapení pro ně jako pro jejich zkušeného průvodce, který se teď snažil tento náhodný únik informací nějak ututlat.

Něco se tady dělo. Co, o tom Gibson neměl ponětí, ale muselo to být něco velkého, protože se to netýkalo pouze Marsu, ale i Phobosu. Něco, o čem většina kolonistů nevěděla, ale přitom to dobrovolně udržovali v tajnosti, když na to náhodou přišli.

Mars něco skrýval; a jediný, před kým mohl něco skrývat, byla Země.

DESÁTÁ KAPITOLA

Hotel Grand Martian teď hostil ne jednoho, nýbrž dva návštěvníky, a tato situace vkládala na bedra jeho dočasného personálu kruté břímě. Zbytek Gibsonových bývalých spolukosmonautů si v Port Lowellu zařídil ubytování v soukromí, takže jedině Jimmy, který ve městě nikoho neznal, se rozhodl přijmout oficiální formu pohostinství. Gibson nevěděl, jestli to nebude na škodu věci; nechtěl přepínat stále ještě chabé pouto jejich poněkud provizorního přátelství a věděl, že kdyby ho měl Jimmy stále na očích, mohlo by to skončit katastrofou. Dobře si zapamatoval epigram, který kdysi vymyslel jeho největší nepřítel: „Martin je jeden z nejpříjemnějších lidí, se kterými se můžete setkat, jenom to nesmíte dělat moc často.“ Bylo to naprosto pravdivé, a on si to nemínil znovu ověřovat.

Gibsonův život v Port Lowellu dostal postupem času poměrně ustálený řád. Dopoledne pracoval, dával na papír své dojmy z Marsu — což bylo poněkud troufalé, když uvážil, kolik toho z planety dosud viděl. Odpoledne si vyhradil pro inspekční cesty v doprovodu některého z usedlíků. Někdy ho na těchto výletech doprovázel Jimmy, a jednou dokonce celá posádka Aresu — to když se šli podívat, jak si doktor Scott a jeho kolegové vedou ve válce s mart'anskou horečkou. Bylo sice ještě brzy na nějaké závěry, ale Scott vypadal spokojeně. „Potřebovali bychom pořádnou epidemii,“ řekl jim a přitom si zvrhle mnul ruce, „abychom to mohli náležitě otestovat. Máme teď nedostatek případů.“

Jimmy měl dva důvody, proč Gibsona na těchto cestách po městě doprovázel. Gibson se mohl vydat téměř kamkoli se mu zachtělo, a on se spolu s ním mohl dostat na všechna ta zajímavá místa, která by pro něj jinak byla nedostupná. Druhý důvod však byl čistě osobní - byl to jeho vzrůstající zájem o osobu Martina Gibsona.

Ačkoli teď byli často spolu, nikdy nenavázali na svůj rozhovor na palubě Aresu. Jimmy věděl, že by se s ním Gibson rád sprátelil a

nějak mu vynahradil to, co se stalo v minulosti..., ať už to bylo cokoliv. Jimmy proti tomu nic nenamítal, protože si byl dobře vědom, že Gibson mu může být v životě náramně užitečný. Jako většina ambiciózních mladých mužů měl i on v povaze trochu vypočítavého sobectví. Gibson by se nad některými výhodami, které si Jimmy z jeho přízně vykalkuloval, možná trochu zděsil.

Bylo by však velmi nespravedlivé tvrdit, že materiální ohledy hrály v Jimmyho úvahách hlavní roli. Byly chvíle, kdy vycítil Gibsonovu vnitřní samotu, samotu starého mládence, čelícího příchodu středního věku. Možná si i uvědomoval, i když spíš podvědomě, že v něm Gibson začínal vidět syna, kterého nikdy neměl. Jimmy si ani v nejmenším nebyl jistý, že by tuto roli chtěl na sebe vzít, ale přesto mu bylo Gibsona častokrát líto a byl by ho rád potěšil. Je přece jen velmi těžké necítit jistou náklonnost k někomu, kdo vás má rád.

Náhoda, která uvedla do Jimmyho života nový, zcela nečekaný prvek, byla vskutku velmi triviální. Jednou odpoledne byl venku sám, dostal žízeň, a tak zašel do malé kavárny naproti Úřadu. Bohužel si nezvolil příliš vhodný okamžik, neboť zatímco tiše uskrával ze svého šálku čaje, který nikdy neviděl Cejlon, podnik zničeho nic prodělal invazi. Právě začala dvacetiminutová odpolední pauza, během které se na Marsu zastavila veškerá práce — tento předpis ředitel prosadil v zájmu efektivitu práce, přestože by se všichni raději obešli bez přestávky a namísto toho odešli z práce o dvacet minut dříve.

Jimmy se v okamžiku ocitl v zajetí armády mladých žen, které si ho prohlížely se znepokojivou otevířeností a s naprostým nedostatkem ostychu. Záplava s sebou sice přinesla i půl tuctu mužů, ale ti se stáhli k jednomu stolu, a soudě podle jejich napjatých výrazů, pokračovali v mentální bitvě s fascikly, které zanechali na svých stolech. Jimmy usoudil, že bude nejlepší co nejrychleji dopít a zmizet.

Naproti němu seděla poněkud stroze vyhlížející, asi čtyřicetiletá žena, pravděpodobně vrchní sekretářka, a rozmlouvala s mnohem mladší dívkou po jeho straně stolu. Protlačit se mezi nimi nebyla žádná legrace. Jakmile se Jimmy vrhl do davu proudícího úzkou uličkou, zakopl o něčí nataženou nohu. Při pádu se zachytil stolu, čímž se mu podařilo vyhnout se nejhoršímu, ovšem za cenu bolestivého naražení lokte o skleněnou desku stolu. Neuvedomil si v tu chvíli, že už není na palubě Aresu, a několika vhodně zvolenými

slovy dal průchod svým bolestivým pocitům. Okamžitě zrudl, zvedl se a vyběhl na svobodu. Mezi dveřmi ještě zahlédl, jak se starší z obou žen musí ovládat, aby nevybuchla smíchy, zatímco mladší se o něco tak namáhavého ani nepokoušela.

Ze zpětného pohledu se mu to později zdálo být nepochopitelné, ale brzy na obě ženy úplně zapomněl. Byl to Gibson, který mu náhodně poskytl druhý podnět. Hovořili o tom, jak rychle se město za několik posledních let rozrostlo, a spekulovali, jestli tomu tak bude i v budoucnu. Gibson poukázal na nepřirozené věkové rozvrstvení obyvatelstva. Na Mars totiž bylo možno se vystěhovat až po dovršení jednadvaceti let, čímž vznikla mezera ve věkové kategorii od deseti do jednadvaceti let - mezera, kterou vysoká porodnost v kolonii samozřejmě brzy vyplní. Jimmy mu nesoustředěně naslouchal, když tu ho Gibsonova poznámka přinutila zvednout hlavu.

„To je zvláštní,“ řekl Gibson. „Včera jsem viděl jednu dívku, které nemohlo být víc jak osmnáct.“

A v tu chvíli se Jimmy zarazil. Jako časovaná bomba vybuchla v jeho hlavě vzpomínka na dívčin rozesmátý obličej, když se potácel z kavárny. Neslyšel už, jak mu Gibson říká, že se musel splést. Věděl jen, že musí dívku znovu vidět.

V místě tak velkém jako Port Lowell bylo jen otázkou času poznat všechny jeho obyvatele - o to se postaral zákon pravděpodobnosti. Jimmy ale ani v nejmenším neměl v úmyslu vyčkávat, až tento pochybný spojenec zařídí další setkání. Další den, těsně před odpolední pauzou, popíjel u téhož stolu v malé kavárně čaj.

Tento nepřilíš důvtipný manévr v něm vyvolával palčivá vnitřní muka. Za prvé to bylo příliš nápadné. Proč by si však nemohl dát čaj, když většina lidí z Úřadu dělala totéž? Druhá, pádnější námitka byla vzpomínka na debakl z předešlého dne. V tomto bodě se Jimmy utěšoval pořekadlem o odvážných, kterým přeje štěstí.

Jeho obavy byly zbytečné. Přestože čekal až do chvíle, kdy se kavárna znovu vyprázdní, po dívce a její společnosti nebylo ani stopy. Musely jít někam jinam.

Pro tak vynalézavého mladého muže jako Jimmy to znamenalo sice mrzuté, ale jen dočasné zdržení. Bylo skoro jisté, že dívka pracuje v budově Úřadu, do které mohl vstoupit pod nejrůznější záminkami. Mohl se například jít dotazovat na podrobnosti ohledně svého platu, to by ho však stěží dovedlo do hlubin registračního sys-

tému nebo do stenografické kanceláře, kde pravděpodobně pracovala.

Nejlepší bude jednoduše budovu sledovat v době, kdy personál vchází nebo vychází, ačkoli zůstávalo otázkou, zda něco takového jde udělat nenápadně. Než se však o to mohl pokusit, zasáhl opět Osud převlečený za mírně udýchaného Martina Gibsona.

„Všude tě hledám, Jimmy. Honem se jdi převléknout. Dnes večer je divadlo, abys věděl. No a před ním jsme všichni pozváni na večeři do ředitelova domu. To jest za dvě hodiny.“

„Co se na Marsu nosí k formální večeři?“ zeptal se Jimmy.

„Asi krátké černé kalhoty a bílá kravata,“ řekl nejistě Gibson. „Nebo je to naopak? Ale to nám řeknou v hotelu. Doufám, že najdou něco, co mi padne.“

Našlo se, ale jen tak tak. Na Marsu, kde dokonalá klimatizace minimalizovala veškeré oblečení, sestával večerní oblek jen z bílé hedvábné košile s dvěma řadami perleťových knoflíčků, z černého motýlku a z černých saténových šortek s opaskem z hliníkových knoflíčků na elastické výztuze. Oděv vypadal elegantněji, než by člověk čekal, ale Gibson si v něm připadal jako skaut a malý lord Fauntleroy dohromady. Na rozdíl od něj to Norden s Hiltonem snášeli celkem dobře, Mackay se Scottem už ale tak úspěšní nebyli a Bradleymu to bylo očividně docela fuk.

Ředitelův dům byla největší soukromá budova na Marsu, ačkoli na Zemi by to byl celkem skromný domeček. Před jídlem se všichni shromáždili v obývacím pokoji, aby si trochu popovídali a dali si sklenku sherry — skutečného sherry. Starosta Whittaker byl jako Hadfieldův zástupce také přítomen. Gibson naslouchal jeho rozhovoru s Nordenem a poprvé za celou dobu si uvědomil, s jakou úctou a obdivem se kolonisté chovají k mužům, kteří zajišťovali jejich jediné spojení se Zemí. Hadfield se zešíroka rozhovořil o Aresu, rozplýval se nad jeho rychlostí a užitečným zatížením a nad důsledky, které tyto veličiny budou mít na ekonomiku Marsu.

„Než půjdeme ke stolu,“ řekl ředitel, když dopili sherry, „rád bych vám představil svoji dceru. Dohlíží na přípravu. Omluvte mne na okamžik, než ji přivedu.“

Byl pryč jen několik sekund. „To je Irene,“ představil ji tónem, kterým se marně snažil zakrýt svou pýchu. Jednomu po druhém ji představil svým hostům. Nakonec přišli až k Jimmymu.

Irene se na něj podívala a sladce se usmála. „Myslím, že už jsme se setkali,“ řekla.

Jimmy trochu nabral barvu, ale ovládl se a úsměv jí oplatil. „To je pravda.“

V duchu si nadával, že na to nepřišel sám. Kdyby se byl jen trochu zamyslel, musel by přijít na to, kdo ta dívka je. Jediný člověk, který mohl na Marsu porušit zákon, byl ten, kdo ho zavedl. Jimmy kdysi někde zaslechl, že ředitel má dceru, ale nikdy si nespojil fakta dohromady. Všechno do sebe zapadalo: když Hadfield a jeho žena přiletěli na Mars, mohli si podle smlouvy s sebou vzít i své jediné dítě. Nikdo jiný k tomu nikdy nedostal souhlas.

Jídlo bylo skvělé, ale pro Jimmyho jej bylo škoda. Neztratil chuť k jídlu, to by bylo nemyslitelné, jenom ho prostě nevnímal. Seděl až u konce stolu, takže by mohl Irene vidět, jen kdyby zcela nedžentlmenským způsobem natahoval krk. Byl rád, když večere skončila a všichni se odebrali do vedlejšího pokoje na kávu.

Tam na hosty čekali další dva členové ředitelovy domácnosti. Na návštěvnících spočinuly neproniknutelné pohledy dvou siamských koček, které už stačily zabrat nejlepší místa. Byly představeny jako Topaz a Tyrkys, a Gibson, který kočky miloval, se s nimi okamžitě pokusil navázat přátelství.

„Máš rád kočky?“ zeptala se Irene Jimmyho.

„Trochu,“ odpověděl Jimmy, který je nemohl ani cítit. „Jak jsou tady dlouho?“

„Ach, asi rok. Jen si to představ — jsou to jediná zvířata na Marsu! Ráda bych věděla, jestli si toho aspoň váží.“

„Když ne ony, Mars určitě. Nejsou rozmazlené?“

„Na to jsou příliš nezávislé. Myslím, že jim ve skutečnosti na nikom nezáleží — ani na tátovi, ačkoli on si rád namlouvá, že ano.“

Jimmy velmi jemně (třebaže nezasvěcený divák by byl přesvědčen, že Irene byla vždycky jeden krok před ním) nasměroval rozhovor jinam. Zjistil, že Irene pracuje v účetním oddělení, ale že toho ví hodně o všem, co se děje v administrativní budově, kde chtěla jednou zastávat některé zodpovědné vedoucí místo. Jimmy si domyslel, že postavení jejího otce pro ni představuje značnou nevýhodu. Ačkoli jí to muselo v jistých ohledech usnadňovat život, v jiných to pro ni byla rozhodně nevýhoda, neboť v Port Lowellu panovala krajně demokratická pravidla.

Bylo velmi obtížné udržet Irene u hovoru o Marsu. Chtěla slyšet o Zemi, o planetě, kterou opustila jako dítě a která si v její paměti zákonitě zachovala nádech neskutečna. Jimmy dělal, co mohl, aby zodpověděl její otázky. Byl připraven mluvit o čemkoli, co by udrželo její zájem. Vyprávěl jí o největších pozemských městech, řekách, horách, o duze... o všem, co na Marsu nebylo. A jak tak mluvil, čím dál více a více propadal kouzlu Ireniných šibalských očí. Jinak je ani nazvat nešlo: jako by se každým okamžikem chtěla podělit o nějaké tajemství.

Vysmívala se mu? Jimmy si tím nebyl jist, ale ani ho to moc nezajímalo. Takový nesmysl, napadlo ho, člověk má prý v takových chvílích svázaný jazyk! V životě se tak plynně nerozvykládal...

Najednou si uvědomil, že se kolem nich rozhostilo ticho. Všichni se na ně dívali.

„No vida!“ řekl ředitel. „Jestli jste vy dva už skončili, měli bychom se vydat na cestu. Představení začíná za deset minut.“

Když dorazili do divadla, vypadalo to, jako by se do malého sálu vměstnala polovina Port Lowellu. Starosta Whittaker šel napřed, aby zkontroloval, zda je všechno v pořádku; teď je čekal u dveří, aby je uvedl na jejich místa. Jejich sedadla zabírala skoro celou první řadu. Uprostřed seděli Gibson, Hadfield a Irene a vedle nich, k Jimmyho zklamání, Norden a Hilton. Jimmy mu nezbylo než sledovat představení.

Jak tomu bývá u amatérských představení, byly dobré jen některé výstupy, hudební čísla však byla skvělá a jedna mezzosopranistka byla na vrcholné profesionální úrovni. Gibsona nepřekvapilo, když u jejího jména na programu uviděl: „Naposled účinkovala v Royal Covent Garden Opera.“

Následovala dramatická mezihra se zoufalou hrdinkou a starosvětským ničemou. Oba byli sentimentální až k smíchu, ale obecně se to líbilo, diváci herce povzbuzovali, pískali na příslušné postavy a vykřikovali na ně dobře míněné rady.

Potom přišlo jedno z nejúžasnějších břichomluveckých čísel, jaké kdy Gibson viděl. Až těsně před koncem výstupu poznal — jen chvilku předtím, než se účinkující úmyslně prozradil — že v loutce je rádiový přijímač a v zákulisí pomocník.

Dalším bodem programu byla parodie na život ve městě. Gibson jí rozuměl jen částečně, protože byla plná specificky místních

narážek, ale bezpečně poznal hlavní postavu, uštvaného úředníka, vytvořeného bezesporu podle starosty Whittakera. Jeho pitvoření vyvolávalo salvy smíchu, a ty se ještě vystupňovaly, když ho začala otravovat podivínská postavička, která mu bez ustání kladla absurdní otázky, odpovědi si zapisovala do malé knížečky (kterou ustavičně ztrácela) a fotografovala všechno, s čím se setkala.

Teprve po chvíli Gibson pochopil, co ten výstup znamená. Na okamžik zrudl jak rak, ale potom si uvědomil, že mu zbývá jen jedno — smát se hlasitěji než ostatní.

Představení skončilo hromadným zpěvem. Tento druh zábavy Gibson obvykle nevyhledával, vlastně spíše naopak, nyní však zjistil, že se baví lépe, než očekával. Když se při posledním refrénu přidal k ostatním, pocítil náhlou vlnu pohnutí, která ho připravila o hlas.

Chvilku jen tak seděl, jediný mlčící člověk v davu, a nechápal, co se s ním děje. Odpověď mu poskytly tváře kolem něj. Byli to muži a ženy sjednocení společným úkolem, směřující ke stejnému cíli. Každý z nich věděl, že jeho práce je pro jejich komunitu nepostradatelná. Uvědomovali si své poslání, což byl pocit, který na Zemi zakusilo jen málo lidí. Na Zemi, kde už dávno padly všechny hranice. Ten pocit byl o to výraznější a osobnější, že Port Lowell byl ještě stále tak malý, že se všichni navzájem znali.

Zajisté tento nádherný stav nebude trvat věčně. Kolonie poroste a duch této průkopnické doby pozvolna vyprchá. Všechno začne být příliš velké a příliš dobře organizované, rozvoj planety bude jen další pracovní úkol. Zatím však to byl úžasný pocit, a člověk, který ho jen jednou v životě okusil, si mohl říct, že ho potkalo obrovské štěstí. Gibson věděl, že ho zažívají všichni kolem něj, on ho však spolu s nimi zakusit nemohl. Nepatřil sem: tuhle roli měl sice vzděky nejraději, ale náhle zjistil, že ji už hraje příliš dlouho. Pocítil touhu zapojit se do hry, nevěděl však, jestli už není příliš pozdě.

To byl ten okamžik, pokud se vůbec dal označit nějaký konkrétní časový bod, kdy Martin Gibson přesunul svou loajalitu ze Země na Mars. Nikdo se to však nikdy nedozvěděl. Lidé vedle něj, pokud si vůbec něčeho všimli, si byli vědomi pouze toho, že na několik sekund přestal zpívat a vzápětí se k nim s dvojnásobným elánem přidal znovu.

Smějící se, rozmlouvající a zpívající obecenstvo se ve dvojicích nebo v malých skupinkách pomalu vytrácelo do tmy. Gibson s

přáteli se rozloučili s ředitelem Hadfieldem a starostou Whittakerem a vydali se směrem k hotelu. Oba muži, kteří prakticky řídili Mars, se za nimi dívali, jak mizí v úzkých ulicích města. Potom se Hadfield otočil k dceři a tiše řekl: „Běž domů, drahoušku. Ještě se s panem Whittakerem trochu projdeme. Za půl hodiny jsem doma.“

Počkali, tu a tam někomu odpovídajíce na přání dobré noci, dokud se malé náměstíčko docela nevyprázdnilo. Whittaker, který se dovтіpil, co bude následovat, se neklidně pohnul.

„Připomeň mi, že mám Georgovi pogratulovat k dnešnímu představení,“ řekl Hadfield.

„Ano,“ odpověděl Whittaker. „Moc se mi líbila ta parodie na náš společný vrídek, Gibsona. Předpokládám, že hodláš pronést rekviem za jeho poslední dobrodružství.“

Ředitele tento přímý úvod poněkud zarazil. „Na to už je teď pozdě. A zatím se nezdá, že by došlo k nějaké škodě. Jenom přemýšlím, jak tomu v budoucnu předejít.“

„Nebyla to řidičova chyba. O projektu nic nevěděl, byla to prostě náhoda.“

„Myslíš, že Gibson něco tuší?“

„Abych řekl pravdu, nevim. Chytrý je na to dost.“

„Zrovna teď sem poslat reportéra! Bůh ví, že jsem dělal všechno, co se dalo, abych tomu zabránil!“

„Každou chvíli může zjistit, že se něco děje, s tím nic nenaděláme. Myslím, že existuje jen jediné řešení.“

„Jaké?“

„Prostě mu to budeme muset říct. Třeba ne všechno, ale aspoň něco.“

Několik metrů kráčeli mlčky. Potom Hadfield řekl: „To je dost radikální řešení. Museli bychom předpokládat, že se mu dá naprosto důvěřovat.“

„Za poslední týdny jsem ho měl dost na očích. V zásadě je na naší straně. Děláme tady věci, o kterých on celý život psal, i když se tomu ještě zdráhá uvěřit. Nejhorší ze všeho by bylo poslat ho zpátky na Zem s tím, že něco tuší, a přitom neví co.“

Následovala další dlouhá odmlka. Přišli k okraji města a dívali se do marťanské krajiny, matně ozařované městským osvětlením.

„Musím si to ještě rozmyslet,“ řekl Hadfield a obrátil se, aby se vrátil stejnou cestou zpátky. „Hodně samozřejmě záleží na tom, jak rychle se věci dají do pohybu.“

„Máš něco konkrétního?“

„Ne, čert aby je vzal. Vědátoři ti nikdy žádné konkrétní datum neřeknou.“

Kolem nich prošel nic nevnímající pár dvou mladých lidí. Whittaker se usmál. „To mi připomíná, že Irene se docela zalíbil ten mladík... jakže se jmenuje... Spencer.“

„Myslíš? Je to změna, vidět kolem sebe nové tváře. A létání vesmírem je mnohem romantičtější než to, co tady děláme my.“

„Všechny hezké holky milují mariňáky, he? Já jenom abys potom netvrdil, že jsem tě nevaroval!“

Gibson okamžitě poznal, že se Jimmymu něco přihodilo, a velmi rychle zjistil, co se děje. S jeho volbou nemohl než souhlasit - Irene byla, alespoň pokud si stačil všimnout, velmi milé děvče. Byla sice poněkud naivní, ale to nemusela být nutně nevýhoda. Mnohem důležitější bylo, že měla živou a veselou povahu, ačkoli ji Gibson už jednou nebo dvakrát zastihl ve stavu nostalgie, který byl na ní velmi přitažlivý. Navíc byla neobyčejně krásná. Gibson už sice dávno věděl, že krása není všechno, ale Jimmy se na to jistě mohl dívat jinak.

Gibson si umínil, že o tom nebude mluvit a že počká, až Jimmy začne sám. Když mu však Jimmy oznámil své rozhodnutí najít si v Port Lowellu nějakou přechodnou práci, měl Gibson co dělat, aby se ovládl.

Na Jimmyho rozhodnutí nebylo nic podezřelého. Příslušníci raketových posádek, kteří neměli do odletu co na práci, se obvykle začali brzy nudit, a najít si krátkodobé zaměstnání proto byla běžná praxe. Práce, kterou si vybírali, vždycky nějak souvisela s jejich profesionálním zaměřením - Mackay vedl například večerní kurzy matematiky, zatímco chudák doktor Scott si ani na chvíli neodpočinul a musel hned po příjezdu do Port Lowellu začít pracovat v nemocnici.

Ovšem Jimmy, jak se zdálo, toužil po opravdové změně. V účetním oddělení se potýkali s nedostatkem personálu a jeho napadlo, že jeho znalosti matematiky by jim mohly přijít vhod. Když s tímto ohromně přesvědčivým argumentem vyrukoval, Gibson mu naslouchal s nefalšovaným potěšením.

„Milý Jimmy,“ pravil, když Jimmy skončil. „Proč mi to vlastně všechno říkáš? Když to budeš chtít udělat, tak tě stejně nic nezadrží.“

„Já vím,“ řekl Jimmy, „ale vy se často vídáte se starostou Whittakerem, a kdybyste s ním prohodil slůvko, mohlo by se to celé usnadnit.“

„Jestli chceš, promluvíím rovnou s ředitelem.“

„To ne. Nechci, aby...,“ začal Jimmy a hned se pokusil svůj omyl napravit. „Není třeba ho obtěžovat kvůli takovým maličkostem.“

„Hele, Jimmy, proč mi neřekneš pravdu?“ prohlásil rozhodně Gibson. „Je to tvůj nápad, nebo ti to poradila Irene?“

Stálo za to letět až na Mars, aby spatřil výraz v Jimmyho tváři. Vypadal jako ryba, která příliš pozdě poznala, že je na suchu. „No...,“ vysoukal ze sebe nakonec. „Nevěděl jsem, že to víte. Ale nikomu to neřeknete, že?“

Gibson se už chystal poznamenat, že to ani nebude třeba, ale v Jimmyho očích postřehl něco, co ho přinutilo vzdát se jakýchkoli pokusů o humor. Kruh se uzavřel a on se ocitl o dvacet let zpátky. Věděl přesně, co teď Jimmy cítí, a věděl také, že nic, co mu budoucnost přinese, nebude možno srovnat s city, jaké právě teď objevuje, tak novými a tak svěžími jako při úsvitu věků. Možná se později znovu zamiluje, ale vzpomínka na Irene se bude dotvářet a dobarvovat po celý jeho život — stejně jako samotná Irene musela být zosobněním ideálu, který si s sebou přinesl na tento svět.

„Udělám, co budu moci,“ řekl tiše a se vši vážností. Historie se možná opakuje, ale nikdy ne do detailu, a jedna generace si může vzít ponaučení z chyb té předešlé. Některé věci se nedají naplánovat ani předvídat, ale on udělá všechno, co bude v jeho silách, aby jim pomohl; možná to tentokrát dopadne jinak.

JEDENÁCTÁ KAPITOLA

Jantarově žluté světlo se rozsvítilo. Gibson se naposledy napil vody, pročistil si hrdlo a ujistil se, že má papíry správně seřazené. Vysílal už mnohokrát, ale vždy měl zpočátku sevřené hrdlo. Programová ředitelka na něj z režijní místnosti zdvihla palec; jantarová na jednu přešla do červené.

„Haló, Země. Tady je Martin Gibson z Port Lowella na Marsu. Dnes je pro nás velký den. Ráno byla nafouknuta další kopule, čímž se rozloha města zvětšila téměř o polovinu. Nevím, zdali vám dokážu zprostředkovat nějakou představu o tom, jaký triumf to znamená, jaký pocit vítězství nám to dává v našem boji s Marsem. Nicméně se o to pokusím.

Jak všichni víte, atmosféra na Marsu je nedýchatelná, je příliš řídká a neobsahuje prakticky žádný kyslík. Port Lowell, naše největší město, se rozkládá pod šesti kopulemi z průhledného plastu, které uvnitř udržují správný tlak vzduchu — můžeme tedy pohodlně dýchat, i když vzduch není zdaleka tak hustý jako váš.

Sedmá kopule se stavěla rok a je dvakrát tak velká než největší z těch starých. Popíšu vám, jak vypadala včera, když jsem byl uvnitř, předtím, než ji začali nafukovat.

Představte si kruhový prostor o průměru půl kilometru, ohraničený silnou stěnou ze skleněných cihel, dvakrát vyšší než člověk. Touto stěnou vedou průchody do ostatních kopulí a východy do zářivě zelené marťanské krajiny kolem. Průchody tvoří jednoduché kovové trubky s velkými dveřmi, které se automaticky uzavřou, pokud z některé kupole uniká vzduch. Na Marsu není ve zvyku sázet všechno na jednu kartu!

Když jsem do kopule číslo sedm včera vstoupil, byl celý tento kruhový prostor pokryt průhlednou fólií, uchycenou do venkovní stěny. Fólie zplihle ležela na zemi v obrovských záhybech, kterými jsme se museli prodírat. Pokud si dokážete představit, jak to asi vy-

padá ve vypuštěném balonu, přesně pochopíte, jak mi bylo. Plášť kopule tvoří velmi odolný, skoro dokonale průhledný a poměrně pružný plast, něco jako tlustý celofán.

Samozřejmě jsem musel mít dýchací masku, protože jsme sice byli odděleni od okolního prostoru, ale v kopuli ještě nebyl prakticky žádný vzduch. Technici ho pumpovali dovnitř, jak nejrychleji to bylo možné, a bylo vidět, jak se velké plastické záhyby s rostoucím tlakem pomalu roztahují.

To se dělo celou noc. Hned ráno jsem se do nové kopule vydal znovu. Tam jsem zjistil, že fólie už je nafouknuta do velké bubliny uprostřed, ale její okraje že stále ještě leží na zemi. Tato obrovská bublina se chovala jako nějaká živoucí bytost, která se snaží otočit, a přitom celý čas roste.

Asi v polovině dopoledne se plášť na všech místech oddělil od země a kopule začala získávat konečnou podobu. Pumpování dočasně ustalo, aby se mohlo vyzkoušet, zda nedochází k únikům. Potom vše pokračovalo až do poledne. V tu dobu už pomáhalo i slunce, pod jehož paprsky se vzduch zahříval a roztahoval.

První fáze nafukování skončila před třemi hodinami. Sundali jsme si masky a vydali radostný výkřik. Vzduch ještě neměl potřebnou hustotu, ale dal se už dýchat a technici mohli pracovat bez masek. Několik následujících dní stráví kontrolou hodnot napětí na obrovském plášti a hledáním netěsností. Nějaké se určitě najdou, ale pokud vzduchové ztráty nepřekročí jistou hranici, nic se neděje.

Takže teď máme pocit, že jsme zase o něco posunuli naše hranice na Marsu. Zanedlouho začnou pod kopulí číslo sedm vyrůstat nové stavby, také se dělají plány na malý park, a dokonce na jezírko, které bude jediné na celém Marsu, protože voda ve volné formě se na Marsu už věky nevyskytuje.

Tohle je samozřejmě jen začátek a jednoho dne nám to bude připadat jako velmi drobný úspěch. Znamená to však velký pokrok v našem boji, dobytí dalšího kousku nepřátelského území. Navíc to znamená životní prostor pro dalších tisíc lidí. Na slyšenou, Země. Dobrou noc.“

Červené světýlko pohaslo. Gibson zůstal chvilku sedět s pohledem upřeným do mikrofónu. Uvažoval o tom, že přibližně v tuto chvíli k Zemi dorazila jeho první slova, přestože putovala rychlostí

světla. Potom posbíral své papíry a prošel čalouněnými dveřmi do režijní místnosti.

Programová ředitelka mu podávala telefon. „To je pro vás, pane Gibsone,“ oznámila mu. „Někdo si pospíší!“

„To tedy ano,“ zašklebil se na ni Gibson. „Haló, tady Gibson.“

„Tady Hadfield. Blahopřeji vám. Právě jsem vás poslouchal, vysílalo se to i v naší místní stanici.“

„Jsem rád, že se vám to líbilo.“

Hadfield se spokojeně zasmál. „Asi jste si domyslel, že jsem četl většinu vašich předchozích textů. Bylo celkem zajímavé sledovat změnu vašeho postoje.“

„Jakou změnu?“

„Když jste začínal, byli jsme oni. Teď jsme my. Asi jsem to příliš obratně nevyjádřil, ale myslím, že chápete, co mám na mysli.“

Aniž by Gibsonovi poskytl čas na odpověď, pokračoval dál. „Vlastně ale volám kvůli něčemu jinému. Konečně se mi podařilo zařadit vám ten výlet do Skie. Posíláme tam ve středu osobní letadlo se třemi místy na palubě. Whittaker vám sdělí podrobnosti. Na shledanou.“

Ve sluchátku klaplo a telefon ohluchl. Gibson zamyšleně zavěsil. To, co ředitel řekl, byla naprostá pravda. Byl tu už skoro měsíc a za tu dobu se jeho názor na Mars docela změnil. Jeho počáteční školácké zanícení netrvalo déle než několik dní, následné rozčarování pak o něco málo déle. Nyní už věděl dost na to, aby na kolonii pohlížel s tlumeným nadšením, které se nezakládalo jen na logice. Báł se ho rozebírat, měl strach, aby nezmizelo docela. Část toho nadšení pramenila z jeho narůstajícího respektu vůči lidem kolem něj — z jeho obdivu k jejich schopnostem a k jejich připravenosti brát na sebe dobře vypočítané riziko, díky čemuž nejenže na tomto neskonale nehostinném světě dokázali přežít, ale dokonce položit základy první mimozemské kultury. Více než kdy předtím toužil se s jejich prací, ať už směřovala kamkoli, ztotožnit.

Mezitím se dočkal první příležitosti vidět Mars v globálním měřítku. Ve středu poletí do Port Schiaparelli, druhého města na planetě, které leželo deset tisíc kilometrů východně od Trivium Charon tis. Cesta byla naplánovaná už čtrnáct dní, ale pokaždé se objevilo něco, co ji posunulo. Bude muset říct Jimmymu a Hiltonovi — los

přál jim — aby se nachystali. Ale Jimmy se možná na cestu nebude teď tak těšit, jako by se těšil dřív. Bezpochyby už s úzkostí počítá dny, které mu na Marsu zbývaly, a všechno, co by ho mohlo oddělit od Irene, mu bude proti mysli. Jestli ale tuto příležitost odmítne, od Gibsona se pochopení nedočká.

„Hezká mašinka, co?“ řekl pyšně pilot. „Takových je na Marsu jen šest. Vyprojektovat pro tuhle řídkou atmosféru proudové letadlo není žádná legrace, i když je tady tak nízká gravitace.“

Gibson toho o aerodynamice nevěděl dost na to, aby dokázal ocenit specifické přednosti letounu, ale i na první pohled mu bylo jasné, že plocha křídel je neobvykle velká. Čtyři tryskové pohonné jednotky se ukrývaly těsně u trupu, jejich umístění prozrazovaly čtyři nepatrné výdutě. Kdyby Gibson takový stroj viděl na některém pozemském letišti, ani by si ho nevšiml, ačkoli robustní podvozek by ho možná překvapil. Tento stroj byl postaven tak, aby létal rychle a daleko — a aby dokázal přistát na jakémkoli alespoň přibližně rovném povrchu.

Gibson se vyšplhal dovnitř za Jimmym a Hiltonem a co nejpohodlněji se usadil v poněkud omezeném prostoru. Většinu kabiny zabírala bezpečně upoutaná velká přepravní pouzdra. Pilná zásilka pro Skiu, napadlo Gibsona. Pro pasažéry mnoho místa nezbývalo.

Motory rychle nabraly otáčky a jejich kvílení se ustálilo na samé hranici slyšitelnosti. Následovala krátká pauza, během které pilot zkontroloval přístroje, a potom se trysky otevřely naplno a rozjezdová dráha pod nimi se dala do pohybu. O pár sekund později ucítili náhlý, uklidňující příval energie, když se zažehly startovací rakety a bez námahy je zvedly do vzduchu. Letadlo pomalu vystoupalo směrem k jihu a velkým obloukem se nad městem stočilo doprava.

Letoun nabral východní kurz a velký ostrov Aurorae Sinus zapadl za obzor planety. Před nimi ležely tisíce kilometrů pouště, přerušované jen několika oázami.

Pilot přepnul na automatické řízení a přišel si popovídat se svými pasažéry. „Asi za čtyři hodiny budeme v Charontis,“ oznámil jim. „Obávám se, že cestou toho není moc k vidění, až na pár barevných efektů, až se dostaneme nad Euphrates. Potom už jen více či méně jednolitá poušť až do Syrtis Major.“

Gibson provedl v duchu několik rychlých aritmetických úkonů. „Letíme na východ a vystartovali jsme trochu pozdě..., než tam dorazíme, bude tma.“

„S tím si nelamte hlavu, až se přiblížíme na několik stovek kilometrů, zachytíme signál z Charontis. Mars je tak malý, že se vám málokdy podaří podniknout nějakou dálkovou cestu jen za světla.“

„Jak dlouho už jste na Marsu?“ zeptal se Gibson, který mezitím přestal fotit.

„Pět let.“

„Stále jako pilot?“

„Většinou.“

„Nechtěl byste raději létat v kosmických lodích?“

„Ani ne. Není v tom žádné vzrušení, jenom měsíce letu v prázdnotě.“ Zašklebil se na Hiltona, který se jen přívětivě usmál, aniž by se mu snažil odpovídat.

„Co přesně myslíte tím vzrušením,“ zajímal se Gibson.

„No, máte se pořád na co dívat, nejste příliš dlouho z domu a vždycky existuje nějaká šance, že najdete něco nového. Nejméně pětkrát jsem už letěl přes póly — většinou v létě, ale loni v zimě jsem letěl přes Maře Boreum. Sto padesát stupňů pod nulou! To je na Marsu rekord.“

„To nic není,“ vložil se do toho Hilton. „Na Titanu dosahuje v noci teplota minus dvě stě.“

Bylo to poprvé, co ho Gibson slyšel zmínit se o jeho expedici k Saturnu. „Mimochodem, Frede,“ zeptal se, „je pravda, co se říká?“

„A co se říká?“

„Však víš. Že máš znovu letět na Saturn.“

Hilton pokrčil rameny. „Ještě se to nerozhodlo. Je s tím spojena spousta potíží, ale já myslím, že to vyjde. Byla by to škoda, nevyužít takové příležitosti. Jestli totiž příští rok odstartujeme, můžeme letět kolem Jupiteru a poprvé se na něj pořádně kouknout. Mac pro nás vypočítal moc zajímavou trajektorii. Proletěli bychom dost blízko kolem Jupiteru, mezi všemi jeho měsíci, a nechali bychom se jeho gravitačním polem vystřelit přímo k Saturnu. Vyžadovalo by to velmi přesnou navigaci, museli bychom trajektorii velice přesně dodržet, ale proveditelné to je.“

„A na čem to vážně?“

„Na penězích, jako obvykle. Ta cesta by trvala dva a půl roku a stála by asi padesát milionů. Mars si to dovolit nemůže — znamenalo by to zdvojnásobit jeho obvyklý deficit! Ted' se snažíme přimět Zemi, aby to zaplatila.“

„K tomu by nakonec došlo tak či tak,“ řekl Gibson. „Ale až se vrátíme, řekneš mi všechna fakta, a já napíšu kousavé expoé o lakotě pozemských politiků. Síla tisku se nesmí podceňovat.“

Hovořilo se o všem možném, až si Gibson náhle uvědomil, že přichází o úžasnou příležitost dívat se na Mars. A tak slíbil pilotovi, že se nebude ničeho dotýkat, a dostal povolení posadit se do pilotního křesla. Přešel tedy dopředu a usadil se pohodlně za řízení.

Pět kilometrů pod ním ubíhala k západu barevná poušť. Podle pozemských měřítek letěli ve velmi malé výšce, ale jinak to ani nešlo — kvůli řídkému mart'anskému vzduchu bylo nutno držet se tak blízko terénu, jak jen to bezpečnost letu dovoľovala. Gibson nikdy předtím nezakusil pocit tak absolutní rychlosti. Letěl už sice v mnohem rychlejších letadlech, ale vždycky to bylo ve výškách, odkud nebyla země vidět. Blízkost horizontu ten dojem ještě zvyšovala, protože objekt, který se v jednu chvíli objevil nad obzorem, už za několik minut ubíhal pod nimi.

I když to byla jen formalita, přišel pilot čas od času zkontrolovat kurz, snad proto, že neměl až do chvíle těsně před přistáním co dělat. V polovině cesty si všichni dali kávu a nějaké občerstvení, a Gibson vstal, aby se znovu připojil ke svým spolucestujícím. Hilton s pilotem právě vášnivě debatovali o Venuši, což bylo pro mart'anské kolonisty velmi citlivé téma. Považovali totiž průzkum této zvláštní planety za naprostou ztrátu času a peněz.

Slunce už bylo velmi nízko, a dokonce i zakrnělé mart'anské pahorky vrhaly na poušť dlouhé stíny. Teplota tam dole ted' dosahovala bodu mrazu a rychle klesala. Houževnaté rostliny, které v této pustině přežívaly, už pevně semkly listy, aby si uchovaly teplo a energii, potřebné k boji s nemilosrdnou nocí.

Gibson zívá a protáhl se. Rychle ubíhající krajina na něj měla téměř hypnotický účinek a on jen s námahou odolával spánku. Hodinu a půl, která chyběla do konce cesty, se rozhodl prospat.

Nevěděl, co ho probudilo, ale chvíli ani nemohl uvěřit, že už nespí. Jenom tak seděl a strnule hleděl před sebe, ochromen úžasem. Už se nedíval na rovnou, monotónní krajinu, přecházející na vzdále-

ném horizontu v sytě modré nebe. Poušť i horizont byly pryč a na jejich místě se tyčil řetěz hor, sahající od severu k jihu, až kam oko dohlédlo. Na jejich vrcholcích se odrážely poslední paprsky zapadajícího slunce, odkazující jim svou zanikající slávu; předhoří už stačila pohltit noc ženoucí se k západu.

Byl to tak nádherný pohled, že se zdál být naprosto nereálný, a nevyvolával tedy ani pocit nebezpečí. Potom však Gibson procítl z transu a v jediném děsivém okamžiku si uvědomil, že letadlo letí příliš nízko, než aby se těm himalájským štítům dokázalo vyhnout.

Jeho pocit naprosté paniky trval jen chvíli, ale vzápětí ho nahradil pocit hlubokého děsu. Gibson si totiž vzpomněl na něco, co mu ochromení v první chvíli vymazalo z paměti — na prostý fakt, který si měl uvědomit na samém začátku.

Na Marsu žádné hory nejsou.

Hadfield právě diktoval naléhavé písemné sdělení, adresované Meziplanetární rozvojové radě, když k němu ta zpráva dorazila. Port Schiaparelli počkal předepsaných patnáct minut po předpokládaném času příletu letadla a hlavní věž v Port Lowellu počkala ještě dalších deset minut, než vyslala „pohřešovací“ signál. Jeden z drahocenných letounů malinké martʼanské flotily už byl v pohotovosti, aby se za rozbřesku pustil do pátrání podél trasy letu. Pro velkou letovou rychlost a malou výšku, ve které letoun operoval, bylo takovéto pátrání velmi obtížné, ale až bude moci Phobos vysunout své teleskopy, vyhlídky na úspěch se zvětší.

Na Zem dorazila zpráva o hodinu později, v době, kdy tisk ani rozhlas neměly pro veřejnost nic zajímavějšího. Výsledná publicita by Gibsona byla jistě potěšila — lidé na celém světě začali s morbidním zájmem číst jeho poslední články. Ruth Goldsteinová se to dověděla, až když dorazil vydavatel, se kterým měla jednání, a začal jí mávat před očima večerníkem. Okamžitě prodala práva na třetí vydání Gibsonovy poslední série o polovinu draže, než její oběť původně zamýšlela zaplatit, načež se odebrala do svého soukromého pokoje a celou minutu tam probrečela. Obě tyto události by Gibsona byly nesmírně potěšily.

V desítkách novinových redakcí bez meškání začali připravovat do sazby výtisky sestavené z rozříděných materiálů z odkladiště.

Londýnský vydavatel, který Gibsonovi zaplatil poměrně vysokou zálohu, se začal cítit velmi nešťastně.

Gibsonův výkřik ještě ani nedozněl, když se pilot vrhl k řízení. V zoufalém pokusu zatočit na sever se stroj naklonil skoro do vertikální polohy a Gibson byl vržen k podlaze. Když se mu podařilo vstát, uviděl, jak se na ně ze vzdálenosti několika kilometrů valí nezřetelná oranžová stěna. I v tak děsivé chvíli však postřehl, že na rychle se přibližující hradbě je něco velmi zvláštního. Najednou se mu konečně rozbřesklo. Nebyl to horský hřeben, ale něco stejně hrozivého. Řítili se do větrem naváté písečné hradby, sahající skoro až k samotnému okraji stratosféry.

Sekundu nato je dostihl uragán. Letadlem něco zuřivě zakymácelo ze strany na stranu a stěnami kabiny k nim proniklo vztekklé, kvílivé burácení, nejúděsnější zvuk, jaký Gibson ve svém životě slyšel. Okamžitě se na ně snesla noc a oni se stali letící hračkou ve spárech naříkající temnoty.

Za pět minut, které se zdály věčností, bylo po všem. Zachránila je jejich rychlost, neboť letadlo proniklo okem hurikánu jako projektil. Vnořili se zpátky do temně rubínového soumraku, trup přestal úpět pod údery tisíců perlíků a malou kabinu naplnilo ticho.

Gibson ještě stačil pozorovacím otvorem na zádi zahlédnout, jak se bouře vzdaluje na západ a nechává za sebou brázdu rozervané pouště. Potom se s úlevou dopotácel do sedadla a zhluboka, ulehčeně vydechl. Napadlo ho, zda je to neodneslo příliš daleko od trasy jejich letu, ale potom si uvědomil, že vzhledem k vybavení letadla navigačními prostředky na tom pramálo záleží.

Teprve když se jeho uši vzpamatovaly z ohlušujícího účinku bouře, následoval druhý šok. Motory stály.

V malé kabině zavládlo ticho a napětí. Potom pilot zavolal přes rameno: „Nasaďte si masky! Trup se může při přistání poškodit.“ Gibson vytáhl zpod sedadla dýchací přístroj a nasadil si ho na hlavu. Když s tím byl hotov, země už se zdála být velmi blízko, ačkoli v pohasínajícím soumraku bylo těžké odhadnout vzdálenost.

Kolem nich se mihl nízký pahorek a zmizel ve tmě. Letadlo se nebezpečně naklonilo, aby se vyhnulo dalšímu, načež sebou křečovitě škublo — dotklo se země a odskočilo. Za okamžik došlo k dalšímu

kontaktu s terénem a Gibson strnul v očekávání nevyhnutelného nárazu.

Trvalo celou věčnost, než se odvážil uvolnit se, neschopný uvěřit tomu, že přistání přežili ve zdraví. Hilton se pohnul na sedadle, sundal si masku a zavolal na pilota: „Skvělé přistání, kapitáne. Teď mi jen prozradte, jak daleko musíme pěšky?“

Chvilí nepřicházela žádná odpověď. Potom se ozval pilotův poněkud příškrčený hlas: „Může mi někdo zapálit cigaretu? Třesou se mi ruce.“

„Tady,“ řekl Hilton a přešel dopředu. „Co kdybychom zapnuli osvětlení?“

Hřejivé, uklidňující světlo zaplašilo mart'anskou noc, panující všude kolem, a notně jim zvedlo náladu. Všichni začali být nesmyslně veselí a smáli se i docela slaboduchým žertíkům. Byla to pochopitelná reakce — byli tak rádi, že jsou naživu, že tisíc kilometrů, které je dělily od nejbližší základny, pro ně v podstatě nic neznamenalo.

„To ale byla pořádná bouřka,“ prohlásil Gibson. „Tohle se děje na Marsu často? A proč nás nikdo nevaroval?“

Pilot, který se mezitím stačil vzpamatovat z počátečního šoku, nad něčím usilovně přemýšlel. Zřejmě se mu v mysli rýsovala neodbytná vidina vyšetřovací komise. I se zapnutým autopilotem měl chodit dopředu častěji... „Ještě nikdy jsem nic takového neviděl,“ odpověděl, „i když jsem mezi Lowellem a Skiou letěl už nejméně padesátkrát. Problém je v tom, že stále téměř nic nevíme o mart'anské meteorologii. Na planetě je jen půl tuctu meteorologických stanic, a to je příliš málo na vytvoření přesnějšího obrazu.“

„A co Phobos? Nemohli vidět, co se děje, a varovat nás?“

Pilot popadl kalendář a divoce zalistoval mezi stránkami. „Phobos ještě nevyšel,“ řekl po chvíli. „Řekl bych, že ta bouře vypukla zcela náhle a už je zase pryč. Ani nemyslím, že by se dostala někam do blízkosti Charontis, takže ani oni nás nemohli varovat. Byla to prostě jedna z těch nehod, za které nikdo nemůže.“

Tato filozofická úvaha pilotovi viditelně pozvedla náladu, ale Gibson ji jaksi nedokázal ocenit. „A my tu teď trčíme uprostřed pustiny,“ zavrčel. „Jak dlouho potrvá, než nás najdou? Nebo je nějaká naděje, že by se to dalo spravit?“

„Ani náhodou, trysky jsou v tahu. Nezapomeňte, že jsou konstruované na vzduch, a ne na písek!“

„A nemůžeme zavolat do Skie?“

„Dokud jsme na zemi, tak ne. Ale až za... asi tak hodinu vyjde Phobos, můžeme zavolat observatoř, a ta nás přepojí dál. Tímhle způsobem tady praktikujeme všechna dálková spojení. Zdejší ionosféra je příliš slabá, než aby odrážela signál kolem celé planety, tak jak to děláte na Zemi. V každém případě se ale půjdu podívat, jestli je vysílačka v pořádku.“

Odešel do pilotní kabiny a začal si hrát s palubní vysílačkou, zatímco Hilton kontroloval topení a tlak vzduchu v kabině. Zbývajícím dvěma pasažérům nezbývalo než na sebe zadumaně koukat.

„To je teda věc!“ vybuchl Gibson napůl zlostně a napůl pobaveně. „Člověk se v pořádku dostane ze Země na Mars, uletí víc než padesát milionů kilometrů, a potom nastoupí do mizerného letadla a stane se tohle! Příště se budu držet raket.“

Jimmy se zazubil. „Aspoň budeme mít o čem vykládat ostatním, až se vrátíme. Třeba se konečně dostaneme k nějakému pořádnému průzkumu.“ Vykoukl oknem ven a oběma rukama si zaclonil oči před světlem v kabině, aby se mohl rozhlédnout po temnělé krajině.

„Vypadá to, že kolem nás jsou kopce, měli jsme štěstí, že jsme se dostali dolů v jednom kuse. Panebože, tady na téhle straně je skála — jen pár metrů a narazili bychom přímo do ní!“

„Máte tušení, kde jsme?“ zavolal Gibson na pilota. Byla to neaktvní poznámka a pilotovu odpověď doprovodil jeho kamenný pohled. „Asi sto dvacet stupňů východně a dvacet severně. Bouře nás nemohla zahnat daleko.“

„Takže jsme někde v Aetherii,“ řekl Gibson a sklonil se nad mapami. „Ano, tady je vyznačená nějaká kopcovitá oblast. Moc informací o ní tady ale není.“

„Protože tohle je poprvé, co tady někdo přistál. Tato část Marsu je skoro neprozkoumaná; byla sice důkladně zmapována ze vzduchu, ale to je všechno.“

Gibson pobaveně sledoval, jak se Jimmy nad tou zprávou rozzářil. Byl to bezesporu vzrušující pocit, být v místech, kam předtím nevročila lidská noha.

„Nerad bych vám kazil radost,“ poznamenal Hilton, ale jeho hlas naznačoval, že přesně to se chystá udělat. „Vůbec si ale nejsem jistý, jestli se dovoláte na Phobos, až vyjde.“

„Proč by ne?“ vyštěkl pilot. „Stanice je v pořádku, právě jsem ji zkontroloval.“

„Jistě, ale všimli jste si, kde jsme? Vždyť Phobos ani neuvidíme. Ta skála je přímo na jih od nás a dokonale nám blokuje výhled. To znamená, že naše mikrovlnné signály nikdo nezachytí. A co horšího, nebudou nás ani moci lokalizovat pomocí teleskopů.“

V kabině zavládlo zaražené ticho.

„A co teď?“ zeptal se Gibson. V duchu spatřil děsivou vidinu toho, jak se všichni plahočí tisíc kilometrů přes poušť do Charontis, okamžitě však tu představu zapudil. V žádném případě by s sebou nemohli vzít potřebné množství kyslíku, a už vůbec ne potravin a nezbytného vybavení. Navíc žádný člověk nemohl strávit noc na povrchu Marsu bez přístřeší, dokonce ani tady, blízko rovníku.

„Budeme o sobě muset dát vědět nějak jinak,“ řekl nevzrušeně Hilton. „Ráno vylezeme na ty kopečky a rozhlédneme se. Do té doby nemá cenu lámat si hlavu.“ Zívl a protáhl se, čímž zaplnil kabinu od stropu až k podlaze. „Žádné neodkladné starosti nemáme, vzduch máme na několik dní a energii v bateriích, která nás udrží v teple, skoro na celou věčnost. Jestli tady budeme déle než týden, tak nám možná trochu vyhládne, ale to mi připadá dost nepravděpodobné.“

Aniž by o tom museli mluvit, převzal Hilton velení. Třeba si toho nebyl ani sám vědom, ale teď z něj byl jejich vůdce. Pilot se svojí velitelské funkce zřekl bez sebemenšího zaváhání.

„Řekl jste, že Phobos vyjde za hodinu?“ zeptal se ho Hilton.

„Ano.“

„A jak přechází? Nikdy si nezapamatuju, jak se ten váš bláznivý malý měsíc vlastně chová.“

„Vychází na západě a asi po čtyřech hodinách zapadá na východě.“

„Takže kolem půlnoci by měl být na jihu?“

„Ano. Ach bože..., to znamená, že ho stejně neuvidíme. Bude nejméně hodinu v zatmění!“

Gibson si znechuceně odfrkl. „Co je tohle za měsíc! Když ho člověk nejvíc potřebuje, tak se ten mizera ani neukáže!“

„Na tom přece nezáleží,“ řekl klidně Hilton. „Stačí, že budeme vědět, že tam je. Nic se nestane, když se v tu chvíli pokusíme vysílat. Nic víc dnes v noci dělat nemůžeme. Má někdo s sebou karty? Ne-

má? Tak co kdybys nás Martine pobavil něčím ze své literární dílny?“

Gibson bez zaváhání zdvihl hozenou rukavici. „To bych si nikdy nedovolil,“ odvětil. „Jediný, kdo nám může něco zajímavého povědět, jsi ty.“

Hilton na okamžik ztuhl a Gibsona napadlo, jestli ho neurazil. Věděl, že Hilton málokdy hovoří o své expedici k Saturnu, ale tohle byla příliš lákavá příležitost, než aby ji propásl. Už by se mu nemusela nikdy naskytnout, a navíc vyprávění o tak úžasném činu by jim mohlo zvednout morálku. Totéž si možná uvědomil i Hilton, protože se uvolnil a usmál se.

„Teď jsi mě krásně přitlačil ke zdi, jen co je pravda. Dobře..., ale pod jednou podmínkou.“

„Jakou?“

„Žádné citace!“

„Jako kdybys to někdy dělal!“

„A kdyby tě to napadlo sepsat, dáš mi nejdřív přečíst rukopis.“

„Samozřejmě.“

To bylo víc, než se Gibson odvážil doufat. Zatím sice neměl v úmyslu o Hiltonových dobrodružstvích něco psát, ale bylo příjemné vědět, že kdyby chtěl, tak může. Ani ho v tu chvíli nenapadlo, že by už k tomu nemusel mít nikdy příležitost.

Za stěnami letadla se ujala vlády nelítostná mart'anská noc, plná chladných, nemihotavých hvězd. Bledý svit Deimosu matně osvětloval okolní krajinu studeným, fosforeskujícím světlem. Na západě vycházel v celé své kráse Jupiter, nejjasnější objekt na obloze. Myšlenky čtyř mužů v havarovaném letadle se však toulaly ještě o šest milionů kilometrů dále od Slunce.

Mnozí lidé stále ještě nemohli pochopit, že člověk zavítal na Saturn, a nikoli na Jupiter, který byl mnohem více po ruce. U vesmírných letů však vzdálenost nehraje vždycky hlavní roli a Saturnu bylo dosaženo díky obrovské náhodě, která lidem ještě teď připadala neuvěřitelná. Kolem Saturnu obíhá Titan, největší měsíc ve Sluneční soustavě, asi dvakrát větší než pozemský Měsíc. Teprve v roce 1944 se zjistilo, že Titan má atmosféru, ne sice dýchatelnou, ale přesto nesmírně drahocennou. Byla to totiž atmosféra z metanu, což je jedna z ideálních pohonných hmot pro atomové rakety.

Tak vznikla situace, která byla v dějinách kosmonautiky zcela ojedinělá. Vůbec poprvé bylo možno vyslat na neznámou planetu expedici s vědomím, že si tam bude moci doplnit palivo.

Arcturus vzlétl do vesmíru z oběžné dráhy kolem Marsu. Když za devět měsíců doletěl do systému Saturnu, měl právě tolik paliva, aby mohl bezpečně přistát na Titanu. Potom se rozběhla dmychadla a z nesčetných bilionů tun metanu, které byly k dispozici, naplnila obrovské nádrže kosmické lodi. Arcturus mohl na Titanu doplnit palivo kdykoli, takže navštívil všech patnáct známých měsíců Saturnu, a dokonce obletěl i systém prstenců.

Za několik měsíců se lidstvo dozvědělo o Saturnu víc než za všechna předešlá staletí optického zkoumání, nebylo to však zadarmo. Dva členové posádky zemřeli na nemoc z ozáření po nouzové opravě jednoho z atomových motorů. Pochovali je na Dione, čtvrtém měsíci Saturnu. Velitele expedice, kapitána Enverse, zabila lavina zmrzlého vzduchu na Titanu a jeho tělo se nikdy nenašlo. Hilton převzal velení a s pouhými dvěma zbývajícími muži dovedl o rok později Arcturus bezpečně zpátky na Mars.

To byla holá fakta, která Gibson dobře znal. Ještě stále si dokázal vybavit, jak tehdy poslouchal v rádiu zprávy přicházející postupně z vesmíru, přenášené od jedné planety ke druhé. Ovšem slyšet o celé události vyprávět samotného Hiltona jeho tichým, podivně neosobním hlasem, jako kdyby ani nebyl účastníkem výpravy, ale pouhým divákem, to bylo něco docela jiného.

Hilton hovořil o Titanu a o jeho malých bratrech, měsíčkách, kroužících kolem Saturnu, které dělaly z planety jakýsi zmenšený model Sluneční soustavy. Popisoval, jak nakonec přistáli na Mimasu, nejvnitřnějším z nich, který od Saturnu dělí jen poloviční vzdálenost, než jaká dělí Měsíc od Země.

„Přistáli jsme do širokého údolí mezi vrchy, kde jsme věděli, že bude pevná půda. Nehodlali jsme udělat stejnou chybu jako na Rhei! Bylo to dobré přistání a my jsme se hned nasoukali do skafandrů, abychom se podívali ven. Je to legrační, jak je člověk vždycky nedočkavý, bez ohledu na to, kolikrát už stál na neznámé planetě.

Přitažlivost na Mimasu samozřejmě není nijak velká, pouze asi setina pozemské, ale stačilo to, abychom ne-odskočili někam do vesmíru. Tak to mám rád; člověk ví, že když si počká, nakonec dopadne zpátky.

Když jsme přistáli, svítalo. Den na Mimasu je o něco kratší než na Zemi. Jeho oběh kolem Saturnu trvá dvaadvacet hodin, a protože je k planetě přivracený stále stejnou stranou, jsou jeho dny i měsíce stejně dlouhé - stejně jako na Měsíci. Přistáli jsme na severní polokouli, nedaleko od rovníku. Velká část Saturnu už byla nad horizontem. Byl to fantastický pohled — obrovský pŕlměsí, čníci do oblohy jako nějaká nemožně nakloněná, kilometry vysoká hora.

Všichni jste určité viděli filmy, které jsme tam natočili, zejména ten barevný, který zrychleně ukazuje úplný cyklus fází Saturnu, ale nemyslím si, že si podle něj můžete udělat náležitou představu o tom, jaké to bylo - žít s tou gigantickou věcí, neustále zavěšenou nad vaší hlavou. Je tak obrovský, že se nedá obsáhnout jedním pohledem. Když se postavíte čelem k němu a roztáhnete ruce, tak se špičkami prstů dotknete protilehlých konců jeho prstence. Prstence nebyly moc vidět, ale člověk s jistotou věděl, že tam jsou - podle širokého, potměného pásu stínu, který na planetu vrhaly.

Nikdy nás ten pohled neomrzal. Saturn se totiž otáčí tak rychle, že se neustále mění. Mrakové formace, tedy pokud to byly mrakové formace, se během několika hodin přeháněly z jednoho konce planety na druhý a přitom se neustále měnily. A ty úžasné barvy, hlavně zelená, hnědá a žlutá. Tu a tam docházelo k obrovským, pozvolným erupcím, po kterých vždycky z hlubin planety vystoupilo něco tak velkého jako celá Země a pomalu se to roztáhlo do skvrny sahající přes polovinu planety.

Člověk od toho nedokázal odtrhnout oči. Dokonce i když bylo novoluní a planeta byla dočista neviditelná, poznali jste, že tam je - podle obrovské mezery mezi hvězdami. Vzpomínám si na jednu zvláštní věc, o které jsem nikdy nepodal hlášení, protože jsem to nikdy nevěděl jistě. Jednou nebo dvakrát, když jsme byli ve stínu Saturnu a disk planety měl být v úplné tmě, jsem měl pocit, že vidím slaboučkou světélkující záři, přicházející z noční strany. Netrvala ale dlouho..., jestli tam vůbec byla. Třeba to byl projev nějaké chemické reakce, která v tom rotujícím kotli probíhala.

Divíte se mi, že chci zpátky na Saturn? Tentokrát bych se ale chtěl k němu dostat opravdu blízko, asi tak do vzdálenosti tisíc kilometrů. Mělo by to být celkem bezpečné a nemělo by to stát příliš mnoho energie. Stačí jen proletět po vhodné parabolické orbitě. Sku-

tečně blízko Saturnu bychom sice byli jen několik minut, ale za tu dobu se dá nasbírat spousta dat.

Taky bych chtěl znovu přistát na Mimasu a znovu spatřit ten obrovitý, zářící půlměsíc uprostřed nebe. Ta cesta stojí za to..., jen aby člověk viděl, jak Saturn dorůstá a ubývá, jak se kolem jeho rovniku honí bouře. Ano, stála by za to, i kdybych tam měl tentokrát zůstat já.“

V jeho závěrečné poznámce nebylo ani stopy po nějakém falešném hrdinství, bylo to pouze konstatování faktu, a Hiltonovi posluchači o něm ani v nejmenším nepochybovali. Dokud v nich přetrvával dojem z jeho vyprávění, uzavřel by podobný „obchod“ každý z nich.

Dlouhé mlčení přerušil Gibson, který přešel k oknu kabiny a vykoukl do noci. „Nemohli bychom zhasnout?“ Pilot uposlechl jeho výzvy a oni se ocitli v naprosté tmě. Ostatní následovali Gibsona k oknu.

„Podívejte,“ řekl Gibson. „Tam nahoře..., když natáhnete krk, tak to uvidíte.“

Skála, u které letadlo leželo, už netvořila stěnu absolutní, nepřerušované temnoty. Na samotném jejím vrcholku se ukázalo nové světlo, pronikající přes zuby skalisek dolů do údolí. Phobos se vyhoupl od západu na oblohu a pozpátku stoupal po své dráze směrem k jihu. Jeho svit každým okamžikem sílil a pilot se začal připravovat k vysílání. Ještě ale ani pořádně nezačal, když bledé měsíční světlo pohaslo tak náhle, že se Gibson neubráníl výkřiku. Phobos se vrátil do stínu Marsu, přestože byl stále na vzestupu, a skoro na celou nadcházející hodinu měl přestat svítit. Nedokázali určit, ve kterém místě (a jestli vůbec) se později nad okrajem velkého skaliska objeví, a bude-li ve vhodné pozici na přijímání signálů.

Nevzdávali se téměř dvě hodiny. Nad vrcholkem skály se najednou objevilo světlo, tentokrát ovšem přicházelo z východu. Phobos vyšel ze zatmění a klesal k horizontu, jehož se měl dotknout za necelou hodinu. Pilot znechuceně vypnul vysílačku.

„To je k ničemu,“ řekl. „Musíme zkusit něco jiného.“

„Už vím!“ zajásal Gibson. „Nemohli bychom vynést vysílačku na vrchol toho kopce?“

„Taky mě to napadlo, ale bez příslušného nářadí ji nedokážeme vyndat z letadla. Celá ta věc, antény a všechno, je zabudovaná do trupu.“

„Pro dnešní noc už nic jiného stejně nemůžeme dělat,“ řekl Hilton. „Navrhuji, abychom se před úsvitem trochu vyspali. Dobrou noc.“

Rada to byla skvělá, s její realizací to už bylo horší. S mozkiem běžícím na plné obrátky spřádal Gibson plány na zítřek. Teprve když Phobos zapadl za východní obzor a jeho světlo na skalní stěně nad nimi pohaslo, upadl do neklidného spánku. Zdálo se mu, že připevňuje řemenový převod z motoru na pásový podvozek letadla, aby mohli ujet těch zbývajících tisíc kilometrů do Port Schiaparelli...

DVANÁCTÁ KAPITOLA

Když se Gibson probudil, byl už jasný den. Slunce bylo schované za skalami, ale jeho paprsky, odrážející se od narudlých útesů nad nimi, zaplavovaly kabinu nepozemským, skoro až zlověstným světlem. Gibson se protáhl — sedadlo v letadle nebylo určeno ke spánku a noc, kterou v něm člověk strávil, nepatřila právě k těm nej příjemnějším.

Rozhlédl se po svých spolucestujících a zjistil, že zatímco Jimmy tvrdě spí, Hilton a pilot jsou pryč. Probudili se zřejmě jako první a vydali se na průzkum. Gibson pocítil mírné podráždění nad tím, že ho tady nechali, ale hned si uvědomil, že by byl ještě podrážděnější, kdyby ho bývali probudili.

Na stěně byl přišpendlený lístek papíru s krátkým vzkazem od Hiltona. „Odešli jsme v 06.30. Budeme pryč asi hodinu a vrátíme se hladoví. Fred.“

Tento nepřímý pokyn bylo jen stěží možno ignorovat, a navíc měl Gibson sám také hlad. Začal se šťourat v nouzovém potravinovém balíčku, který byl v letadle právě pro takovéto příležitosti, a přitom přemýšlel, na jak dlouho jim asi budou muset zásoby vystačit. Jeho pokusy uchystat v malé tlakové konvici něco horkého k pití probudily Jimmyho, který se zatvářil poněkud rozpačitě, když zjistil, že vstal jako poslední.

„Jak se ti spalo?“ zeptal se ho Gibson, který právě hledal nějaké hrnky.

„Hrozně,“ odpověděl Jimmy a prohrábl si vlasy. „Mám pocit, jako bych týden nespál. Kde jsou ostatní?“

Jako odpověď na jeho otázku se ozval hluk ze vzduchového uzávěru a za okamžik vlezli dovnitř Hilton a pilot. Sundali si masky a vyhřívací aparát (venku bylo ještě kolem nuly) a lačně usedli ke kouskům čokolády a komprimovaného masa, které Gibson rozdělil tak spravedlivě, že byly jeden jako druhý.

„Tak jak zní rozsudek?“ zeptal se nedočkavě Gibson.

„Jedna věc je jistá,“ odpověděl mezi dvěma sousty Hilton.
„Máme setsakramentské štěstí, že jsme naživu.“

„To už vím.“

„Nevíš toho ani polovinu, neviděl jsi, kde jsme přistáli. Skoro kilometr jsme se sunuli souběžně s tímhle útesem, než jsme se zastavili. Kdybychom se jen o pár stupňů odchýlili doprava - bum! Po dosednutí jsme se k útesu sice trochu stočili, ale naštěstí ne natolik, abychom do něj narazili.“

Jsmo v dlouhém údolí, které vede od východu na západ. Vypadá to ale spíš na geologický zlom než na staré říční koryto, jak jsem si zpočátku myslel. Ta skála nad námi je dobrých sto metrů vysoká a je prakticky svislá, blízko vrcholu je dokonce menší převis. Možná by se tam někudy dalo vylézt, ale my jsme to nezkoušeli. Není to ale třeba — jestli chceme, aby nás Phobos viděl, postačí přemístit se trochu dál na sever, aby nám útes neclonil výhled. Dalo by se to vlastně vyřešit tak, že bychom letadlo vytlačili na otevřené prostranství. Potom bychom mohli použít vysílačku a zároveň by teleskopy a vzdušný průzkum měly možnost nás najít.“

„Kolik tahle věc váží?“ zeptal se Gibson pochybovačně.

„Při plném zatížení asi třicet tun. Hodně toho ale můžeme samozřejmě vyložit.“

„To ne,“ namítl pilot. „To by znamenalo snížit tlak a my si plýtvání vzduchem nemůžeme dovolit.“

„To je pravda, na to jsem zapomněl. Ale i tak, terén je rovný a podvozek je v pořádku.“

Gibson něco pochybovačně zamumlal. Dát do pohybu celé letadlo... to nebude ani při třetinové gravitaci žádná legrace.

Na několik následujících minut obrátil svoji pozornost ke kávě. Musel ji nalít dříve, než příliš vychladne. Otevřel konvici a kabina se okamžitě zaplnila párou, takže to na chvíli vypadalo, že svoje tekuté osvěžení všichni stráví dýchacími cestami. Přípravovat na Marsu horké nápoje bylo vždycky pro zlost, protože voda se při atmosférickém tlaku vařila už při šedesáti stupních Celsia, a kuchaře, který na tuto elementární skutečnost zapomněl, obvykle čekala pohroma.

Trosečníci mlčky dojedli fádni, ale výživnou stravu a začali rozebírat plány na svou záchranu. Ve skutečnosti neměli strach, věděli, že touto dobou už probíhá intenzivní pátrání a že je jen otázka času,

kdy je najdou. Pokud by ovšem mohli vyslat na Phobos nějaký signál, zkrátil by se tento čas na několik hodin.

Po snídani se pokusili pohnout letadlem. Podařilo se jim posunout je o dobrých pět metrů, ale potom housenkové pásy najely na měkkou půdu a jejich letací stroj, navzdory jejich společnému úsilí, uvízl nadobro. Se supěním se stáhli do kabiny, aby prodiskutovali další tah.

„Nemáme něco bílého, čím bychom pokryli nějakou velkou plochu?“ zeptal se Gibson.

Byl to jistě skvělý nápad, ale s jeho realizací to bylo horší. Při důkladné prohlídce kabiny totiž objevili pouhých šest kapesníků a několik špinavých hadrů, které by, jak svorně usoudili, nebyly z Phobosu vidět ani za těch nejpříznivějších podmínek.

„Teď už tedy zbývá jen jedno,“ řekl Hilton. „Budeme muset vymontovat přístávací světla, natáhnout kabely co nejdále od útesu a namířit reflektory na Phobos. Nechtělo se mi do toho, protože se tím může narušit křídlo, a zničit dobré letadlo by byla škoda, jenže teď to vypadá, že nám nic jiného nezbyde.“

Pilotův mrzutý výraz dával Hiltonovu sentimentu jednoznačně za pravdu.

Jimmy najednou dostal nápad. „A co kdybychom poslali heliogram? Kdybychom na Phobos nasměrovali nějaké zrcadlo, měli by nás vidět.“

„Na vzdálenost šesti tisíc kilometrů?“ opáčil pochybovačně Gibson.

„A proč ne? Tam nahoře mají teleskopy, které zvětšují více než tisíckrát. Vy byste na vzdálenost šesti kilometrů neviděl zrcadlo, které by odrazilo sluneční světlo?“

„Na těch číslech mi něco nesedí, i když nevím co,“ řekl Gibson. „Zní to nějak moc jednoduše. Ale obecně proti tomu nic nemám. Takže kdo má nějaké zrcadlo?“

Po čtvrt hodině hledání museli od Jimmyho plánu upustit. Žádné zrcadlo prostě v letadle nebylo.

„Mohli bychom odříznout kus křídla a vyleštit ho,“ řekl zamyšleně Hilton. „To by taky šlo.“

„Tahle hoříčková slitina se moc vyleštit nedá,“ řekl pilot, odhodlaný bránit svůj stroj do posledního dechu.

Gibson znenadání vyskočil na nohy. „Potřeboval bych nakopnout do zadku,“ oznámil jim.

„S radostí,“ zašklebil se Hilton, „ale proč?“

Gibson beze slova přešel do zadní části letadla a začal se přehrabovat ve svém kufru, obrácen zády k zaujatému obecenstvu. Za malý okamžik našel, co hledal, a na místě se otočil. „Pro tohle,“ řekl vítězoslavně.

Kabinu najednou osvětlil záblesk nesnesitelné intenzity, který zaplavil kašdický kout všepromikající září a vrhl na stěny jejich zdeformované stíny. Bylo to, jako kdyby do kabiny udeřil blesk. Na několik minut všichni oslepli, na sítnici jim zůstal vtištěný obraz kabiny v okamžiku světelného výbuchu.

„Promiňte,“ řekl kající Gibson, „nikdy předtím jsem ho uvnitř na plný výkon nepoužil. Tohle bylo na noční focení venku.“

„Uf,“ vyrazil ze sebe Hilton. „Myslel jsem, že jsi odpálil atomovou bombu. To vždycky, když někoho fotíš, tak ho musíš vydeşit k smrti?“

„A tohle je na běžné použití v místnosti,“ pokračoval v předvádění Gibson. Všichni sebou trhli, ale tentokrát byl záblesk téměř nezpozatelný. „Nechal jsem si ho speciálně vyrobit, než jsem odletěl ze Země. Chtěl jsem mít jistotu, že budu moci dělat barevné fotografie i v noci. Až do této chvíle jsem ale neměl příležitost ho vyzkoušet.“

„Tak ukaž, ať se na tu věčičku podíváme,“ vyzval ho Hilton.

Gibson mu podal bleskové zařízení a začal vysvětlovat jeho funkce. „Je tam nainstalovaný super kapacitní kondenzátor. Jedna náplň vydrží asi na sto použití. Teď je prakticky plný.“

„Na sto těch silných záblesků?“

„Ano. Těch obyčejných udělá několik tisíc.“

„Potom je v tom kondenzátoru dost energie na pořádný výbuch. Doufám, že neteče.“

Hilton si prohlížel malou plynovou elektronku o velikosti dětské kuličky, umístěnou uprostřed odrazky. „Dá se ta věc nastavit na užší paprsek?“ zeptal se.

„Za tou odrazkou je taková západka. Je to sice dost široký paprsek, ale aspoň to.“

Hilton vypadal velmi spokojeně. „V lepším teleskopu to musí být z Phobosu vidět i za bílého dne. Musíme ale šetřit baterii.“

„Phobos je už vysoko, že,“ nadhodil Gibson. „Půjdu to hned vyzkoušet.“ Vstal a začal si nasazovat dýchací přístroj.

„Udělej maximálně deset záblesků,“ připomenul mu Hilton, „ať nám něco zbyde na noc. A drž se ve stínu, pokud možno.“

„Můžu jít taky?“ zeptal se Jimmy.

„Dobře, ale držte se spolu a nepouštějte se do žádného průzkumu. Já zůstanu tady a podívám se, jestli se dá něco udělat s těmi přistávacími světly.“

Měli teď jasně stanovený plán dalšího postupu, a to je značně povzbudilo. Gibson svíral na prsou fotoaparát a drahocenné bleskové zařízení a poskakoval po údolí jako kůzle. Bylo zajímavé, jak na Marsu člověk rychle přizpůsobil své svalové úsilí nižší gravitaci a dělal kroky, které nebyly o nic větší než na Zemi. Člověk měl potom v zásobě dostatek sil, které mohl uplatnit, když to okolnosti či povznesená nálada vyžadovaly.

Zakrátko vyšli ze stínu útesu a měli volný výhled na otevřenou oblohu. Phobos stál vysoko na západě, malý půlměsíc, rychle ubývající do tenkého srpku na své uspěchané cestě k jihu. Gibson si ho zamyšleně prohlížel a přemítal, zda teď někdo pozoruje tuto oblast. Připadalo mu to velmi pravděpodobné, protože jejich přibližná poloha musela být dostatečně známá. Pocítil absurdní nutkání začít poskakovat, mávat rukama a dokonce křičet: „Tady jsme — copak nás nevidíte?“

Jak asi tato oblast vypadá v teleskopech, které, jak doufal, teď pročesávají Aetherii? Nejspíše budou vidět zelené žilky vegetace, kterou se právě prodíral, spolu s širokým, červeným stínem skaliska, vrhaným sluncem přes údolí. Ted' tam ale skoro žádný stín nebyl, protože od poledne uběhlo teprve několik hodin. To nejlepší, co může udělat, usoudil Gibson, bylo dostat se mezi co nejtmaší vegetaci.

Asi kilometr od havarovaného letadla, v nejnižší části údolí, kde se terén mírně svažoval, byl široký nahnědlý pás, porostlý vysokým rostlinstvem. Gibson, následovaný Jimmym, tam zamířil.

Ocitli se mezi křehkými, kožnatými rostlinami, jaké ještě nikdy předtím neviděli. Jejich listy vyrůstaly kolmo ze země ve dlouhých, úzkých trsech a byly pokryty nespočetnými tobolkami, které vypadaly, jako kdyby obsahovaly semena. Přední plochy listů byly obráceny ke slunci, a Gibson se zaujetím shledal, že zatímco ke slunci obráče-

ná strana listů je černá, odvrácená strana má šedavě bílou barvu. Byl to zřejmě jednoduchý a velmi účinný způsob snížení tepelných ztrát.

Gibson však neztrácel čas úvahami o botanice a proklestil si cestu do středu malého lesíku. Vynutit si průchod nebylo příliš těžké, protože rostliny nerostly příliš hustě. Když se dostal dost daleko, zdvihl blesk a zamhouřil oči proti Phobosu.

Z měsíčku zbýval už jen úzký srpek v blízkosti Slunce a Gibson si připadal jako blázen, když tak mířil bleskem do prudkého světla letní oblohy. Doba však byla příhodná, neboť na straně Phobosu přivrácené k Marsu teď byla tma a teleskopy měly příznivé podmínky k pozorování.

Celkem desetkrát stiskl spoušť, rozdělil signály do pěti skupin po dvou záblescích. Připadalo mu, že to je nejehospodárnější řešení a že jeho signály zároveň vypadají dostatečně uměle.

„To by prozatím stačilo,“ řekl Gibson. „Zbytek munice si necháme na noc. Teď se podíváme na ty kytky. Víš, co mi připomínají?“

„Přerostlé mořské řasy,“ odpověděl pohotově Jimmy.

„Přesně tak. Rád bych věděl, co je v těch luscích. Máš u sebe nůž? Díky.“

Gibson začal nožem píchat do nejbližší vějířovité struktury, dokud jeden z malých černých balónků neprorazil. Patrně obsahoval nějaký plyn, a to pod značným tlakem, protože se ozvalo slabé zasyčení.

„To je ale divná kytká! Vezmeme jednu s sebou,“ vyhrkl Gibson a odřízl, nikoli bez potíží, jeden dlouhý, černý, vějířovitý list u samého kořene. Z odříznutého konce začala vytékat tmavě hnědá tekutina, ze které se uvolňovaly malé bublinky plynu. Gibson si přehodil suvenýr přes rameno a vydal se zpátky k letadlu.

Neměl tušení, že s sebou nese budoucnost tohoto světa.

Ušli jen několik kroků, když narazili na hustěji zarostlou oblast a museli odbočit. Při orientaci podle Slunce jim nehrozilo, že zabloudí, zejména ne na tak malé ploše, a tak se ani nesnažili vracet se stejnou cestou. Gibson šel první. Chůze byla čím dál obtížnější a on už začal uvažovat o tom, že zapře hrdost a vymění si s Jimmym místo, když tu s úlevou shledal, že došli na úzkou pěšinku, klikatící se víceméně tím správným směrem.

Pro nestranného pozorovatele by to byla zajímavá ukázka zpomaleného chodu některých duševních procesů. Gibson a Jimmy totiž ušli ještě dobrých šest kroků, než si uvědomili onu děsivou skutečnost — totiž že pěšiny obvykle nevznikají samy od sebe.

„Neměli by už ti dva badatelé být zpátky?“ prohodil pilot, který pomáhal Hiltonovi odpojit světlomety ze spodní strany křídel. Nakonec se ukázalo, že to je celkem snadný úkol. Hilton doufal, že najde v letadle dostatek kabelů, aby mohl, až znovu vyjde Phobos, zapojit světla v dostatečné vzdálenosti od útesu. Nebudou sice tak pronikavá jako Gibsonův blesk, ale jejich stejnoměrná záře podstatně zlepší jejich vyhlídky na objevení.

„Jak dlouho už jsou pryč?“ zeptal se Hilton.

„Takových čtyřicet minut. Doufám, že měli dost rozumu, aby se neztratili.“

„Gibson je příliš opatrný, než aby se někam zatoulal. Mladému Spencerovi bych ale příliš nevěřil, ten by se nejraději pustil do hledání Mart'anů!“

„Tady je máme. Vypadá to, že mají naspěch.“

Uprostřed panoramatu před jejich očima se objevily dvě drobné postavičky, poskakující napříč údolím. Jejich spěch byl tak zřejmý, že Hilton a pilot odložili nástroje a s narůstající zvědavostí sledovali jejich příchod.

Rychlý návrat Gibsona a Jimmyho byl triumfem opatrnosti a sebekázně. Dlouho stáli v němém úžasu a nechápavě zírali na pěšinu, vinoucí se mezi prořídłym hnědým porostem. Na Zemi by to byl docela všední pohled, byl to přesně ten druh pěšiny, kterou vyšlape dobytek mezi kopci nebo zvěř v lese. Byla to právě všednost toho pohledu, která jim v první chvíli zabránila si pěšiny všimnout a která způsobila, že i potom, když už se přinutili vzít její přítomnost na vědomí, se její existenci snažili nějakým přijatelným způsobem vysvětlit.

Gibson promluvil jako první. Měl zaražený hlas, jako kdyby se bál, že ho někdo uslyší. „Stezka to je, to tedy ano, ale kdo nebo co ji proboha mohlo vyšlapat? Před námi tady nikdo nikdy nebyl.“

„Muselo to být nějaké zvíře.“

„A to dost velké.“

„Třeba tak velké jako kůň.“

„Nebo jako tygr.“

Poslední poznámka vyvolala rozpačité mlčení. Potom promluvil Jimmy. „Kdyby přišlo na věc, ten váš blesk by měl zaplašit všechno živé.“

„Pokud to bude mít oči,“ utrousil Gibson. „Co když to bude používat nějaký jiný smysl?“

Bylo vidět, že Jimmy se snaží přijít na nějaký pádný důvod k pokračování v cestě. „Jsem si jist, že běžíme rychleji a skáčeme výše než cokoli jiného na Marsu.“

Gibson by rád věřil, že jeho rozhodnutí pramení z opatrnosti, nikoli ze zbabělosti. „Nebudeme riskovat,“ prohlásil rozhodně. „Teď se vrátíme nejkratší cestou zpátky, abychom to řekli ostatním, a potom se rozhodneme, jestli se tady porozhlédneme.“

Jimmy byl natolik rozumný, že nereptal, ale při zpáteční cestě k letadlu ještě vrhl toužebný pohled dozadu. Člověk mu mohl vyčíst ledacos, ale nedostatek odvahy určitě ne.

Nějakou chvíli jim trvalo přesvědčit ostatní, že to není žádný kanadský žertík. Koneckonců všichni věděli, že na Marsu nemohou žít žádní živočichové. Byla to otázka metabolismu. Zvířata spalují energii mnohem rychleji než rostliny, a nemohou tedy v této řídké, prakticky inertní atmosféře existovat. Biologové to zdůvodnili, hned když se zjistilo, jaké podmínky na povrchu Marsu panují, a otázku existence vyšších životních forem na planetě považovali během posledních deseti let za uzavřenou všichni — kromě několika nevyhlášených romantiků.

„I kdybyste opravdu viděli to, co tvrdíte,“ řekl Hilton, „musí pro to být nějaké přirozené vysvětlení.“

„Pojďte a přesvědčte se sami,“ odvětil ostře Gibson. „Já vám říkám, že je to vyšlapaná stezka.“

„Dobře, já jdu,“ řekl Hilton.

„Já taky,“ řekl pilot.

„Tak moment! Všichni jít nemůžeme. Aspoň jeden z nás musí zůstat tady.“

Gibson si chvíli pohrával s myšlenkou, že by se dobrovolně přihlásil, ale potom si uvědomil, že by si to nikdy neodpustil. „Já jsem tu stezku našel,“ řekl odhodlaně.

„Vypadá to, že mám na krku vzpouru,“ poznamenal Hilton. „Má někdo u sebe drobné? Komu z vás tří padne hlava, zůstává.“

„Stejně je to nesmysl,“ řekl pilot, když mu jako jedinému padla hlava. „Za hodinu vás čekám zpátky. Pokud to potrvá déle, tak jediné když se vrátíte s pravou marťanskou princeznou á la Edgar Rice Burroughs.“

Navzdory svému skepticismu bral Hilton celou záležitost o poznání vážněji. „Budeme tři,“ řekl, „takže by to mělo být v pořádku, i kdybychom přece jen narazili na něco nepřátelského. Ale pro každý případ, kdyby se nikdo z nás nevrátil, vy tady zůstanete sedět a ani vás nenapadne jít nás hledat. Rozuměl jste?“

„Jak je libo. Budu sedět, ani nedutat.“ Trojice se vydala napříč údolím směrem k malému lesíku. Gibson šel jako první. Dorazili k vysokým, úzkým trsům „řas“ a bez potíží našli stezku. Hilton na ni několik minut bez jediného slova hleděl, zatímco Gibson s Jimmym po něm vrhali pohledy, ve kterých stálo: „Neříkal jsem to?“ Potom Hilton promluvil. „Dej mi blesk, Martine. Půjdu první.“

Nemělo smysl odporovat. Hilton byl vyšší, silnější a pohotovější. Gibson mu beze slova předal zbraň.

Nemůže být příšernější pocit, než když jdete po úzké pěšině mezi vysokými listnatými stěny a víte, že se každým okamžikem můžete octnout tváří v tvář naprosto neznámé a snad i nepřátelské bytosti. Gibson se v duchu ujišťoval, že zvíře, které ještě nikdy nevidělo člověka, se jen zřídka chová nepřátelsky. Věděl však, že v historii existovalo dostatek výjimek, které činily život zajímavějším.

Byli asi v polovině cesty „lesem“, když se pěšina rozdvojila. Hilton se dal doprava, ale záhy zjistili, že je to slepá cesta. Přišli totiž na mýtinu o průměru přibližně dvacet metrů, kde byly všechny rostliny těsně u země odseknuté (nebo ukousnuté) a zůstaly po nich jen pahýly, ze kterých začínaly pomalu vyrážet nové výhony. Bylo zřejmé, že ať už tohle místo navštívil kdokoli, uběhla už od jeho odchodu nějaká doba.

„Býložravci,“ zašeptal Gibson.

„A dost inteligentní,“ přitakal Hilton. „Vidíte, jak nechali kořeny, aby znovu vyrašily? Vrátime se na to rozcestí.“

Za pět minut narazili na druhou mýtinu. Byla mnohem větší než ta první a nebyla prázdná.

Hilton stiskl pevněji rukojeť blesku a Gibson jediným plynulým, dobře nacvičeným pohybem přiložil k oku svůj fotoaparát a

začal dělat nejslavnější fotografie, jaké kdy byly na Marsu pořízeny. Potom se všichni uklidnili a čekali, až si jich Mart'ané všimnou.

Byla to chvíle, kdy vzala za své celá staletí fantazírování a legend. V nenávratnu zmizely veškeré představy lidstva o jeho sousedech, a spolu s nimi i nikým neoplakávané Wellsovy chapadlovité nestvůry a zástupy dalších plazících se příšer. Zmizel i mýtus o chladném, nelidském rozumu, který by na člověka nevzrušeně pohlédl ze závratných výšin své inteligence — a smetl ho stranou se zlovůlí o nic větší, než s jakou by on sám zamáčkl obtížný hmyz.

Na mýtině se pohybovalo deset tvorů, kteří však byli příliš zaprázdňeni jídlem, než aby si přichozích povšimli. Svým vzhledem připomínali korpulentní klokany. Jejich téměř kulovitá těla byla posazena na dvou dlouhých, štíhlých zadních končetinách. Neměli žádnou srst a jejich kůže měla zvláštní voskový lesk, jako by byla vyčištěná a naleštěná. Z horní části těla jim trčely dvě hubené přední končetiny, které působily dojmem dokonalé ohebnosti a byly zakončeny drobnýma ručkama, podobnýma ptačím drápkům — příliš drobnýma a slabýma, zdálo se, než aby jim mohly být skutečně k užítku. Hlavy jim seděly na trupu bez sebemenšího náznaku krku, uprostřed „obličejů“ měli dvě velké bledé oči s širokými zřítelnicemi. Nozdry neměli žádné, jen prapodivná trojhranná ústa s masivním trojhranným zobanem, kterým hbitě drtili listy. Z hlavy jim zplihle visely dvě velké, téměř průsvitné uši, které sebou tu a tam škubly nebo se stočily do trubičky - vypadaly jako nesmírně účinná zvuková čidla, dokonce i v tak řídké atmosféře, jako byla tato.

Největší z tvorů byl vysoký přibližně jako Hilton, ale ostatní byli podstatně menší. Jedno mládě, ani ne metr vysoké, se dalo charakterizovat jediné oním banálním přívlastkem „rozkošné“. Ve snaze dosáhnout na šťavnaté listy nespokojeně poskakovalo sem a tam a vydávalo neodolatelně patetické pisklavé zvuky.

„Jak si myslíš, že jsou inteligentní?“ hlesl Gibson.

„Těžko říct. Všimni si, jak jsou opatrní, aby nezničili rostliny, které jedí. Může to být samozřejmě pouhý instinkt, jako když včely vědí, jak mají stavět úl.“

„Pohybují se hrozně pomalu, že? Rád bych věděl, jestli jsou teplokrevní.“

„Nevím, proč by vůbec měli mít nějakou krev. Musí mít šílený metabolismus, když dokážou přežít v takových podmínkách.“

„Už je nejvyšší čas, aby si nás všimli.“

„Ten velký ví, že jsme tady. Přistihl jsem ho, jak po nás koutkem oka pošilhává. Vidiš, jak má natočené uši našim směrem?“

„Pojďme dopředu.“

Hilton zauvažoval. „Neumím si představit, že by nám mohli nějak ublížit, i kdyby chtěli. Ty jejich ručičky vypadají tak slabě..., ale ty trojhranné zobáky by už nějakou škodu nadělat mohly. Půjďme pomalíčku dopředu, takových šest kroků. Jestli se na nás vrhnou, tak je oslním bleskem a vy mezitím utečete. Jsem si jistý, že nás nedoženou. Na sprintery rozhodně nevypadají.“

Velmi zvolna postupovali vpřed na mýtinu a doufali, že jejich pomalé pohyby budou působit uklidňujícím dojmem. O tom, že je Marťané spatřili, nemohlo být pochyb; pohlédli na ně svýma velkýma, klidnýma očima a zase se odvrátili, aby se mohli dále věnovat důležitější věci, svému jídlu.

„Vypadá to, že nejsou ani zvědaví,“ řekl poněkud zklamaně Gibson. „To jsme až tak nezajímaví?“

„Hele, junior si nás všiml! Copak má asi za lubem?“

Nejmenší z Marťanů přestal jíst a zíral na vetřelce. Jeho výraz mohl vyjadřovat cokoli, nevěřicným úžasem počínaje a nadějným očekáváním dalšího jídla konče. Mládě vydalo několik pronikavých zapištění, na něž se mu dostalo od jednoho z dospělých odpovědi v podobě jediného nezúčastněného „hů“, načež začalo hopsat směrem ke svým zaujatým divákům. Bez sebemenší známky strachu nebo ostražitosti se zastavilo několik kroků před nimi.

„Těší mě,“ pronesl vážně Hilton. „Dovolte, abychom se představili. Po mé pravici je James Spencer, po mé levici Martin Gibson. Ale obávám se, že jsem nezachytil vaše jméno.“

„Kvík,“ zapištělo mládě.

„Takže, vážený pane Kvíku, co pro vás mohu udělat?“ Tvoreček natáhl zkoumavě ruku a zatahal Hiltona za šaty. Potom odhopsal ke Gibsonovi, který mezitím tento zdvořilostní akt pilně fotografoval. Tvoreček znovu zvědavě natáhl packu a Gibson přesunul fotoaparát z jeho dosahu. Natáhl k němu ruku a malé prsty ji s překvapující silou sevřely.

„Milý klučina, že?“ Gibson se jen s obtížemi vymanil z jeho stisku. „Aspoň není tak nafoukaný jako jeho rodina.“

Ostatní dospěli si ani v nejmenším nevšimli toho, co se děje, a poklidně přežvykovali na druhém konci mýtiny.

„Škoda že pro něj nic nemáme, ale on by asi naše jídlo stejně nemohl. Půjč mi nůž, Jimmy, uříznu mu kousek té řasy, ať ví, že jsme přátelé.“

Jeho dar byl s vděčností přijat a sněden a malé ručky už se natahovaly po dalším soustu.

„Vypadá to, že si tě oblíbil, Martine,“ usmál se Hilton.

„Bojím se, že je to jen láska z vypočítavosti,“ povzdechl si Gibson. „Hej, nechej ten foťák na pokoji! To není k jídlu!“

„Mám dojem, že tady něco nehraje,“ řekl Hilton. „Jakou si myslíš, že má ten čertík barvu?“

„Přece hnědou vpředu a... ano, špinavě šedou vzadu.“

„Tak ho obejdi a nabídni mu další sousto.“

Gibson poslechl. Kvík se natočil v pase, aby popadl další pamlssek, a přitom se stalo něco pozoruhodného. Hnědá pokrývka přední části jeho těla zvolna vybledla a během necelé minuty změnila barvu na špinavě šedou. Na Kvíkových zádech se zatím odehrál opak a proměna byla dokonána.

„Panebože!“ vyhrkl Gibson. „Je jako chameleón. Co si o tom myslíš? Ochranné zbarvení?“

„Ne, to je něco lepšího. Podívej se na ty ostatní. Na straně otočené ke slunci jsou všichni hnědí, skoro až černí. Je to jednoduše proto, aby nachytali a udrželi co nejvíce tepla. Ty rostliny dělají totéž. Rád bych věděl, kdo na to přišel první. U zvířat, která se musí rychle pohybovat, by to bylo k ničemu, ale někteří z těch větších za posledních pět minut vůbec nezměnili polohu.“

Gibson se pohotově pustil do fotografování tohoto podivného úkazu, což nebylo nikterak těžké, neboť kdykoli se pohnul, Kvík se k němu v radostném očekávání natočil a trpělivě čekal. Když Gibson skončil, Hilton poznamenal: „Nerad tuto dojímavou scénu končím, ale slíbili jsme, že budeme do hodiny zpátky.“

„Nemusíme jít všichni. Jimmy, buď tak hodný, zaběhni zpátky a řekni, že jsme v pořádku.“

Jenže Jimmy koukal na oblohu —jako první si všiml, že nad údolím už pět minut krouží letadlo. Jejich společný jásot vyrušil i poklidně se pasoucí Mart'any, kteří se nespokojeně rozhlédli kolem.

Kvík se vyděsil tak, že udělal obrovský skok vzad. Brzy ale překonal strach a vrátil se.

„Uvidíme se později,“ zakřičel Gibson přes rameno, když vybíhal z mýtiny. „Domorodci“ si ho ani nevšimli.

Byli už v půli cesty ven z lesíka, když si Gibson najednou uvědomil, že za ním někdo jde. Zastavil a ohlédl se. Za ním s velkými obtížemi srdnatě hopsal Kvík. „Huš!“ vykřikl Gibson a začal máchat rukama jako obživlý strašák. „Vrať se k mamince! Nic pro tebe nemám.“

Nebylo to k ničemu, a jeho zastavení jen Kvíkovi umožnilo, aby ho dohonil. Hilton a Jimmy si nevšimli, že Gibson zůstal pozadu, a zmizeli z dohledu. Přišli tak o nadmíru zajímavou epizodu, během níž se Gibson pokoušel taktně se zbavit svého nově nabytého přítele.

Po pěti minutách marného snažení to Gibson zkusil pomoci lsti. Naštěstí nestačil vrátit Jimmymu nůž, a tak se mu po velkém supění a hekání podařilo nashromáždit malou hromádku „řas“, kterou položil před Kvíká. Doufal, že ho tím na chvíli zdrží. Právě končil, když se k němu přihnali Hilton s Jimmym, aby zjistili, co se stalo. „Už jdu, už jdu. Jenom jsem se ho musel nějak zbavit. Tohle ho zastaví.“

Pilot v havarovaném letadle už začínal být neklidný. Hodina už skoro uplynula a po jeho družích nebylo nikde ani památky. Vyšplhal se na trup letadla, odkud viděl přes polovinu údolí i na tmavý úsek vegetace, ve kterém zmizeli. Právě sledoval okraj lesíka, když se na východě objevilo záchranné letadlo a začalo kroužit nad údolím.

Ujistil se, že ho pilot zpozoroval, a obrátil svoji pozornost zpátky k terénu. Na otevřenou plochu právě vybíhala skupinka postav. Pilot si nevěřícně protřel oči.

Do lesíka vstoupili tři lidé, ale vycházeli z něj čtyři. A ona čtvrtá osoba vypadala nadmíru podezřele.

TŘINÁCTÁ KAPITOLA

Po tom, co bylo později nazváno nejúspěšnější havárií v dějinách kolonizace Marsu, by byl Gibson návštěvu Trivium Charontis a Port Schiaparelli nejraději odložil a namísto toho se i se svou kořistí vrátil do Port Lowellu. Brzy totiž zanechal všech pokusů zbavit se Kvíká, a protože se celá kolonie nemohla dočkat, až uvidí nefalšovaného, živého Mart'ana, bylo rozhodnuto, že mládě poletí s nimi.

Port Lowell ale jejich návrat odkládal, a trvalo deset dní, než hlavní město znovu spatřili. Pod jeho velkými kopulemi totiž právě probíhala jedna z rozhodujících bitev o vládu nad planetou. Byla to bitva, o které se Gibson dovídal jen prostřednictvím rozhlasových zpráv, tichá, ale zato vražedná bitva, o kterou bylo štěstí přijít.

Došlo k epidemii, o kterou si tak koledoval doktor Scott. Když kulminovala, měla mart'anskou horečku celá desetina obyvatelstva města, sérum ze Země však odrazilo její nápor a bitva skončila vítězně, s pouhými třemi smrtelnými případy. Bylo to naposledy, co horečka kolonii ohrozila.

Kvíkova společnost v Port Schiaparelli s sebou přinášela značné obtíže, jelikož to znamenalo předem pro něj přivést velké množství jeho jednostranné stravy. Zpočátku panovaly pochybnosti, jestli bude moci pobývat v kyslíkem nasyceném ovzduší pod kopulemi, ale brzy se ukázalo, že mu to nedělá nejmenší problémy — ačkoli se tím značně omezila jeho chuť k jídlu. Vysvětlení této příznivé shody okolností na sebe nechalo delší čas čekat, co se však nevysvětlilo nikdy, byl důvod Kvíkovy náklonnosti ke Gibsonovi. Kdosi nepřiliš ohleduplně naznačil, že to bylo kvůli jejich přibližně stejným proporcím.

Než pokračovali v cestě, navštívili Gibson, jeho kolegové, pilot záchranného letadla a tým mechaniků, který dorazil později, ještě několikrát malou skupinu Mart'anů. Žádnou další skupinku nenašli a

Gibsona napadlo, jestli to nejsou poslední exempláře svého druhu na planetě. Naštěstí tomu tak nebylo, to se však ukázalo až později.

Záchranné letadlo provádělo pátrání podél jejich původní trasy, když obdrželo rádiovou depeši z Phobosu o záblescích v Aetherii. (Jak vznikly, bylo pro všechny záhadou až do chvíle, kdy jim Gibson s patřičnou hrdostí poskytl vysvětlení.) Když se dozvěděli, že výměna tryskových motorů jejich letadla potrvá jen několik hodin, rozhodli se počkat, až oprava skončí, a tento čas využít ke studiu Mart'anů v jejich přirozeném prostředí. A tehdy začal Gibson tušit, v čem spočívá tajemství jejich existence.

Mart'ané kdysi dávno pravděpodobně dýchali kyslík, a na tomto prvku i nadále závisely jejich životní procesy. Přimo z půdy, kde ho byly nesčetné biliony tun, ho získávat nemohli, ale rostliny, kterými se živili, to uměly. Gibson brzy zjistil, že ony početné „tobolky“ na vějířovitých listech řas obsahují kyslík, a to pod značným tlakem. Zpomalením metabolismu se u Mart'anů vyvinuly předpoklady skoro až k symbióze s rostlinami, které je zásobovaly potravou a vzduchem současně. Byla to vratká rovnováha, kterou mohla kdykoli porušit nějaká přírodní katastrofa, ale podmínky na Marsu byly už dlouho stabilizované a tato rovnováha mohla zůstat zachována po celé další věky — pokud ji ovšem nenaruší lidé.

Oprava nakonec trvala o něco déle, než se předpokládalo, a tak se do Port Schiaparelli dostali až třetí den po odletu z Port Lowellu. Druhé mart'anské město mělo necelých tisíc obyvatel, žijících pod dvěma kopulemi. Stálo na dlouhé, úzké náhorní plošině. Bylo to místo prvního přistání na Marsu, a polohu města měla tedy vlastně na svědomí historická náhoda. Teprve o několik let později, když začaly být zdroje planety lépe známy, bylo rozhodnuto umístit těžiště kolonie do Lowellu a Schiaparelli dále nerozšiřovat.

Městečko bylo v mnoha ohledech přesnou kopií jeho většího a modernějšího konkurenta. Specializovalo se na lehké strojírenství, na geologický průzkum a na všeobecný průzkum přilehlých oblastí. Když teď Gibson a jeho kolegové náhodně učinili největší objev, k jakému do té doby na Marsu došlo, jen necelou hodinu letu od města, bylo to pro některé místní lidi důvodem k zatrpklosti.

Návštěva nutně musela negativně ovlivnit pracovní morálku celého Port Schiaparelli. Kamkoli se Gibson hnul, všechna činnost se rázem zastavila a kolem Kvíka se nahrnuly davy lidí. Oblíbenou zá-

bavou se stalo vlákat Kvíka na nějaké místo osvětlené ze všech stran a sledovat, jak ve slastné snaze vytěžit ze své situace maximum celý černá. Bylo to rovněž v Port Schiaparelli, kde někdo přišel na onen nechutný nápad promítnout na Kvíka nějaký jednoduchý obrázek a vyfotografovat výsledek dříve, než zase zmizel. Jednoho dne se Gibsona zmocnilo rozhořčení, když natrefil na fotografii svého miláčka s hrubou, leč rozpoznatelnou karikaturou známé televizní hvězdy.

Celkem vzato, nebyl jejich pobyt v Port Schiaparelli právě nejšťastnější. Během tří dnů zhlédli všechno, co stálo za vidění, a podnikli několik výletů do okolní krajiny, ale ty nebyly příliš zajímavé. Jimmy se neustále strachoval o Irene a za telefonické hovory do Port Lowella utratil spoustu peněz. Gibson se už nemohl dočkat, až se zase vrátí do velkého města, které ještě nedávno nazýval přerostlou vesnicí. Jediný Hilton měl, jak se zdálo, neomezenou zásobu trpělivosti a bral život takový, jaký byl, zatímco ostatní kolem něj hudovali.

Během svého pobytu ve městě zažili i trochu vzrušení. Gibson si často kladl otázku, co by se stalo, kdyby tlakové kopule přestaly plnit svůj účel. Alespoň částečné odpovědi, což jen uvítal, se dočkal jednoho poklidného odpoledne, právě když zpovídal hlavního městského inženýra v jeho kanceláři. Kvík byl s ním; opíral se o své dlouhé a pružné dolní končetiny a vypadal jako nějaká svérázná cvičná panna.

Jak rozhovor pokračoval, začal si Gibson uvědomovat, že jeho oběť jeví silnější známky nervozity, než to bylo obvyklé. Inženýr byl zřejmě myšlenkami někde jinde, zdálo se, jako by na něco čekal. Znenadání se celá budova mírně zachvěla, jako kdyby ji zasáhlo zemětřesení. V krátkém sledu ucítil Gibson další dva otřesy. Z amplionu na zdi se ozval naléhavý hlas: „Cvičný výpadek tlaku! Máte deset sekund, abyste se dostali do úkrytu! Cvičný výpadek tlaku!“

Gibson vyskočil ze židle, ale hned si uvědomil, že vlastně nemusí nic dělat. Odněkud z dálky se ozvalo bouchnutí dveří, a potom bylo ticho. Inženýr vstal a přešel k oknu, aby se podíval na hlavní třídu.

„Zdá se, že se všichni dostali dovnitř včas,“ prohlásil. „Tahle cvičení samozřejmě nelze zatajit úplně. Děláme je jednou za měsíc a musíme lidem říct, který den to bude, aby si nemysleli, že je to doopravdy.“

„A co by měl vlastně člověk v takovém případě dělat?“ zeptal se Gibson. Slyšel to sice už přinejmenším dvakrát, ale nějak se mu nedařilo zapamatovat si to.

„Jakmile uslyšíte signál, to byly ty tři podzemní výbuchy, musíte se schovat. Pokud jste uvnitř budovy, musíte si nasadit dýchací masku a zachránit každého, kdo to nestihne. Když totiž vypadne tlak, z každého domu se stane nezávislá jednotka se zásobou vzduchu na několik hodin.“

„A ti co jsou venku?“

„Než tlak poklesne úplně, trvá to několik sekund, a jelikož má každá budova vlastní vzduchový uzávěr, člověk by se měl vždycky dostat včas do bezpečí. A i kdybyste se zhroutil venku..., pokud vás do dvou minut někdo dostane dovnitř, většinou se vám nic nestane, ledaže máte slabé srdce. A takový člověk se na Mars nedostane.“

„Doufám, že si tuhle teorii nikdy nebudete muset ověřit v praxi.“

„My také, ale na Marsu musíme být připraveni na všechno. Teď přijde konec poplachu.“

Amplion se znovu probudil k životu. „Konec cvičení. Ti, kdo se ve stanoveném limitu nedostali do úkrytu, ať laskavě obvyklou cestou informují Úřad. Konec hlášení.“

„Udělalí to?“ zeptal se Gibson. „Člověk by spíš předpokládal, že budou mlčet.“

Inženýr se zasmál. „Přijde na to. Pokud to byla jejich chyba, tak nejspíš ano. Ale je to nejlepší způsob, jak odhalit slabá místa v našem ‚opevnění‘. Někdo třeba přijde a řekne: ‚Poslyšte, zrovna jsem čistil rudnou pec, když se ozval poplach, a trvalo mi dvě minuty, než jsem se z té zatracené věci vymotal. Co bych měl jako dělat, kdyby došlo k opravdovému výpadku?‘ My potom, pokud to jde, musíme přijít na odpověď.“

Gibson závistivě pohlédl na Kvíka. Ten vypadal, jako by spal, ale občasné škubnutí jeho velkých průsvitných uší prozrazovalo, že přece jen sleduje jejich rozhovor. „Kdybychom byli jako on, nemuseli bychom si s nějakým tlakem vzduchu dělat hlavu. Potom by se s Marsem dalo opravdu dělat něco pořádného.“

„To bych neřekl,“ prohlásil zamyšleně vrchní inženýr. „Co vlastně dokázali? Nic, jen přežít. Přizpůsobit se prostředí znamená prohrát. Důležité je změnit prostředí tak, aby vyhovovalo vám.“

Ta slova zněla jako ozvěna poznámky, kterou kdysi, při jejich prvním setkání, utrousil Hadfield, a Gibson si na ně měl v následujících letech mnohokrát vzpomenout.

Jejich návrat do Port Lowellu připomínal vítěznou přehlídku. Hlavní město se radovalo z vítězství nad epidemií a lidé už se nemohli dočkat, až uvidí Gibsona s jeho úlovkem. Vědci uchystali Kvíkovi monumentální přivítání a zoologové horlivě přepracovávali svou dřívější tezi o absenci vyššího života na Marsu.

Gibson předal svého miláčka odborníkům, teprve když ho ujistili, že je ani na okamžik nenapadla myšlenka o pitvě. Potom se rozběhl za ředitelem. Překypoval nápady.

Hadfield ho přivítal velmi srdečně. Jak Gibson s potěšením zaznamenal, došlo v ředitelově vztahu k němu k zásadní změně. Zpočátku se k němu choval... jistě ne nepřátelsky, ale řekněme rezervovaně. Ani se nesnažil zakrývat, že Gibsonova přítomnost na Marsu pro něj znamená jen další přírůstek k jeho starostem a že je mu nepříjemná. Jeho názor se však pozvolna měnil a nyní už bylo zřejmé, že Gibsona za žádnou pohromu nepovažuje.

„Obohatil jste moje malé království o pár zajímavých občanů,“ přivítal ho Hadfield s úsměvem. „Právě jsem viděl to vaše kouzelné zvířátko. Už stačilo pokousat ředitele nemocnice.“

„Doufám, že s ním zachází dobře,“ znepokojil se Gibson.

„S kým? S ředitelem?“

„Ne, s Kvíkem, samozřejmě. Teď přemýšlím o tom, jestli jsou na Marsu ještě nějaké další živočichové, které jsme dosud neobjevili, třeba i inteligentnější.“

„Jinými slovy, jestli tohle jsou jediná opravdová Mart'ani?“

„Ano.“

„Potrvá roky, než to budeme vědět jistě, ale já bych řekl, že jsou. Tyhle podmínky, které jim umožnily přežít, na mnoha místech planety nenajdete.“

„O tom jsem taky s vámi chtěl mluvit.“ Gibson sáhl do kapsy a vytáhl z ní list hnědé „řasy.“ Propíchl jednu toboleku a v kanceláři se ozvalo zasyčení unikajícího plynu.

„Kdyby se tahle věc začala jaksepatří pěstovat, mohlo by to vyřešit náš problém s kyslíkem, a navíc by to odbouralo celý dosavadní komplikovaný mechanismus jeho výroby. Stačí písek, na kterém by

ta rostlina mohla růst, a dá vám to tolik kyslíku, kolik jen budete chtít.“

„Pokračujte,“ vyzval ho nezúčastněným tónem Hadfield.

„Samozřejmě bude třeba ji trochu vyšlechtit, aby dávala co největší množství kyslíku,“ pokračoval s rostoucím nadšením Gibson.

„Přirozené,“ odvětil Hadfield.

Gibson vrhl na svého posluchače podezíravý pohled, uvědomil si, že na jeho reakcích něco nehraje. Na Hadfieldových rtech pohrával úsměv. „Vy mě neberete vážně!“ vyrazil ze sebe rozhořčeně Gibson.

Hadfield se s trhnutím napřímil. „Právě naopak!“ opáčil. „Beru vás mnohem vážněji, než si myslíte.“ Chvíli si pohrával s těžátkem, potom jako by se v duchu k něčemu rozhodl. Nahnul se k mikrofonu na svém stole a zmáčkl tlačítko. „Objednejte mi Písečnou blechu a řidiče,“ řekl. „Ať jsou za třicet minut u západní jedničky.“

Obrátil se ke Gibsonovi. „Stihnete se do té doby připravit?“

„No... ano, myslím, že ano. Jenom si vezmu z hotelu dýchací přístroj.“

„Výborně. Uvidíme se tedy za půl hodiny.“

Gibson dorazil o deset minut dříve, hlavu měl plnou splašených myšlenek. Vozidlo bylo přistaveno včas a ředitel byl dochvilný jako vždy. Dal řidiči instrukce, které Gibson nestačil zachytit, a blecha vyrazila z kopule na okruh kolem města.

„To, co teď dělám, je možná poněkud ukvapené, Gibsone,“ řekl Hadfield, když kolem nich začala ubíhat zářivě zelená krajina. „Dáte mi své slovo, že o tom nikomu neřeknete, dokud vám k tomu nedám souhlas?“

„No... zajisté,“ ujistil ho překvapeně Gibson.

„Věřím vám, protože si myslím, že jste na naší straně, a taky že jste nebyl tak otravný, jak jsem čekal.“

„Děkuji,“ polkl Gibson.

„A taky kvůli tomu, co jste nás právě naučil o naší vlastní planetě. Myslím, že vám za to něco dlužíme.“

Blecha se otočila k jihu a vydala se po brázdě vedoucí do kopců. Gibsonovi v tu chvíli došlo, kam mají namířeno.

„Bála ses hodně, když ses dozvěděla, že jsme havarovali?“ zeptal se Jimmy nedočkavě.

„Jistěže jsem se bála,“ odpověděla Irene. „Hrozně. Měla jsem o tebe takový strach, že jsem nemohla spát.“

„Už je naštěstí po všem, i když... nemyslíš si, že to stálo za to?“

„Asi ano, ale já teď musím stále myslet na to, že za měsíc odejdeš. Ach Jimmy, co potom budeme dělat?“

Obou zamilovaných se zmocnilo hluboké zoufalství a Jimmyho spokojenost s posledním vývojem událostí byla pryč. Stáli před skutečností, před níž nebylo úniku. Ares za necelé čtyři týdny odletí z Deimosu, a může trvat celé roky, než se Jimmy bude moci na Mars vrátit. To byla tak děsivá vyhlídka, že se nedala popsat slovy.

„Nemohl bych tady zůstat, ani kdyby mi to povolili,“ řekl Jimmy. „Dokud nebudu mít po škole, tak nemůžu vydělávat, a to mě ještě čeká dvouletá postgraduální praxe a cesta na Venuši. Zbývá jen jedno!“

Ireniny oči se rozzářily, ale vzápětí ji znovu přemohla beznaděj. „O tom už jsme mluvili mnohokrát. Táta by s tím nesouhlasil.“

„Za pokus nic nedáme. Řeknu Martinovi, aby s ním promluvil.“

„Panu Gibsonovi? Myslíš, že by to udělal?“

„Když ho o to požádám, tak to udělá, to vím. A navíc tak, aby to znělo přesvědčivě.“

„Proč by to dělal?“

„Protože mě má rád,“ řekl sebejistě Jimmy. „Jsem si jistý, že s námi bude souhlasit. To přece není spravedlivé, že musíš trčet na Marsu a že nikdy neuvidíš Zemi. Paříž, New York, Londýn — člověk nežije, dokud je nenavštíví. Víš, co si myslím?“

„Co?“

„Že je to od tvého otce sobecké tě tady držet.“

Irene našpulila rty. Milovala svého otce a jejím prvním impulzem bylo začít se ho horlivě zastávat. Teď však byla její loajalita rozpolcená dvěma směry, přestože nebylo pochyb o tom, který nakonec převládne.

Jimmy si uvědomil, že asi zašel trochu daleko. „Jsem si jistý,“ dodal, „že pro tebe chce jen to nejlepší, ale musí se starat o hroznou spoustu věcí a už asi zapomněl, jaká je Země a o co přicházíš! Ne, musíš se dostat pryč dřív, než bude pozdě.“

Irene vypadala nejistě. Nakonec ji zachránil její smysl pro humor, kterým Jimmyho tolik převyšovala. „Jsem si jistá, že kdybychom byli na Zemi a ty by ses musel vrátit na Mars, tak by sis stejně snadno našel důvody, proč bych měla jít s tebou!“

Jimmy se nejprve zatvářil dotčeně, ale potom si uvědomil, že Irene žertuje. „Dobře, takže domluveno,“ řekl. „Při nejbližší příležitosti si promluví s Martinem a požádám ho, aby zpracoval tvého otce. A my na to do té doby přestaneme myslet.“

Přestali, a to hned vzápětí.

Malá kotlina v kopcích nad Port Lowellem vypadala skoro přesně tak, jak šiji Gibson pamatoval. Jediný rozdíl byl ten, že zelená barva její bujné vegetace trochu potemněla. Třeba to už byla první předzvěst zatím ještě vzdáleného podzimu. Písečná blecha zastavila u největší ze čtyř malých kopulí a oni vstoupili do přechodové komory.

„Když jsem tady byl tehdy,“ poznamenal suše Gibson, „bylo mi řečeno, že bychom museli před vstupem prodělat dezinfekční koupel.“

„Mírná nadsázka s cílem odradit nezvané hosty,“ pravil ironicky Hadfield. Vnější dveře se na jeho signál otevřely a oni si rychle sundali dýchací přístroje. „Taková bezpečnostní opatření už jsou teď zbytečná.“

Vnitřní dveře se otevřely a oni vkročili dovnitř. Čekal na ně muž v bílém plášti vědeckého pracovníka — v čistém bílém plášti velmi vysoce postaveného vědeckého pracovníka.

„Ahoj, Bainesi,“ oslovil ho Hadfield. „Gibson, tohle je profesor Baines. Myslím, že jste jeden o druhém už slyšeli.“

Potřásli si rukou. Gibson si uvědomil, že Baines je jeden z největších světových odborníků na rostlinnou genetiku. Asi před rokem nebo dvěma kdesi četl, že odletěl na Mars, aby tam zkoumal jeho flóru.

„Takže vy jste ten člověk, který právě objevil Oxyferu,“ prohodil neurčitě Baines. Byl to vysoký, robustní muž, působící dojmem rozržitosti, který ostře kontrastoval s jeho mohutnou postavou a ostrými rysy.

„Tak jí říkáte? Myslel jsem si, že jsem ji objevil, ale teď o tom začínám pochybovat.“

„Bezesporu jste objevil něco stejně důležitého,“ ujistil ho Hadfield. „Bainese ale zvířata nezajímají, takže o vašich mart'anských kamarádech s ním raději nemluvte.“

Kráčeli mezi nízkými přepážkami, které kopuli rozdělovaly na velké množství místností a chodeb. Celé to vypadalo, jako kdyby to bylo postaveno v nesmírném spěchu. Prošli kolem nádherné vědecké aparatury, postavené na hrubých přepravních paletách, všude panovala atmosféra hektické improvizace. Tím podivnější byla skutečnost, že tam pracovalo tak málo lidí. Gibson měl dojem, že vědecký úkol, ať už byl jakýkoli, byl ukončen a že z personálu teď zbývá jen jádro.

Baines je zavedl ke vzduchovému uzávěru další kopule. Zatímco čekali, až se otevřou poslední dveře, Baines tiše podotkl: „Možná vás trochu zabolí oči.“ Poslušen jeho varování, zastínil si Gibson rukou oči.

Prostor byl plný světla a tepla. Gibsonovi bylo, jako kdyby se jedním krokem dostal z pólu do tropů. Nad hlavou mu zářily řady světel, osvětlujících polokruhový prostor. Ve vzduchu cítil něco těžkého a dusného, co neměla na svědomí pouze vysoká teplota, a Gibson přemýšlel, co je to za vzduch, který dýchá.

Tato kopule nebyla rozdělena přepážkami. Tvořila jeden velký, kruhový prostor, rozdělený do úhledných políček, na kterých rostly všechny mart'anské rostliny, které kdy Gibson viděl, a ještě mnohé další. Asi čtvrtinu plochy pokrývaly vysoké hnědé listy, které okamžitě poznal.

„Takže vy jste o nich celou tu dobu věděli?“ Gibsonova slova nezněla ani překvapeně, ani nijak zvlášť zklamaně. (Hadfield měl úplnou pravdu - Mart'ané byli mnohem důležitější.)

„Ano,“ řekl Hadfield. „Objevili jsme je asi před dvěma lety. Kolem rovníkové zóny nejsou nijak vzácné. Rostou jen tam, kde je dost světla. To vaše políčko bylo nejsevernější, jaké se kdy našlo.“

„Potřebuje hodně energie, aby z písku vytáhla kyslík,“ vysvětloval Baines. „Pomáháme jim tady těmi světly a současně provádíme různé experimenty. Pojd'te se podívat na výsledky.“

Gibson přešel po úzké cestičce k políčku. Nebyly to úplně stejné rostliny, jaké objevil on, ale bylo zřejmé, že pocházejí ze stejné rodiny. Nejprekvapivější rozdíl byl ten, že místo plynových tobolek byly na listech nesčetné miniaturní průduchy.

„Tohle je velmi důležité,“ řekl Hadfield. „Vyšlechtili jsme typ, který uvolňuje kyslík přímo do vzduchu, protože ho už nepotřebuje ukládat. Pokud má dostatek světla a tepla, vezme si z písku, kolik potřebuje, a přebytek uvolní. Všechn kyslík, který teď dýcháte, produkuje rostliny - žádné další zdroje v této kopuli nejsou.“

„Rozumím,“ přikývl pomalu Gibson. „Takže vy jste na to přišli už dávno - a dotáhli jste to do konce. Ale pořád nechápu, k čemu jsou všechny ty tajnosti?“

„Jaké tajnosti?“ ohradil se bezelstně Hadfield.

„Ale jděte!“ namítl Gibson. „Vždyt’ jste mě žádal, abych o tomto místě pomlčel.“

„Ach, to jenom proto, že za několik dní vydáme oficiální prohlášení, a neradi bychom do té doby vzbuzovali nějaké falešné naděje. Ale žádné opravdové tajnosti nikdy nebyly.“

Gibson celou zpáteční cestu hloubal nad Hadfieldovým výrokem. Řekl mu toho sice dost, ale řekl mu všechno? A kam do toho všeho zapadá. Phobos? Gibson přemýšlel, jestli jeho podezření, týkající se vnitřního měsíce, nebylo zcela bezdůvodné. Bylo zřejmé, že tento projekt s ním neměl nic společného. Napadlo ho, že by mohl Hadfieldovi položit přímou otázku, ale potom si to rozmyslel. Ještě by se ztrapnil.

Když kopule Port Lowellu začaly stoupat nad vypouklý obzor, zavedl Gibson řeč na téma, které mu posledních čtrnáct dní leželo v hlavě. „Ares se za tři týdny vrací na Zem, že?“ nadhodil.

Hadfield mlčky přikývl. Byla to čistě řečnická otázka, Gibson znal odpověď stejně dobře jako kdokoli jiný. „Napadlo mě,“ začal pomalu Gibson, „že bych rád zůstal na Marsu o něco déle. Řekněme tak do příštího roku.“

„Ale?“ V Hadfieldově hlasu nebyla ani bujará radost, ani nesouhlas. Gibsona trochu podráždilo, že jeho ohromující prohlášení vyznělo tak naprázdno. „A co vaše práce?“ pokračoval ředitel.

„Tu můžu dělat stejně dobře tady jako na Zemi.“

„Jistě si uvědomujete, že jestli tady zůstanete, budete muset vykonávat nějaké užitečné zaměstnání.“ Hadfield se pousmál. „To ode mne nebylo příliš taktní, že? Chci říct, že budete muset dělat něco prospěšného pro naši kolonii. Máte už v tomto ohledu nějaké konkrétní představy?“

To už bylo trochu povzbudivější - alespoň to znamenalo, že Hadfield jeho návrh okamžitě nezavrhł. Na něco takového ovšem Gibson v prvním návalu nadšení ani nepomyslel.

„Neuvažoval jsem o tom, že bych tady zůstal natrvalo,“ prohlásil nejistě, „ale chtěl bych tady strávit nějakou dobu studiem Mart’anů a pokusit se najít další. Kromě toho se mi nechce odjíždět zrovna v době, kdy to začíná být zajímavé.“

„Co tím myslíte?“

„Přece ty rostliny na kyslík, zprovoznění sedmičky... Chtěl bych vidět, co z toho všeho v příštích několika měsících vzejde.“

Hadfield si svého pasažéra zkoumavě prohlédl. Jeho překvapení ale nebylo tak velké, jak by si Gibson mohl myslet. Ředitel byl svědkem něčeho podobného už vícekrát. Dokonce ho jednou napadlo, jestli se to nestane i Gibsonovi, a současný vývoj událostí mu vůbec nebyl proti mysli.

Vysvětlení bylo opravdu velmi prosté. Gibson se teď cítil šťastnější, než byl kdykoli předtím na Zemi. Udělal něco užitečného a měl pocit, že se stává součástí mart’anské komunity. Jeho „přerod“ už byl téměř u konce a skutečnost, že se Mars pokusil připravit ho o život, jeho rozhodnutí jen utvrdila. Kdyby se teď vrátil na Zem, nebyl by to návrat domů, ale odchod do exilu.

„Nadšení není všechno,“ řekl Hadfield.

„To já vím.“

„Tento náš malý svět stojí na dvou věcech - na odbornosti a tvrdé práci. Bez nich bychom to tady klidně mohli zabalit a vrátit se na Zem.“

„Práce se nebojím, a určitě bych zvládl některou z administrativních činností — a spoustu běžných technických činností.“

To je nepochybně pravda, pomyslel si Hadfield. Schopnost vykonávat takové činnosti byla projevem inteligence, a té měl Gibson dostatek. Ovšem inteligence nebyla všechno, byly tu ještě individuální faktory. Nejlépe bude nevzbuzovat v Gibsonovi žádné naděje, dokud si nezíská další informace a neprojedná to s Whittakerem.

„Řeknu vám, jak to uděláme,“ řekl Hadfield. „Podejte si provizorní žádost o pobyt a já ji odešlu na Zem. Asi za týden bychom měli dostat odpověď. Pokud ji zamítnou, tak se s tím samozřejmě nedá nic dělat.“

Tomu Gibson moc nevěřil, protože dobře věděl, jak málo si Hadfield všímá pozemských předpisů, které se neshodují s jeho představami. Nahlas ale řekl jenom: „A když bude Země souhlasit, tak je to, předpokládám, na vás?“

„Ano. Potom začnu uvažovat o svojí odpovědi.“

To mi prozatím docela stačí, pomyslel si v duchu Gibson. Teď když udělal rozhodující krok, pocítil nesmírnou úlevu, jako kdyby nemohl už vůbec nic ovlivnit a nezbývalo mu než se nechat unášet proudem a čekat, kam ho zaneše.

Dveře přechodové komory se před nimi otevřely a blecha vjela do města. Možná dělal chybu, ale nic hrozného se přece nemohlo stát. Vždycky se mohl některou z dalších lodí vrátit na Zem.

Ale nebylo pochyb o tom, že ho Mars skutečně změnil. Uměl si představit, co na to řeknou někteří jeho známí, až si přečtou noviny. „Už jsi to slyšel? Zdá se, že Mars udělal z Martina chlapa! Kdo by si to byl pomyslel!“

Gibson se nespokojeně zavrtěl. Nerad by se stal příkladem něčího ponaučení. Ani v těch nejsentimentálnějších okamžicích neměl nikdy nejmenší pochopení pro samolibá viktoriánská podobenství o zahálčivých, sobeckých mužích, ze kterých se stali užiteční členové společnosti. Zároveň měl ale hrozný strach, že něco neskutečně podobného se právě začíná dít s ním.

ČTRNÁCTÁ KAPITOLA

„Ven s tím, Jimmy. Co je ti? Zdá se, že ti dnes nějak nechutná.“

Jimmy se rozmrzele přehraboval v syntetické omeletě, kterou mezitím stačil na talíři rozkrájet na mikroskopické kousky. „Myslím na Irene a na to, jak je to hrozné, že neměla nikdy příležitost vidět Zemi.“

„A jsi si jistý, že by chtěla? Nikdy jsem ji neslyšel se v tomto smyslu vyjádřit.“

„Ach, jistěže by chtěla. Ptal jsem se jí na to.“

„Přestaň chodit kolem horké kaše. Co vy dva chystáte? Únos?“

Jimmy nasadil znechucený výraz. „To je skvělý nápad, ale těžko proveditelný. Ale vážně, nemyslíte si, že by se Irene měla vrátit na Zem a dokončit si tam vzdělání? Jestli tady zůstane, vyroste z ní nějaká... nějaká...“

„Prostoduchá vesničanka, vlastně kolonistka. To jsi měl na mysli?“

„No, něco v tom smyslu, ale přece jen jste to mohl říct jinak.“

„Promiň, nemyslel jsem to zle. Abych řekl pravdu, musím ti dát za pravdu, taky mě to napadlo. Myslím, že by to měl Hadfieldovi někdo říct.“

„To je přesně to, co...“, vyhrkl Jimmy.

„...co ty a Irene chcete, abych udělal?“

Jimmy zoufale rozhodil rukama. „Vám je zbytečné něco nalhávat. Ano.“

„Představ si, kolik času bychom ušetřili, kdybys to byl řekl hned ze začátku. Ale pověz mi upřímně, Jimmy - jak moc vážně to myslíš s Irene?“

Jimmy na něj upřel pohled, který byl sám o sobě dostatečně výmluvný. „Smrtelně vážně, to byste měl vědět. Chci si ji vzít, jakmile na to bude mít věk... a já práci.“

Po chvíli ticha Gibson pronesl: „Nakonec, mohl jsi dopadnout o hodně hůř. Irene je moc milá dívka, a myslím si, že rok na Zemi jí jen prospěje. Nicméně bych právě teď raději Hadfielda neobtěžoval. Má teď spoustu práce a... ehm, navíc jsem ho už sám o něco požádal.“

„Ale?“ Jimmy udiveně povytáhl obočí.

Gibson si odkašlal. „Stejně to jednou vyjde najevo, ale prozatím ostatním nic neříkej. Zažádal jsem o prodloužení pobytu.“

„Páni!“ vykřikl Jimmy. „To je teda věc.“

Gibson potlačil úsměv. „Myslíš, že dělám dobře?“

„Ale ovšem. Kdybych mohl, udělám to taky.“

„I kdyby se Irene vrátila na Zem?“ zeptal se uštěpačně Gibson.

„To je nefér! Jak dlouho tady plánujete zůstat?“

„Po pravdě řečeno, zatím nevím. Záleží na mnoha věcech. Například si musím najít nějakou práci!“

„Jakou práci?“

„Něco, co by mi bylo blízké a současně užitečné. Nenapadá tě něco?“

Jimmy chvíli nic neříkal, jen zamyšleně vraštil čelo. Gibson se v duchu ptal, o čem asi přemýšlí. Bylo mu líto, že se třeba budou muset zanedlouho rozdělit? V posledních několika týdnech se rozplynulo veškeré napětí, které je dříve rozdělovalo. Dosáhli stavu emocionální rovnováhy, který byl příjemný, přestože to ještě nebylo to, co si Gibson představoval. Třeba to byla jeho vina, třeba se bál dát najevo své vnitřní pocity a zakrýval je škádlením a občasnou jízlivostí. Pokud tomu tak bylo, tak byl až příliš úspěšný. Předtím doufal, že si získá Jimmyho důvěru, ale teď to vypadalo, že za ním Jimmy přijde, jen když něco potřebuje. Ale ne, to by mu křivdil. Jimmy ho měl opravdu rád, možná dokonce tak, jak mají mnozí synové rádi své otce. A to byl úspěch, na který mohl být hrdý. Navíc si mohl připsat značné zásluhy na velkých změnách v Jimmyho povaze, ke kterým došlo od chvíle, kdy opustili Zemi. Už nebyl tak zakřiknutý a nesmělý, a ačkoli byl stále spíše vážný, nikdy nebyl mrzutý. To byl úspěch, říkal si v duchu Gibson, ze kterého mohl mít pocit uspokojení. Nyní už ale mohl dělat jen málo. Jimmy pomalu opouštěl jeho svět. Jediné, na čem mu teď záleželo, byla Irene.

„Bojím se, že mě nic nenapadá,“ řekl Jimmy. „Ale vlastně ano, mohl byste převzít moji práci! A to mi připomíná něco, co jsem tuhle

zaslechl v Úřadu.“ Hlas mu sklouzl do spikleneckého šepotu a Jimmy se naklonil nad stolem. „Už jste slyšel o Projektu Úsvit?“

„Ne, co je to?“

„To se právě pokouším zjistit. Je to něco hrozně tajného a řekl bych, že to musí být něco opravdu velkého.“

„Nepovídej!“ zbystřil Gibson. „Třeba jsem o něm nakonec přece jen něco zaslechl. Co víš ty?“

„No, jednou jsem zůstal večer v archivu. Seděl jsem na podlaze mezi skříněmi a třídil jsem nějaké papíry, když přišel ředitel se starostou Whittakerem. Neměli tušení, že tam jsem, a dali se do řeči. Ne že bych je chtěl špehovat, ale víte, jak to chodí. Whittaker najednou řekl něco, co mě přinutilo nastražit uši. Myslím, že řekl doslova tohle: Ať už to dopadne jakkoli, jakmile se Země o Projektu Úsvit dozví, nechci vidět, co se bude dít - i když bude úspěšný. Nato se ředitel tak divně zasmál a řekl něco v tom smyslu, že úspěch omlouvá všechno. Víc jsem už nezaslechl, brzy nato odešli. Co si o tom myslíte?“

Projekt Úsvit! V tom názvu bylo něco tak magického, že to zrychlilo Gibsonův tep. Byl si téměř jistý, že to muselo mít nějakou spojitost s výzkumem, který probíhal v kopcích nad městem. To by ovšem jen stěží vysvětlovalo Whittakerovu poznámku. Nebo snad ano?

Gibson toho o vzájemném působení politických sil mezi Zemí a Marsem mnoho nevěděl, z některých nahodilých Hadfieldových poznámek a z komentářů v místním tisku však pochopil, že kolonie prochází kritickým obdobím. Na Zemi se ozývaly vlivné hlasy brojící proti obrovským výdajům, spojeným s kolonizací Marsu. Hadfield se nejednou trpce zmínil o projektech, kterých se musel z ekonomických důvodů vzdát, a o jiných, na které vůbec nedostal povolení.

„Podívám se, co se dá zjistit,“ řekl Gibson. „Řekl jsi to ještě někomu dalšímu?“

„Ne.“

„Na tvém místě bych to ani nedělal. Taky je možné, že o nic nejde. Dám ti vědět, až něco zjistím.“

„Nezapomenete se zeptat na Irene?“

„Hned jak k tomu bude příležitost, ale nějaký čas to může trvat - musím Hadfielda zastihnout v tom správném rozpoložení!“

Jako soukromý detektiv nebyl Gibson příliš úspěšný. Dvakrát se spíše neobratně pokusil o přímou otázku, ale odpovědi se nedočkal. Dospěl tedy k závěru, že frontální útok je k ničemu, a zkusil to jinak. Jako prvního si vybral za cíl barmana Georga, protože ten zpravidla věděl o všem, co se na Marsu šustlo. Až dosud byl pro Gibsona nejcennějším zdrojem informací, tentokrát ovšem i on na-prosto zklamal.

„Projekt Úsvit?“ zopakoval zaražené. „O tom jsem nikdy neslyšel.“

„Jsi si opravdu jistý?“ zeptal se ho Gibson se zkoumavým pohledem v očích.

George se hluboce zamyslel. „Naprosto,“ řekl nakonec. A to bylo všechno. George byl tak skvělý herec, že bylo zcela nemožné poznat, kdy lže a kdy mluví pravdu. O něco lépe pořídil Gibson u vydavatele Mart'anských Timesů. Normálně se Westermanovi vyhýbal, protože ten se z něj vždycky snažil vymámit nějaký článek a Gibson byl neustále v prodlení i se svými pozemskými závazky. Nebylo tedy divu, že když vstoupil do malé kanceláře jediných mart'anských novin, vypadal dvojčlenný personál redakce dost překvapeně. Gibson nejprve složil oběť v podobě průklepů několika článků, a potom rozevřel pasti.

„Pokouším se nashromáždit všechny dostupné informace o Projektu Úsvit,“ řekl, jako by se nechumelilo. „Vím, že je to ještě pod pokličkou, ale chtěl bych mít všechno připraveno, až to bude možné zveřejnit.“

Na několik sekund zavládlo v kanceláři hrobové ticho, a potom Westerman řekl: „Na to byste se měl raději zeptat ředitele.“

„Nechci ho obtěžovat, má toho tolik...,“ odvětil bezelstně Gibson.

„Ale já vám k tomu nic neřeknu.“

„Chcete říct, že o tom nic nevíte?“

„To jste řekl vy. Na Marsu je jen několik desítek lidí, kteří vědí, co to vůbec je.“

Alespoň nějaká cenná informace. „A vy mezi ně nepatříte?“ zeptal se Gibson.

Westerman pokrčil rameny. „Snažím se mít oči otevřené a leccos jsem si domyslel.“

Více z něho Gibson nedostal. Měl silné podezření, že Westerman ví o celé záležitosti jen o málo více než on a že jen kalí vodu, aby zakryl svoji neinformovanost. Rozhovor mu ale potvrdil dvě věci: že Projekt Úsvit existuje a že je velmi dobře utajen. Gibsonovi nezbývalo než následovat Westermanova příkladu — mít oči otevřené a domýšlet si, co se dá.

Rozhodl se, že své pátrání dočasně přeruší a že se zastaví v biofyzikální laboratoři, kde byl Kvík čestným hostem. Malý Mart'an seděl poklidně na zadku, zatímco vědátory se v koutě radili o dalším postupu. Jakmile Kvík spatřil Gibsona, radostně zacvrlikal a hopsavě se k němu rozběhl, přičemž porazil židli a jenom o vlásek minul nějaký drahocenný přístroj. Houf biologů přihlížel této emocionální demonstraci dosti rozmrzele; pravděpodobně se neshodovala s jejich názory na psychologii Mart'anů.

„Tak co,“ oslovil Gibson šefa týmu, když se vymanil z Kvíkových drápků, „už jste zjistili, jak je inteligentní?“

Vědec se poškrábal na hlavě. „Je to podivná malá potvůrka. Někdy mám pocit, že se nám vysmívá. Zvláštní na tom je, že je úplně jiný než ostatní členové jeho skupiny. Máme v terénu vědecký tým, který je pozoruje.“

„Jak jiný?“

„Ti ostatní, pokud se nám podařilo zjistit, nevykazují vůbec žádné emoce. Například úplně postrádají jakoukoli zvědavost. Když se k nim postavíte a budete čekat dostatečně dlouho, tak vás ‚objedí‘ kolem dokola. Pokud jim sám nebudete úmyslně překážet, ani si vás nevšimnou.“

„A pokud ano?“

„Tak se vás pokusí odstrčit jako nějakou překážku. Když se jim to nepodaří, půjdou jinam. Prostě je nemůžete dopálit.“

„To jsou tak dobromyslní, nebo prostě tak hloupí?“

„Já osobně bych řekl, že ani to, ani ono. Tak dlouhou dobu už nemají žádné přirozené nepřátele, že si ani neumí představit, že by jim někdo mohl ublížit. Museli se vyvinout v ryze pudová stvoření; jejich život je tak těžký, že takový přepych jako zvědavost a jiné emoce si nemohou dovolit.“

„Jak si potom vysvětlujete chování tady toho rošťáka?“ Gibson ukázal na Kvíka, který mu právě prohrabával kapsy. „Hladový není,

právě jsem mu nabídl něco k snědku. Musí to tedy být čirá zvědavost.“

„Asi to bude vývojová fáze, kterou prochází během dospívání. Vzpomeňte si, jak odlišná jsou koťata a dospělé kočky — nebo, když už jsme u toho, jak se liší dítě od dospělého člověka.“

„Takže až Kvík vyroste, bude stejný jako ostatní?“

„Pravděpodobně ano, ale není to jisté. Neznáme jeho schopnosti přejímat nové návyky. Například se umí velmi dobře dostat z bludiště — pokud ho ovšem přesvědčíte, aby si dal tu práci.“

„Ubohý Kvík,“ řekl Gibson. „Někdy si vyčítám, že jsem ho nenechal doma. Na druhou stranu, byl to jeho nápad. Pojd', Kvíku, půjdeme se projít.“

Kvík okamžitě odhopsal ke dveřím. „Viděl jste to?“ zajásal Gibson. „Rozumí tomu, co říkám.“

„To zvládne i pes, když uslyší povel. Může to být také otázka zvyku, touto dobou ho berete ven každý den a on si na to už zvykl. Mohl byste ho za půl hodiny přivést zpátky? Připravujeme encefalograf, uděláme mu EEG mozku.“

Jejich odpolední procházky měly dvojí účel. Jednak měly smířit Kvíka s jeho osudem, a jednak měly ulehčit Gibsonovu svědomí. Někdy si připadal jako zloděj dětí, který ihned po únosu zanechal svoji oběť napospas osudu. Bylo to ale v zájmu vědy, a biologové mu dali čestné slovo, že Kvíkovi nikterak neublíží.

Obyvatelé Port Lowella si už zvykli na zvláštní dvojici, která se dennodenně procházela ulicemi, a počáteční davy přihlížejících postupně zmizely. Když byli venku v době mimo vyučování, nashromáždila se obvykle kolem Kvíka družina mladých obdivovatelů, kteří si s ním chtěli hrát. Teď ale bylo dopoledne a nedospělé obyvatelstvo bylo ještě 'pod zámekem'. V dohledu nikdo nebyl a Gibson a jeho společník zahnuli na Broadway. Zakrátko se v dálce objevila známá postava. Hadfield právě prováděl svou každodenní inspekční prohlídku a jako obvykle měl s sebou své dva miláčky.

Bylo to vůbec poprvé, co Topaz a Tyrkys viděly Kvíka, a jejich aristokratický klid byl povážlivě narušen, ačkoli se snažily ze všech sil, aby to nevyšlo najevo. Zaškubaly vodítkem a nenápadně se snažily schovat se za Hadfieldem, ale Kvík si jich ani nevšiml.

„To je mi ale zvěřinec!“ smál se Hadfield. „Řekl bych, že Topaz a Tyrkys nelibě nesou konkurenci - měly to tady tak dlouho jen pro sebe, že si myslí, že jim to tady patří.“

„Máte už nějaké zprávy ze Země?“ zeptal se nedočkavě Gibson.

„Myslíte vaši žádost? Vždyť jsem ji odeslal teprve před dvěma dny, probůh! Sám víte nejlépe, jak dlouho to trvá, než se tam dole dají věci do pohybu. Potrvá ještě nejméně týden, než dostaneme odpověď.“

Gibson si už stačil zvyknout, že Země je „dole“ a vnější planety „nahore“. Vždycky si přitom představil obrovskou stráž, svažující se dolů ke Slunci a posázenou planetami.

„Abych byl upřímný, tak nechápu, co to má co dělat se Zemí,“ pokračoval Gibson. „Koneckonců to přece není otázka přepravního prostoru. Já už jsem přece tady, a tím, že se nechci vrátit, se to jen zjednoduší!“

Hadfield se jen usmál. „Přece si nemyslíte, že něco tak očividného bude dávat pozemským politikům smysl! Kdepak, k čemu by potom byl služební postup?“

Gibson dobře věděl, že Hadfield se obvykle o svých nadřízených takto nevyjadřoval, a pocítil zvláštní hřejivý pocit uspokojení, který se dostavuje, když je vám dovoleno podílet se na něčí úmyslné nediskrétnosti. Dalo se to považovat za další projev toho, že mu ředitel důvěruje a že je přesvědčen, že Gibson je na jeho straně. Že by toho využil a zmínil se mu o dalších dvou záležitostech, kterými se v duchu zabýval, o Projektu Úsvit a o Irene? Co se Irene týče, bude muset svůj slib dříve či později splnit. Nejdříve by si měl však promluvit s Irene samotnou — ano, to je skvělá záminka, proč to odložit.

Odkládal to tak dlouho, až se Irene nakonec odvážila sama, nepochybně popichovaná Jimmym, od něhož dostal Gibson následujícího dne souhrnné hlášení. Z jeho obličejů nebylo těžké vyčíst, jak to dopadlo.

Irenin návrh musel pro Hadfielda znamenat nemalý šok. Vždycky byl přesvědčen, že poskytl své dceři všechno, co potřebovala — tímto sebeklamem ostatně trpí většina rodičů. Vzal to však klidně a k žádným scénám nedošlo. Hadfield byl příliš inteligentní

člověk, než aby zaujal pózu hluboce zraněného otce. Pouze předložil jasné a závažné důvody, proč je nemyslitelné, aby Irene odjela na Zem před dovršením jednadvacátého roku života, kdy plánoval společnou dlouhou dovolenou, během které by spolu cestovali po Zemi. A to bylo už za tři roky.

„Tři roky!“ bědoval Jimmy. „To je jako tři životy!“ Gibson s ním hluboce soucítíl, ale snažil se dívat se na to z té lepší stránky. „Tři roky nejsou zase tak dlouhá doba. Do té doby budeš mít diplom a budeš vydělávat víc peněz než většina tvých vrstevníků. Uteče to, ani se nenaděješ.“

Jeho utěšování však Jimmyho sklíčenost nezaplašilo. Gibson měl chuť ještě dodat, že Jimmy může být rád, že se roky na Marsu počítají podle pozemského času, a ne podle marťanského roku, který má 687 dní. Potom si to ale rozmyslel a namísto toho se zeptal: „Co si o vás a o tom všem Hadfield vůbec myslí? Mluvili o tom spolu?“

„Myslím si, že o nás nic neví.“

„To si piš, že ví! Víš, vážně si myslím, že by bylo nejrozumnější, kdybys šel a vyříkal si to s ním sám.“

„Taky mě to už napadlo,“ řekl Jimmy, „ale asi mám strach.“

„Ten ale budeš muset stejně jednou překonat, když se má stát tvým tchánem!“ rozhorlil se Gibson. „A kromě toho, co tím můžeš zkazit?“

„Může Irene zakázat se se mnou stýkat v době, která nám ještě zbývá.“

„Kdyby to chtěl udělat, tak to udělal už dávno.“

Jimmy nad tím zauvažoval a nakonec musel s Gibsonem souhlasit. Gibson do jisté míry chápal jeho pocity, dobře se ještě pamautoval na vlastní nervozitu před svým prvním setkáním s Hadfieldem. Na rozdíl od Jimmyho k ní měl ale mnohem méně důvodů — zkušenost ho už dávno naučila, že jen málo velkých mužů zůstalo velkými, když je člověk poznal dostatečně zblízka. Pro Jimmyho však Hadfield i nadále zůstával nadpozemským, nedostižným vládcem Marsu.

„Řekněme, že bych za ním přece jen zašel,“ řekl posléze Jimmy. „Co si myslíte, že bych mu měl říct?“

„A co je špatného na čiré, nepřikrášlené pravdě? Ta prý dělá při takovýchto příležitostech divy.“

Jimmy na něj vrhl mírně ublížený pohled - někdy nepoznal, jestli se mu Gibson posmívá nebo ne. Byla to hlavní překážka, která bránila jejich úplnému porozumění, a Gibson si za ni mohl sám.

„Víš co,“ řekl Gibson, „pojď se mnou večer k řediteli a vyříkej si to s ním. Podívej se na to z jeho hlediska. Proč by si nemohl myslet, že jde jen o nezávazné flirtování, které nikdo z vás nebere příliš vážně? Když ale půjdeš a řekneš mu, že se chceš zasnoubit, to už bude něco docela jiného.“

Jimmy bez dalších námitek souhlasil a Gibsonovi spadl kámen ze srdce. Pokud v chlapci něco bylo, měl by k takovému rozhodnutí dospět sám, bez pobízení. Gibson byl natolik rozumný, aby si uvědomoval, že si musí dát velký pozor, aby ve snaze pomoci nezničil Jimmyho sebevědomí.

U Hadfielda bylo výborné, že člověk vždycky věděl, kde ho v danou chvíli zastihne - ale běda tomu, kdo by se pokusil zatěžovat ho nějakými malichernostmi či dokonce úředními záležitostmi v době, kdy byl mimo službu. Tato záležitost ovšem nebyla ani malicherná, ani úřední - a jak si Gibson domyslel, nebyla ani nečekaná. Když totiž Hadfield uviděl, koho s sebou Gibson přivedl, ani trochu ho to nepřekvapilo. Irene nebylo vidět, chytře se někam stáhla. Gibson co nejrychleji následoval jejího příkladu.

Čekal v knihovně, prohlížel si Hadfieldovy knihy a přemítal, kolik jich stačil ředitel při svém vytížení přečíst, když Jimmy vyšel ze dveří. „Pan Hadfield by s vámi rád mluvil,“ řekl mu.

„Jak to šlo?“

„Ještě nevím, ale nebylo to tak hrozné, jak jsem si myslel.“

„Tak je to vždycky. Neboj se, dám mu o tobě ty nejlepší reference a ani nebudu muset lhát.“

Když Gibson vstoupil do pracovny, seděl Hadfield v křesle. Byl hluboce zamyšlený a nepřítomně zíral na koberec, jako kdyby ho viděl poprvé v životě. Pokynem usadil svého hosta do křesla. „Jak dlouho znáte Spencera?“ zeptal se.

„Teprve od svého odletu ze Země. Nikdy předtím jsem ho neviděl.“

„A myslíte si, že je to dost dlouhá doba na to, abyste si utvořil jasný názor na jeho charakter?“

„A vy si myslíte, že celý život je na něco takového dost dlouhá doba?“ vrátil mu otázku Gibson.

Hadfield se usmál a poprvé za celou dobu zdvihl oči. „Nesnažte se vyhnout odpovědi,“ řekl bez jakékoli známky podráždění. „Co si o něm doopravdy myslíte? Vy byste ho přijal za svého zetě?“

„Ano,“ odpověděl Gibson bez zaváhání, „a rád.“

Bylo jen dobře, že Jimmy nemohl v následujících deseti minutách poslouchat jejich rozhovor, ale na druhou stranu to možná byla škoda, protože by si byl mohl udělat mnohem jasnější obrázek o Gibsonových citech. Hadfield se při svém hloubkovém výslechu pokoušel dozvědět se o Jimmym co nejvíce, ale zároveň sondoval i Gibsona. Gibson to sice měl předvídat, ale že to neudělal a spíše se soustředil na Jimmyho zájmy, jen svědčilo v jeho prospěch. Nenadálý obrat ve směru Hadfieldova výslechu ho zastihl zcela nepřipraveného.

„Povězte mi, Gibsone,“ otázal se najednou Hadfield, „proč se mladému Spencerovi snažíte tak pomáhat? Říkáte, že jste ho poznal teprve před pěti měsíci.“

„To je pravda, ale když jsme byli několik týdnů ve vesmíru, zjistil jsem, že jsem dobře znal oba jeho rodiče — chodili jsme spolu na vysokou.“

A bylo to venku — dříve než tomu mohl Gibson zabránit. Hadfield jen povytáhl obočí. Určitě ho napadlo, proč asi Gibson nikdy nedostudoval, byl však příliš taktní, než aby se ho na to zeptal. Místo toho mu jen položil několik běžných otázek týkajících se Jimmyho rodičů a doby, kdy je poznal.

Alespoň to vypadalo jako běžné otázky — byly přesně takové, jaké by Gibson čekal, že mu Hadfield položí, a tak na ně bezelstně odpověděl. Zapomněl, že má co do činění s jedním z nejpronikavějších intelektů ve Sluneční soustavě, který je v analyzování motivů lidského jednání přinejmenším stejně dobrý jako jeho. Když si to uvědomil, bylo už pozdě.

„Promiňte,“ řekl jakoby omluvně Hadfield, „ale celá ta vaše historka jednoduše postrádá přesvědčivost. Neříkám, že jste mi neřekl pravdu. Je docela dobře možné, že se o Spencera tolik zajímáte jen proto, že jste se před dvaceti lety velmi dobře znal s jeho rodiči, ale snažíte se toho příliš mnoho zamluvit a je zcela zřejmé, že celá tahle záležitost se vás dotýká mnohem více, než jste ochoten přiznat.“

Náhle se Hadfield předklonil a přiložil ukazováček na Gibsonovu hrud'. „Nejsem žádný idiot, Gibsone, a analyzovat lidské smýšlení je můj chleba. Nemusíte mi odpovídat, jestli nechcete, ale myslím, že mi to dlužíte. *Jimmy Spencer je váš syn, že?*“

Bomba dopadla — a vybuchla. Jediným Gibsonovým pocitem v nastalém tichu byl pocit nesmírné úlevy. „Ano,“ odpověděl. „Je to můj syn. Jak jste na to přišel?“

Hadfield se usmál. Vypadal, jako by byl sám se sebou spokojen, jako kdyby právě vyřešil něco, co ho už delší dobu trápilo. „Je to pozoruhodné, jak lidé dokážou být slepí k následkům svých činů a jak zcela samozřejmě předpokládají, že lidé kolem nich nemají žádné pozorovací schopnosti. Mezi vámi a Spencerem je mírná, ale charakteristická podoba. Když jsem vás poprvé viděl spolu, napadlo mě, jestli nejste příbuzní, a dost mě překvapilo, když jsem se dozvěděl, že nejste.“

„Potom je zvláštní, že si toho nikdo nevšiml, když jsme byli tři měsíce spolu na Aresu.“

„Vám to připadá zvláštní? Spencerovi kolegové znali jeho minulost a nikdy je nenapadlo spojovat si ji s vámi. Proto byli zřejmě slepí k podobě, které jsem si já, člověk, který o vás nic nevěděl, okamžitě všiml. Považoval bych ji ale za náhodnou a pustil bych to z hlavy, kdybyste mi neřekl tu historii. Ta mi poskytla chybějící kousky mozaiky. Povězte mi, Spencer to ví?“

„Nemá o tom ani tušení, tím jsem si jistý.“

„Proč jste si tak jistý? A proč jste mu to neřekl?“

Byl to nemilosrdný výslech, ale Gibson se mu nebránil. Nikdo neměl větší právo klást mu takové otázky než Hadfield. A Gibson potřeboval někoho, komu by mohl důvěřovat — tak jako Jimmy potřeboval na Aresu jeho, když toto odhalování minulosti začalo. Když si pomyslel, že to celé začal on sám! Ani ve snu by ho nenapadlo, kam až to povede...

„Myslím, že bude nejlepší, když se vrátím na začátek,“ řekl Gibson a neklidně se pohnul v křesle. „Po odchodu ze školy jsem se nervově zhroutil a byl jsem více než rok v nemocnici. Když mě pustili, všechny kontakty s mými přáteli z Cambridge byly zpřetrhány. Pár se jich sice snažilo zůstat se mnou ve spojení, ale já jsem všechny kontakty s minulostí odmítal. Nakonec jsem některé známé samozřejmě znovu potkal, ale trvalo ještě dalších několik let, než jsem se doslechl, co se stalo Kathleen, Jimmyho matce. A v tu

doslechl, co se stalo Kathleen, Jimmyho matce. A v tu dobu už byla mrtvá.“

Odmlčel se. Po všech těch letech měl stále ještě v živé paměti svůj tehdejší bezradný úžas nad tím, že v něm zpráva vyvolala tak málo emocí.

„Doslechl jsem se, že měla syna, ale nepřikládal jsem tomu větší váhu. Vždycky jsme byli... opatrní, nebo jsme si to aspoň mysleli, a já jsem prostě považoval za samozřejmé, že je Gerardův. Vždyť jsem ani nevěděl, kdy se vzali, nebo kdy se Jimmy narodil. Chtěl jsem na celou záležitost prostě zapomenout, a tak jsem ji vytlačil z mysli. Nepamatuji si, že by mě vůbec kdy bylo napadlo, že by ten chlapec mohl být můj. Třeba se tomu dá těžko uvěřit, ale je to naprostá pravda.

A potom jsem potkal Jimmyho. Nejdříve mi ho bylo líto, potom jsem si ho oblíbil, ale nikdy mě ani nenapadlo, že je můj. Do konce jsem na něm hledal podobu s Gerardem, přestože si ho už skoro vůbec nepamatuji.

Ubohý Gerard! Moc dobře znal pravdu, ale miloval Kathleen a smířil se se vším, jen aby si ji mohl vzít. Třeba si zasluhoval stejně lítosti jako ona, kdo ví.“

„Kdy jste tedy poznal pravdu?“ vyptával se neúprosně dál Hadfield.

„Před několika týdny mě Jimmy požádal, abych mu svědecky potvrdil nějaké úřední dokumenty, které musel vyplnit — myslím, že to byla žádost o pracovní povolení. Tehdy jsem se poprvé dozvěděl datum jeho narození.“

„Aha,“ řekl zamyšleně Hadfield. „Ale ani to vám nedává sto-procentní jistotu, že?“

„Jsem si naprosto jistý,“ ohradil se Gibson tak popuzeně, že se Hadfield neubrnil úsměvu, „že nikdo druhý nebyl. A i kdybych měl nějaké pochybnosti, vy sám jste je rozehnal.“

„A co Spencer,“ vrátil se Hadfield ke své původní otázce. „Neřekl jste mi, proč jste si tak jistý, že nic netuší. Proč by si nemohl ověřit pár dat? Třeba datum svatby jeho rodičů? To, co jste mu řekl, v něm přece muselo vyvolat podezření.“

„Nemyslím.“ Gibson volil slova s opatrností kočky, přecházející po mokré vozovce. „Víte, on si matku poněkud idealizuje, a i když si možná domyslel, že jsem mu neřekl všechno, nevěřím, že by

ho napadly ty správné závěry. Není ten typ, který by o tom dokázal mlčet. Kromě toho by stejně neměl žádný důkaz, i kdyby znal datum svatby svých rodičů. Ne, Jimmy určitě nic neví, ale bojím se, že až se to dozví, bude to pro něj dost velký šok.“

Hadfield mlčel a Gibson neměl sebemenší tušení, co se mu honí hlavou. Žádná chvályhodná historka to nebyla, ale alespoň byl k němu upřímný.

Potom Hadfield pokrčil rameny. „Má vás rád,“ řekl. „Nějak to přežije.“

Gibson si hlasitě oddechl. Věděl, že to nejhorší má za sebou.

„Páni, to byla doba,“ přivítal ho Jimmy. „Už jsem myslel, že nikdy neskončíte. Co se vlastně stalo?“

Gibson ho vzal za rameno. „Nic se neboj,“ řekl. „Všechno je v úplném pořádku. Teď už bude všechno v pořádku.“

Doufal a věřil, že mluví pravdu. Hadfield se choval rozumně, což bylo více, než dokázala většina otců v této době a v jeho věku.

„Abych byl upřímný, tak mě nijak zvlášť nezajímá, kdo byli nebo nebyli Spencerovi rodiče,“ řekl Gibsonovi nakonec. „Nežijeme ve viktoriánských časech. Mě zajímá ten hoch samotný, a musím říct, že na mě udělal příznivý dojem. Taky jsem si o něm dlouze popovídal s kapitánem Nordenem, takže nevycházím jen z naší dnešní rozmluvy. Ano, už dávno jsem tušil, že k tomu jednou dojde! Dokonce se to zdálo být nevyhnutné, protože mladíků Spencerova věku je na Marsu poskrovnu.“

Natáhl ruce před sebe - tohoto zvyku si u něj Gibson všiml už dříve — a upřeně se zadíval na své prsty, jako kdyby je viděl poprvé v životě. „Zítřka, můžeme oznámit zasnoubení,“ řekl tiše. „A co vy, co uděláte vy?“ zeptal se a zahleděl se Gibsonovi upřeně do očí. Gibson jeho pohled opětoval bez mihnutí oka.

„Udělám to, co bude pro Jimmyho nejlepší,“ odpověděl. „Hned jak se rozhodnu, co to je.“

„A chcete nadále zůstat na Marsu?“ zeptal se Hadfield.

„Nad tím jsem už taky uvažoval,“ řekl Gibson. „Ale k čemu by to bylo, kdybych se teď vrátil na Zem? Jimmy tam nikdy nezůstane déle než několik měsíců... vlastně ho uvidím častěji, když zůstanu na Marsu!“

„Nejspíš máte pravdu,“ usmál se Hadfield. „Uvidíme, jak se bude Irene zamlouvat život ženy, jejíž muž tráví půlku života ve vesmíru. No, některé ženy námořníků to zvládaly docela dobře.“

Najednou se odmlčel. „Víte, co si myslím, že byste měl udělat?“

„Velmi rád si poslechnu vaše stanovisko,“ řekl vážně Gibson.

„Nic, alespoň dokud nebude po zásnubách a celá věc nebude vyřízená. Kdybyste mu teď řekl, kdo jste, ničemu by to neprospělo, a dokonce by to mohlo způsobit značné škody. Později ale musíte Jimmymu říct, kdo jste - nebo kdo je on, podle toho, jak se na to chcete dívat. Ale myslím si, že ta správná chvíle nastane až za dlouho.“

Bylo to poprvé, co Hadfield Spencera nazval jeho křestním jménem. Možná si toho ani nebyl vědom, ale pro Gibsona to bylo jasné a neklamné znamení toho, že už o Jimmym uvažuje jako o svém zeti. To vědomí v něm vyvolalo náhlý pocit spřízněnosti a sympatie. Spojovalo je nesobecké zasvěcení stejnému cíli — štěstí dvou dětí, v nichž viděli znovuzrození svého vlastního mládí.

Kdykoli si později Gibson tento okamžik vybavil, spojil se mu se začátkem jeho přátelství s Hadfieldem - s prvním člověkem, na kterého dokázal pohlížet s bezvýhradným obdivem a úctou. Bylo to přátelství, které mělo v budoucnosti Marsu sehrát větší roli, než si v tu chvíli oba dokázali představit.

PATNÁCTÁ KAPITOLA

Ten den začal jako kterýkoli jiný den, strávený v Port Lowellu. Jimmy a Gibson tiše snídali - velmi tiše, protože měli oba plnou hlavu svých starostí. Jimmy ještě stále chodil jako s hlavou v oblacích, ačkoli při myšlence, že zanedlouho opustí Irene, zažíval i občasné návaly deprese, zatímco Gibson přemítal o tom, zda už se na Zemi daly záležitosti kolem jeho žádosti do pohybu. Někdy si myslel, že to celé byl jeden velký omyl, a skoro si přál, aby se jeho žádost někde ztratila. Věděl však, že to musí dotáhnout až do konce, a tak se rozhodl zajít na Úřad a trochu věcmi pohnout dopředu.

Něco nebylo v pořádku. Gibson to vycítil, hned jak vkročil do kanceláře. Paní Smythová, Hadfieldova sekretářka, ho uvítala stejně jako kdykoliv předtím, když přišel za ředitelem. Obvykle ho okamžitě uvedla dovnitř, jindy mu zase řekla, že Hadfield je velmi zaneprázdňený nebo že čeká na spojení se Zemí a jestli by nemohl přijít později. Tentokrát však jednoduše řekla: „Pan Hadfield tady bohužel není. Vrátí se až zítra.“

„Až zítra?“ dožadoval se vysvětlení Gibson. „Jel snad do Skie?“

„To ne,“ odpověděla váhavě a zjevně nerada. „Bohužel vám nemohu říct, kam odjel, ale za čtyřicet hodin bude zpátky.“

Gibson se rozhodl nelámat si v tuto chvíli hlavu ředitelovou nepřítomností. Byl přesvědčen, že paní Smythová ví o jeho záležitosti všechno a že mu řekne to, co chtěl vědět. „Nevíte, jestli už přišla nějaká odpověď na moji žádost?“ zeptal se.

Paní Smythová se zatvářila ještě nešťastněji. „Myslím, že ano,“ řekla, „ale přišlo to jako soukromá depeše pro pana Hadfielda a já o tom nemohu hovořit. Domnívám se, že to s vámi projedná sám, hned jak se vrátí.“

To už bylo opravdu k zlosti. Tak dlouho už na tu odpověď musel čekat, a teď ji ani nemohl vidět, když konečně přišla. Gibson cítil,

že jeho trpělivost je u konce. „Přece nemáte žádný důvod mi to neříct!“ rozhorlil se. „Zejména když se to zítra stejně dozvím.“

„Je mi to skutečně hrozně líto, pane Gibsone, ale vím, že kdybych vám teď něco řekla, pan Hadfield by se velmi zlobil.“

„Jak myslíte,“ řekl Gibson a nasupeně vystřelil z kanceláře. Rozhodl se ulevit svým citům tím, že si promluví se starostou Whittakerem - předpokládal naprosto samozřejmě, že ten ve městě je. Skutečně byl ve své kanceláři, ale zato nebyl nijak zvlášť šťastný z Gibsona, který se pevně usadil do návštěvnického křesla způsobem, který mohl znamenat jediné problémy.

„Podívejte, Whittakere,“ spustil Gibson. „Já jsem trpělivý člověk a myslím, že se mnou budete souhlasit, když řeknu, že většinou nemám přehnané nároky.“ Když se jeho posluchač neměl k odpovědi, Gibson pokračoval dál. „Děje se tady něco velmi podezřelého a já mám v úmyslu tomu přijít na kloub.“

Whittaker si povzdechl. Věděl, že k něčemu takovému dříve nebo později dojde. Škoda že Gibson nemohl počkat do zítřka — potom už by na tom nezáleželo...

„Co vás tak najednou přivedlo k takovému závěra?“

„Ach, spousta věcí, a vůbec se to nestalo najednou. Právě jsem se pokoušel sehnat Hadfielda. Paní Smythová mi řekla, že je mimo město, a když jsem se pokusil položit jí několik nevinných otázek, zavřela se jako škeble.“

„To si dokážu představit!“ usmál se široce Whittaker.

„Jestli se pokusíte o totéž, tak začnu házet nábytkem. Když už mi nemůžete říct, o co jde, tak mi proboha aspoň řekněte, proč mi to nemůžete říct. Jde o Projekt Úsvit, že?“ zeptal se.

Whittaker se překvapeně napřimil. „Jak jste se to dozvěděl?“ zeptal se.

„Na tom nesejde. I já umím být umíněný.“

„Já se nesnažím být umíněný,“ povzdechl si Whittaker. „Nemyslete si, že si libujeme v tajnostech... ztracená záležitost. Co kdybyste mi nejprve řekl, co vlastně víte.“

„Dobře, jestli vás to obměkčí. Projekt Úsvit má něco společného s tou stanicí rostlinné genetiky nahoře v horách, kde pěstujete... jakže jí to říkáte... Oxyferu. Jelikož, jak se zdá, není důvod něco takového tajit, mohu jen předpokládat, že je to součástí mnohem rozsáhlejšího projektu. Tuším, že s tím nějak souvisí Phobos, ačkoli si

neumím představit jak. Podařilo se vám udržet to v tajnosti natolik, že těch pár lidí na Marsu, co o tom ví, mlčí jako hrob. Ale přitom jste se to nesnažili zatajit ani tak před Marsem jako před Zemí. A teď vy. Co mi povíte?“

Zdalo se, že Whittakera to ani v nejmenším neuvedlo do rozpaků. „Musím vám gratulovat k vašemu... hm, důvtipu,“ řekl. „Také vás možná bude zajímat, že jsem už před několika týdny řediteli doporučoval, abychom vás do celé záležitosti zasvětili. Nemohl se tehdy rozhodnout a od té doby se věci pohnuly rychleji, než kdokoli z nás očekával.“

Bezmyšlenkovitě něco čmáral do bloku. Potom se rozhodl. „Nemohu předbíhat události a nemohu vám říct, co se v tuto chvíli děje. Ale povím vám jeden příběh, který vás možná zaujme. Jakákoli podoba s... ehm... reálnými osobami a místy je čistě náhodná.“

„Rozumím,“ široce se usmál Gibson. „Pokračujte.“

„Takže předpokládáme, že jistá planeta, řekněme planeta A, zřídí v návalu počátečního nadšení z meziplanetárních letů kolonii na planetě B. Po několika letech zjistí, že ji kolonie stojí mnohem více, než předpokládala, a že z ní navíc nemá žádný hmatatelný užitek. Na mateřské planetě se utvoří dvě frakce. Konzervativní frakce chce omezit ztráty a projekt ukončit. Druhá frakce, progresivní, chce v experimentu pokračovat — je přesvědčena, že lidé stejně budou nakonec muset prozkoumat a ovládnout blízký vesmír, jinak se jednoduše přestanou rozvíjet a ustrnou na vlastní planetě. Takovýto druh argumentace však na daňové poplatníky neplatí, a tak začínají konzervativci nabývat vrchu.“

To všechno je samozřejmě velmi nepříjemné kolonistům, jejichž smýšlení je stále nezávislejší. Nelíbí se jim představa, že jsou považováni za chudé příbuzné, přežívající díky milodarům, přesto však ze situace nevidí žádné východisko — až do dne, kdy dojde k převratnému vědeckému objevu. Asi jsem měl říct hned na začátku, že planeta B láká nejlepší mozky planety A, což je jen dalším důvodem k nevraživosti. Tento objev otevírá téměř neomezené možnosti, pokud jde o budoucnost planety B, ale jeho uplatnění s sebou nese jistá rizika, stejně jako nesmírné nároky na omezené zdroje planety. Přesto je předložen plán — a planetou A je okamžitě zamítnut. Nastávají vleklé zákulisní tahanice, ale domovská planeta je neoblomná.

Kolonisté jsou tedy postaveni před volbu. Jedna možnost je vystoupit s celou záležitostí na veřejnost a apelovat na obyvatelstvo planety A, což ovšem znamená zřejmou nevýhodu, protože ti, co jsou „na místě“, je mohou snadno ukřičet. Druhá možnost je pokračovat v projektu bez vědomí Země... chci říct planety A, k čemuž se také nakonec rozhodnou.

Svou roli sehraje samozřejmě i spousta jiných faktorů, politických, osobních i vědeckých. Vůdcem kolonistů je člověk neobyčejně odhodlaný, který se nebojí ničeho a nikoho. Stojí za ním prvotřídní vědecký tým, který ho vždy podpoří. Projekt tedy pokračuje, přestože dosud nikdo neví, zda bude úspěšný. Konec toho příběhu vám bohužel nemohu říct; znáte přece ty seriály, které vždycky skončí v tom nejnapínavějším okamžiku.“

„Myslím, že jsem se dozvěděl asi tak všechno,“ řekl Gibson. „Až najeden menší detail. Pořád ještě nevím, co je to Projekt Úsvit.“ Zdvihl se k odchodu. „Zítra si přijdu poslechnout poslední díl vašeho napínavého seriálu.“

„To nebude potřeba,“ odvětil Whittaker a podíval se na hodiny. „Dozvíte se ho mnohem dřív.“

Při odchodu z Úřadu narazil Gibson na Jimmyho. „Mám být v práci,“ vyrazil ze sebe zadýchaný Jimmy, „ale musel jsem vás chyt-nout. Děje se něco důležitého.“

„Já vím,“ odpověděl netrpělivě Gibson. „Projekt Úsvit právě vrcholil a Hadfield odjel z města.“

„Ach, nevěděl jsem, že už jste to slyšel,“ řekl poněkud zaraže-ně Jimmy, „ale tohle vědět nebudete. Irene je velmi rozrušená. Řekla mi totiž, že se s ní včera otec loučil tak... prostě jako kdyby ji už nemusel uvidět.“

Gibson tiše hvízdal. To stavělo celou záležitost do zcela jiného světla. Projekt Úsvit byl tedy nejenom něco velkého, ale možná i nebezpečného. Tuto okolnost bude muset zvážit.

„Ať se děje cokoli, zítra se o tom všechno dozvíme, Whittaker mi to právě řekl. Ale myslím, že vím, kde se teď Hadfield nachází.“

„Kde?“

„Na Phobosu. Ten je totiž z nějakého důvodu klíčem k Projek-tu Úsvit, a tam taky ředitele v tuhle chvíli najdeš.“

Gibson byl ochoten vsadit se o cokoli, že jeho odhad je správný, ale naštěstí neměl s kým. Hadfield byl totiž v té chvíli od Phobo-

su stejně daleko jako od Marsu. Seděl v malé, nepohodlné raketě, plné vědců a jejich narychlo smontovaných přístrojů. Hrál šachy s jedním z největších fyziků Sluneční soustavy, ale hrál mizerně. Jeho protivník však hrál podobně, a každému člověku muselo být za chvilku jasné, že si oba hrou toliko krátí čas. Čekali, stejně jako ostatní lidé na Marsu - rozdíl byl v tom, že oni jediní přesně věděli, na co čekají.

Dlouhý den, jeden z nejdelších v Gibsonově životě, se pomalu chýlil ke konci. Byl to den divokých dohadů a spekulací — každý člověk v Port Lowellu vyrukoval s nějakou zaručenou teorií. Ti, kteří znali pravdu, mlčeli, a ti, kteří nevěděli nic, drmolili ostošest. Nebylo tedy divu, že s příchodem noci zavládla ve městě atmosféra naprostého zmatku. Gibson nevěděl, jestli vůbec stojí za to jít spát, ale někdy kolem půlnoci se rozhodl, že půjde do postele. Tvrdě spal, když Projekt Úsvit, neviditelně a bezhlučně, v úkrytu za tělem planety, dosáhl vrcholu. Jediní svědkové jeho vyvrcholení byli muži v pozorovací raketě. Ze seriózních vědců se rázem stali hulákající, rozesmátí školáci na cestě domů.

Časně ráno Gibsona probudilo hlasité bušení na dveře. Byl to Jimmy, který na něj křičel, aby vstal a šel ven. Gibson se rychle oblékl, ale než se dostal ke dveřím, Jimmy už byl na ulici. Dohonil ho ve venkovních dveřích. Ze všech stran přicházeli lidé, ospale si protírali oči a nechápali, co se děje. Slyšel stupňující se šum hlasů a vzdálené výkřiky; Port Lowell připomínal úl, do kterého někdo píchl klackem.

Trvalo celou minutu, než si Gibson uvědomil, co vlastně město probudilo. Právě svítalo, východní obloha se rozzářila prvními paprsky Slunce. Východní obloha? *Proboha, úsvit přicházel od západu!*

Nikdo nemohl být méně pověřčivý než Gibson, ale jeho vědomí na okamžik zachvátila vlna nevysvětlitelného děsu. Trvalo to však jen okamžik a potom znovu převládl rozum. Světlo nad horizontem bylo stále silnější a silnější a kopců nad městem se dotkly první paprsky. Pohybovaly se rychle, na Slunce až příliš rychle, a najednou se z pouště vynořil zářící zlatý meteor a téměř po vertikále začal šplhat k zenitu.

Byla to právě ta rychlost, která prozradila jeho totožnost. Byl to Phobos, nebo spíš to, co ještě před několika hodinami bylo Phobo-

sem. Nyní z něj byl ohnivý žlutý disk a Gibson ucítil na tváři teplo, které z něj sálalo. Město oněměle sledovalo zázrak, odehrávající se před jeho očima, a pomalu si začínalo uvědomovat, co všechno by to pro Mars mohlo znamenat.

Toto byl Projekt Úsvit — měl vsutku příhodný název. Kousky mozaiky zapadly na své místo, ale celkový obraz byl stále nejasný. Přeměna Phobosu na druhé slunce byl bezesporu velkolepý úspěch nukleárního inženýrství, ale Gibsonovi stále unikalo, jak by to mohlo vyřešit problémy kolonie. Bádal nad tím ještě ve chvíli, kdy se probudil k životu zřídka používaný místní rozhlas a ulicemi se rozlehl Whittakerův hlas.

„Dobré jitro všem,“ řekl. „Myslím, že touto dobou už jste všichni vzhůru a že jste si stačili všimnout, co se stalo. Vrchní ředitel je teď na zpáteční cestě z vesmíru a rád by k vám v tuto chvíli promluvil.“

Něco cvaklo a jiný hlas tiše řekl: „Jste na lince, pane.“ Nato se v reproduktoru ozval Hadfieldův hlas. Zněl unaveně, ale vítězně, byl to hlas člověka, který má za sebou dlouhou bitvu, v níž právě dosáhl konečného vítězství.

„Hadfield zdraví Mars,“ řekl. „Jsem ještě na zpáteční cestě, přistaneme asi za hodinu. Doufám, že se vám naše nové slunce líbí. Podle našich propočtů bude trvat skoro tisíc let, než vyhasne. Zažehli jsme ho, ještě když byl Phobos hluboko pod vaším horizontem, pro případ, že by počáteční radiační vrchol byl příliš vysoký. Reakce je nyní stabilizovaná a záření je přesně na té úrovni, kterou jsme předpokládali, i když se během příštího týdne může o několik procent zvýšit. Jde převážně o mezonické rezonanční záření, které je velmi účinné a přitom není příliš prudké. Ujišťuji vás, že při složení Phobosu nehrozí žádné nebezpečí atomové exploze.“

Nový světelný zdroj nám přibližně o desetinu zvětší množství energie, kterou nám zatím dodává Slunce. To zvýší teplotu na většině povrchu Marsu skoro na úroveň Země. To ale není důvod, proč jsme Phobos zažehli — není to hlavní důvod.

Více než teplo potřebuje Mars kyslík a přitom všechen kyslík, potřebný k vytvoření atmosféry prakticky stejné kvality, jako je pozemská, leží pod vašimi nohama, uvězněný v písku. Před dvěma lety jsme objevili rostlinu, která dokáže kyslík z písku uvolnit. Je to tropická rostlina — roste pouze na rovníku, ale ani tam se jí příliš neda-

ří. Kdyby měla dostatek slunečního světla, mohla by se s naší malou pomocí rozšířit po celém Marsu a za padesát let bychom tady měli dýchatelnou atmosféru. Tohle je ten cíl, k němuž směřujeme. Až ho dosáhneme, budeme kdykoli moci jít, kam se nám zachce, budeme moci zapomenout na naše hermetická města a dýchací masky. Je to sen, jehož naplnění se mnozí z vás dožijí. Bude to znamenat, že jsme lidstvu dali nový svět.

Některé užitečné změny zaznamenáme hned. Bude mnohem větší teplo, alespoň když budou současně svítit Phobos i Slunce, a zimy budou mnohem mírnější. Phobos sice není v šířkách nad sedmdesát stupňů vůbec vidět, ale nově vzniklé větrné proudy oteplí i polární oblasti a zabrání tomu, aby naše vzácná vláha zůstala vždycky půl roku uvězněná v ledové pokrývce.

Přinese to s sebou i některé nevýhody, roční období a noci se nám teď poněkud zkomplikují, ale výhody z toho plynoucí je mnohokrát vyváží. Ode dneška si každý den při pohledu na tento maják, stoupající po obloze, připomenete nový svět, který pomáháme vytvořit. Mějte na paměti, že tvoříme historii - toto je poprvé, co se člověk pokusil o změnu podoby planety. Pokud uspějeme zde, jiní učiní totéž jinde. V budoucnu budou celé civilizace na planetách, o kterých teď ani nevíme, vděčit za svou existenci tomu, co jsme dnešní noci učinili.

To je vše, co jsem vám chtěl říct. Možná je vám líto vašeho měsíce, který jsme museli obětovat, abychom znovu přivedli na tento svět život. Ale pomyslete na toto — Mars sice přišel o svůj měsíc, ale získal za něj slunce, a kdo by pochyboval o tom, co je víc?

Dobrou noc vám všem.“

Žádný obyvatel Port Lowella se však do postele nevrátil. Pokud se města týkalo, noc byla u konce a Port Lowellu začal nový den. Bylo těžké odtrhnout oči od malého zlatého disku, šplhajícího vytrvale po obloze, jehož teplo každou minutou narůstalo. Jak se s tím asi vypořádá marťanská flóra, napadlo Gibsona. Kráčel po ulici, až došel k nejbližší sekci a průhlednou stěnou se podíval ven. Bylo to přesně tak, jak očekával: všechny rostliny se rozvinuly a natočily se k novému slunci. Napadlo ho, co asi udělají, až budou na obloze obě slunce současně...

Ředitelova raketa přistála o půl hodiny později, ale Hadfield a vědecký tým Projektu Úsvit se davům vyhnuli. Přišli do města pěšky

přes kopuli číslo sedm a vozidlo poslali jako návnadu přes hlavní vstup. Lest se osvědčila, a než si lidé stačili uvědomit, co se stalo, a začali s oslavami, na které byla posádka rakety příliš unavená, byli už všichni bezpečně uvnitř svých domovů. To ovšem nezabránilo tomu, aby se po městě nevytvořily skupinky oslavujících — skupinky, jejichž členové prohlašovali jeden jako druhý že celou dobu věděli, co Projekt Úsvit znamená.

Phobos už byl mnohem výš, a tudíž už bylo mnohem tepleji, když se Gibson s Jimmym zamíchali do davu, který se sice dobromyslně, ale rezolutně dožadoval na Georgovi vstupu do baru. Narazili tam na své kolegy z Aresu. Každá skupinka prohlašovala, že tam přišli, protože věděli, že tam najdou ostatní.

Hlavní technik Aresu mohl o nukleárním inženýrství vědět více než kdokoli jiný, takže byl brzy postrčen dopředu a požádán, aby ostatním objasnil, co se vlastně stalo. Hilton však svoji kompetenci k něčemu takovému skromně popřel.

„To, co udělali nahoře na Phobosu,“ prohlásil, „je daleko před vším, co nás učili na technice. Vždyť v té době ještě nebyla objevena ani mezonová reakce — nemluvě o tom, jak ji řídit. Abych byl upřímný, tak si myslím, že to na Zemi dodnes nikdo neví. Musí to být něco, co objevili na Marsu.“

„Chceš tím snad říct, že Mars je v nukleární fyzice — nebo, když na to přijde, tak vůbec v něčem — před Zemí?“ řekl Bradley.

Jeho poznámka vyvolala mezi shromážděnými malé povstání a Bradleyho museli jeho kolegové, i když neradi, zachraňovat před rozhořčenými kolonisty. Když byl znovu nastolen pořádek, Hilton si neodpustil odpověď: „Jistě, přece víš, že během posledních několika let sem přicházeli ti nejlepší vědci, takže to vůbec není tak překvapující, jak ti to připadá.“

Což byla naprostá pravda. Gibson si vzpomněl na poznámku, kterou před ním utrousil ráno Whittaker. Mars byl lákadlem nejen pro něho, a on teď pochopil proč. Jaká přesvědčovací kouzla, kolik psychologických triků či jaká složitá vyjednávání musel za těch posledních několik let Hadfield absolvovat! Ty nejlepší mozky asi nebylo tak těžké přesvědčit — výzvu, kterou před ně Hadfield předstíhal, mohli takoví jedinci stěží ignorovat. Horší muselo být získat ty druhořadé, ale stejně nezbytné vojáky vědy. Jednoho dne se možná

všechna tato tajemství dozví a zjistí, jak vlastně Projekt Úsvit začal a jakou cestou dospěl do úspěšného konce.

Zbytek noci uběhl velmi rychle. Když vyšlo Slunce, aby se přivítalo se svým konkurentem, Phobos už klesal po dráze k východu. Město sledovalo jejich souboj s němým úžasem, ale byl to nerovný souboj a o jeho výsledku bylo předem rozhodnuto. Pokud Phobos zářil na noční obloze samotný, bylo snadné domnívat se, že je skoro stejně jasný jako Slunce, ale první paprsky skutečného úsvitu tuto iluzi rázem rozehnaly. Slunce stoupalo nad pouště a Phobos, i když byl stále ještě vysoko, byl s každou minutou bledší a bledší. Všichni teď mohli vidět, jak je ve srovnání se Sluncem nevýrazný a žlutý. Bylo jasné, že pomalu se otáčející rostliny žádná těžká volba nečeká - když svítilo Slunce, člověk si Phobosu ani nevšiml.

Byl však dostatečně jasný na to, aby splnil svůj úkol. Na tisíc let se měl stát pánem marťanské noci. A potom? Až jeho oheň dohoří, až mu dojde palivo, bude z Phobosu znovu jen obyčejný měsíc, zářící toliko odrazem slávy Slunce?

Gibson věděl, že v tu dobu už na tom nebude záležet. Svou práci odvede Phobos během prvních sta let. Mars bude mít atmosféru, která mu vydrží na celé geologické věky. A až začne Phobos skomírat a zhasne, bude mít věda oné vzdálené doby nějakou jinou odpověď - v dnešní době možná stejně nepředstavitelnou, jakou by před pouhými sto lety bylo pro naše předky vznícení hvězdného tělesa.

První den nového věku pomalu vrcholil. Gibson chvilku sledoval na zemi svůj dvojitý stín. Oba stíny směřovaly k západu, ale zatímco jeden se skoro nehýbal, druhý, ten slabší, se prodlužoval před jeho očima a byl čím dál tím méně zřetelný, až nakonec zmizel docela. Phobos zapadl.

Jeho náhlé zmizení rázem Gibsonovi připomnělo něco, na co v návalu vzrušení několika posledních hodin docela zapomněl, stejně jako většina obyvatel Port Lowellu. Teď už to ví i Země. Sice to nevěděl jistě, ale touto dobou už musel být Mars na pozemské obloze mnohem nápadnější.

Země začne co nevidět klást velmi nepříjemné otázky.

ŠESTNÁCTÁ KAPITOLA

Byla to jedna z těch ceremonií, v nichž si tak libují filmové žurnály. Hadfield a celý jeho štáb stáli vedle sebe na pokraji mýtiny a za nimi se zdvíhaly kopule Port Lowellu. Pěkný záběr, pomyslel si kameraman, přestože dvojité osvětlení mu poněkud znesnadňovalo práci. Dostal pokyn z režijní místnosti a začal panorámovat zleva doprava, aby poskytl divákům před samotným ceremoniálem trochu „pohybu“. Ne že by toho bylo mnoho k vidění — krajina byla příliš rovná, než aby na ní při tomto monochromatickém přenosu něco zaujalo. (Při přímém přenosu na Zem si pásma pro barvu nemohli dovolit. Ani obyčejný černobílý přenos nebyl nijak jednoduchý.) Právě dokončil záběr, když dostal pokyn, aby znovu zabral Hadfielda, který právě pronášel krátký projev. Ten šel na jiném zvukovém kanálu, který on neslyšel, ačkoli ho v režii míchali na obraz, který jim posílal. Stejně však věděl, co bude ředitel říkat - slyšel to už předtím.

Starosta Whittaker mu předal lopatu, o kterou se posledních pět minut tak půvabně opíral, a Hadfield začal zahazovat pískem kořeny vysoké, nezajímavé mart'anské rostliny, stojící v dřevěném rámu. Vzdušnatka, jak jí teď všichni říkali, nevypadala nijak vábně. Jako by se ani v tak slabé gravitaci nedokázala udržet zpřima. Určitě nevypadala jako něco, na čem závisí budoucnost planety...

Hadfield ukončil svůj symbolický zahradnický akt. Dokončit práci a zaházet jámu až po okraj může někdo jiný. (Dělníci už postávali nedaleko a čekali, až honorace vyklidí prostor a oni se budou moci pustit do práce.) Následovalo potřásání rukama a poplácávání po zádech; Hadfield zmizel v davu, který se kolem něj nahnul. Jediná osoba, která dění kolem nevěnovala sebemenší pozornost, byl Gibsonův ochočený Mart'an, pohupující se v bocích jako jedna z těch loutek s posunutým těžištěm, které nelze položit. Kameraman na něj přesunul záběr a přiblížil si ho na detail. Bude to poprvé, co lidé na Zemi uvidí skutečného Mart'ana - alespoň v živém vysílání.

Hleďme ho, copak má asi za lubem? Něco muselo upoutat jeho pozornost, prozradilo ho zachvění ohromných blanitých uší. Mart'an se dal pomalými, opatrnými přiskyky do pohybu. Kameraman ho držel v hledáčku a současně záběr znovu oddálil, aby se podíval, kam má Mart'an namířeno. Nikdo jiný si ho nevšiml. Gibson ještě stále rozmlouval s Whittakerem a zdálo se, že na svého mazlíčka docela zapomněl.

Tak za tímhle se žene! To bude něco, lidé na Zemi budou nadšení. Stihne to, než si ho všimnou? Ano, dokázal to! Posledním skokem dopadl Kvík do jamky a jeho trojhranný zobáček začal okusovat štíhlou mart'anskou rostlinu, kterou tam právě s takovou péčí vysadili. Určitě si myslel, jak to není od jeho přátel milé, že si kvůli němu dávají takovou práci... Nebo snad věděl, jakou neplechu provádí? Jeho taktický postup byl tak pohotový, že jen stěží bylo možno uvěřit v jeho nevinnost. Tak či tak, kameraman rozhodně neměl v úmyslu mu jeho plán překazit, byl to příliš dobrý záběr. Udělal krátký střih zpátky na Hadfielda a jeho společnost, jak si vzájemně blahopřejí k dílu, které Kvík tak pohotově mařil.

Něco tak skvostného nemůže dlouho vydržet, pomyslel si kameraman. Gibson si všiml, co se děje, hlasitým výkřikem vyburcoval ostatní a vyrazil ke Kvíkovi. Ten se nejprve rychle rozhlédl, ale pak usoudil, že není kam prchnout, a tak s výrazem ukřivděného nevinátka zůstal sedět. Když ho Gibson popadl za ucho a odtáhl z místa přechinu, Kvík se nechal klidně odvést, aniž by se vzpíral úřední moci. Vzdušnatku obstoupila skupinka znepokojených odborníků, ale ti se ke všeobecnému ulehčení zakrátko usnesli na tom, že vzniklá škoda není nenahraditelná.

Byla to banální epizoda a nikoho ani nenapadlo, že by mohla mít nějaké následky. Pro Gibsona se nicméně, aniž by si to sám kdy uvědomil, stala podnětem pro jeden z jeho nejdůmyslnějších a nejužitečnějších nápadů.

Život Martina Gibsona najednou začal být velmi komplikovaný a nadmíru zajímavý. Byl jedním z prvních lidí, kteří s Hadfieldem mluvili po dokončení Projektu Úsvit. Vrchní ředitel si ho dal zavolat, přestože mu mohl věnovat jen několik málo minut svého času. Těch několik minut však zcela změnilo Gibsonův osud.

„Omlouvám se, že jste musel čekat,“ přivítal ho Hadfield, „ale odpověď ze Země přišla až těsně před mým odchodem. Píše se v ní, že tady můžete zůstat, pokud bude možno včlenit vás do naší administrativní struktury — abych použil úřední hantýrku. A jelikož budoucnost naší ‚administrativní struktury‘ závisela převážně na výsledku Projektu Úsvit, napadlo mě, že bude lepší promluvit si o tom až po mém návratu.“

Nejistota, tížící Gibsonovu mysl, rázem zmizela. Všechno bylo jasné. I kdyby dělal chybu, čemuž nevěřil, teď už nebylo cesty zpátky. Spojil svůj osud s Marsem, stane se součástí kolonie a jejího boje za znovuzrození světa, který se pomalu probouzel z dlouhého spánku.

„A jakou práci jste mi přidělil?“ zeptal se Gibson s nádechem obav v hlase.

„Rozhodl jsem se uzákonit váš neoficiální status,“ pravil s úsměvem Hadfield.

„Jak to myslíte?“

„Pamatujete si, co jsem vám řekl, když jsme se poprvé setkali? Požádal jsem vás, abyste nám pomohl tím, že nebudete jen předávat na Zem holá fakta, ale že také poskytnete lidem představu o našich cílech a o duchu, abych tak řekl, který se nám na Marsu podařilo vytvořit. Odvedl jste dobrou práci, přestože jste nevěděl o projektu, do kterého jsme vkládali svoje největší naděje. Je mi líto, že jsem ho před vámi musel utajit, ale kdybyste znal naše tajemství a musel si ho nechat pro sebe, velmi by to ztížilo vaši práci, nemyslíte?“

Gibsona dosud nenapadlo podívat se na věc z této stránky, ale bezesporu to dávalo smysl.

„S velkým zájmem jsem sledoval, jaký dopad má vaše vysílání a vaše články,“ pokračoval Hadfield. „Možná to nevíte, ale my si to můžeme velmi jednoduše ověřit.“

„Jak?“ zeptal se překvapeně Gibson.

„Neuhádnete to? Týdně se asi deset tisíc lidí roztroušených po celé zeměkouli rozhodne, že se vystěhují na Mars, a z nich přibližně tři procenta projdou předběžnými testy. Od doby, kdy začaly pravidelně vycházet vaše články, zvýšilo se toto číslo na patnáct tisíc týdně a neustále narůstá.“

„Ach tak,“ řekl zamyšleně Gibson. Najednou se krátce zasmál. „Taky si matně pamatuju, že jste nebyl mojí návštěvou příliš nadšen.“

„Všichni děláme chyby, ale já jsem se naučil z těch svých těžít,“ usmál se Hadfield. „Abych to shrnul, chtěl bych, abyste tady vedl malý odbor..., abych byl upřímný, bude to vlastně naše reklamní oddělení. Samozřejmě pro něj budeme muset vymyslet nějaký lepší název! Vaší prací bude dělat Marsu reklamu. Teď když se máme čím pochlubit, jsou možnosti nepoměrně větší, a když získáme dost lidí, kteří se budou dožadovat vstupu, Zemi nezbude než opatřit dopravní kapacity. A čím dříve k tomu dojde, tím dříve budeme moci Zemi slíbit, že se postavíme na vlastní nohy. Co vy na to?“

Gibson pocítil mírné zklamání. Žádná velká profesní změna to nebyla, ale vrchní ředitel měl pravdu - takto mohl být Marsu nejvíce užitečný.

„To by šlo,“ řekl. „Dejte mi týden, abych si vyřídil své pozemské záležitosti a dal do pořádku své závazky.“

Týden je příliš krátká doba, napadlo Gibsona, ale měl by stačit na to nejzákladnější. Představil si, co tomu asi řekne Ruth. Nejspíš si pomyslí, že se zbláznil, a asi bude mít pravdu.

„Zpráva o tom, že jste se rozhodl tady zůstat,“ pokračoval spokojeně Hadfield, „vyvolá velký zájem. Bude to jistě značná injekce pro naši kampaň. Máte něco proti tomu, abychom to hned zveřejnili?“

„Myslím, že ne.“

„Výborně. Whittaker s vámi teď probere detaily. Jistě chápete, že budete mít platové zařazení administrativního pracovníka druhé kategorie, odpovídající vašemu věku?“

„Na to už jsem se informoval,“ řekl Gibson. Považoval za zbytečné dodávat, že jeho zájem o platové zařazení byl převážně teoretický. Jeho plat na Marsu bude sice tvořit jen desetinu jeho dosavadních příjmů, ale bude naprosto stačit na zabezpečení uspokojivé životní úrovně na planetě skýtající jen omezené množství požitků. Sice ještě nevěděl, nač konkrétně upotřebí svá pozemská aktiva, ale ono se jistě něco najde.

Po dlouhém sezení s Whittakerem, kterému se téměř podařilo zadusit jeho nadšení nářkem nad nedostatkem personálu a ubytovacích kapacit, strávil Gibson zbytek dne sepisováním radiogramů.

Nejdelší z nich byl adresován Ruth a týkal se převážně, ovšem nikoli výhradně, obchodních záležitostí. Ruth si mnohokrát stěžovala, co všechno musí za svých deset procent dělat, a Gibson si teď v duchu kladl otázku, co asi řekne na jeho žádost, aby dávala pozor na jistého Jamese Spencera a dohlížela na něj, kdykoli se octne v New Yorku — což mohlo být poměrně často, jelikož dokončoval studium na Vysokém učení technickém v Massachusetts.

Všechno by bylo mnohem snazší, kdyby jí mohl říct pravdu (ona ji beztak asi uhádne, řekl si Gibson). Bylo by to však nespravedlivé vůči Jimmymu, ten se to musí dozvědět jako první. Byly chvíle, kdy nutkání říct mu pravdu bylo tak silné, že byl téměř rád, že se zanedlouho budou muset rozloučit. Hadfield měl ale pravdu, jako obvykle. Čekal celou jednu lidskou generaci, tak to musí ještě chvíli vydržet. Kdyby teď Jimmymu řekl, kdo je, mohl by mu tím zamotat hlavu a zranit ho, dokonce by to mohlo mít za následek zrušení jeho zasnoubení s Irene. Pováží mu to, až budou s Irene v přístavu manželském, chráněni, jak Gibson doufal, před všemi otřesy, které jim okolní svět mohl uchystat.

Byla to ironie osudu, že po tak dlouhé době našel svého syna jen proto, aby ho opět ztratil. Možná to byla součást trestu za jeho sobectví a nedostatek odvahy, mírně řečeno, které projevil před dvaceti lety. Minulost je však nutno pochovat, teď musí myslet především na budoucnost.

Jimmy se vrátí na Mars, jak nejrychleji to bude možné, o tom Gibson nepochyboval. Sice přišel o pocity hrdosti a uspokojení z rodičovství, ale ty si mohl později vynahradit. Jednou se bude dívat, jak na světě, který on teď pomáhá přetvořit, vyrůstají jeho vnoučata. Gibson měl poprvé v životě před sebou vidinu zajímavé a vzrušující budoucnosti - budoucnosti, která nebude jen opakováním minulosti.

Úder ze Země přišel o čtyři dny později. Gibson se o něm dozvěděl, když uviděl titulek na přední straně Marťanských Timesů. Dvě slova, která tam stála, byla tak ohromující, že málem zapomněl číst dál.

Hadfield odvolán

Právě jsme obdrželi zprávu, že Meziplanetární Rozvojová Rada bez udání důvodů požádala Vrchního ředitele,

aby se na Aresu, který odlétá z Deimosu za čtyři dny, vrátil na Zemi.

To bylo všechno, ale stačilo to, aby to Mars uvedlo do varu. Bez udání důvodů..., proč taky. Všichni dobře věděli, proč chce Země s Hadfieldem mluvit.

„Co si o tom myslíš?“ zeptal se Gibson Jimmyho a podal mu noviny přes stůl, na kterém ležela jejich snídaně.

„Páni,“ hlesl užasle Jimmy. „Teď začnou nepřijemnosti! Co si myslíte, že udělá?“

„A co může dělat?“

„No, může to odmítnout. Tady by ho určitě všichni podpořili.“

„Tím by to jenom zhoršil. Poletí, o tom nepochybuji. Hadfield není typ člověka, který by se vyhýbal boji.“

Jimmyho oči se najednou rozzářily. „To znamená, že Irene poletí taky.“

„To jsi celý ty,“ rozesmál se Gibson. „To jsi celý ty! Ty aby sis nenašel na něčem zlém něco dobrého. Ale já bych na to nespolehal — je možné, že ji Hadfield s sebou nevezme.“ Považoval to ale za velmi nepravděpodobné. Až se ředitel vrátí na Zem, bude potřebovat veškerou morální podporu.

Přes spoustu práce, která ho očekávala, se Gibson nakrátko zastavil v Úřadu, kde našel všechny zaměstnance ve stavu rozhořčení a nejistoty — rozhořčení nad arogantním postupem Země vůči řediteli a nejistoty z toho, že nikdo stále nevěděl, jaké kroky hodlá ředitel učinit. Hadfield přišel brzy ráno a kromě Whittakera a své osobní sekretářky nikoho nepřijal. Ti, kteří ho zahlédli, však tvrdili, že na člověka, který stojí v podstatě před odvoláním z funkce, působil mimořádně veselým dojmem.

Gibson o tom přemýšlel cestou k biologické laboratoři. Několik dní už svého malého Mart'ana nenavštívil, a cítil se proto poněkud provinile. Pomalu krácel po Regent Street a přemítal nad tím, co bude Hadfield moci použít na svoji obhajobu. Nyní už chápal poznámku, kterou Jimmy onehdy zaslechl. Skutečně úspěch všechno omlouvá? A úspěch byl ve skutečnosti ještě na hony vzdálený. Jak řekl Hadfield - dovést Projekt Úsvit do konce potvrzuje půl století, a to za předpokladu maximální spolupráce Země. Zajistit tuto podporu bylo absolutně nezbytné a Hadfield udělá jistě všechno, aby si rodnou

planetu nezneprátelil. Nejlepší způsob, jak mu Gibson mohl pomoci, bylo, zajistit mu dalekonosnou zajišťovací palbu z jeho agitačního oddělení.

Kvík ho radostně přivítal jako obvykle a Gibson jeho uvítání poněkud rozpačitě opětoval. Jako vždy, i tentokrát mu nabídl pár listů vzdušnatky ze zásob laboratoře. Tento jednoduchý úkon musel sepnout nějaký kontakt v jeho podvědomí, protože se najednou zarazil a obrátil se k hlavnímu biologovi. „Právě jsem dostal skvělý nápad,“ oznámil mu. „Vzpomínáte si, jak jste mi říkal, že se vám podařilo Kvíká naučit několika kouskům?“

„Naučit! Teď jde spíše o to, aby se je přestal učit!“

„Taky jste tehdy řekl, že jste si jistí, že Mart'ané dokážou mezi sebou komunikovat, že?“

„Ano, náš terénní tým prokázal, že si dokážou předávat jednoduché pojmy, a dokonce i některé abstraktní představy, jako jsou barvy. To ale mnoho nedokazuje. Totéž umí i včely.“

„Tak mi povězte, co si myslíte o tomhle. Co kdybychom je naučili pěstovat vzdušnatky za nás! Chápete, jakou mají před námi obrovskou výhodu? Mohou jít, kam se jim zlíbí, zatímco my musíme všechno dělat s pomocí přístrojů. Nemusí samozřejmě vědět, co dělají. Prostě bychom jim rozdali oddenky... tak se přece rozmnožují, ne? Naučili bychom je potřebný postup a pak bychom je odměnili.“

„Okamžik! Nápad to je sice hezký, ale nezapomněl jste na některé praktické stránky věci? Myslím, že by bylo možné vycvičit je způsobem, který navrhuje, k tomu o jejich psychologii už teď víme dost, ale nezapomněl jste, že i s Kvíkem máme všeho všudy jen deset známých exemplářů?“

„To já vím,“ řekl netrpělivě Gibson, „jenomže já prostě nevěřím tomu, že skupina, kterou jsem objevil, je jediná. To by byla neuvěřitelná náhoda. Určitě jsou vzácní, to ano, ale i tak jich musí být na celé planetě stovky, ne-li tisíce. Hodlám podat návrh na provedení leteckého průzkumu všech vzdušnatkových lesů. Zjistit, jestli jsou v nich paseky, by přece neměl být problém. A taky se na to dívám z dlouhodobého pohledu. Mart'ané teď budou mít mnohem příznivější životní podmínky a začnou se rychle rozmnožovat, stejně jako to už dělá mart'anské rostlinstvo. Nezapomeňte, že vzdušnatky by podle vašich vlastních propočtů za čtyři sta let samovolně pokryly celou

rovníkovou zónu. Když jim v tom ale pomohou Mart'ané i my, můžeme Projekt Úsvit podstatně zkrátit!“

Biolog zavrtěl pochybovačně hlavou a začal psát do notesu nějaká čísla. Když skončil, sešpulil ústa. „Hm...“ začal, „nedá se říct, že je to vysloveně nemožné, ale hraje v tom roli spousta neznámých faktorů, včetně toho nejdůležitějšího, totiž reprodukční schopnosti Mart'anů. Mimochodem... víte, že to jsou vačnatci? Právě mi to potvrdili.“

„Myslíte jako klokani?“

„Ano. Mládě žije ve vaku až do chvíle, kdy je dost velké na to, aby mohlo vylézt do chladného, krutého světa. Domníváme se, že několik samic má právě mlád'ata, takže se možná rozmnožují každoročně. Ale protože je Kvík jediné mládě, které jsme našli, znamená to, že mají nesmírně vysokou úmrtnost — což není v tomto podnebí nic překvapujícího.“

„Přesně tyhle podmínky potřebujeme,“ řekl Gibson. „Když teď dohlédneme na to, aby měli dostatek potravy, jejich rozmnožování už nemůže nic zabránit.“

„Tak chcete chovat Mart'any, nebo pěstovat vzdušnatky?“ opáčil biolog.

„Obojí,“ usmál se Gibson. „Patří k sobě jako filé k hranolkům nebo jako šunka k vejci.“

„Slitování...“ zaúpěl biolog tak srdceryvně, že se mu Gibson ihned omluvil za svoji nečitelnost. Zapomněl, že něco takového neměl na Marsu už dlouhá léta nikdo v ústech.

Čím více Gibson o svém nápadu přemýšlel, tím více se mu zamlouval. Navzdory naléhavým osobním záležitostem si našel čas a napsal o něm Hadfieldovi písemné sdělení v naději, že si s ním o tom ředitel promluví ještě před svým odletem na Zemi. Bylo něco povznášejícího na představě, že by mohlo dojít ke znovuoživení nejen planety, nýbrž i rasy, která mohla být starší než člověk.

Gibson uvažoval o tom, jaký vliv asi může mít na Mart'any jedno století změněných klimatických podmínek. Pokud jim bude příliš teplo, mohou se snadno přestěhovat na sever nebo na jih, třeba až do subpolárních oblastí, kde Phobos nikdy nevychází. A pokud jde o atmosféru s vyšším obsahem kyslíku, byli na ni zvyklí už jednou a mohou si na ni zvyknout znovu. Kvíkovi nadměrné množství

kyslíku, kterého se mu dostávalo ze vzduchu v Port Lowellu, očividně jen svědčilo.

Ještě stále však neznali odpověď na stěžejní otázku, kterou objev Mart'anů vyvolal. Byli to snad degenerovaní potomci rasy, která před dávnými věky vybudovala na Marsu civilizaci, ale potom o ni přišla, když se životní podmínky na planetě příliš zhoršily? Pro tento romantický názor neexistovaly žádné důkazy. Všichni vědci svorně prohlašovali, že na Marsu žádná vyspělá kultura nikdy neexistovala. Už jednou se ale ukázalo, že se mýlili, a tak se mohli mýlit i tentokrát. V každém případě by bylo nesmírně zajímavé sledovat, jak daleko se Mart'ané, teď když byla jejich planeta znovu v rozkvětu, vyšplhají po vývojovém žebříčku nahoru.

Byl to totiž jejich svět, nikoli svět člověka. Ať už ho lidé jakkoli přizpůsobí svým potřebám, budou mít vždy za povinnost zabezpečit zájmy jeho právoplatných obyvatel. Nikdo nemůže vědět, jakou úlohu mohou v budoucnosti sehrát Mart'ané v dějinách vesmíru. A až nevyhnutelně přijde ten den, kdy si lidstva všimnou jiné, vyspělejší rasy, je docela možné, že ho budou posuzovat právě podle jeho počínání na Marsu.

SEDMNÁCTÁ KAPITOLA

„Škoda že se nevracíš s námi, Martine,“ řekl Norden, když se blížili k přechodové komoře, „ale určitě ses rozhodl správně, a my si tě za to všichni vážíme.“

„Díky,“ řekl srdečně Gibson. „Taky bych se s vámi rád vrátil, ale myslím, že v budoucnu k tomu bude ještě spousta příležitostí! Určitě nehodlám strávit na Marsu celý život,“ zasmál se. „Asi se ti ani nesnilo, že budeš takhle střídat pasažéry.“

„To teda ne. Bude to poněkud trapná situace. Cítím se jako ten kapitán, co musel dopravit Napoleona na Elbu. Jak to vůbec ředitel přijal?“

„Co přišlo to odvolání, tak jsem s ním nemluvil. Uvidím se s ním zítra, než odletí na Deimos. Whittaker ale říká, že vypadá celkem sebejistě a že si ani v nejmenším nedělá starosti.“

„Co si myslíš fy, že se stane?“

„Určitě dostane oficiální důtku za zneužití dotací, zařízení, personálu... Našlo by se toho dost, aby zbytek života strávil ve vězení, ale co Země zmůže, když v tom jede polovina vedení a všichni vědci, co na Marsu jsou? Je to v podstatě docela komická situace. Ředitel je něco jako národní hrdina dvou planet a Meziplanetární Rozvojová Rada s ním bude muset zacházet v rukavičkách. Verdikt bude podle mě znít: Neměl jste to dělat, ale vlastně jsme rádi, že jste to udělal.“

„A potom ho pustí zpátky na Mars?“

„Co jim zbyde? Nikdo jiný tuhle práci nezvládne.“

„Jednou bude muset.“

„To je pravda, ale bylo by šílenství promarnit Hadfieldův potenciál, když má před sebou ještě tolik let produktivního života. A pánbůh pomáhej každému, koho by sem chtěli poslat na jeho místo!“

„Opravdu je to zvláštní situace. Muselo v tom určitě být ještě něco, o čem my nemáme ponětí. Proč Země zamítla Projekt Úsvit, když ho dostala poprvé na stůl?“

„Taky jsem o tom přemýšlel. Jednoho dne tomu hodlám přijít na kloub, ale prozatím mám jen takovou teorii. Myslím si, že spousta lidí na Zemi nechce, aby Mars začal být příliš silný, nebo aby se dokonce zcela osamostatnil. Ne snad z nějakých obav, ale jednoduše proto, že se jim taková představa nelíbí. Uráží to jejich pýchu. Chtějí, aby Země zůstala středem vesmíru.“

„Je docela zvláštní, jak o Zemi mluvíš jako o nějakém kříženci lakomce s tyranem, který brání veškerému pokroku. Tak to přece není! Stěžuješ si vlastně na správu Meziplanetární Rozvojové Rady a na její spřízněné organizace, ale ty ve skutečnosti dělají, co mohou. Nezapomínej, že všechno, co tady máte, se sem dostalo díky podnikavosti a iniciativě Země. Obávám se, že vy kolonisté...“ při těchto slovech se Norden trpce usmál, „se na to díváte velmi egocentricky. Já mám možnost vidět to z obou stran. Když jsem tady, dokážu se na věci dívat vašima očima a sympatizovat s vámi, ale za tři měsíce budu na ‚druhé straně‘ a nejspíš vás budu považovat za bandu ubrblaných martʼanských nevďěčníků!“

Gibsonovi dalo trochu práce, aby se dokázal zasmát. V tom, co Norden řekl, bylo hodně pravdy. Obtíže a výlohy spojené s kosmickými lety, spolu s časem, který cesta od jedné planety ke druhé zabrala, musely zákonitě vést k jistému nedostatku pochopení, ba i k nesnášenlivosti mezi Zemí a Marsem. Gibson doufal, že se zvýšením rychlosti dopravy tyto psychologické bariéry padnou a že si potom obě planety budou blíže nejen časově, ale i duchem.

Mezitím došli k přechodové komoře, odkud měla transportní raketa Nordena vyvézt na startovací dráhu. Zbytek posádky se už rozloučil a byl teď na cestě k Deimosu. Jediný Jimmy dostal zvláštní povolení nechat se vyvézt nahoru až zítra, spolu s Hadfieldem a Irene. Jimmy ho postavení se od chvíle, kdy Ares odstartoval ze Země, rozhodně velmi změnilo, usmál se v duchu Gibson. Napadlo ho, nakolik se ho na zpáteční cestě Norden odváží zaměstnat.

„Tak šťastnou cestu, Johnne,“ řekl Gibson a natáhl ruku, když se dveře komory otevřely. „Kdy se zase uvidíme?“

„Asi tak za osmnáct měsíců — mezitím mám ještě jednu cestu na Venuši. Doufám, že až se vrátím, tak to tady pro samé vzdušnatky a Martʼany ani nepoznám!“

„Za tak krátkou dobu... ne, to ti neslíbím,“ zasmál se Gibson. „Ale vynasnažíme se, abychom tě nezklamali!“

Potřásl si rukou a Norden odešel. Když si Gibson představil všechno to, k čemu se Norden vracel, ty neskonale krásy Země, které až dosud považoval za samozřejmost a které možná po mnoho následujících let neuvidí, neubránil se chvilkovému pocitu závisti.

Před sebou měl ještě dvě rozloučení, ta nejtěžší. Jeho poslední setkání s Hadfieldem bude vyžadovat značné množství ohleduplnosti a taktu. Nordenova analogie byla trefná, pomyslel si. Bude to něco jako interview se sesazeným panovníkem před jeho plavbou do vyhnanství.

Skutečnost však byla úplně jiná. Hadfield byl stále pánem situace, a jak se zdálo, jeho budoucnost mu nedělala žádné starosti. Když Gibson vstoupil, právě dokončoval třídění svých dokumentů. Místnost vypadala prázdně a bezútěšně a ve třech odpadkových koších se tyčily stohy vyřazených formulářů a písemných zpráv. Zítra se sem měl jako zastupující ředitel nastěhovat Whittaker.

„Přečetl jsem si váš návrh,“ řekl Hadfield. „Je to velmi zajímavá myšlenka, ale nikdo mi nedokáže říct, jestli to bude fungovat. Je to velmi komplikovaná záležitost a my zatím nemáme dostatek informací. V podstatě jde o to, co se nám více vyplatí - naučit Mart'any sázet vzdušnatky, nebo je sázet sami? V každém případě ustanovíme malý vědecký tým, který se na ten nápad podívá. Dokud ale nebudeme mít více Mart'anů, tak není o čem uvažovat! Požádal jsem doktora Petersona, aby se ujal vědecké stránky věci, a vy byste se postaral o řešení administrativních problémů. Všechna závažnější rozhodnutí ponecháte samozřejmě na Whittakerovi. Peterson je spolehlivý člověk, ale chybí mu představivost. Myslím si, že dohromady z vás bude dobrý tým.“

„Udělám, co bude v mých silách,“ řekl Gibson. Hadfieldův návrh ho potěšil, nebyl si však zcela jistý, jak si poradí se svou narůstající zodpovědností. Dostatečně povzbuzující však byla už samotná skutečnost, že mu ředitel nabídl práci: to znamenalo, že Hadfield si je jistý, že ji zvládne.

Když potom diskutovali o organizačních detailech, Gibsonovi začalo být jasné, že Hadfield nepředpokládá, že bude pryč déle než rok. Dokonce se zdálo, že se na výlet na Zemi těší, že ho považuje za

jakési dlouho odkládané prázdniny. Gibson doufal, že jeho optimismus je odůvodněný.

Ke konci rozhovoru se řeč zákonitě svezla na Irene a Jimmyho. Dlouhá cesta na Zemi poskytne Hadfieldovi dost příležitostí k tomu, aby blíže poznal svého budoucího zetě. Gibsonovi nezbývalo než doufat, že se Jimmy ukáže v tom nejlepším světle. Bylo zřejmé, že Hadfield na tento aspekt své cesty pohlíží s tichým pobavením. Jak poznamenal před Gibsonem - pokud spolu Irene s Jimmym vydrží v tak malém prostoru tři měsíce, jejich manželství bude zcela jistě šťastné. A pokud ne..., čím dříve to zjistí, tím lépe.

Gibson odcházel z Hadfieldovy kanceláře a doufal, že dal jasně najevo, na čí straně jsou jeho sympatie. Ředitel věděl, že má za sebou celý Mars a že Gibson udělá, co bude v jeho silách, aby mu zajistil rovněž podporu Země. Pohlédl zpátky na nenápadný nápis na dveřích. Ať se stane cokoli, nebude třeba ho měnit, protože slova na dveřích označovala úřad, nikoli člověka samého. Nyní bude za těmi dveřmi přibližně rok pracovat Whittaker - demokratický vládce Marsu a svědomitý služebník Země, v rozumné míře. Ať už bude za nimi sedět kdokoli, nápis zůstane stejný. To byla další z Hadfieldových idejí - úřad je důležitější než jméno. Budování této tradice však Hadfield nezahájil příliš šťastně, napadlo Gibsona. Snaha po anonymitě byla stěží jednou z Hadfieldových osobních vlastností.

Poslední raketa na Deimos odletěla s Hadfieldem, Irene a Jimmym o tři hodiny později. Irene se předtím zastavila v hotelu Grand Martian, aby pomohla Jimmymu s balením a rozloučila se s Gibsonem. Překypovala nadšením a zářila štěstím, byla radost jen tak sedět a pozorovat ji. Splnily se jí současně oba sny - vracela se na Zemi a vracela se tam spolu s Jimmym. Gibson doufal, že jí jedno ani druhé nepřinese zklamání.

Jimmyho balení se zkomplikovalo množstvím suvenýrů, které na Marsu nashromáždil. Převážně to byly rostlinné a nerostné vzorky, které nasbíral při nejrůznějších cestách mimo kopule. Všechny se musely pečlivě zvážít, a když se zjistilo, že Jimmy překročil hmotnostní limit o dva kilogramy, došlo i na několik srdcervoucích „rozloučení“. Nakonec bylo ale zabaleno poslední zavazadlo a oni se vydali k letišti.

„Hlavně se nezapomeň hned po příjezdu ozvat paní Goldsteinové,“ připomínal mu Gibson. „Bude na to čekat.“

„Nezapomenu,“ odpověděl Jimmy. „A díky, že se tak staráte. Opravdu si vážíme všeho, co jste pro nás udělal - vid', Irene?“

„Ano,“ přitakala Irena. „Nevím, jak bychom to bez vás zvládli.“

Gibson se potměšile usmál. „Myslím, že byste si nějak poradili! Ale jsem rád, že všechno tak dobře dopadlo, a jsem si jistý, že budete spolu moc šťastní. A... doufám, že se zakrátko oba vrátíte na Mars.“

Když Gibson stiskl Jimmymu ruku na rozloučenou, pocítil znovu nesmírnou touhu bez ohledu na následky mu říci, kdo je, a uvítat ho jako svého syna. Nyní už ale věděl, že kdyby to udělal, byl by jeho převládajícím motivem ryzí egoismus. Byl by to akt vlastnictví, neomluvitelného prosazování sebe sama, kterým by pokazil všechno dobré, o co se v posledních měsících přičinil. Když však pouštěl jeho ruku, postřehl v Jimmyho očích něco, co tam nikdy předtím neviděl. Mohl to být první záblesk podezření, zrod ještě ne zcela vědomé myšlenky, která mohla dozrát k úplnému pochopení a poznání. Gibson doufal, že tomu tak je. Ulehčilo by to jeho úkol, až přijde ten pravý okamžik.

Díval se, jak jdou ruku v ruce po úzké ulici a nevnímají svět kolem sebe. Myšlenkami už byli kdesi ve vesmíru. Zapomněli na něj, ale Gibson byl klidný — později si vzpomenou.

Těsně před svítáním Gibson prošel hlavní přechodovou komorou a vyšel ze spícího města. Phobos před hodinou zapadl, na nebi svítily jen hvězdy a Deimos vysoko na západě. Podíval se na hodinky — zbývalo ještě deset minut, pokud nedojde k nějakému zádrhelu.

„Pojď, Kvíku,“ řekl. „Přidáme do kroku, ať se trochu zahřejeme.“ Bylo nejméně padesát stupňů pod nulou, ale jak se zdálo, Kvíkovi to ani trochu nevadilo. Gibson však považoval za rozumné udržovat svého mazlíčka v pohybu. Jemu samotnému samozřejmě nic nescházelo, protože měl na sobě vyhřívanou kombinézu.

Jak se ty rostliny za posledních několik týdnů vytáhly! Byly teď vyšší než člověk. Gibson byl přesvědčen, že jejich rychlý růst způsobil především Phobos. Projekt Úsvit už za sebou začínal zane-

chávat na planetě stopy. Na opačné polokouli se zastavil postup severní polární pokrývky, která měla v tuto dobu dosahovat svého zimního maxima, a zbytky jižní polární čepičky už zmizely docela.

Zastavili se asi kilometr od města, dostatečně daleko, aby jeho světla nebránila v pozorování. Gibson znovu pohlédl na hodinky. Zbývala necelá minuta. Věděl, jak je v tuto chvíli jeho přátelům. Hleděl na drobný, stěží postřehnutelný disk Deimosu a čekal.

Deimos najednou zjasněl a hned nato se jako by rozpůlil. Od jeho okraje se oddělila maličká, neuvěřitelně jasná hvězdička a začala se šinout k východu. Záře atomových motorů byla i na vzdálenost několika tisíc kilometrů tak oslnivá, že z ní skoro bolely oči.

Nepochyboval o tom, že ho také sledují. Teď jsou na Aresu všichni u pozorovacích oken a dívají se dolů na obrovský srpek planety, kterou opouštějí. Zdálo se to tak hrozně dávno, kdy on opouštěl Zemi...

Co se teď asi Hadfieldovi honí hlavou? Zdalipak přemýšlí, jestli ještě někdy uvidí Mars? V tomto ohledu však Gibson neměl žádné skutečné pochybnosti. Hadfield projde všemi bitvami, které na něj ještě čekají, stejně vítězně jako v minulosti. Vrací se na Zemi nikoli jako poražený, nýbrž jako vítěz.

Oslnivá modrobílá hvězdička teď už byla několik stupňů od Deimosu a její pohyb po nebi se zpomalil, neboť zamířila ke Slunci — a k Zemi.

Nad východním horizontem se ukázal okraj slunečního kotouče; vysoké zelené rostliny kolem Gibsona procítaly ze spánku, který už mezitím stačil přerušit meteorický průlet Phobosu oblohou. Gibson naposledy pohlédl na obě hvězdičky klesající k západu a zdvihl ruku na pozdrav.

„Pojďme, Kvíku. Je čas se vrátit, mám ještě nějakou práci,“ řekl a prsty v rukavicích zatahal malého Marťana za uši. „A pro tebe to platí taky,“ dodal. „Sice to ještě nevíš, ale oba máme před sebou spoustu práce.“

Vykořili společně k velkým kopulím, které slabě zářily v prvních paprscích ranního slunce. Bude to pro Port Lowell těžké, zvyknout si, že je Hadfield pryč a za jeho dveřmi s nápisem ŘEDITEL teď sedí někdo jiný.

Gibson se najednou zastavil. Na jeden kratičký okamžik jako by se mu otevřel průhled do budoucnosti, vzdálené patnáct nebo dvacet let. Kdo bude ředitelem v době, kdy Projekt Úsvit vkročí do své ústřední fáze, kdy už bude možno předvídat, jak skončí?

Otázka i odpověď přišly téměř současně. Gibson poprvé pochopil, co leží na konci cesty, po níž se teď vydával. Jednoho dne to možná bude jeho povinnost a privilegium, pokračovat v práci, kterou Hadfield započal. Možná to byl jen marnivý sebeklam, ale možná také první uvědomění svých dosud skrytých schopností. Ať tak nebo onak, měl rozhodně v úmyslu se to dozvědět.

Martin Gibson, spisovatel, naposledy Pozemšťan, čile vykročil k městu. Jeho stín splýval se stínem malého Mart'ana, hopsajícího po jeho boku. Nad jejich hlavami se na obloze rozplývaly poslední šmouhy noci a vysoké, bezkvěté rostliny kolem nich natáčely své listy ke slunci.

Digitalizované

2001

RoboV

[Adresa mojej stránky - http://sweb.cz/robov.knihy/](http://sweb.cz/robov.knihy/)

[Mirror tejto stránky - http://www.robov.knihy.szm.sk/](http://www.robov.knihy.szm.sk/)

[Email - robov.knihy@seznam.cz](mailto:robov.knihy@seznam.cz)